

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 28 · 11. desember
Sesjonen 2017–2018

Møte mandag den 11. desember 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 28):

1. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11)
(Innst. 8 S (2017–2018), jf. Prop. 1 S (2017–2018))
2. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Lars Haltbrekken og Torgeir Knag Fylkesnes om at det ikke skal gjøres strukturendringer i fiskeriene før etter at Stortinget har gjennomført en helhetlig gjennomgang av strukturpolitikken
(Innst. 41 S (2017–2018), jf. Dokument 8:21 S (2017–2018))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet m.m.
(Innst. 63 S (2017–2018), jf. Prop. 25 S (2017–2018))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Nærings- og fiskeridepartementet
(Innst. 64 S (2017–2018), jf. Prop. 20 S (2017–2018), unntatt kap. 925 og 927)
5. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)
(Innst. 6 S (2017–2018), jf. Prop. 1 S (2017–2018))
6. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Justis- og beredskapsdepartementet
(Innst. 62 S (2017–2018), jf. Prop. 24 S (2017–2018), unnateke kap. 480, 490, 491, 496, 497, 3490, 3496 og 3497)
7. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen
(Innst. 59 L (2017–2018), jf. Dokument 8:17 LS (2017–2018))
8. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen
(Innst. 60 S (2017–2018), jf. Dokument 8:17 LS (2017–2018))
9. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om pensjonstrygd for sjømenn, trygderettslova, folketrygdlova og einskilde andre lover (Samleproposisjon hausten 2017)
(Innst. 61 L (2017–2018), jf. Prop. 7 L (2017–2018))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om å videreføre redegjørelsesplikten fra 1. januar 2018
(Innst. 78 L (2017–2018), jf. Dokument 8:61 L (2017–2018))
11. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i diskrimineringsombudsloven mv.
(Innst. 65 L (2017–2018), jf. Prop. 10 L (2017–2018))
12. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengeordningen)
(Innst. 58 L (2017–2018), jf. Prop. 168 L (2016–2017))
13. Stortingets vedtak til lov om endringer i eiendomsmeglingsloven (forenklinger)
(Lovvedtak 4 (2017–2018), jf. Innst. 47 L (2017–2018) og Prop. 158 L (2016–2017))
14. Stortingets vedtak til lov om endringer i regnskapsloven mv. (forenklinger)
(Lovvedtak 5 (2017–2018), jf. Innst. 46 L (2017–2018) og Prop. 160 L (2016–2017))
15. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven mv. (videreføring av innstramninger mv.)
(Lovvedtak 6 (2017–2018), jf. Innst. 54 L (2017–2018) og Prop. 149 L (2016–2017))
16. Stortingets vedtak til lov om endringer i kommuneloven og lov om flagging på kommunale bygninger (forenkling av regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg)
(Lovvedtak 7 (2017–2018), jf. Innst. 45 L (2017–2018) og Prop. 157 L (2016–2017))
17. Stortingets vedtak til lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. (helsetilsynsloven)
(Lovvedtak 8 (2017–2018), jf. Innst. 53 L (2017–2018) og Prop. 150 L (2016–2017))
18. Stortingets vedtak til lov om midlertidig endring i pengespilloven (jubileumsgave til Den Norske Turistforening)
(Lovvedtak 9 (2017–2018), jf. Innst. 42 L (2017–2018) og Prop. 172 L (2016–2017))
19. Referat

Presidenten: Representantene Geir Adelsten *Iversen*, Ingjerd *Schou* og Ulf *Leirstein*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:
For Vest-Agder fylke: Mathias *Bernander*

For Troms fylke: Katrine Boel *Gregussen*

For Østfold fylke: Rowena *von Ohle*

Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representanten Audun *Lysbakken* om sykepermisjon fra og med 11. desember og inntil videre
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Jette F. *Christensen* fra og med 11. desember og inntil videre
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Åshild *Bruun-Gundersen* fra og med 11. desember og inntil videre
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om velferdspersmisjon for representanten Jenny *Klinge* fra og med 11. desember og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Aust-Agder fylke: Ingelinn *Lossius-Skeie*

For Hordaland fylke: Leif Audun *Sande* og Gina *Knutson Barstad*

For Møre og Romsdal fylke: Geir Inge *Lien*

Presidenten: Ingelinn Lossius-Skeie, Leif Audun Sande, Gina Knutson Barstad og Geir Inge Lien er til stede og vil ta sete.

Statsråd Monica Mæland overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Lene Vågslid vil fremsette et representantforslag.

Lene Vågslid (A) [10:03:10]: Eg vil fremje eit representantforslag på vegner av representantane Jan Bøhler, Maria-Karine Aasen-Svensrud og meg sjølv om å endre tidspunktet som blir lagt til grunn ved vurdering av valdsoffererstatning i gjenopptakingssaker frå å vere tidspunktet for den skadevaldande handlinga til tidspunktet for domfelling, og om å gje regelverksendringane tilbakeverkande kraft.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1, 3 og 4 behandles under ett, og at sak nr. 2 behandles etter disse. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:04:12]

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2017–2018), jf. Prop. 1 S (2017–2018))

Sak nr. 3 [10:04:34]

Innstilling frå næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet m.m. (Innst. 63 S (2017–2018), jf. Prop. 25 S (2017–2018))

Sak nr. 4 [10:04:47]

Innstilling frå næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 64 S (2017–2018), jf. Prop. 20 S (2017–2018), unntatt kap. 925 og 927)

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter, Rødt 5 minutter og medlemmer av regjeringen 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen og tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Geir Pollestad (Sp) [10:05:57] (leiar i komiteen og ordførar for sakene nr. 3 og 4): Det er mange ting i statsbudsjettet og i budsjettavtalen mellom samarbeidspartia som det er liten grunn til å klappa for. Senterpartiet har lagt fram eit alternativt statsbudsjett med ei heilt anna satsing på arbeidsplassar og verdiskaping enn det dei fire samarbeidspartia har. Ikkje minst: Det er eit alternativt budsjett som i motsetning til budsjettet til samarbeidspartia ikkje har målretta tiltak for å svekkja enkelt næringer i Noreg.

Senterpartiet seier nei til momsauke for reiselivsnæringa. Etter at me hadde behandla reiselivsmeldinga, venta me på ei satsing på reiselivet. Forslaget om redu-

sert formuesskatt har regjeringa ikkje levert på, men dei har levert nok ei skjering av momsen for reiselivsnæringa. På tre år har reiselivsmomsen auka med 50 pst.

Senterpartiet seier nei til målretta tiltak for å svekkja næringsmiddelindustrien gjennom kraftige skjeringar av lite treffsikre avgifter som sjokolade- og sukkervareavgifta – for 2 mrd. kr merkar bedriftene.

Senterpartiet seier nei til ordningar for å subsidiera grensehandel gjennom å gje momsfritak for ein betydeleg del av grensehandelen på nett. Samarbeidspartia meiner tydelegvis at dette er fornuftig. Det me må ha, er målretta tiltak for norsk næringsliv. Det samarbeidspartia har, er målretta tiltak for svensk næringsliv.

Senterpartiet seier også nei til å setja norske sjøfolk på land. Det er ikkje lenger nokon grunn til å opna for at Kiel-ferjene kan vera registrerte i Norsk Internasjonalt Skipsregister. Her er det altså slik at ein med opne auge vel å byta ut norske sjøfolk med utanlandske sjøfolk.

Regjeringa er veldig oppteken av arbeidsløysa, og det er bra. Det er ein viktig målestokk på korleis det går i norsk økonomi, særleg på kort sikt. Men etter Senterpartiets syn må me sjå på fleire forhold når me skal vurdere vår moglegheit til å skapa verdier i framtida. Blant anna må me sjå på kva investeringar me har i fastlandsindustrien. Senterpartiet vil hevda at nivået her er for lågt, og det burde bekymra regjeringa i større grad enn det det gjer.

Senterpartiet er opptekte av å byggja ein industri for framtida. Det skal f.eks. investerast stort i Noreg framover. Langtidsplanen for Forsvaret og Nasjonal transportplan er eksempel på to tunge investeringsplanar. Senterpartiet vil bruka desse planane for å byggja norsk industri rundt gjennomføringa av desse. I staden ser me passivitet. Norske arbeidsplassar ser ikkje ut til å ha noka stor betyding. I dag kan me lesa i Trønder-Avisa at regjeringa har invitert ein kinesisk entreprenør til Noreg for å sjå på moglegheitene for vegbygging. Eg ser at næringsministeren og statsministeren nektar for at dei har invitert kinesarane, men me les også at kinesarane takkar hjarteleg for invitasjonen. Så korleis dette har vorte oppfatta, reknar eg med at næringsministeren kanskje vil koma inn på i debatten.

Nye Vegar byggjer veg på Sørlandet, nye store anbod – resultat: berre utanlandske tilbydarar. Dette er ikkje måten å byggja opp under verdiskaping og næringsliv i Noreg på. Me kan alltid shoppa litt billigare løysingar frå utlandet. Problemet er at på lang sikt kan dette verta dyrt, og det vil byggja ned norsk næringsliv, det vil byggja ned norsk kompetanse.

Senterpartiet vil føra ein politikk for verdiskaping i heile landet. Difor er det så viktig for oss å gje folk tilgang til breiband, same kvar dei bur. Difor gjer me ikkje narr av regionale utviklingsmidlar. Me satsar på regionale

utviklingsmidlar. Difor oppfyller me Nasjonal transportplan, men i tillegg til det har me ei kraftig satsing på fylkesvegnettet. Senterpartiet trur ikkje berre på Noreg. Me trur på heile Noreg.

I statsbudsjettet vert også jordbruksoppgjeret frå i vår følgt opp. Det var eit jordbruksoppgjere som vart gjennomført på det eg vil kalla ein kritikkverdig måte, og det er statsråden sitt ansvar. Stortinget hadde vedteke eit mål om å redusere inntektsforskjellane mellom jordbruket og andre grupper. Det vart ikkje følgt opp frå regjeringa, og me hadde òg den ekstraordinære situasjonen at i ein brotsituasjon var statsråden ute og sa kva som var hans siste tilbod. Heller ikkje det innfridde målsetjinga om å redusere inntektsgapet. Det gjorde heller ikkje det slutforslaget som ein fekk i Stortinget, frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre. Det er eit opplegg for auka inntektsforskjellar mellom jordbruket og andre grupper.

For Senterpartiet er det viktig å understreka at det er eit ekte mål å redusere inntektsforskjellane og å løfta inntekta til bonden, og då må politikken gjennom jordbruksoppgjeret følgja opp det.

Eg er glad for at me har ei fleirtalsinnstilling om opplysningskontora og to klare vedtak der. Eg må seia at det er ganske meiningslaust at Stortinget og statsråden skal gå inn for å bestemme korleis norske bønder sjølve brukar sine eigne midlar. Så meiner me at det er rett å evaluera dette. Det oppfattar eg at jordbruket sjølv òg meiner, og at ein i ei slik evaluering vil sjå på korleis opplysningskontora i større grad kan leggja vekt på omsyn som miljø, helse, klima osv. Det er eg veldig glad for.

Det har vore ein budsjettprosess der 4H nok ein gong har jubla. Det har vorte ein regel at regjeringa kuttar til 4H, og at Venstre og Kristeleg Folkeparti fører tilbake noko av midlane. Men i sum er vilkåra for ein organisasjon som 4H dårlegare i dag enn det dei var i 2013.

Fiskeripolitikken er ikkje ein veldig sentral del av statsbudsjettet. Det er ikkje eit klassisk løyvingdepartement, men også her har ein frå regjeringa si side greidd å finna rom for nokre smålege kutt. Ser ein på oppdrettsnæringa, havbruk, har me dei siste åra hatt ein svak vekst i voluma. Me får eit havbruksfond. Det er knytt betydeleg usikkerheit til kor mykje pengar kommunane vil få frå det. Statsråden reiser rundt og deler ut pengar og varslar kommunane om kva dei vil få. Når Stortinget stiller spørsmål, er ikkje statsråden klar til å svara. Her må det vera openheit og tydelegheit, og ein må kommunisera det same til Stortinget som det ein kommuniserer til kommunane i landet.

Eg skulle ønskt at me fekk plass til ei arealavgift i årets statsbudsjett, at me fekk banka eit vedtak om det, rett og slett fordi eg trur det er nødvendig for å få til den veksten som eit politisk fleirtal ønskjer innan havbruksnæringa.

Det ligg ikkje verken i forslaget frå regjeringa eller i budsjettavtalen, og heller ikkje andre parti, inkludert Senterpartiet, har fremja konkrete forslag om det. Men eg vil varsla at det ikkje er ei sak som er lagd vekk. Skal me nå måla, må kommunane få ein større del av verdiskapinga og stimulerast til verdiskaping.

Eg ønskjer sjølv sagt på slutten av innlegget mitt å takka komiteen for budsjett samarbeidet. Eg meiner me har levert ei ryddig og grei innstilling, som gjer både politisk einigheit og politisk uenigheit synleg. Me har danna fleirtal for å justera og kommentera ein del av oppmødingsforslaga som ligg føre. Eg er veldig glad for at det var mogleg å få til det gjennom eit samarbeid i komiteen.

Så tek eg opp dei forslaga som Senterpartiet har sett fram saman med andre parti.

Når det gjeld tilleggsproposisjonane frå begge to: Når det gjeld Landbruks- og matdepartementet, om endringer i statsbudsjettet for 2017, er det ei rein innstilling med ein veldig kort merknad til Landbruks- og matdepartementet. Når det gjeld Nærings- og fiskeridepartementet, har komiteen ein merknad om Andøya Space Center som byggjer opp under det som regjeringa skriv, og kanskje også forsterkar det litt. I tillegg har Senterpartiet eit eige forslag, som eg også tek opp, om ei endring i inneverande års budsjett.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tom-Christer Nilsen (H) [10:16:09]: Jeg tror representanten Pollestad vil være enig med meg i at en av de viktigste tingene vi kan gjøre, er å sikre bondens rolle som selvstendig næringsdrivende gjennom gode rammevilkår. De siste årene har de hatt det, noe vi kan lese av både økning i lønnsomhet og redusert omdisponering av jord. Det er imidlertid en utfordring for dem som driver jorden, at det etter hvert er så mange regler om disponering av egen eiendom at dersom skruen nå strammes ytterligere til, vil det være et åpent spørsmål om det er bøndene som disponerer egen eiendom, eller om det er staten som disponerer den.

Det er derfor med en viss undring jeg leser at Senterpartiet er med på en merknad i dette budsjettkapittelet som peker i retning av å forby opsjoner. Det er en god måte å sikre seg på når en f.eks. selger noe jord til en annen bonde og vil sikre seg, med tanke på at ikke andre kommer inn, at godkjenningen blir gitt, eller at man sikrer seg den inntekten som eventuelt en finansieringsordning kunne gi problemer med.

Jeg registrerer at Senterpartiet i dette tilfellet ikke har tillit til at bøndene er i stand til å ta sånne avgjørelser om driften sin og gjøre det som er best for dem selv, mat-

sikkerheten, gården og generasjonsperspektivet. Spørsmålet er derfor: Har Senterpartiet i forbindelse med statsbudsjettet fremmet noen forslag som vil bidra til å gi bonden større råderett over egen eiendom, eller er man bare interessert i å gjøre det vanskeligere å være herre eller ... (presidenten avbryter).

Presidenten: Da er tiden for lengst ute.

Geir Pollestad (Sp) [10:17:23]: Eg takkar for spørsmålet. For det første har eg vanskeleg for å sjå kva tilstrammingar som er gjorde i retten bonden har til å disponera over eigen eigedom – med eitt unntak, og det er forslaget frå regjeringa om å forby nydyrking av myr. Der snakkar me om eit inngrep i retten bonden har til å disponera over sin eigen eigedom.

Når det gjeld jordvern, handlar det om eit nasjonalt ansvar, fellesskapet sitt ansvar, fordi bonden i alle tider har erkjent at det å eiga jord fører med seg både plikter og rettar. Ei av pliktene er å ta vare på matjorda for komande generasjonar. Eg opplever at både enkeltbønder og bondeorganisasjonar ønskjer eit sterkare jordvern, og at ein dermed òg ønskjer å sjå på om ein i større grad skal leggja avgrensingar på moglegheita til å ha opsjonsavtalar.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:18:35]: Jeg lurer på hvor kjempefornøyd representanten Pollestad nå er i forbindelse med statsbudsjettet. Senterpartiet har gang på gang løftet sukkeravgiften som en veldig viktig sak for dem – at den burde økes. I budsjettavtalen er det nå enighet om at det skal gjøres. Jeg regner med at representanten Pollestad da er kjempefornøyd – eller er dette en del av den sedvanlige dobbeltkommunikasjonen som Senterpartiet står for?

Geir Pollestad (Sp) [10:19:04]: Dette er ingen dobbeltkommunikasjon i det heile, for Senterpartiet – som eg òg prøvde å få fram i innlegget mitt – er svært opptekte av føreseielege vilkår for næringslivet. Tanken bak skatteforliket var at me ønskte å bidra til føreseielege vilkår, og så kjem det sånne avgiftsbomber som ein slepper for å få budsjettet til å gå i hop. Senterpartiet har eit engasjement for eit sunt kosthald og for at me skal redusera sukkerforbruket. Utviklinga går rette vegen, men engasjementet vårt handlar om å redusera sukkerforbruket. Engasjementet til dei fire samarbeidspartia handlar om å få budsjettet til å hengja saman. Det er to heilt ulike ting.

I det alternative budsjettet vårt har me ikkje denne avgifta inne, rett og slett fordi det ikkje er i samsvar med målet om ein føreseieleg næringspolitikk. Ein fører ein uføreseieleg næringspolitikk overfor næringsmiddelindustrien, på same måten som ein har ein uføreseieleg

politikk overfor reiselivsnæringa. To næringer som har kjempemoglegheiter, har denne budsjetthausten enda opp med å få kvar si avgiftsbombe i hovudet frå Framstegspartiet.

André N. Skjelstad (V) [10:20:15]: Jeg er enig i at det er relativt forutsigbart, det Senterpartiet kommer med, for klagesangen er stort sett den samme, uansett forum.

Det som jeg synes er litt spesielt, er at ut fra det jeg trodde om Senterpartiet før dette budsjettet og før i år – og nå ble kinesere nevnt, og jeg er godt kjent med det prosjektet som har vært i Nord-Trøndelag, for å si det litt enkelt – er det litt overraskende at det nå plutselig ikke er så nøye hvor mange meter vei som blir bygd. Det er ikke gjenkjennelig, selv om det kanskje i større grad var et problem at fylkesrådet i Nord-Trøndelag ikke skjønte hvordan anbudssystemene skulle utformes, og at Senterpartiet da var i ferd med å kunne få vesentlig mindre vei for pengene.

Er det den nye politikken fra Senterpartiet nå, at en gjerne roper om mer vei i noen sammenhenger, men når det kommer til stykket, er det ikke så nøye?

Geir Pollestad (Sp) [10:21:09]: Senterpartiet vil ha meir veg. Det ber òg budsjettet vårt preg av. Men me ønskjer å ha anstendige løns- og arbeidsvilkår i Noreg. Me ønskjer å ha eit arbeidsliv som legg til rette for at me kan bruka norsk kompetanse når me investerer så store offentlege beløp som det ein gjer, f.eks. i vegbygging. Som eg òg sa i mitt innlegg: Ja, det er alltid mogleg å få det billigare frå utlandet. Det er alltid mogleg å få andre til å løysa oppgåvene våre. Men på lang sikt vil ein slik politikk vera veldig dyr.

Me ønskjer å styrkja kompetansen i bygg- og anleggsnæringa i Noreg. Me ønskjer å ha eit mangfald av kontraktar og ein kontraktstrategi og ein innkjøpsstrategi som legg til rette for små, mellomstore og store norske entreprenørar. Men det er faktisk ikkje eit mål for Senterpartiet at det skal koma kinesarar og byggja veg i Noreg, og me reagerer sterkt på den nyheita som har kome fram i dag i Trønder-Avisa – viss ho stemmer – at næringsministeren har invitert desse aktørane til Noreg.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Terje Aasland (A) [10:22:27]: En av de aller største utfordringene vi står overfor, er at vi må få flere i arbeid og færre på trygd. Vi har mange muligheter – fantastiske naturressurser, godt utdannet befolkning – men de mulighetene må utnyttes. Framtiden kommer fort. Vi må bygge kompetanse, sikre næringslivet de mulighetene som en ny tid gir.

Vi er derfor utålmodige etter en langt sterkere satsing på digitalisering, automatisering og robotisering. Det

handler om framtiden, om det å ta i bruk mulighetene. Vi satser derfor mer på å bygge den kompetansen næringslivet vil trenge, alt fra å sikre at flere fullfører videregående opplæring, til koding i grunnskolen, sterkere og mer tilpasset yrkesfagutdanning og en langt sterkere satsing på livslang læring som en ny kompetansereform – for å nevne noe som vil være avgjørende for framtidens næringsliv.

Trygge, gode og framtidsrettede arbeidsplasser er helt grunnleggende for folks liv og trygghet. Arbeid til alle er derfor en av Arbeiderpartiets hovedsatsinger i dets alternative statsbudsjett. Vi mener at politikken må legge til rette for langt mer kraftfull jobbvekst enn det som er tilfellet nå. Derfor foreslår vi en storstilt satsing på 2,5 mrd. kr for å skape nye arbeidsplasser og for å få flere over fra trygd til jobb. Vi satser på havnæringene, miljøteknologi og nye næringer som bioøkonomi og helse- og velferdsteknologi. Vi legger flere hundre millioner kroner på bordet for å utvikle næringslivet i distriktene. Vi foreslår en langt bedre opsjonsbeskatning enn den regjeringen foreslo, og som ble møtt med massiv kritikk. Vi vil opprette et regionalt akseleratorprogram for å styrke kapitaltilgangen for vekstbedriftene. Og i tillegg, utenfor det budsjettet vi nå behandler, satser vi på karbonfangst i industrien og flere midler til regional utvikling.

Næringspolitikken har ikke bidratt til jobbvekst. De siste fire årene har omstilling vært et mantra i festtalene og som kommentarer til lav oljepris, men innholdet og omstillingskraften har totalt uteblitt.

Forenklingsarbeidet må være en sentral del av næringspolitikken, og det er meget uheldig at regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak om en strategi for å oppnå «bare én gang-prinsippet». Sju av ti virksomheter opplever ikke at hverdagen er enklere etter fire år med Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens forenklingsarbeid. Det viser en undersøkelse i regi av Virke. Undersøkelsen viser at 68 pst. av medlemsbedriftene opplever at det er like mange regler og rapporteringskrav nå som for fire år siden. Nesten hver tredje virksomhet – 28 pst. – sier at det er blitt mer byråkrati. Det er all grunn til å stille seg spørsmål om forenklingsarbeidet har stoppet opp. Derfor er den såkalte strategien for å oppnå «bare én gang-prinsippet» av stor betydning for næringslivet. Det handler om å gjøre hverdagen enklere for dem som driver virksomhet.

Det samme bør skje med næringslivets kontakt med virkemiddelapparatet. Det bør være en nasjonal målsetting at gründere og bedrifter får én kontaktperson å forholde seg til i møte med offentlig samordnet støtteapparat. Det bør være tilstrekkelig å åpne kun én dør. Vi fremmer derfor, sammen med SV og Senterpartiet, følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en helhetlig gjennomgang av det næringspolitiske virkemiddelapparatet for å sikre sømløse virkemidler langs hele innovasjonskjeden.»

Vi får ikke flertall – forunderlig nok.

Norge er en stolt sjøfartsnasjon med stolte sjøfolk. I løpet av 2018 kan nær 700 sjøfolk bli erstattet av utenlandske mannskap dersom Color Line flagger de to Kiel-ferjene fra NOR- til NIS-registret. Mens NOR-registrerte skip må følge norske regler for tariffestet lønn, kan NIS-registrerte skip ansette mannskap på lokale vilkår. Vi fremmer derfor, også der sammen med Senterpartiet og SV, et forslag hvor vi ber regjeringen «om å ikke utvide fartsområdet for utenriksferger i Norsk Internasjonalt Skipsregister», fordi det her er grunn til å anta at norske skattebetalere kommer til å betale titalls millioner kroner som støtte til at disse skipene skal kunne ta andre EØS-borgere om bord som erstatning for norske sjøfolk. Forstå det, den som kan, og forstå Fremskrittspartiets posisjon i denne saken – Fremskrittspartiet, som har vært nettolønnsordningens sterke forsvarene gjennom mange år.

Denne utviklingen bekymrer oss selvfølgelig. Det handler om sysselsettingen, men det handler også om legitimiteten til den nettolønnsordningen som gjelder for norske sjøfolk.

Aktiviteten ved verftene langs kysten skulle gjerne vært bedre. Fire år har gått siden lavkonjunkturen kom inn over oss – fire år uten at forbedringene har kommet. Noe skyldes lav oljepris og nedgang i aktivitet som følge av det, men alt kan ikke henges på den knaggen. Et av områdene det kunne vært satset langt mer på, er elektrifisering gjennom en storstilt fornyelse av ferjeflåten. Fornyelse med strenge, nye krav ville gitt norske verft og norsk kompetanse en unik mulighet til teknologiutvikling, kompetanseheving og arbeid i en krevende tid. Men regjeringen har ikke satset på dette, slik situasjonen krevde. Vi har satset – fra opposisjon – langt mer enn regjeringen på dette området, fordi vi mener det er bra klimapolitikk og avgjørende viktig for økt aktivitet i de maritime næringene, ikke minst for å opprettholde sysselsettingen ved verftene våre.

Et annet tema innenfor skipsfarten er at vi over tid har hatt en systematisk satsing på mer klimavennlig skipsfart gjennom bruk av LNG. Norge har fram til nå vært ledende. Derfor er det høyst merkelig at regjeringen nå foreslår en endring i rammevilkårene, ved å innføre full CO₂-avgift på dette området. Vi er helt sikre på at dette vil stanse teknologiutviklingen, øke utslippene fra norsk skipsfart og svekke konkurransedyktigheten til en samlet norsk maritim næring. Det er grunn til å tro at nye prosjekter nå blir stoppet. Skip som har LNG som framdrift, blir lagt til kai, mens eldre diesel- og oljeskip

fyses opp – forstå det, den som kan. Vi går derfor imot regjeringens foreslåtte økning i CO₂-avgiften på dette området.

For å gjøre veien til lavutslippssamfunnet enklere for næringslivet er miljøteknologiordningen av stor betydning. Dette er et velfungerende lavterskeltilbud for bedriftene til å satse på miljø- og klimateknologi. I vårt alternative statsbudsjett foreslo vi derfor en betydelig styrking av ordningen, med 250 mill. kr, fordi vi ønsker å bidra til at bedriftene og næringslivet skal kunne ta i bruk og videreutvikle klima- og miljøteknologi som kan bringe oss inn i lavutslippssamfunnet.

Retter vi blikket mot Svalbard, har regjeringen nå varslet at man vil starte avviklingen av kulldrift der. Regjeringen begrunner dette ut fra et økonomisk perspektiv. Vi mener kulldrift på Svalbard også har et klima- og miljøperspektiv, noe for øvrig også komiteen sluttet seg til. Vi støtter – med denne begrunnelsen – at man avvikler kulldriften. Men i forbindelse med avviklingen burde det ha vært lagt fram en helhetlig plan som viser veien framover for Longyearbyen som et robust familiesamfunn. I tillegg er det noe underlig at regjeringen ikke sier noe om energiforsyningen på Svalbard. En nedleggelse av kulldriften aktualiserer spørsmålet om framtidig energibærer. Det haster med å finne avklaringer på hvordan framtidig energiforsyning på Svalbard skal være, og komiteen legger til grunn en målsetting om at en framtidig energiproduksjon skal være bærekraftig og fornybar. Vi forutsetter at regjeringen følger opp dette og får lagt fram en sak for Stortinget så raskt som overhodet mulig.

Det kommer innlegg fra oss senere som vil ta for seg både fiskeri og landbruk, men la meg bare få understreke noen få poenger.

Det er behov for å få lagt fram en helhetlig politikk når det gjelder fiskeriene. Det er en fantastisk mulighet til å skape merverdier. Vi tror en helhetlig sak for Stortinget vil være med på å etablere langsiktighet og forutsigbarhet, og vi kunne trukket opp nye muligheter.

Når det gjelder landbruk, vil jeg spesielt trekke fram behovet for vitalisering av skognæringen. Nye områder må industrialiseres, og det må investeres. Her har ikke regjeringen lyktes med å være verken forutsigbar eller langsiktig nok for å sikre investeringene. Vi har bl.a. sagt at 40 pst. biodrivstoff i 2030 ville vært det viktigste enkelttiltaket for å få opp investeringene i en bærekraftig biodrivstoffproduksjon, men også helt nødvendig i klimaregnskapet. Dessverre har vi ikke fått flertall.

Svak jobbvekst må avløses av og erstattes med at de gode ideene i større grad lykkes. Vi må føre en langt mer aktiv næringspolitikk som bygger på de fantastiske mulighetene vi har. Vi må i større grad enn det vi klarer nå, bistå bedriftene ved å være gode partnere for nærings-

livet og de gode ideene. Vi må utvikle kompetanse og testarenaer. Vi må avlaste risiko og skape merverdier ut av de fantastiske naturressursene som er, over hele landet. Da er det helt nødvendig at regjeringens svake næringspolitikk, som ikke bidrar godt nok til jobbvekst, avløses av en langt mer offensiv politikk for trygge, framtidsrettede arbeidsplasser.

Avslutningsvis vil jeg også takke komiteen for et godt og konstruktivt arbeid når det gjelder budsjettet, og så vil jeg ta opp forslaget fra Arbeiderpartiet.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [10:31:20]: Arbeiderpartiet har en merknad hvor de varsler at de vil stemme imot alle forslag om fullmakter til utsalg og nedsalg av statlig eierskap, unntatt salget av SAS, som er ubegrunnet. Arbeiderpartiet mener med andre ord at dagens eierskap er perfekt, man har funnet en likevekt, og denne skal sementeres for all fremtid. Jeg lurer på: Hvordan har Arbeiderpartiet kommet frem til dette? Hvilke teorier eller hvilken modell er det som ligger bak beregninger som gjør at Arbeiderpartiet kan konkludere med at det statlige eierskapet er akkurat der det skal være? Bruk gjerne et eksempel: Hvorfor er det helt perfekt med 49,72 pst. eierandel i Entra – hvorfor ville ikke 49,5 eller 50,5 pst. vært riktig?

Og hvis representanten har tid i svaret sitt, hvorfor gjelder denne motstanden mot nedsalg og utsalg ikke SAS?

Terje Aasland (A) [10:32:35]: Takk for spørsmålet. La meg aller først si at Arbeiderpartiets eierskapspolitikk bygger på at vi skal ha en fleksibel og dynamisk eierutøvelse og også en slik holdning til eierskapet. Vi har ikke skrevet at den eierandelen som er nå, er helt perfekt. Tvert om mener vi at det er grunnlag for å tenke justeringer, se på dette i en større sammenheng. Men vi mener at de fullmaktene som blir gitt blanko til regjeringen for nedsalg helt eller delvis, kan regjeringen legge fram for Stortinget hvis det er enkeltsaker det er snakk om.

Når det gjelder SAS, mener vi at den er fornuftig og opplagt. Det har vært så krevende for den norske stat over lang tid at det nå er riktig å opprettholde den salgsfullmakten som der ligger.

Arbeiderpartiet har som sagt ikke sagt at akkurat det eierskapet vi har i dag, er perfekt. Vi går tvert imot inn for en både fleksibel og dynamisk inngang til eierskapet, men det må tjene industri og næringsutvikling for Norge.

André N. Skjelstad (V) [10:33:38]: Jeg syntes det var interessant, det som ble sagt av forrige replikant. Jeg

kunne tenke meg å gi representanten Aasland en mulighet til å utdype litt videre hva prosentandelene er, og hvordan man har kommet fram til dem med det eierskapet hvis en er så til de grader imot – han kaller det dynamisk, jeg er litt usikker på hvilken prosentandel det skulle ligge på. Hva er egentlig det overordnede målet for Arbeiderpartiet? Er det å være med og skape, eller er det at alt eierskap skal være statlig?

Terje Aasland (A) [10:34:19]: La meg slå fast at for Arbeiderpartiet er det statlige eierskapet en viktig del av næringspolitikken. Det er gjennom statlig eierskap og hvordan vi rigger det statlige eierskapet, vi kan utvikle mye av norsk næringsliv.

Vi har ikke tatt stilling til noen prosentandel, og det går jeg ut fra at heller ikke Venstre har gjort. Hvilke prosentandeler har i hvert fall heller ikke Venstre tilkjennegitt. Jeg har ikke sagt at vi skal rangere selskapene eller sette en eksakt prosentandel for dem. Vi har sagt at vi ønsker en dynamisk og fleksibel tilnærming til eierskapet, men det må særskilt begrunnes i hvert enkelt tilfelle. Den generelle fullmakten som blir gitt regjeringen, synes vi ikke det er god nok begrunnelse for. Derfor ønsker vi ikke å gi den generelle adgangen til utsalg og nedsalg som ligger til regjeringen, og det fullmaktsforslaget. Vi ønsker tvert om eventuelt å behandle det i hvert enkelt tilfelle, slik at vi ser helheten i sakene, og slik at vi også kan vurdere hvor stor eierandel staten eventuelt bør ha i hvert enkelt tilfelle, på en bedre måte enn det vi kan gjøre i en budsjettinnstilling.

Kjell-Børge Freiberg (FrP) [10:35:25]: Den 9. august 2010 fikk Aker Seafoods fra daværende fiskeriminister fra Arbeiderpartiet godkjenning til å restrukturere sin virksomhet. Aker Seafoods ble etter godkjenningen splittet i to aksjeselskaper gjennom Havfisk ASA og Norway Seafoods AS. Man skilte altså sjøsiden fra land-siden. Dette medførte igjen at trållerredieriet som var administrert fra Melbu og Stamsund, nå er lokalisert på Vestlandet og i Ålesund. Når Arbeiderpartiet er så tydelig på satsingen på havrommet, mener representanten Aasland at dette var en beslutning som var bra for havrommet, Nord-Norge og kystsamfunnene?

Terje Aasland (A) [10:36:15]: Det bør ikke være tvil om at Arbeiderpartiet har hatt mange diskusjoner i kjølvannet av den saken fra 2010. Det er ikke opplagt at det var en god løsning, tvert om tror jeg at de diskusjonene som har vært der, tyder på at dette var en omdiskutert løsning også i Arbeiderpartiet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Margunn Ebbesen (H) [10:36:58]: Regjeringen har styrt Norge trygt gjennom en krevende tid. Nå peker

pilene oppover igjen, og dette viser at regjeringens aktive finanspolitikk med midlertidige tiltakspakker de siste årene har virket etter hensikten. En økonomisk nedgangstid er snudd til en økonomisk oppgangstid, og dette har fått fotfeste over hele landet.

For å trygge velferden må det skapes flere lønnsomme arbeidsplasser som bidrar til Norges økonomi, og ikke bare arbeidsplasser som skal betales av AS Norge. Regjeringen har derfor lagt fram et budsjett som legger grunnlaget for økonomisk vekst, flere i jobb og et bærekraftig velferdssamfunn.

Den norske kronen er blitt markert svakere etter at oljeprisen falt. Det er en klar fordel for eksportbedrifter, leverandører til oljevirksomheten og andre bedrifter som møter konkurranse fra utlandet i det norske hjemmemarkedet. Tilpassing til bedret konkurranseevne tar tid, men turistvirksomhet og havbruk er gode eksempler på næringer som har hatt sterk vekst i omsetningen, og som gir viktige arbeidsplasser i Distrikts-Norge.

Regjeringens offensive holdning og virkemidler har bidratt til at det skapes nye arbeidsplasser. To av tre arbeidsplasser skapes nå i privat næringsliv. Den registrerte ledigheten har falt hver eneste måned dette året, og sammenlignet med i fjor varslar langt færre bedrifter om permitteringer eller oppsigelser.

I statsbudsjettet for 2018 går det nå i overkant av 4,5 mrd. kr mer til næringsrettet forskning og innovasjon enn i 2013, inkludert beregnet skattefradrag for SkatteFUNN-ordningen og KapitalFUNN. KapitalFUNN er en ny skatteincentivordning for investeringer i oppstartsselskaper.

Godt over 1 mrd. kr av den samlede økningen er styrking av programmer og ordninger i Norges forskningsråd, SIVA og Innovasjon Norge. Mer forskning og utvikling av nye varer i næringslivet gir verdiskaping og vekst gjennom utvikling av nye varer og tjenester, produksjonsmetoder og løsninger. Morgendagens jobber skapes gjennom at det satses på kunnskap, forskning og innovasjon.

Siden regjeringen tiltrådte, har den satset kraftig på enkelte av de landsdekkende virkemidlene innenfor virkemiddelapparatet. Dette har ført til en betydelig styrking av Nærings- og fiskeridepartementets budsjett til virkemidler som Brukerstyrt innovasjonsarena og FOR-NY2020 i Norges forskningsråd og etablerertilskudds- og miljøteknologiordningene i Innovasjon Norge. Disse virkemidlene har høy innovasjonseffekt, de er etablerte og godt kjent for næringslivet.

Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti sikrer regjeringen at vi også til neste år har et statsbudsjett som legger grunnlaget for et bærekraftig velferdssamfunn. Budsjettavtalen mellom de fire borgerlige partiene viderefører hovedprofilen i regjeringens framlagte budsjett

og styrker samtidig en allerede sterk og aktiv næringspolitikk.

Den teknologiske utviklingen går lynraskt. Vi lever i robotenes tidsalder, vi hører alle om digitalisering og automatisering og 3D. Enhver bedrift som ønsker å henge med og har ambisjoner om å konkurrere på verdensmarkedet, må være teknologisk i tet. At norske industribedrifter som konkurrerer ute, skal ilegges en ekstra maskinskatt når de anskaffer seg nytt utstyr og nye maskiner, blir da absurd.

Og om noen var i tvil, så lytter regjeringen til alle parter i Næringslivet, også til LO og Fellesforbundet. Disse var tydelige på at maskinskatten måtte fjernes: «Å kreve skatt på maskiner setter Norges arbeidsplasser i fare», sa leder Jørn Eggum i Fellesforbundet.

Jeg er derfor glad for at også samarbeidspartiene var enige i at denne skatten skal fases ut. Dette er viktig for at norske arbeidsplasser skal henge med i utviklingen.

Høyre er opptatt av gode rammebetingelser for næringslivet. Noen parti ser bedrifter og bedriftseiere kun som et skatteobjekt. For Høyre er de viktige for jobbskaping og for å gi oss et bærekraftig samfunn. Derfor fortsetter regjeringen sine lettelser i selskapsbeskatning og lettelser i formuesskatten. Dette siste er også i tråd med en undersøkelse gjennomført av NHO, som sa at formuesskatten – den særnorske straffeskatten på norsk eierskap – er til hinder for å skape flere jobber.

Men vi gjør også mer: Budsjettet følger opp regjeringens framlagte industrimelding, eksportstrategi og havstrategi med konkrete tiltak. For å styrke industriens muligheter til å teste ut nye løsninger økes satsingen på Katapult-ordningen og innsatsen knyttet til utvikling av muliggjørende teknologier. Gründerpolitikken videreutvikles bl.a. med skatteincentiver for investeringer i oppstartsselskaper og endringer i opsjonsbeskatningen for små nyetablerte selskaper, og arbeidet med å modernisere Altinn får et løft. Dette siste er ikke minst viktig for å forenkle dialogen mellom næringslivet og det offentlige.

Jeg er selvfølgelig også nødt til å komme innom regjeringens forslag om å avvike driften i Svea/Lunckefjell. I initiativdebatten som næringskomiteen tok initiativ til for kort tid siden, kunne det fra opposisjonspartiene høres ut som om regjeringen ikke hadde gjort noe for å få på plass alternativ næringsaktivitet på Svalbard når kulldriften fases ut. Regjeringen har bevilget penger til både lokalstyret og Innovasjon Norge for å jobbe med næringsutvikling, og den jobben er godt i gang.

Norsk institutt for by- og regionforskning har gjennomført samfunns- og næringsanalyser for Svalbard siden 1990-tallet. Den siste analysen ble lagt fram nå i november og viser at Svalbards økonomi er under omstruk-

turering, og at sysselsettingsveksten i andre næringer har erstattet mye av sysselsettingsbortfallet i kulldriften.

Jeg kan vel heller ikke komme utenom at særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer økes gjennom budsjettavtalen. Dette er ikke en endring regjeringen selv foreslo i sitt forslag til statsbudsjett, men den er langt bedre enn alternativet med å øke momsen på usunne varer, som flere partier, herunder Arbeiderpartiet, foreslo i sine alternative budsjetter.

Men i budsjettet prioriter vi også å legge til rette for økt sunn norsk matproduksjon gjennom bevilgningene til landbruket. Norge har et av verdens reneste og sunneste landbruk, og resultatet av regjeringens landbrukspolitikk er at bøndene de siste årene har opplevd en svært god inntektsutvikling. Nye tall fra NIBIO i forrige uke viser at også i 2016 var bøndenes inntektsvekst høyere enn den generelle lønnsøkningen i samfunnet.

Høyre er opptatt av at for å sikre norske sjøfolk sysselsettingsmuligheter, opplæringsmuligheter og læreplasser og norsk maritim industri som leverandørindustri, er det avgjørende med skip under norsk flagg. Regjeringen har fulgt opp Fartsområdeutvalgets innstillinger og foreslått å utvide fartsområdet for utenriksferger i NIS, Norsk internasjonalt skipsregister, og etablere en egen tilskuddsmodell for disse skipene, i tråd med regjeringens maritime strategi og flertallsanbefalingene til Fartsområdeutvalget. Hensikten med forslaget er å styrke konkurransebetingelsene for utenriksferger under norsk flagg og hindre at mange norske arbeidsplasser settes i fare ved at selskapet flagger ut av NOR, Norsk ordinært skipsregister. ESA har nå avsluttet saken om fartsområdebegrensningene for NIS-passasjerskip, så vil videre forhandlinger med ESA gi et sluttresultat. Uansett håper jeg da at Color Line med dette initiativet til endring fortsatt vil ha sitt hovedkontor i Norge.

Jeg vil også bemerke at det viktige arbeidet med å rydde opp i atomavfallet vi har, prioriteres av regjeringen, bl.a. ved bevilgninger til opprettelse av en ny statlig etat som skal ha ansvar for trygg håndtering av nasjonalt atomavfall og atomanlegg. Dette nye forvaltningsorganet, Norsk nukleær dekommisjonering, ble i forrige uke besluttet lagt til Halden. Halden har allerede det største kompetansemiljøet i Norge og den største reaktoren. Dette er et lenge forsømt område som det nå endelig blir satt fart i.

Regjeringen fortsetter sine prioriteringer av vekstfremmende lettelsers i skatter og avgifter, styrking av samferdsel og satsing på forskning og innovasjon i statsbudsjettet for 2018. Dette er avgjørende for å gi næringslivet de beste vilkårene, slik at nye arbeidsplasser kan skapes og eksisterende arbeidsplasser sikres. Det vil gi oss et fortsatt bærekraftig velferdssamfunn, slik at vi også i framtiden skal kunne bo i verdens beste land.

Til slutt ønsker jeg å takke komiteen og komitélederen for et godt samarbeid om budsjettet. Jeg ønsker også oss alle lykke til med debatten videre i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [10:46:24]: Et av de få valgloftene Høyre ga under valgkampen når det gjelder næringspolitikk, var å øke offentlige investeringer innen forskning og utvikling tilsvarende 1,25 pst. av BNP. Men i regjeringens budsjettforslag går andelen ned, ikke opp. Det skal også brukes minst 1 mrd. kr på muligjørende teknologi; det kommer en liten økning, men der er det heller ikke nok. Bevilgninger til Forskningsrådet går ned.

Hvorfor følger ikke Høyre engang opp egne valglofter? Er næringspolitikken så lavt prioritert for Høyre?

Margunn Ebbesen (H) [10:46:59]: Jeg takker for spørsmålet. Det er jo veldig bra at Arbeiderpartiet også er opptatt av forskning. Når vi ser budsjettforslaget og det resultatet vi har i dag, med en styrking på 4,5 mrd. kr til innovasjon, til forskning, til verdiskaping, og når vi ser den satsingen som skjer innen forenklinger for næringslivet, ja, så har vi all grunn til å være fornøyd med resultatet. Det skal jobbes videre. Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet er med på at styrking av forskning og innovasjon er viktig. Det følger dette budsjettet opp.

Geir Pollestad (Sp) [10:47:41]: I innlegget sitt hevda representanten at det var Venstre og Kristeleg Folkeparti som var skyld i sjokolade- og sukkervareavgifta, så eg skal la den liggja.

Men ei avgift som har kome, som Høgre og Framstegspartiet føreslo sjølve, var jo den kraftige skjerpinga av momsen for reiselivet, ei skjerping som ikkje var omtalt i reiselivsmeldinga, som for enkelte aktørar utgjør hundretusenvis av kroner og opp i millionar av kroner.

I samband med reiselivsmeldinga vart det varsla ein verdsetjingsrabatt i formuesskatten for hotell, og spørsmålet mitt er: Vil ein sørgja for at den verdsetjingsrabatten vert så høg at det veg opp for den auka momsen? Eller vil dei som driv hotell i Noreg, kunne forventa ei netto avgiftsskjerping med dette fleirtalet?

Margunn Ebbesen (H) [10:48:35]: Den økningen av momsen som ble gjort, er på en måte et resultat som lå i skatteforliket som ble inngått. Det var en anbefaling med hensyn til å ha en flat moms, som er med på å bidra til forenklinger.

Så har vi også sagt at vi skal ha en verdsettelsesrabatt som vil komme hotellene til gode. I tillegg har vi alle de andre skatte- og avgiftsøkningene som regjeringen har foreslått. 26 mrd. kr. Det merkes også for reiselivsbedrif-

tene at de får 26 mrd. kr. De er blant dem som nyter godt av den reduserte skatten.

I tillegg gjør vi mye innen samferdsel. Det er reiselivsaktørene veldig opptatt av. Det å ha gode veier, sørge for at turistene kommer seg fram til sine destinasjoner, er utrolig viktig. Så det gjøres veldig mye, og ikke bare i forbindelse med at man har den skjerpingen der. Det er også mange andre lettelser og forbedringer, som også næringslivet og turistvirksomheten får med seg.

Katrine Boel Gregussen (SV) [10:49:51]: Høyre er et av partiene som har snakket mye om forutsigbarhet for næringslivet. Samtidig har de snakket mye om det grønne skiftet. Et av de viktigste tiltakene for et grønt skifte i industrien er å få på plass en teknologi for karbonfangst og lagring, men i dette budsjettet sår regjeringen tvil om hele satsingen og setter industrien i en vanskelig situasjon når Høyre nå setter satsingen på pause. Mener Høyre at tiltaket bidrar til forutsigbarhet for industrien?

Margunn Ebbesen (H) [10:50:20]: Det er mange tiltak som er viktige for industrien, også dette med karbonfangst, men når vi har sagt at vi ikke skal ha en avgiftslette, er det fordi vi mener at det skal likestilles med annet næringsliv. Ellers er det mange tiltak i vårt budsjett – og i våre tidligere budsjetter – som bidrar til å få en grønn industri, og det er viktig også i fortsettelsen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:51:17]: Da står vi her igjen og skal behandle budsjettet for året vi går inn i. Dette markerer også starten på en ny periode der Fremskrittspartiet fortsatt skal være med og styre, og det trenger dette landets næringsliv.

Norsk næringsliv skaper verdier som danner grunnlag for den velferden vi har i dag. Om vi skal ruste Norge for framtiden, må vi legge til rette for at bedrifter og virksomheter lykkes. I den tida vi skal inn i, er det derfor avgjørende at vi kan trygge arbeidsplasser og velferd også i årene som kommer. Derfor er jeg glad for at denne regjeringen fortsetter arbeidet for gode rammebetingelser for næringslivet, med et enklere og mer vekstfremmende skattesystem, bedre infrastruktur og kompetent arbeidsstyrke.

Vi har gjennom de siste fire årene forenklet regelverket for å legge til rette for effektivitet og økt konkurranse i både offentlig og privat sektor. Dette har vært med på å spare næringslivet for flerfoldige milliarder kroner, og det gjør det enklere å skape ytterligere verdier.

Vi står nå midt i en viktig omstillingsfase. Derfor er jeg glad for at vi har en regjering som arbeider for å skape

morgendagens jobber gjennom satsing på kunnskap, forskning og innovasjon.

Regjeringen fortsetter også gjennomføringen av skattereformen og reduserer skattene for næringslivet. Vi har altså en regjering som, i motsetning til andre partier i denne salen, skjønner at løsningen ikke er å sende høye skatteregninger til næringslivet for å løfte bedriften.

Siden vi kom i regjering, har vi redusert skatte- og avgiftsnivået med over 24 mrd. kr. Hadde ikke vi styrt, hadde ikke dette vært tilfellet.

Hvis vi skal lykkes med å omstille og utvikle dette landet, er det helt avgjørende at vi vedtar politiske løsninger som løfter bedrifter og virksomheter, ikke kveler dem. Gårsdagens løsninger, med høy formues- og selskapsskatt, omfattende byråkrati og komplisert regelverk, hører ikke morgendagen til. Derfor er jeg glad for at et flertall i denne salen er for å opprettholde endringer i forslaget om å fjerne eiendomsskatten på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner. Denne såkalte maskinskatten har vært problematisk for næringslivet. Internasjonale aktører kan vegre seg mot å investere i Norge på grunn av usikkerhet rundt eiendomsskatt, og jeg er glad for at budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre opprettholder dette forslaget fra regjeringen.

Det går bedre i norsk økonomi. Fylkene på Sør- og Vestlandet ble rammet hardt av den lave oljeprisen. Ettertraktete enkeltpersoner med solid kompetanse mistet en jobb å gå til. Skip lå i opplag, og de røde tallene lyste imot oss. Nå snur pilene. Vi ser en positiv økonomisk utvikling i hele landet og et arbeidsmarked som er i bedring. Dette viser at norsk næringsliv er motstandsdyktig og omstillingsvillig. Det sier også at denne regjeringen har hatt løsninger som har virket i møte med utfordringene. Vi iverksatte to ekstraordinære tiltakspakker for å holde aktiviteten oppe. På samme tid gjennomfører vi nå tidenes satsing på vei og jernbane, noe som også er med på å skape arbeidsplasser og holde god aktivitet, i tillegg til å gjøre det enklere for næringslivet å frakte varer og tjenester.

Dette er imidlertid en virkelighetsbeskrivelse som opposisjonspartiene ikke har anerkjent. I hele fjor og på vårparten inn mot valgkampen ble vi beskyldt for ikke å komme med tilstrekkelige tiltak, og at dette var en krise som skjedde på vår vakt. Det er en beskrivelse som folk, verken da eller nå, kjenner seg igjen i. Arbeiderpartiet har selv hevdet at grunnen til at de tapte valget, var at de var utydelige. Det er jeg absolutt ikke enig i. Jeg mener Arbeiderpartiet var helt tydelig i sine løsninger, men tapte valget fordi velgerne ikke ville ha dem. Det tror jeg velgerne vil fortsette med i mange år framover.

Våre løsninger kommer allerede i dette budsjettet. Regjeringen har foreslått å opprette en ny markedsmes-

sig låne- og garantiordning i Eksportkreditt Norge og GIEK for kjøp av skip fra verft i Norge når skipene skal brukes i Norge. Dette vil inkludere f.eks. fiskebåter, ferger, brønnbåter og næringsfartøy. Den nye ordningen vil kunne bidra til at redere i Norge oppnår finansiering på markedsmessige vilkår, og dermed medvirke til økt aktivitet for skipsfart i Norge. Dette kan igjen føre til økt aktivitet i små og mellomstore bedrifter og hos underleverandører i hele landet. Ordningen vil kunne bidra til å skape ny aktivitet, til verdiskaping og omstilling, og til at vi beholder kompetansen i dette landet.

Dette er en av flere løsninger vi satser på for å videreutvikle potensialet som ligger i norsk verftsindustri, og jeg er glad for at en samlet komité deler dette synet. Jeg vil legge til at det er positivt at en samlet komité ser de mulighetene og det potensialet som knytter seg til Andøya Space Center. Dette senteret spiller en viktig rolle i norsk romfartsvirksomhet, og en oppskytningsbase for småraketter vil kunne gi muligheter for ny virksomhet og en bredere innretning av næringslivet knyttet til norsk romindustri.

Jeg tror vi fikk fornyet tillit og regjeringsmakt den 11. september fordi våre velgere der ute så resultater av det arbeidet vi har gjort i de fire siste årene. Dette gjelder ikke bare innenfor industrien, men også innenfor landbruk. Vi ble i 2013 dømt nord og ned, og mange så med skrekk og gru på hva som ville skje dersom vi skulle styre Landbruks- og matdepartementet. Nå, fire år etterpå, ser vi at det er optimisme i norsk landbruk. Færre bruk legges ned, vi er selvforsynte med lammekjøtt, vi produserer mer mat enn noensinne, og vi har sett en kraftig vekst i bøndernes inntekt, for å nevne noe. Dette er altså en av mange spådommer fra de ikke-borgerlige partiene som ikke har blitt en realitet. Det vi har gjort, er å legge til rette for økt matvareproduksjon og økte inntekter i landbruket.

Budsjettet vi skal vedta i dag, vil i stor grad være med på å legge til rette for at næringen kan utvikle seg ytterligere. Dette innebærer også satsingen på å utvikle infrastruktur innenfor skognæringen, der vi for øvrig ser positive resultater allerede.

Så – til slutt: Sosialistisk Venstreparti skriver i sin særmerknad i innstillingen, under fiskeri – og jeg siterer:

«Dette medlem stiller seg undrende til regjeringens totale mangel på forståelse for potensialet som ligger i å utvikle kysten og fiskeriene.»

– En total mangel. Vi har satt av over 12 mill. kr i 2017 til sjømattiltak, vi har opprettet et havbruksfond, slik at 80 pst. av vederlaget for tildeling av nye konsesjoner tilfaller berørte kommuner og fylkeskommuner, vi har bevilget over 970 mill. kr i år til nytt isgående forskningsfartøy, vi har vedtatt et nytt vekstregime innen havbruk samt satt eksportrekorder innen bl.a. sjømat, noe som

genererer optimisme. Hvis dette er en totalt mangelfull forståelse for næringen, stiller jeg spørsmål ved hva SV legger i den beskrivelsen.

Jeg vil avslutningsvis takke Venstre og Kristelig Folkeparti for at vi kunne danne en budsjettavtale. Man har gitt, og man har tatt, men det er et godt tegn på at det har vært grundige forhandlinger. Sluttresultatet har en rekke gode elementer i seg, til beste for å oppnå gode politiske mål innenfor næringspolitikken. Jeg ser fram til at vi får en god debatt i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [10:59:52]: Tidligere har Fremskrittspartiet hatt en veldig tydelig linje når det gjelder debatten i næringspolitikken og om næringskomiteens budsjett, og det er sjøfolkene. Nå hørte vi ikke et eneste ord om sjøfolkene og betydningen av norske sjøfolk om bord i norske skip. Det kan være flere årsaker til det, og det kan være greit å høre litt om hvordan Fremskrittspartiet tenker om dette. Det er kanskje til å forstå at de ikke nevner sjøfolk, i og med at de fjerner det skattefrie hyretillegget. Og de kommer nå mest sannsynlig til å bruke titalls millioner kroner av skattebetalernes penger til å subsidiere en ordning hvor norske sjøfolk går i land, og andre EØS-borgere kommer om bord. Mitt spørsmål blir da: Er Fremskrittspartiet fornøyd med disse to ordningene, og er det sann at den tiden da Fremskrittspartiet var et parti for norske sjøfolk, er over?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:00:53]: Nei, den tiden er absolutt ikke over. Fremskrittspartiet har vært og vil alltid være sjøfolkforkjempere, og vi prøver også å utøve det i praksis, i motsetning til Arbeiderpartiet. Vi har nå en budsjettavtale som vi forsvarer, fordi vi har blitt enige om det, og sann er det. Vi kommer fortsatt til å forsvare den, men vi kommer også fortsatt – i motsetning til Arbeiderpartiet – til å være sjøfolkforkjempere. Vi er interessert i at vi skal ha norske sjøfolk på norske båter, og det vil også bli resultatet av vår politikk.

Katrine Boel Gregussen (SV) [11:01:40]: I årets statsbudsjett øker regjeringen reiselivsmomsen. Det er en politikk som kommer til å svekke distriktsarbeidsplasser over hele landet. Mange hoteller og andre reiselivsbedrifter har så små marginer at det er så vidt de klarer å få det til å gå rundt. Samtidig sikrer de mange viktige arbeidsplasser for lokalsamfunn i hele landet. Men med nok en økning i reiselivsmomsen fra denne regjeringen vil det nå kunne bli kroken på døra for mange av de bedriftene. I regjeringserklæringen fra Høyre og Fremskrittspartiet står det at de vil sikre «gode og forutsig-

bare rammevilkår» for reiselivet. Hvorfor har Fremskrittspartiet gått bort fra det løftet?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:02:22]: I forbindelse med budsjettavtalen har vi nå blitt enige om en økt merverdiavgift på reiselivsnæringen. Mye av den økningen vil kunne tas på pris, men selvfølgelig ikke alt, og det vil være varierende ut fra hvilke reiselivsbedrifter det gjelder. Men samtidig har vi gjort endringer når det gjelder skatteregler, når det gjelder eiendomsskatt f.eks., som i sum vil være med og bidra til at reiselivet i Norge vil utvikle seg på en enda mer positiv måte enn det det har gjort tidligere. Jeg tror at de endringene vi har gjort nå og tidligere, vil kompensere for dette og sørge for at norsk reiseliv fortsatt vil bestå og kunne utvikle seg som gode bedrifter, og ikke bli skattet i hjel, slik SV ønsker.

Geir Pollestad (Sp) [11:03:10]: Eg vil gripa fatt i det førre svaret til Ørsal Johansen, som eg syntest var veldig svakt. Dette kan fakturerast vidare, var svaret. Næringslivet i f.eks. Hedmark og Oppland er i ein direkte konkurranse situasjon med Sverige, som nyt godt av svensk moms. Me har tidlegare i dag høyrte representanten Ebbesen tala til forsvar for ei utjamning av momsen. Det kan vel oppfattast som at dette berre er eit første steg. Men dersom ein ser på ein del utvalde reiselivsbedrifter og kor mykje reduksjonen i selskapsskatten betyr kontra det som den auka momsen betyr, er det ei betydeleg skatte- og avgiftsskjerping mange av desse, f.eks. hotella, opplever. Representanten trekkjer fram eigedomsskatt. Eg klarer ikkje sjå at det er noko på eigedomsskatt som treffer næringslivet. Så kan me venta at momsen på hotellovernattingar, f.eks., vil fortsetja å stiga?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:04:20]: Nå har Fremskrittspartiet vært med i flere budsjettenigheter på dette huset, og vi er stolte av det vi har gjort for næringslivet i Norge og reiselivet i Norge. Vi har sørget for skattelettelser på godt over 24 mrd. kr for næringslivet. Det vil også reiselivsnæringen nyte godt av.

Når det gjelder Pollestads spørsmål om Fremskrittspartiet vil jobbe for å øke skatter og avgifter for norsk reiselivsnæring, er svaret nei.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Katrine Boel Gregussen (SV) [11:05:24]: Klimarendringene er i gang, og aller hardest rammer de mennesker i fattige land. I Norge opplever vi også ekstremvær, flom og ras, samtidig som både planter og dyr trues av utryddelse på et nivå som vi aldri før har sett.

Regjeringens løsning på dette er oljeboring og motorveiutbygging i stedet for å ta vare på verdifull natur og å starte omstillingen til et nullutslippssamfunn. I

t tillegg reduseres bevilgningene til tiltak som skal sette oss i stand til å møte stadig større klimautfordringer.

I årene framover må Norge klare overgangen fra sterk oljeavhengighet til en mangfoldig og grønn økonomi. Hvert eneste statsbudsjett framover bør være det mest ambisiøse klimabudsjettet hvis vi noen gang skal komme i nærheten av å ta det ansvaret vi moralsk sett er forpliktet til å ta.

Den sittende regjeringen har ikke engang begynt å tenke tanken på dette arbeidet. Det grønne skiftet har de siste fire årene vært noe man har snakket om, men som man ikke gjør noe med. For i virkeligheten drives det en politikk her til lands der det satses på olje, eiendom og verdipapirer i stedet for faktisk å gjøre noe med vår tids største utfordring.

Hvis Norge skal lykkes med overgangen fra oljeavhengighet til en mer framtidsrettet økonomi, må vi vri satsingene over på næringer der Norge har naturlige fortrinn. Vi må våge å satse stort, målrettet og langsiktig for en overgang som skaper vekst, f.eks. med grønn industri, bioøkonomi og IKT-drevet innovasjon.

Norge har en helt unik mulighet til å bygge et nytt og grønt næringsliv med en sterk økonomi og masse kompetente arbeidsfolk. Vi har en høyt utdannet befolkning, mye ren kraft og rent vann. I tillegg gjør den nye teknologien det mulig at land som Norge kan reindustrialiseres.

SV satser på nye ordninger som utnytter den kompetansen vi allerede har fra oljeindustrien inn i andre næringer, samtidig som vi øker miljøteknologiordningen kraftig, sånn at bedrifter får mer støtte til å satse på miljøvennlige løsninger.

Et av våre aller største fortrinn er våre enorme naturressurser. Men hvis Norge skal realisere potensialet som ligger i bioøkonomien, må vi slutte å sende råvarene ubearbeidet rett ut av landet og i stedet videreforedle disse for å skape høyverdige produkter her i landet. Vi foreslår en styrking av bioøkonomiordningen under Innovasjon Norge. Vi må satse rett nå hvis vi skal få Norge ut av oljeavhengigheten. Den beste måten å gjøre det på er ikke å satse på skattelette, men å satse på en aktiv næringspolitikk som sørger for at flere folk kommer i arbeid.

Jeg synes det er litt vanskelig å komme hit uten å snakke om fisk. Jeg kommer selv fra en liten kystkommune i Midt-Troms der man ser at oppdrettsnæringen har vært med på å endre samfunnet vårt på rekordtid. Vi ser veksten, vi ser en merkbart økende aktivitet, men vi ser lite positiv utvikling i kommunen jeg kommer fra. Der merker man heller store miljøkonsekvenser, større utslipp og en kommune som stadig må kutte i velferden. En industri blomstrer og går åpenbart veldig bra. Samtidig har vi et lokalsamfunn som har kniven på strupen.

En produksjonsavgift er god distriktspolitikk fordi den kan sørge for opprettholdelsen av et samfunn der det bor få mennesker som skaper store verdier.

Regjeringens pessimisme overfor distriktene er kritisk for utviklingen av sjømatnæringen. Vi i SV mener at det vil lønne seg for hele landet at de kommunene som legger til rette for denne typen næring, får verdier der verdier skapes i form av produksjonsavgift for innsatsen. I dag opplever mange av disse kommunene trange kår. En slik avgift vil i mange tilfeller kunne gå til å opprettholde gode offentlige tjenester i de områdene der veksten skapes.

Vi mener at fiskeriminister Sandberg ikke har lyttet til Stortinget og ikke har innført denne produksjonsavgiften, til tross for at han fikk en tydelig bestilling fra Stortinget. På sikt vil det føre til at mange vil få det vanskeligere med å opprettholde liv i sine lokalsamfunn. Vi må tørre å satse på de små kystkommunene, og de litt større, som legger til rette for vekst i oppdrettsnæringen. Vi må tørre å si at de også skal få en del av kaka – fordi det er fornuftig, men også fordi det er rettferdig.

Så vil jeg si litt om landbruk. I SV jobber vi for et bærekraftig landbruk over hele landet. Vi mener målet fra landbruksmeldingen er veldig viktig – landbrukspolitikken skal legge til rette for et aktivt landbruk over hele landet og bygge på lokale ressurser.

Etter forrige ukes debatt om opplysningskontorene føler jeg at det trengs en kort avklaring. SV er opptatt av to prinsipper i denne saken. Det første er at samvirkene skal ha mulighet til å utøve markedsregulering. For det andre må vi redusere kjøttforbruket i Norge. I en tid der vi trenger å redusere klimagassutslippene, er redusert kjøttforbruk et viktig tiltak.

I denne perioden kommer vi til å stå på for at det fortsatt skal være mulig å drive landbruk i hele landet – at vi får på plass et driftsvansketilskudd som gjør det lettere å drive også der terrenget er bratt og forholdene er vanskelige. Skal vi sikre matberedskapen og bruke det arealet vi har, må vi stoppe den politikken vi ser fra regjeringen i dag, som bidrar til mer stordrift og mer sentralisering. I SV vil vi ta landbruket i en annen retning.

SV er det partiet som bevilger mest penger til næringspolitikk. Vi har laget et alternativt statsbudsjett for de mange, ikke for de få.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

André N. Skjelstad (V) [11:11:48]: Representanten Boel Gregussen pratet en del om fisk, så jeg kunne gjerne tenke meg å utfordre henne litt med hensyn til produksjonsavgift eller arealavgift. Representanten Knag Fylkesnes har tidligere gått inn for å øke den til 25 øre per kilo. Da lurer jeg litt på: Hvordan vil det virke når næringen innimellom ikke har så sterke år som det den

har hatt i den senere tid? Hadde det ikke kanskje vært mer fornuftig at en hadde hatt noen svingninger i forhold til hvordan næringen går? Og er det så sikkert at 25 øre – som Knag Fylkesnes tidligere har påpekt – er den rette inngangen til det?

Katrine Boel Gregussen (SV) [11:12:34]: Jeg tenker at det viktigste i denne saken må være å snakke om hvordan oppdrettsselskapene kan gi noe tilbake til de lokalsamfunnene de arbeider i og tar ut råstoffer fra. Akkurat hvor stor en slik avgift skal være, må jeg bare innrømme at jeg har litt for lite kunnskap om, men jeg tenker at det viktigste er at de bidrar i form av at de betaler tilbake til de lokalsamfunnene som de er i.

I dag ser vi at de kommer og gjør en veldig stor jobb. Vi ser at det blir tatt ut store verdier og ressurser fra små samfunn. Men det eneste vi ser som blir lagt igjen, er miljøgriseri og en tilgriset havbunn – ja, dårlige miljøkonsekvenser. Vi i SV ønsker å jobbe imot det og sørge for at det skal bli en mer miljøvennlig næring, og at alle skal nyte godt av det som skjer langs kysten.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

André N. Skjelstad (V) [11:13:45]: Også Venstre mener at produksjonsavgift er viktig. Så må en jo se på hvordan en utformer det – men det vil vi komme tilbake til senere.

Jeg er glad for at Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet for femte år på rad har framforhandlet et godt budsjett for Norge. Det er satt et tydelig Venstre-avtrykk også på næringsområdet. Jeg mener det er avgjørende at statsbudsjettet bidrar til bedre vekstforhold for Norges små og mellomstore bedrifter. Dette utgjør ryggraden i norsk verdiskaping. To tredjedeler av jobbskapingen skjer i privat sektor. Det er viktig å legge til rette for vekst i privat sektor med en gjennomtenkt incentivpolitikk og et rammeverk som gjør det lettere og tryggere å skape egne og andres arbeidsplasser. Vårt engasjement for gründerkapital og inkubatorprogram er bra for å fremme nettopp entreprenørskap. Oppstartsbedrifter, innovasjon og forskning er nødvendig for å sikre at nye arbeidsplasser bidrar til verdiskaping og bærekraftig vekst.

Næringspolitikk skal legge rammene, men ikke nødvendigvis bestemme retningen for norske gründerne. Statens oppgave er å sørge for best mulig rammesvilkår for innovative småbedrifter med store ambisjoner og gode ideer. Det er viktig at også ulønnet arbeid kan medregnes i forbindelse med etablering av egen bedrift og forskning. I Venstres alternative statsbudsjett foreslår vi derfor å opprette en tilskuddsordning på 40 mill. kr til ulønnet arbeid gjennom SkatteFUNN. Formålet er å legge til rette for flere gründerne og mer innovasjon.

Det er viktig med gode statlige innskuddsordninger og såkornfond. I flere tilfeller kan statlig kapital også utløse videre privat finansiering. Innovasjon, forskning og utviklingskontrakter er sentralt for å styrke norsk verdiskaping. Et viktig virkemiddel er risikoavlastningsprogram, som gjør det enklere for norske banker å gi kapital til norske oppstarts- og innovasjonsbedrifter. Slike program bør styrkes ytterligere.

Jeg er glad for at Stortinget nå ber regjeringen om å se nærmere på muligheten til å registrere firma i Norge uten fysisk tilstedeværelse. Norge bør være en verdensledende destinasjon for gründere, og jeg mener en slik oppholdstillatelse kan bidra til det. Estland har allerede innført en slik type system.

Norge, med sin lange kyststripe og fem ganger så mye hav som land, har store fornybarressurser. Dersom ressursene utnyttes optimalt, er det potensial for en verdiskaping som kan være større og mer varig enn oljeinntektene. Med gode rammevilkår kan sjømatnæringen sikre vekst og inntektsgrunnlag langs hele kysten vår. Norge har innen fiskeri, havbruk og marin bioteknologi et stort konkurransefortrinn ut fra naturgitte forutsetninger og en omfattende kompetanse utviklet gjennom generasjoner og gjennom målrettet forskning. Jeg vil bidra til å utvikle en sjømatpolitikk som sikrer en konkurransedyktig og allsidig sjømatnæring.

Når det gjelder sjømat, er det en forutsetning at Norge gjennom en aktiv handelspolitikk får redusert sine handelshindringer, og at Norge får fri markedsadgang for sjømat til EU og de øvrige viktige markedene. Norge har i dag ikke frihandel med noen av de 15 viktigste sjømatmarkedene. En friere markedsadgang er viktig for økt verdiskaping i hele verdikjeden for sjømat. Regelverket innenfor alle deler av sjømatsektoren må forenkles og ha som hovedmål å sørge for miljøvennlig, bærekraftig forvaltning av lokal verdiskaping.

Det er viktig å sikre rekruttering til fiskeri, sjømatforedling, havbruk og sjømatnæring. Dette bidrar vi til, bl.a. gjennom ordningen «Sett Sjøbein».

Fiskeriressursene er en nasjonal ressurs og skal forvaltes nasjonalt. Jeg mener fiskerinæringen skal reguleres gjennom kvotebestemmelser, slik at langtidsbeskatningen ikke er større enn den økologiske bærekraften. Det må reageres strengt på overtredelse og andre former for juks med disse kvotene. I internasjonale forhandlinger må Norge være en pådriver for et mer bærekraftig fiske. Fastsetting av kvoter må så langt som mulig bygge på økosystemforvaltning, slik at beskatningen av én art ikke truer langtidsutbytte fra andre arter. Internasjonale avtaler og effektiv kontroll må sikre den økologiske balansen i Barentshavet og i Nordsjøen.

Det må gjøres mer for å styrke arbeidet mot lakselus. Å ta vare på villaksstammen vår er viktig, og jeg er glad

for at vi fikk styrket arbeidet med villaks gjennom budsjettforliket.

Norge har et stort potensial for å produsere sunn og klimavennlig mat fra havet. Norge har alle forutsetninger for å øke den marine verdiskapingen. Det må skje i en kombinasjon av vekst på bærekraftige premisser innenfor fiske og oppdrett og en sterk satsing på nye, framvoksende marine næringer, bl.a. krill, økt algeproduksjon og foredling av tare til medisiner, kosmetikk og matvarer.

Gode grunnkart i kystnære områder er viktig. Jeg er glad for at vi i budsjettforliket fikk midler til finansiering av marine grunnkart for Namdalskysten. Gode grunnkart er viktig i utarbeidelsen av ny kystsoneplan. Kartleggingen skal prioritere områder med størst samfunnsøkonomisk verdi og der det er interessekonflikter mellom fiskeri/havbruk og høsting av marine arter. Lokale innspill fra Namdalsregionene ble vektlagt sterkt med hensyn til den bruken.

Jeg vil komme tilbake til landbruksbiten senere i debatten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [11:19:05]: I budsjett høringen fikk vi innblikk i hvor komplisert det er for de 360 små og mellomstore bakeri- og konditorbedrifter vi har i Norge, å rapportere på sjokoladeavgiften. De måtte skille produksjonsprosesser, de måtte ha eget lager for det som skulle i prosessen, det som skulle rapporteres osv. Så vidt vi har registrert, er i hvert fall Venstre veldig opptatt av rammevilkårene for små og mellomstore bedrifter, men kanskje ikke like opptatt av bakeri og håndverk, som, i alle fall slik de la det fram, må importere marsipan – og heller ville brukt tiden til å skape flere arbeidsplasser.

Spørsmålet i disse juletidene er: Hvorfor ville ikke Venstre støtte Arbeiderpartiets forslag, slik at vi fikk en vurdering både av en forenkling og av om en kunne sette et tak for de små og mellomstore bakeriene og konditorbedriftene her i landet?

André N. Skjelstad (V) [11:20:02]: I disse juletidene, som representanten Ruth Grung sier, er også Ruth Grung veldig klar over at det ikke har vært noe primærønske fra Venstre å øke nettopp sukkeravgiften. Men gjennom et forlik, som vi også står ved, har dette blitt til i en totalitet. Og som jeg også sa i mitt innlegg, er det et godt budsjett.

Jeg skjønner at dette selvfølgelig vil være en utfordring, ikke minst for de lokale bakeribedriftene. Også innenfor bryggerinæringen skjønner jeg at dette vil være en utfordring. For min del er det på mange måter et paradoks når jeg ser hvor opptatt folk er av godt og sunt

kosthold, at en ikke er med og tenker litt bredere når det gjelder opplysningskontorene – at vi framover kan få inn litt mer kostholdsekspertise og se på dette. Jeg deler oppfatningen om at det er mange måter å gjøre dette på, men vi står for et forlik som vi har inngått sammen med flere.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:21:06]: Venstres satsing på en rausere politikk, bl.a. med økt fokus på dyrevelferd, er rørende. Som senterpartist og Ås-kandidat med hjerte for jordbruksproduksjon og dyrehold synes undertegnede det er flott at politikerne ønsker å sette dette på agendaen. Det som forunder meg, er hvor lite konsekvent politikken er. Forrige uke kunne vi nok en gang lese om en omfattende dyretragedie, avmagrede griser som ikke klarte å stå ordentlig oppreist. Mattilsynet har registrert 20–30 årlige tilfeller med alvorlig vanskjøtsel av produksjonsdyr de siste årene. Veterinærene roper etter tettere oppfølging fra Mattilsynet og forebyggende tiltak.

Regjeringen, med støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti, svarer med å kutte i budsjettet til Mattilsynet og styrke dyrepolitiet. Da lurer jeg på hvordan dyrepolitiet kan kompensere for tapet av midler til Mattilsynet, som resulterer i færre tilsyn og færre saker å etterforske. Og i hvilken grad kan de bidra med fagkompetanse og forebyggende arbeid?

André N. Skjelstad (V) [11:22:13]: Jeg tror at Mattilsynet og det nye dyrepolitiet vil sitte inne med mye god kompetanse. Det er ikke til å komme bort fra at Mattilsynet i større grad nå kanskje også må vektlegge muligheten for veiledning. Slike katastrofer, eller uheldige episoder, som bl.a. den i Rogaland, kommer ikke bare av for dårlig kunnskap, de kommer kanskje av at det ligger noe personlig bak. Jeg tror også at veiledningseksperisen i Mattilsynet bør vurderes i dette. Men det er klart at dette er et kutt. På samme måte som vi effektiviserer resten av den norske staten, er det naturlig at også Mattilsynet tar sin del. Men jeg hadde nok håpet at vi over tid også kunne hatt et mattilsyn som hadde praktisert likt i de ulike regionene. Det tror jeg at en kan få til gjennom å se på dette på en bedre måte etter hvert.

Katrine Boel Gregussen (SV) [11:23:27]: I SV er vi opptatt av at vi skal produsere mat basert på arealressursene våre i hele landet, og at vi skal ha en god dyrevelferd over hele landet. For å få det til må vi ha et sterkt mattilsyn. Når de nå får et stort kutt, kommer det til å gå ut over Mattilsynets mulighet til å styrke dyrevelferd og mathelse. De risikerer å måtte legge ned kontorer. Vi har nylig fått en historie fra Rogaland om en svinebehandling som ikke hadde det godt, og takket være kontroll fra Mattilsynet ble det tatt tak i. Venstre er også

opptatt av dyrevelferd, så hvordan kan man da forsvare dette kuttet?

André N. Skjelstad (V) [11:23:59]: Som jeg også sa i mitt forrige innlegg, betyr dyrevelferd mye for Venstre – det at dyrene har det godt, ikke minst. Men det krever også at de som skal stelle dem, har den nødvendige kompetansen. Som jeg også har sagt tidligere, tror jeg at man ikke bare kan utøve et tilsyn ved bare å drive med kontroll, jeg tror man i større grad også må drive veiledning. Veiledningsbiten tror jeg det er fullt mulig å få til med noe mindre rammer. Så tror jeg helt spesifikt at regelverket, både innenfor fiske og innenfor landbruk, i større grad enn i dag må samordnes mellom regionene.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Steinar Reiten (KrF) [11:25:03]: Når vi i dag behandler næringskapitlet i statsbudsjettet, har vi kommet til den delen av budsjettet der verdiene blir skapt, verdier som gjør at vi kan finansiere en velferdsstat. Det er derfor nærliggende å nevne en mann som har vært en inspirasjon for mange i Kristelig Folkeparti, Hans Nielsen Hauge. Hauge så arbeidsplasser som et middel for å løfte mennesker ut av fattigdom, utruste enkeltmennesket og bygge samfunnet. Det var næringsutvikling med en høyere mening, om du vil. Stikkordene var «nøkternhet» og «ansvarlighet». Kapital ble brukt til å bygge virksomheter. Utbytterne var små og gikk til nye virksomheter. Dette er et budskap som er like gyldig i dag som da.

Også i år har Kristelig Folkeparti vært med på å forhandle fram en budsjettenighet med regjeringen og Venstre. Vi har klart å dra i land et godt budsjett for landet vårt. For Kristelig Folkeparti har det i år vært en hovedsak i forhandlingene å få på plass kompenserende tiltak for bønder som mister markedsgrunnlaget sitt på grunn av endringer i toll- og eksportsubsidiering. Så langt jeg vet, er det første gangen slik kompensasjon er bevilget over statsbudsjettet utenfor jordbruksoppgjøret. Det gjør dette til en historisk dag. Kristelig Folkeparti mener at dette er sunn fornuft i en tid da det ligger an til at vi får overproduksjon av melk og over lengre tid har hatt underproduksjon av storfekjøtt. Selv om det neppe er mulig å komme unna trekket i melkekvotene, gir vi nå dem som ønsker å konvertere fra melk til kjøtt, en mulighet for å gjøre det ved å søke på midlene vi har fått på plass i kapittel 1149 post 75 Tilskudd til investeringsstøtte i landbruket. Der ligger det for budsjettåret 2018 75 mill. kr til investeringsstøtte for landbruket. Det gir oss et ekstra virkemiddel til å oppnå markedsbalanse på både melk og kjøtt, og Kristelig Folkeparti er veldig fornøyd med at vi har fått gjennomslag for dette i budsjettforhandlingene.

Ein sak som skapte mye oppstyr da budsjettet ble lagt fram, var at organisasjonene som får støtte fra Landbruksdepartementets budsjett, var strøket. Det er ikke noen hemmelighet at vi setter veldig liten pris på slike omkamper. Likevel er det gledelig at vi klarte å få på plass igjen støtten til organisasjonene. Disse organisasjonene gjør et verdifullt arbeid både innenfor opplysningsvirksomhet, gjennom å skape offentlig debatt og ved rekrutteringsvirksomhet, og vi mener at de trenger forutsigbare rammevilkår.

Fiskeri har vært og vil være en viktig hjørnestein i norske kystsamfunn. Dette er en av våre viktigste eksportnæringer, som stadig blir viktigere. For å ha en bærekraftig forvaltning må vi vite hvor store fiskeressurser vi har og hvor mye som kan tas ut. Norge har i dag høye bestander av mange av våre viktigste arter, og dette er et resultat av arbeidet som er lagt ned i bestandsforskning. Derfor er det bra at vi skal bruke mer penger på bestandsforskning i 2018.

Kristelig Folkeparti er også meget fornøyd med at vi har fått på plass penger til ny redningsskøyte i Mehamn. Kristelig Folkeparti la inn en heving av driftstilskuddet til Redningsselskapet på 10 mill. kr til det formålet, i kapittel 1300 post 74 Tilskudd til Redningsselskapet, og vi vil gi honnør til regjeringspartiene for stor imøtekommenhet på det punktet i budsjettforhandlingene. Vi måtte kjempe hardt om økte midler til mange av våre hjertesaker, men det ble aldri reist innvendinger mot vårt forslag om å få på plass bevilgninger som gjør det mulig å ha en redningsskøyte fast stasjonert i Mehamn. Også Venstre ga oss full støtte på det punktet. Dermed kan vi glede oss sammen med kystens og havets folk på den værharde Finnmarkskysten over at et svært viktig tiltak for å øke sikkerheten til sjøs nå kommer på plass. Dette er veldig viktig for både fiskere og andre som har arbeidsplassen sin på havet.

En sak som i år har vært veldig krevende for Kristelig Folkeparti, var forslaget om å fjerne eiendomsskatt på verk og bruk. Kristelig Folkeparti er opptatt av at kommunene skal ha forutsigbare inntekter og inntekter som gjør dem i stand til å produsere velferd lokalt, der innbyggerne bor. Vi ønsket derfor et lovutvalg som et alternativ til regjeringens forslag. Det fikk vi dessverre ikke gjennomslag for i forhandlingene. Da situasjonen ble slik, er vi likevel glad for at vi har fått på plass kompensasjon til de berørte kommunene. Kristelig Folkeparti mener også at dette er et viktig prinsipp. Vi kan ikke avskjære kommunene fra å hente inn skatt lokalt uten å kompensere for det.

Kristelig Folkeparti er også fornøyd med at vi nå har fått på plass en utredning om opplysningskontorene i landbruket. Her har det vært mye fram og tilbake, men vi mener at det er riktig at vi følger prinsippet med en

utredning der aktørene selv får være med i prosessen gjennom sin representasjon i omsetningsrådet. Jeg ser fram til å følge utviklingen og legger til grunn at statsråden og aktørene kan finne sammen i gode løsninger for hvordan opplysningsvirksomheten skal være og skal finansieres i framtiden. Her er det viktig at næringen viser fleksibilitet og vilje til nytenkning i spørsmålet om organisering og nivået på finansiering.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:29:53]: Kristelig Folkeparti har gitt et viktig bidrag i behandlingen av statsbudsjettet i næringskomiteen på landbruksfeltet. Det er vi i Arbeiderpartiet veldig glad for, og at vi nå kan være tydelig fra Stortingets side på at opplysningskontorene har en viktig rolle i Norge.

I innlegget til representanten Reiten var betydningen av å skape arbeidsplasser og å fordele verdier vektlagt. Jeg biter meg merke i at vi har et offensivt storting som ønsker arbeidsplasser knyttet til matproduksjonen i Norge, og at vi også skal sikre at de arbeidsplassene kommer hele landet til gode.

Da lurer jeg på i mitt spørsmål til Kristelig Folkeparti: Hvilke virkemidler tror de blir viktige i årene som kommer, for å sørge for en balanse i markedet, slik at vi kan fordele verdier og sikre stabilitet også for mindre og mellomstore bruk?

Steinar Reiten (KrF) [11:30:52]: Vi har programfestet at vi ønsker et variert jordbruk med ulike driftsstørrelser, med bruk i hele landet.

Jeg var bl.a. med på en fellesmerknad med Arbeiderpartiet, der vi ønsket å se nærmere på dette med driftvansketilskudd, som kan bli noe veldig interessant fordi det ikke blir omfattet av de begrensninger som ligger i en WTO-avtale. Det er ett av tiltakene.

Så er det også klart at inntektsmålet blir viktig i kommende jordbruksoppgjør. Det må være lønnsomhet ikke bare for de største brukene. Det må også være lønnsomhet i de mellomstore og små brukene.

Geir Pollestad (Sp) [11:31:45]: Senterpartiet og Kristelig Folkeparti deler et engasjement for norsk matproduksjon. Eg trur òg me deler det synet at det er viktig at det er føreseieleg, og at bondens inntekt er viktig.

Då må ein ha eit klart inntektsmål. Og eg vil utfordra på noko som Line Henriette Hjemdal kom med i Natio-
nen den 15. august 2017, og som for så vidt òg har vore gjenteke mange gonger – om inntektsmål. Ho sa at «skal vi redusere gapet og løfte bøndenes inntekt må de få kronemessig lik utvikling som andre».

Mitt spørsmål er om dette framleis er Kristeleg Folkeparti sitt syn på inntektsutvikling og inntektsmålet i jordbruket.

Steinar Reiten (KrF) [11:32:40]: En samlet komité uttalte i innstillingen til jordbruksmeldingen at

«inntektsmålet skal være å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet».

Inntektsgap kan bare reduseres med kroner, ikke prosenter. En trenger derfor ikke være skriftlærd for å forstå at målet er at inntektsutviklingen i jordbruket målt i kroner skal være minst like stor som for andre grupper når næringen, slik komiteen forutsetter, har en god produktivitetsutvikling og markedstilpasning.

Derfor blir jeg bekymret når representanten i innstillingen til budsjettet mer enn antyder at representanten helst ikke vil mene noe om en omtalt kostnad i jordbruket fordi det er bøndene selv som finansierer kostnaden. Men det er tilfellet for alle kostnader i næringen. Denne distanseringen fra hovedelementer i inntektsdannelsen er ikke bare politisk ansvarsfraskrivelse – den holdningen vil i tillegg bidra til å svekke det vedtatte inntektsmålet.

Nivået på avgifter som bønder betaler, har direkte innvirkning på inntekten i næringen. Det må vi alle ta inn over oss.

Katrine Boel Gregussen (SV) [11:33:54]: Kristelig Folkeparti og SV sto i lag i merknadene om opplysningskontorene i innstillingen til jordbruksmeldingen i vår. Der stod det bl.a. i våre felles merknader at det «er behov for mer forbrukerinformasjon om bl.a. klima, matsvinn, kosthold og helse». Derfor ble jeg så overrasket da jeg så at Kristelig Folkeparti ikke var med på forslagene i denne innstillingen om å utrede hvordan opplysningskontorene i større grad kan bidra til informasjon om bl.a. miljø, klima og helse. Så nå håper jeg at det ikke er for sent. Jeg vil derfor invitere Kristelig Folkeparti til på nytt å bli med på dette forslaget. Ønsker Kristelig Folkeparti å bli med på det?

Steinar Reiten (KrF) [11:34:31]: Nå har Omsetningsrådet fått i oppdrag av statsråden å utrede disse spørsmålene. Går vi inn i et slikt forslag, er det å legge foringer for det utredningsarbeidet som Omsetningsrådet nå skal i gang med. Nå ønsker vi å trekke oss tilbake og la Omsetningsrådet få jobbe fram de løsningene som er viktige.

Og så har vi også fått sjekket ut med landbrukets organisasjoner at de spørsmålene som representanten Boel Gregussen her tar opp, vil bli ivare tatt i det arbeidet som Omsetningsrådet skal i gang med. Derfor har vi valgt ikke å gå inn i det forslaget, og det står vi nok fast på.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:35:28]: Dette er et budsjett som gjør norsk næringsliv mer sårbart i kommende år fordi det ikke tar ordentlig høyde for de omveltningene vi nå ser komme mot oss. Det forlenger dagens næringsstruktur, dette er en kvasiomstilling – eller omstilling, som Høyre sier.

Næringsminister Monica Mæland sitter med nøkkelen til en reell grønn vekst. Hun kunne ha åpnet nye dører og porter for næringslivet framover, men med dette budsjettet bruker hun den ikke. Her går vi gamle veier om igjen.

Litt bakgrunn: Som sunnmøring vokste jeg opp med industri og eksportnæringer, først tekstil, men også fiskeriindustri, selvfølgelig. Jeg vokste opp – omtrent – i fabrikk som stillongs kom fra. Jeg jobbet også deltid med Baader fileteringsmaskiner og lempet lange og torsk i store kar. Jeg luktet fisk i ukesvis etterpå – eller som vi sier på Sunnmøre: Det luktet penger. Jeg har på nært hold sett og følt vestlandsk industri vokse og falle. Å drive tekstilfabrikk i Norge var skikkelig opptur på 1960- og 1970-tallet, men uhyre krevende på 1980- og 1990-tallet. Stoknes Trikotasje fabrikk og varemerket stillongs er historie, likeså – med internasjonaliseringen – med stokkfisk, lutefisk og tørrfisk. Det gikk skikkelig nedenom og hjem ettersom selskapene ikke handlet tidnok i forhold til markedet og finansiell risiko. Gammel suksess ble en hemske i møte med den nye virkeligheten. Dette er suksessfellen.

Å være med på konkurser og bankkriser, føle det på nært hold, er ikke noe særlig moro. Det er vondt å oppleve at arbeidsplasser blir utrygge og forsvinner. Kanskje det er derfor at jeg som voksen særlig har jobbet med strategisk framtidstenkning, eller «foresight». Jeg nevner denne bakgrunnen min, for når jeg leser dette næringsbudsjettet, finner jeg veldig lite slik «foresight», men derimot mye 1900-talls industrinostalg.

Det hjalp f.eks. Nokia svært lite å ha et stort innovasjonsbudsjett og mange modeller da de innoverte i retning av enda flere trykknapper på bremtemobiler, og markedet helst ville ha touchscreen og iPhone. På samme måte som med stillongsfabrikken og Nokia, er det nå sterke, ytre drivkrefter som begynner å slå inn i norsk virkelighet. Det gjelder raske trendbrudd innenfor sol- og vindenergi, batterikostnader, digitalisering, «Internet of Things», kunstig intelligens, smarte bygg og byer, autonome kjøretøy, osv. Det er alltid enklere å gjøre mindre, såkalt implementell justering, enn å gå opp nye veier. Det er slikt småteri vi finner i dette statsbudsjettet. Det er ingen reell vilje til å låse opp for nyskaping der hvor det virkelig må til. Dette er et administratorbudsjett, intet nyskappingsbudsjett. Det minner meg om suk-

sessfella, som jeg nå frykter at hele Norge kan havne i. Det er i budsjettet f.eks. ingen reell satsing på anbefalingene fra grønn konkurransekraft-rapporten. Det er bare en lunken digitaliseringssatsing som Abelia kaller for unnasluntring. Det er store kutt i satsingen på kommersialiseringer, f.eks. FORNY2020. Det er ingen videre satsing på preså Kornfond for nye oppstartsbedrifter, og det er ingen programsatsing på teknologioverføring fra petroleum til nye næringer.

Hovedkonsekvensen av dette budsjettet blir at Norge igjen utsetter omleggingen til et grønt næringsliv. Det blir ingen reell grønn vekst med dette, slik som vi ser i våre naboland Sverige, Finland og Danmark. Dette vil videreføre den strykkarakteren, eller F, som OECD gir Norge i grønn vekst og karbonproduktivitet, som jeg nevnte i finansdebatten.

Dersom vi iverksetter en reell satsing, slik Miljøpartiet De Grønne foreslår, er mulighetene enorme. Potensialet for verdiskaping i bioøkonomien er beregnet til opp mot tusen milliarder i 2050 – en tredobling fra i dag. Kreative næringer og reiseliv: 160 000 mennesker er i dag sysselsatt i disse næringene, de står for en verdiskaping på 100 mrd. kr. – og vokser langt raskere enn økonomien for øvrig. Innenfor helse og velferd introduseres nye produkter og tjenester i høyt tempo – og har stort potensial. Det forventes investeringer i havvind i Europa på 250 mrd. kr i året de neste 5–10 årene, og Norge kan få en betydelig markedsandel. La også sirkulærøkonomi og mineraler være nevnt.

Det er absolutt ingen mangel på muligheter for rask grønn verdiskaping. Det som mangler, er en politisk vilje til å utnytte den ved aktivt å flytte kapital og arbeid fra olje til rask vekst i bærekraftig virksomhet. Dette krever en kraftig omlegging av veien til smarte grønne innovasjoner og jevnlig oppfølging. For å få fortgang i dette tar jeg derfor opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne – bl.a. om årlig publiserte grønne vekstindikatorer. Dersom Høyre mener alvor, slik statsminister Solberg sa i VG i forrige uke, om at blå politikk er grønn vekst, regner vi med at Høyre stemmer for våre forslag i dag.

Presidenten: Presidenten forsto det slik at representanten Per Espen Stoknes tok opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Monica Mæland [11:41:07]: Norge er et land med store muligheter. Vi har store naturressurser, stor deltakelse i arbeidslivet og en veldig kompetent arbeidsstyrke.

Regjeringen har styrt Norge trygt gjennom en krevende tid. Nå er det god vekst i økonomien, og vi ser at flere kommer i arbeid over hele landet. Regjeringens finanspolitikk og tiltakspakker har virket. Nå er tiden

inne for å normalisere finanspolitikken og sikre stabilitet og styrket konkurransekraft for næringslivet.

Selv om behovet for tiltakspakker ikke lenger er til stede, betyr ikke det at vi er ferdig med omstillingen. Den fremste utfordringen vi har framover, er å legge til rette for økonomisk vekst og nye lønnsomme – og aller helst grønne – arbeidsplasser.

Vi har de siste fire årene ført en aktiv næringspolitikk og fremmet flere strategier og meldinger som staker ut kursen for noen av våre viktigste næringer. Vi har behandlet en industrimelding, en reiselivsmelding, en bioøkonomistrategi, en maritim strategi og en havstrategi. I tillegg har vi lagt fram Norges første gründermelding og lagt fram en eksportstrategi – for å nevne noen.

Det viktigste vi kan gjøre for næringslivet, er å sørge for gode rammebetingelser. Derfor har vi redusert skattene, vi har en rekordhøy satsing på samferdsel og ikke minst en sterk satsing på forskning og innovasjon. Derfor har vi styrket de brede landsdekkende ordningene som miljøteknologiordningen, BIA, FORNY2020 og SkatteFUNN-ordningen. Den sterke satsingen på næringsrettet forskning er ytterligere forsterket gjennom budsjettavtalen med Venstre og Kristelig Folkeparti, og vi bruker nå 4,5 mrd. kr mer på næringsrettet forskning og innovasjon enn i 2013.

La meg her få trekke fram støtten til testfasiliteter, Norsk katapult. Tiltaket bidrar til at norske industribedrifter får tilgang til viktig infrastruktur, kompetanse og muligheter til å teste ut nye løsninger. Ordningen ble etablert i 2017, og for 2018 foreslås det en bevilgning på 125 mill. kr, en økning på 75 mill. kr.

Norge er en av verdens ledende havnasjoner. Innen både maritim næring, sjømat- og petroleumsnæringen er det et stort vekstpotensial i samarbeid og kunnskapsdeling på tvers av næringer. I 2018 foreslår regjeringen derfor en satsing på marine og maritime demonstrasjons- og piloteringsprosjekter og tiltak som bidrar til økt kunnskapsdeling på tvers.

Maritim næring er blant Norges mest globale og innovative næringer, og den norske maritime klyngen består av en komplett verdikjede med bredde i både kunnskap, produkter og tjenester. Tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk er viktig for å beholde maritim kompetanse i Norge. Vi har utvidet ordningen flere ganger, og ordningen ble lovfestet tidligere i år. I budsjettet for 2018 er det anslått utbetalinger på over 2 mrd. kr på ordningen.

Regjeringen har også en ambisiøs klimapolitikk. Vi trenger flere grønne arbeidsplasser i tiden fremover. Det nye investeringsselskapet Fornys AS foreslås med en investeringsramme på 400 mill. kr i 2018. Selskapet skal foreta investeringer som bidrar til reduserte klimagass-

utslipp, til utvikling av ny teknologi og til å skape nye grønne arbeidsplasser.

Regjeringen vil bidra til at norsk næringsliv har et konkurransedyktig og forutsigbart eksportfinansieringstilbud som er tilpasset næringslivets behov. Vi har derfor gjennomført forbedringer i eksportfinansieringstilbudet, som bidrar til å gjøre norske verft og utstyrsleverandører mer konkurransedyktige og å øke aktiviteten.

Regjeringen foreslår at det i 2018 opprettes en låne- og garantiordning for kjøp av skip fra verft i Norge når disse skal brukes i Norge. Det foreslås en garantiramme på 10 mrd. kr. I tillegg ble i sommer GIEKs garantitilbud utvidet til å omfatte eksportrelaterte investeringer i Norge.

Regjeringen har i budsjettet for 2018 lagt fram forslag om å utvikle kulldriften til Store Norske i Svea og Lunckefjell. Dette har ikke vært noen enkelt beslutning, men jeg vil takke for en god og konstruktiv initiativdebatt for et par uker siden. Svalbard skal gjennom en omstilling og trenger nå ny næringsutvikling. Dette arbeidet startet vi med allerede i 2015. Vi er i gang, men det vil ta tid.

Regjeringen fortsetter arbeidet med forenkling og digitalisering. Enklere rapportering fra næringslivet, gjenbruk av informasjon og digitale offentlige tjenester er viktige områder.

Regjeringen prioriterer i dette budsjettet tiltak som legger grunnlag for økonomisk vekst, flere i jobb, nyskaping og et bærekraftig velferdssamfunn. For å trygge velferden må vi skape flere lønnsomme arbeidsplasser og få bedre kvalitet og mer velferd ut av hver skattekrone. Derfor fortsetter vi å modernisere offentlig sektor og å omstille norsk økonomi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [11:46:17]: Det som gir grunn til alvorlig bekymring, er at uavhengig av hvor mange stortingsmeldinger og strategier denne regjeringen legger fram, er jobbveksten like lav. Det er en betydelig utfordring. Men det er ikke det jeg skal stille statsråden et spørsmål om.

Jeg tenkte jeg også kunne utfordre næringsministeren på sjøfolkenes situasjon. Dersom Color Line velger å gå fra NOR til NIS, kan en komme i en situasjon hvor en ender opp med å bruke reelt sett flere titalls millioner kroner over statsbudsjettet for å lage en ordning hvor norske sjøfolk går i land, og hvor EØS-borgere kommer om bord. Er statsråden tilfreds med en sann ordning?

Statsråd Monica Mæland [11:47:06]: Jeg våger den påstand, som hvem som helst er velkommen til å sjekke, at det er ingen regjering noensinne som har gjort

mer for maritim næring enn det denne har gjort. Det første vi gjorde, var å sette ned et fartsområdeutvalg, et partssammensatt utvalg. Vi fikk deres innstilling i januar 2015 og la fram en strategi med 69 oppfølgingspunkt i mai 2015. De fleste av disse tiltakene er nå gjennomført. Det er slik at vi har styrket nettolønnsordningen ved flere anledninger, senest i sommer, da vi innførte det på «deep sea». Vi gikk altså utover Fartsområdeutvalgets innstilling.

Så er det ikke vi som bestemmer hvor rederier skal flagges. Vi legger til rette for at skip kan flagges til Norge. Det har vært en veldig vellykket politikk når en ser at et femtitalls skip faktisk nå er flagget hjem.

Det som gjenstår, er å gjennomføre Fartsområdeutvalgets anbefaling – det var en anbefaling fra et partssammensatt utvalg – om å endre fartsområdereglene, slik at vi kan beholde skip i NOR og NIS.

Terje Aasland (A) [11:48:11]: For det første er det næringsministeren og regjeringen som har ansvaret for hvilket regelverk som gjelder. Så hvis næringsministeren ikke ønsker at omflagging fra NOR til NIS skal foregå for disse Color Line-skipene, har hun full mulighet til å gjøre noe, det er hennes ansvar.

Så fikk jeg ikke svar på spørsmålet. Jeg anerkjenner også Fartsområdeutvalget, og mye er gjort bra for norske sjøfolk, og en har fått en bedre nettolønnsordning etter at Fartsområdeutvalget poengterte denne problemstillingen. Derfor spør jeg igjen, nå med bakgrunn i den ordningen som nå foreligger: Synes næringsministeren det er riktig å bruke flere titalls millioner kroner av skattebetalernes penger – for å være litt tabloid på det – for å sørge for at norske sjøfolk går i land, mens EØS-borgere går om bord? Er det en ordning som næringsministeren er tilfreds med? Hun sitter fullt og helt med ansvaret for å åpne opp for at den anledningen skal kunne komme.

Statsråd Monica Mæland [11:49:11]: Jeg tror det må ligge en grunnleggende misforståelse til grunn når representanten tror at det er jeg som bestemmer hvor skip skal flagges. Det er det ikke. Jeg legger til rette for at skip kan flagges til NOR og NIS. Og i motsetning til den regjering som satt før oss, som så at andelen NIS-skip falt hvert eneste år, har vi altså gjort noe med det.

Jeg er veldig forundret over denne saken. Jeg hører Arbeiderpartiet hylle trepartssamarbeidet i alle sammenhenger, men de gjør det altså ikke i denne situasjonen, ikke i en situasjon hvor det var gjennomført det den ene parten i partssammensatt utvalg foreslo, mens vi altså skal la være å gjøre det den andre parten foreslo. Sånn kan vi ikke ha det. Vi må ha forutsigbarhet, vi må ha skikkelighet, og vi må gjøre det vi lovet. Det var å gjennomføre det veldig skjøre kompromisset vi fikk fra Fartsområdeutvalget.

Terje Aasland (A) [11:50:06]: Den adgangen som åpner seg for å gå fra NOR til NIS og nettolønnsordningen og sånt for disse skipene, sitter næringsministeren med et betydelig ansvar for.

Men jeg skal spørre på en annen måte, for å prøve å få et svar i retning av det jeg spør om: Når vi nå mest sannsynlig kommer til å bruke titalls millioner kroner av skattebetalernes penger for å sette norske sjøfolk i land mens EØS-borgere går om bord, er det kanskje en svekkelse – i hvert fall en redusert tanke – av legitimiteten i den norske befolkningen når det gjelder nettolønnsordningen. Ser næringsministeren at en kan svekke legitimiteten til nettolønnsordningen, sånn som den i dag er utformet, ved å gjøre de endringene som nå kommer til å skje i løpet av 2018?

Statsråd Monica Mæland [11:51:01]: Jeg må bare gjenta: Det som vil svekke legitimiteten til norsk maritim politikk, er å la være å gjøre noe vi har lovet å gjøre.

Så er det ikke regjeringen og ikke Stortinget som bestemmer hvor skip skal flagges. Men man kan sitte helt stille og se på at skip og rederier flagges ut, og det har man faktisk gjort.

Regnestykket til representanten stemmer heller ikke. Vi bruker nå veldig mye mer penger på nettolønnsordningen fordi skip ikke har flagget fra NOR til NIS. Man vil også bruke mindre penger. Men det er ikke poenget, poenget er å ha en forutsigbarhet og sørge for at vi beholder rederier og skip i NIS og NOR med norsk flagg.

Geir Pollestad (Sp) [11:51:52]: Eg vil ta opp eit anna område der det verkar som om regjeringa ønskjer å bytta ut norsk arbeidskraft med utanlandsk arbeidskraft, og det gjeld vegbygging. I førre veke, går det fram av Trønder-Avisa i dag, fekk avisa ein e-post som sa at Nærings- og fiskeridepartementet ikkje har hatt samtalar med kinesiske aktørar om vegbygging i Noreg. Like fullt trykkjer same avisa eit brev der eit kinesisk selskap takkar hjarteleg for invitasjonen til å besøkja Noreg. Så spørsmålet mitt er: Har næringsministeren hatt samtalar med kinesiske aktørar om vegbygging i Noreg, og kva vil ein i så fall oppnå med det?

Statsråd Monica Mæland [11:52:41]: Først: Jeg er veldig glad for å få spørsmålet, for tidligere i dag ga representanten det inntrykk at denne regjeringen hadde ført en politikk som økte antallet utenlandske kontrakter i samferdselssektoren. Det er ikke riktig. Da Senterpartiet satt med samferdselsministeren i 2012–2013, gikk 35 pst. av kontraktene på over 100 mill. kr til utenlandske selskaper. I perioden 2014–2016, under denne regjeringen, er andelen 12 pst. Så er det selvfølgelig sånn at under denne regjeringen er det flere kontrakter,

rett og slett fordi vi har en større satsing på samferdsel, men andelen utenlandske er altså lavere.

Jeg har med interesse lest Trønder-Avisa, som viser til at jeg skal ha møtt representanter for kinesisk næringsliv i Kina. Det må jeg bare bekrefte: Det gjorde jeg. Jeg deltok i en rekordstor delegasjon sammen med statsministeren tidligere i år, med det formål å sikre norsk eksport til Kina.

Steinar Reiten (KrF) [11:53:54]: Den 30. november i år avholdt næringskomiteen en initiativdebatt om næringsvirksomhet på Svalbard, der spørsmålet om framtidig energiforsyning til Longyearbyen og andre bosettinger ble et sentralt tema. I Innst. 8 S, fra næringskomiteen, som vi behandler i dag, blir denne problemstillingen reist på nytt av en samlet komité. Avviklingen av gruvedriften i Svea/Lunckefjell aktualiserer spørsmålet om framtidig energibærer, særlig fordi gruve 7, som i dag forsyner kullkraftverket med kull, har begrenset restlevetid på om lag ti år basert på gjenværende ressurser med dagens driftsform. Komiteen mener at det hastet med å få en avklaring om framtidig energiforsyning på Svalbard, og legger til grunn at framtidig energiproduksjon blir bærekraftig og fornybar. Så mitt spørsmål blir: Kan statsråden kort gjøre greie for hva som er status for utredning av mulighetene for framtidig energiforsyning på Svalbard, som ble lagt i bestillingen fra en samlet utenriks- og forsvarskomité da svalbardmeldingen ble behandlet i november 2016?

Statsråd Monica Mæland [11:54:48]: Det er justisministeren som har det overordnede ansvaret for Svalbard. Jeg har ansvaret for Store Norske, og jeg har selvfølgelig ansvaret for utviklingen av norsk næringsliv på Svalbard.

Ved behandlingen av svalbardmeldingen ble det oversendt et anmodningsforslag knyttet til dette til regjeringen, og etter det jeg kjenner til, er det arbeidet i gang i regi av både justisministeren og olje- og energiministeren.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:55:32]: Da Stortinget behandlet industrimeldingen i vår, ble det fremmet et forslag om et program for teknologioverføring fra olje- og gasssektoren, som ble støttet av Abelia, av Norsk Industri, av Norsk olje og gass, av Tekna osv. Det var enighet om at det er et stort behov for teknologioverføringsprogram. Det gjelder flere sektorer. Man kan f.eks. se for seg, som mange har diskutert, behovet for en stor demonstrasjonspark for havvind i Norge. Noen europeiske analytikere, som Ecofys, har antydnet at det trengs 240 GW havvind fra Nordsjøen innen 2040. Hywind hadde 30 MW, til sammenligning. Så mitt spørsmål til næringsministeren er: Hvilke initiativ eller

behov ser dere når det gjelder teknologioverføring fra petroleumsnæringen i årene som kommer?

Statsråd Monica Mæland [11:56:24]: Jeg hørte både spørsmålet og representantens innlegg tidligere i dag, og jeg kjenner meg ikke igjen i den virkelighetsbeskrivelsen som gis.

Det er slik at denne regjeringen i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti har en historisk satsing på forskning og utvikling i regi av Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Enova etc. for å bidra til omstilling av norsk næringsliv. Vi er altså i full gang. Næringslivet i Norge har tatt det grønne skiftet på alvor, og tar også på alvor de enorme utfordringene man står overfor når det gjelder teknologiutvikling.

På havområdet spesielt har regjeringen nå lagt til rette for en rekke satsinger som skal bidra til at man overfører teknologi bl.a. fra petroleumssektoren til maritim næring og marine næringer. Denne havsatsingen er helt tydelig i årets budsjett og skal videreføres de neste årene. Det ligger et enormt potensial til å utvikle nye arbeidsplasser innenfor havnæringen, og der er petroleumssektoren selvfølgelig helt avgjørende.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ruth Grung (A) [11:57:34]: Norge er rikt på naturressurser. Foredling av ressursene har skapt grunnlaget for det moderne Norge, med høy sysselsetting, høyt velferdsnivå og livskraftige lokalsamfunn over hele landet. Trepertssamarbeidet har bidratt til høy tillit og lavt konfliktnivå.

Men en av de største utfordringene vi står overfor i dag, er den synkende andelen som er i jobb, det er den laveste på 20 år. De fleste land har opplevd fall i sysselsettingen, men etter 2013 har Norge hatt det største fallet. De siste ti år har andelen menn mellom 25 og 29 år med grunnskole som er i jobb, falt fra 79 til 66 pst. Arbeiderpartiet konstaterer at regjeringens skattekutt og historisk høye oljepengeforbruk har gitt dårlige resultater for sysselsettingen, og investeringer synker i industri og bolig.

Arbeiderpartiet vil ha en aktiv næringspolitikk. Det må skapes flere lønnsomme arbeidsplasser, spesielt i konkurranseutsatt sektor. Vi kan ikke bli best på alt, men med målrettet politikk kan vi være verdensledende på områder der vi har spesielle fortrinn, som fornybar energi, det maritime, olje og gass og sjømat. Vi foreslår derfor et verdiskapingsprogram for havet, der vi samler kompetanse, incentivordningene og ulike tiltak og legger til rette for langsiktig samarbeid mellom næringslivet og forskningen.

Et av Norges fortrinn er evnen til samhandling på tvers av sektorer, og vi har høy kompetanse. Men vi tren-

ger bedre muligheter til å teste ut nye løsninger for å møte klimautfordringene. Vi styrker derfor miljøteknologiordningen, og utvider den til også å omfatte havbasert fornybar energi. Vi opprettholder fritaket fra CO₂-avgiften for offshore- og nærskipsfart, for nettopp å styrke konkurransekraften og sikre flere arbeidsplasser i norsk skipsfart og norsk skipsindustri. Vi går imot hvielskjær innen karbonfangst.

Det er ikke nok å si at man vil styrke den offentlige innkjøpsmakten, når man i praksis ikke følger det opp. Det er både beklagelig og spesielt at regjeringen ikke har vært i dialog med vår sterke maritime klynge for å definere handlingsrommet for et mer ambisiøst anbud for kyststruten. Faktum er at store deler av næringslivet er lenger framme enn myndighetene. Hurtigruten er et nasjonalt symbol som går langs store deler av kysten og inn og ut av våre tre verdensarvfjorder. Et anbud som la til rette for både ny tonnasje pluss fornying i deler av flåten, ville styrket vår globale maritime posisjon, skapt nye arbeidsplasser i landet og bidratt til eksport av framtidsrettede miljøteknologiske løsninger, men denne muligheten benyttet ikke regjeringen seg av.

I budsjettinnstillingen går en samlet komité inn for at Norsk design- og arkitektursenter, DOGA, bør få et tydelig mandat til å støtte lokale initiativ med potensial til verdiskaping, i hele landet og i alle sektorer med nasjonale fortrinn. Det er svært gledelig at en samlet komité mener regjeringen må vurdere om det er hensiktsmessig å ha alle de 50 stillingene i Oslo. Så vidt vi har registrert, har de nå i nesten tre år holdt på med å utarbeide en strategi for et område hvor Norge virkelig har mulighet til posisjonere seg, mens andre deler av landet har både prosjekter knyttet opp mot maritim sektor og mot e-helse, og samarbeid med Statsbygg. Økt regionalisering vil skape positiv dynamikk mellom ulike miljø og styrke det nasjonale miljøet. Det er viktig å støtte opp under kreativitet og verdiskaping i hele landet.

Regjeringen Stoltenberg startet forenklingsarbeidet for næringslivet som den nåværende regjeringen har fulgt opp. Det er fortsatt stort potensial i bruk av digitalisering. Mange registre er basert på selvkost. Og med erfaring fra lokalpolitikken vet jeg at det er utrolig viktig at vi også her som politikere fungerer som ombud, og at vi har et særlig ansvar for at digitaliseringen også kommer de områdene som nettopp er basert på brukerbetaling, til gode. Arbeiderpartiet løftet derfor opp et forslag om at man spesielt på dette området burde sørge for at digitaliseringen medfører lavere gebyrer og kommer næringslivet til gode.

Vi ser fram til fire gode år i næringspolitikken og næringskomiteen. Det blir spennende å se hva vi klarer å få til. Nå kommer jeg fra Vestlandet. Der er det stor kraft når det gjelder fornying og ønsker, men som nasjonal

politiker er jeg opptatt av at dette kommer hele landet til gode, og at vi kan spille hverandre gode.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:02:49]: Norge er midt i en omstilling. Jeg tror vi skal venne oss til det, for jeg tror normaltstanden fremover vil være at vi er i kontinuerlig endring. I mange år før 2013 pekte Høyre på at vi var for avhengige av petroleumssektoren, og vi understreket at det var behov for flere ben å stå på. Det var et skrikende behov for satsing på forskning, innovasjon og utvikling av nye næringer.

For å understreke det med én gang, slik at det ikke blir noen tvil: Vi lever av verdiskaping fra petroleumssektoren og skal leve av det i lang tid fremover. Problemet er at ingen vet hvor lang tid fremover. Det vi vet helt sikkert, er at vi i fremtiden skal leve av noe annet. Vi må finne alternativer til den såkalte oljeøkonomien. Hva er den nye oljen? Det er ingenting – eller det er alt. For det er med dagens kunnskap ikke én enkelt næring som kan erstatte oljeeventyret. Det er summen av de nye næringene og summen av innovasjonen innenfor de eksisterende næringene som kommer til å bli de bena vi skal stå på i fremtiden. Da må vi sørge for at alle de bena er friske og – nettopp – bærekraftige.

Vi er i den utrolig heldige, men samtidig veldig krevende, situasjonen at vi har tid og ressurser til å gjennomføre omstilling – heldige fordi det er mulig å få til en myk landing, men krevende fordi det er vanskelig å være innovativ og se etter nye muligheter samtidig som det går godt.

Og det går bra i Norge. Arbeidsledigheten fortsetter nedover, sysselsettingsandelen er forsiktig på vei opp, veksten øker, og optimismen er tilbake i næringslivet. Da er den utfordrende oppgaven å budsjettere nøkternt, satse der det må satses, knipe der det bør knipes. Det er ikke alltid lett å forklare hvorfor kutt kan være riktig når pengebingen vokser, men ved nærmere ettertanke skjønner vi alle det allikevel. Det er alltid behov for effektivisering. Det er behov for prioritering. Ingen trær vokser inn i himmelen. Da er det bedre å være føre var og tenke på helheten. Det er det som er å ta ansvar. Dette er ikke tiden for løssluppenhet, vi ønsker å legge til rette for et trygt og bærekraftig velferdssamfunn i årene som kommer.

Jeg er glad for at det også i dette budsjettet satses på innovasjon og gründerskap. Vi må legge til rette for nye foretak, nye bedrifter, men samtidig må vi passe på at rammevilkårene for de eksisterende næringene er gode og forutsigbare. Det er ikke et enten – eller, det er et både – og. Mange av fremtidens jobber er ikke skapt. De kan komme i helt nye bedrifter, men de kan like fullt komme med nye, innovative løsninger i eksisterende næringsliv. Vi politikere skaper ikke jobber, vi legger til rette for at

næringslivet skal gjøre det. Jeg er glad for at ordninger som SkatteFUNN, KapitalFUNN og katapultordninger videreføres og styrkes i dette budsjettet. Det er satsinger som næringslivet etterspør, og som ofte er det lille ekstra som skal til for at en lokal gründer drar i gang, eller en eksisterende bedrift tør å satse litt ekstra.

I perioden 2013–2017 ble to av tre nye jobber skapt i privat sektor. Det er en forutsetning for bærekraftig vekst at veksten i jobber også fremover er større i privat enn i offentlig sektor. Vi trenger flere jobber som bidrar til statsbudsjettet, i stedet for jobber som lever av statsbudsjettet. Det offentlige virkemiddelapparatet må være kalibrert for et næringsliv som blir stadig mer fragmentert. Innovasjon Norge er den foretrukne og mest samordnede virksomheten som næringslivet kan forholde seg til i sin kontakt med det offentlige virkemiddelapparatet. Men jeg legger merke til at våre ærede konkurrenter fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet skriver i sine merknader at

«det bør være en nasjonal målsetning at gründere og bedrifter får én kontaktperson å forholde seg til i møte med et offentlig samordnet støtteapparat».

Dette tror jeg kan utropes til det mest byråkratiserende forslaget i hele det alternative budsjettet fra Arbeiderpartiet. Her ønsker man med andre ord å opprette et Nav for næringslivet, en ny byråkratisk gigant med supersaksbehandlere som skal kunne alt om alle ordninger som finnes. Det høres kanskje fint ut – utopier gjør gjerne det.

Norsk økonomi er i bedring etter det alvorlige tilbakeslaget for tre år siden. Vår politikk virker. Senking av selskapsskatt, utfasing av maskinskatt, satsing på oppstartsbedrifter, næringsrettet forskning og innovasjon og fornuftig bruk av oljepenger er alt sammen stimuli til fortsatt vekst i økonomien og styrking av konkurransekraften.

Jeg er glad for budsjettet som nå vedtas. Fortsatt prioritering av vekstfremmende skatteletter, rekordsatsing på samferdsel, utdanning, forskning og innovasjon er det som vil bidra til bærekraft og nye, lønnsomme arbeidsplasser i næringslivet. Krevende tider krever trygg styring. Det niende budsjettet på rad med de fire samarbeidspartiene er et faktum, og det er et budsjett for et trygt og bærekraftig velferdssamfunn.

Kjell-Børge Freiberg (FrP) [12:08:02]: Vi står på terskelen til et nytt år og dermed også et nytt budsjett. Debatten så langt har handlet om mye, men kanskje aller mest om den såkalte sukkeravgiften.

Som en som bærer tydelig preg av å være glad i sukker, kan jeg være ærlig og si at det er ikke med søt smak i munnen jeg stiller meg bak denne avgiftsøkningen. Men i et budsjett som fire partier står bak, vil det alltid være

noe man skulle ønske var annerledes – eller ikke så mye avgiftsbelagt. Og sånn tenker jeg det er for alle.

Budsjettet for det nye året handler om mye mer enn avgift på sukker. Det legger vi til grunn. Her vi står ved utgangen av dette budsjettåret, er det all grunn til optimisme. På en rekke områder går det godt, ja, faktisk veldig godt, for AS Norge. Etter et historisk oljeprisfall går arbeidsledigheten ned, optimismen råder, og det settes nye eksportrekorder, bl.a. innenfor sjømat.

Naturlig nok reiser jeg mest i Nordland. Der investeres det ikke lenger i millionbeløp, men i milliardbeløp, som til neste år vil trygge eksisterende arbeidsplasser og skape nye helårige arbeidsplasser. Havbruksnæringen er et godt eksempel på det. I Vesterålen, gjennom Nordlaks' havfarmer, skal det investeres i overkant av 3 mrd. kr, som igjen vil generere nye arbeidsplasser både på sjø og på land. Dette er bare ett eksempel av flere. Når det skjer, er det fordi det legges til rette for dette gjennom en aktiv næringspolitikk.

Derfor er jeg glad for at en enstemmig næringskomité i budsjettet peker på de muligheter som Andøya Space Center representerer. Det å ta utgangspunkt i de naturgitte forutsetningene som Andøya har til å skyte opp satellitter, vil danne grunnlaget for ny aktivitet og nye arbeidsplasser. At Andøya vil kunne utvikles til en internasjonal arena for satellittoppskyting, er noe jeg har stor tro på. Og den samme troen har jeg på at regjeringen vil bidra og levere på dette.

At det går godt i AS Norge, er det mange eksempler på. I 2017 vil det bl.a. settes ny rekord i eksport av norsk, fantastisk sjømat, der inntjeningen også er historisk god. Men det betyr ikke at man kan lene seg tilbake. Det mener jeg statsbudsjettet også svarer godt på. Å skape verdi av norsk sjømat fordrer at vi både forenkler og fornyer. Derfor er det både viktig og riktig at GIEK, Garantiinstituttet for eksportkreditt, gis mulighet til å støtte byggeprosjekter for båter som bygges i Norge. Det er bra, og her leverer regjeringen virkemidler som gir mulighet for mange.

Nordland er et langstrakt fylke med stor verdiskaping basert på våre fantastiske naturressurser. I dette bildet er selvfølgelig samferdsel viktig og avgjørende. Det at statsbudsjettet svarer opp på en gedigen samferdselssatsing i Nasjonal transportplan, er derfor viktig. Det kommer til å lukte kraftig av nylagt asfalt også i 2018 – som også har en avgjørende betydning for næringslivets muligheter.

I årets statsbudsjett ligger det også gode og riktige satsinger innenfor miljøsidan. Etablering av Oljevern- og miljøsenderet, lokalisert til Hadsel og Vågan, er et godt eksempel i så måte. Men Oljevern- og miljøsenderet er også et kjempegodt næringsprosjekt. Norge er verdensledende på mekanisk oljevern. Kunnskapen som ligger i dette, har jeg tro på vil kunne komme til nytte når fram-

tidens løsninger og håndtering av marin forsøpling skal utvikles, for dette er én av flere oppgaver Oljevern- og miljøsenderet skal arbeide med.

Marin forsøpling er ikke bare et nasjonalt problem, det er også internasjonalt et kjempeproblem. At staten gjennom Oljevern- og miljøsenderet legger til rette for å samle bedrifter og kunnskap, gir store muligheter. De norske bedriftene som i dag er verdensledende innenfor oljevern, sammen med nye og akademia, mener jeg har store muligheter til å bli verdensledende innenfor håndtering av marin forsøpling. Det betyr mye for det marine miljøet, og det vil samtidig kunne skape store eksportmuligheter innenfor både kompetanse og utstyr.

Statsråd Per Sandberg [12:13:22]: Havet er, havet har alltid vært, og havet vil fortsatt være, en av de viktigste ressursene for Norge. Gjennom regjeringens havstrategi, «Ny vekst, stolt historie», vil regjeringen bidra til størst mulig samlet verdiskaping i havnæringene og styrke Norges posisjon som ledende havnasjon. Dette gjøres bl.a. gjennom at Innovasjon Norge arbeider med profileringen, og det foreslås styrket med 10 mill. kr. Det skjer gjennom en styrking av klyngeprogrammet til Innovasjon Norge.

Det er stor utvikling innenfor den norske havklyngen, og vi ser en utveksling av teknologi og kunnskap på tvers av havnæringene. Sammen med en sånn kunnskapsflyt er et godt samspill mellom en effektiv offentlig forvaltning og det private avgjørende for videre utvikling av havnæringen. Havforskningsinstituttet og NIFES slås sammen til ett institutt for å styrke den marine forskningen og være en ledende kunnskapsleverandør for bærekraftig ressursforvaltning i hele verdikjeden fra hav til mat. For videre å utnytte potensialet av kunnskapsutveksling og for å møte framtidens behov foreslår regjeringen at det settes av 10 mill. kr til videre utredning av samlokalisering av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.

Det gleder meg at det i budsjettforliket ble bevilget henholdsvis 10 og 20 mill. kr til Havforskningsinstituttet for bestandsforskning på kommersielt viktige arter og for et kunnskapsløft om havet. Videre foreslår regjeringen å styrke satsingen på havbruksforskningen og kunnskap om nye marine arter med 14 mill. kr, i tillegg til en finansiering av forskningstokt til Antarktis med 11 mill. kr. For å styrke satsingen på ny teknologi og nye produksjonsmetoder foreslår også regjeringen å styrke katapultordningen med 50 mill. kr. Denne satsingen ble ytterligere styrket med 25 mill. kr i budsjettforliket.

Omstillingen etter de siste års økonomiske utfordringer, med fallende oljepris og økt arbeidsledighet, er i full gang. Fiskeri- og sjømatnæringene utvikles som aldri før, og posisjonen som en del av det Norge skal leve av i fram-

tiden, er styrket. Lønnsomheten i bearbeidingsindustrien blir bedre og bedre, selvfølgelig godt hjulpet av en svakere krone, men også av gode og høye kvoter. Videre utvikling krever imidlertid et godt rammeverk, og regjeringen legger grunnlaget for videre vekst gjennom en god forvaltning, et godt regelverk, kvoteforhandlinger og internasjonale fiskeriavtaler med mål om en lønnsom og verdiskapende næring innenfor bærekraftige rammer. Et viktig ledd i denne prosessen er regjeringens satsing på digitalisering og forenkling for en mer effektiv offentlig forvaltning.

Til tross for utviklingen er det fortsatt utfordringer og et enormt potensial innenfor næringen. Innenfor fiskeri vil regjeringen prioritere å fortsette arbeidet mot ulovlig fiske, jobbe for et best mulig regelverk med EU og Storbritannia i kjølvannet av brexit og bidra til en bærekraftig internasjonal ressursutnyttelse. Dette er helt avgjørende.

Regjeringen har også lansert et nytt vekstregime for bærekraftig og verdiskapende utvikling i havbruksnæringen, det såkalte trafikklssystemet. Det er en viktig oppgave å følge opp det nye regimet og sikre en utvikling i harmoni med miljøet. En annen viktig del av utviklingen og av veksten i næringen vil komme gjennom utviklingstillatelser, hvor Fiskeridirektoratet har mottatt over 100 innovative og nytenkende forslag.

Restråstoff fra sjømatnæringen er en ressurs i dag, men vil i framtiden bli en betydelig større ressurs. Det meste av råstoffet som oppstår i oppdrettssektoren og pelagisk sektor, utnyttes i dag, men det er fortsatt for mye restråstoff i hvitfisksektoren som ikke blir utnyttet. Dette må vi jobbe aktivt med og legge opp gode strategier for.

Det er avgjørende viktig å legge til rette for økt utnyttelse av havets ressurser gjennom å sikre oppdatert kunnskap om trygg og sunn mat. Sjømatkonsumet går ned i Norge, vi må snu dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [12:18:41]: Først vil jeg ønske ministeren velkommen tilbake til Stortinget. Det er ikke så lenge siden vi møttes her sist, og det skal bli en lang og interessant dag.

Det første spørsmålet til ministeren handler om satsingen på føringstilskuddet. Føringstilskuddet og det å ha et godt utbygd nett av mottaksstasjoner er avgjørende for å opprettholde den varierte flåtestrukturen. Uten det ville det være umulig å være bosatt som yrkesfisker, med små båter. Her ønsker regjeringen kutt. Arbeiderpartiet ønsker ikke det. Mitt spørsmål er om fiskeriministeren er enig i min beskrivelse av føringstilskuddet, og om han kan begrunne hvorfor man ønsker å kutte i tilskuddet.

Statsråd Per Sandberg [12:19:24]: Jeg ser også fram til en lang og interessant dag.

Det er riktig at det i statsbudsjettet for 2018 er foreslått å redusere tilskuddet på post 75 til næringsrettede tiltak i fiskeriene med 6,9 mill. kr – altså fra 36,2 mill. kr til 29,3 mill. kr. Reduksjonen vil også – helt riktig – i hovedsak gå ut over føringstilskuddet, som utgjør hoveddelen av denne posten. Når vi foreslår dette til et næringsrettet tiltak i fiskeriene, er det sånn at føringstilskuddet innebærer garantilott, tilskudd til selfangst, tilskuddsordning via det frie fisket, osv., men hvor mye som skal avsettes av denne potten til selve føringstilskuddet, er ikke avgjort. Regjeringen vil i det videre derfor fortsatt bidra til at det opprettes mottaksstasjoner for den minste flåten, som er avgjørende viktig i denne sammenheng.

Cecilie Myrseth (A) [12:20:30]: Jeg takker for svaret. Så må jeg komme inn på et annet spørsmål.

For Arbeiderpartiet er det grunnleggende viktig å sikre at vi har en fiskerieid flåte, en variert flåtestruktur og råstoff til industrien hele året for å sikre helårige arbeidsplasser. Fiskeriministeren har nå flere ganger vist til at det skal komme en sak om Eidesen-utvalgets innstilling. Den skal til Stortinget, men det vi uansett, hver gang vi spør, ikke har fått svar på, er når den skal komme, og hvordan den vil bli lagt fram for Stortinget.

Statsråd Per Sandberg [12:21:03]: Jeg varslet i desember 2016, da Eidesen-utvalgets innstilling ble framlagt, at dette skulle bli en sak for Stortinget. Så gikk høringen på Eidesen-utvalget fram til i mars. Næringen fikk litt ekstra tid, og jeg tror høringen gikk ut april. Så har jeg og departementet jobbet med disse høringsuttalelsene.

Dette er en omfattende sak. Det handler om hele kvotesystemet vårt, og derfor er det viktig for meg å ha en god dialog med næringskomiteen om dette, fordi hele kvoteutvalget og hele innstillingen må behandles samlet. Det er mange påler i denne innstillingen. Det går på tidsavgrensning, ressursrente, utleie av kvoter, struktur under elleve meter, ekstrakvoteordningene – det er mange momenter i den. Derfor har jeg sagt at jeg skal invitere komiteen til en omfattende dialog om dette, for man kan ikke ta ut én del og behandle den. Dette må behandles samlet. Så har jeg startet prosessen i regjering ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Taletiden er ute.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [12:22:20]: Først vil jeg spørre statsråd Sandberg: Vil du ta med deg signaler fra Stortinget når du skal avgjøre Klos sak?

Presidenten: Presidenten må først påpeke at man snakker via presidenten, altså til presidenten, fra Stortingets talerstol. For ordens skyld – man sier ikke «du».

Statsråd Per Sandberg [12:22:46]: Da får jeg fullføre det jeg ikke fikk svart til representanten Myrseth, om framdrift: Nå har jeg startet denne prosessen i regjering, for med hensyn til framdriften og hvordan dette skal behandles, skal det først gå en runde der. Så tar jeg sikte på at vi gjennom hele 2018 vil ha en prosess opp mot næringen og Stortinget. Det er en betydelig jobb som må gjøres med det. Jeg tenker på både dialogmøter og rundebordskonferanser. Jeg regner med at når vi kommer til 2019, bør det foreligge en stortingsmelding.

Så vet vi at vi skal behandle en sak i Stortinget på mandag, med et forslag som ber statsråden og regjeringen se på andre forhold som er knyttet til kvoteutvalget. Jeg vil høre på debatten som går på mandag, for å se hvorvidt det flytter på framdriften for behandlingen av Eidesen-utvalgets innstilling.

Katrine Boel Gregussen (SV) [12:24:00]: Regjeringen fører en fiskeripolitikk som gjør det vanskeligere og vanskeligere for ungdom å komme inn i yrket. Med kvotepriser som vokser stadig mer, må man i dag ha millionformue for å klare å etablere seg som fisker. Samtidig ser vi i årets statsbudsjett at Sandberg foreslo å kutte ut et vellykket tiltak for å få ungdom inn i yrket – Sett Sjøbein. Heldigvis ble ordningen reddet i budsjettavtalen, men det viser likevel i hvilken retning regjeringen ønsker å føre fiskeriyrket, og at de vil ha det til å være et yrke for de få og ikke for de mange. Hvorfor vil statsråden gjøre det vanskeligere for ungdommen å bli fiskere?

Statsråd Per Sandberg [12:24:38]: Jeg deler ikke virkelighetsoppfatningen til representanten. Nå har vi en situasjon der vi rekrutterer mer og mer ungdom – og særlig kvinner – inn i fiskeri. For første gang på nesten 20 år har vi en økning av antall fiskere, og det er i særdeleshet ungdom som kommer inn. Så har vi en rekke tiltak som går på rekruttering av ungdom. Det jeg registrerer nå, er at både havbruksnæringen og fiskerinæringen sier til meg at det aldri har vært enklere å rekruttere enn i disse tider. Det er nok fordi vi ser positive trender innenfor fiskeri og havbruk. Det er kø foran utdanningsinstitusjonene våre for å gå i retning av havbruk og fiskeri. Det synes jeg er veldig positivt.

Når det gjelder Sett Sjøbein, var det en midlertidig ordning som kom i en situasjon der man ikke greide å rekruttere i det hele tatt – i 2008. Nå melder både havbruksnæringen, sjømatindustrien og fiskeri at det er mye enklere å rekruttere bl.a. ungdom inn i disse yrkene, og da er det naturlig å kutte ned på bevilgningene.

Steinar Reiten (KrF) [12:25:54]: Statsråden var i sitt innlegg inne på viktigheten av bærekraftig forvaltning. Vi i Kristelig Folkeparti er veldig glade for at vi har fått på plass penger til bestandsforskning i budsjettforliket. Men for noen uker siden kom konklusjonen når det gjaldt hvilke deler av norskekysten som fikk kategori rød, gul og grønn i henhold til det nye trafikklyssystemet for tildeling av nye oppdrettskonsesjoner, og dermed etterlengtede midler inn i havbruksfondet.

Vi i Kristelig Folkeparti har alltid vært opptatt av å ivareta arbeidet med å gi villaksstammene best mulig beskyttelse fra skadelig påvirkning fra oppdrettsnæringen når det gjelder sykdom, rømning og lakselus. Vi registrerte at en i første runde valgte å gi de delene av kysten som fikk kategori rød, samme vilkår for videre drift som kategori gul.

Kan statsråden love at det var et engangstilfelle, og at trafikklyssystemet for framtiden blir praktisert i tråd med det som Stortinget har vedtatt?

Statsråd Per Sandberg [12:26:43]: Vi vet at Kristelig Folkeparti har vært veldig opptatt av å få på plass midler til bestandsforskning, det har gjentatt seg hvert eneste år, og det kan jeg som statsråd og fiskeriminister si at jeg er glad for. Der trenger vi betydelig mer forskning, for det er uante muligheter for nye arter og bestandsforskning der ute.

Når det gjelder trafikklyssystemet, kan jeg bekrefte at det ikke bare er et engangstilfelle, men en utsettelse til 2019. Årsaken til at man har utsatt nedtrekk nå, er at man fortsatt har noen kunnskapshull å tette. Å gå til det dramatiske skritt nå å be næringen redusere produksjonen sin med 6 pst., når vi fortsatt ikke har hundre prosent kunnskap om resultatene, følte jeg som statsråd var litt urimelig. Men i 2019 skal hele systemet være på plass, og da vil det også bli krevd 6 pst. reduksjon for dem som er i rødt område.

Geir Pollestad (Sp) [12:27:52]: I svaret til representanten Adelsten Iversen viste fiskeriministeren til den saka som Stortinget skal behandle på mandag. Då vil eg opplysa fiskeriministeren om at i dag er det mandag, og at me skal behandle den saka umiddelbart etter statsbudsjettet. Det ser me fram til.

Mitt spørsmål gjeld havbruksfondet, for eg var på eit møte i Nettverk for fjord- og kystkommuner. Der gjekk fiskeriministeren fram og tilbake på scenen og spurde kva for kommunar ordførarane var frå. Han vende seg til statssekretæren, og han ropte som ein vekkingspredikant ut eit tal på kor mykje pengar dei ville få frå havbruksfondet, og at det dermed ikkje var behov for ei arealavgift. Då eg prøvde å få tak i desse tala frå fiskeriministeren, var det heilt umogleg. Kva er bakgrunnen for det?

Statsråd Per Sandberg [12:28:44]: Det er samme mandag.

Dette er et internt arbeidsdokument som statssekretær og statsråd har laget, og alt som gjelder dette, er med forbehold. Å begynne å levere ut et slikt regneark med alle disse forbeholdene ville vært urimelig. Nå må det først og fremst være høring på auksjonsprinsippet, og så kan jeg ikke tvinge verken næringen eller noen andre til å kjøpe vekst på eksisterende biomasse eller på auksjon, så man vet ikke hva som kommer ut av dette.

Men én ting er sikkert, og det er at hvis alt blir kjøpt, og hvis prisen er 120 000 kr, vil det bli 2,9 mrd. kr i inntekt – med forbehold om at alle kjøper. Men det er noen forbehold her. Hvis ingenting kjøpes på eksisterende biomasse, går det videre til auksjon. Men hvis det er 2,9 mrd. kr – hvis alt kjøpes til 120 000 kr – går 80 pst av dette til primærkommunene. (Presidenten klubber.) Av disse 80 pst. går 10 til fylkeskommunen og 70 til primærkommunene. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Taletiden er ute. Presidenten vil opplyse om at når den røde lampen lyser, skal man gå inn for landing, ikke ta av.

Replikordskiftet er omme.

Cecilie Myrseth (A) [12:30:06]: Vi må skape for å dele. Det betyr at vi må skape mer innenfor flere viktige og strategiske næringer for dette landet. Vi har behov for flere arbeidsplasser. Vi har den laveste sysselsettingen på 20 år, og problemet er bl.a. at vi har en regjering som ikke evner å tenke by og land hand i hand. Skal vi sikre behovet for velferden også for framtiden, kan vi ikke fortsette med en passiv næringspolitikk som ikke skaper nok trygge arbeidsplasser.

Innenfor strategisk viktige næringer må vi sikre langsiktighet og forutsigbarhet. Vi må satse på økt rekruttering gjennom å løfte yrkesfagene og arbeide for enda flere lærlingplasser. Norge trenger en aktiv næringspolitikk. Under åtte rød-grønne år ble det skapt 360 000 arbeidsplasser, to av tre i privat sektor – en helt annen klasse enn hva denne regjeringen er i.

For Arbeiderpartiet er nordområdene Norges viktigste strategiske satsingsområde. 80 pst. av havområdene vi forvalter, er nord for Polarsirkelen. Det betyr at vi trenger en aktiv nordområdepolitikk for å lykkes med vekst i havnæringen. Tiden da den nordlige landsdelen kun var en råvareleverandør, er over. Vi trenger å realisere Ocean Space Centre, og arbeidet med kompetansesenter for hav og arktiske spørsmål i Tromsø må intensiveres – et prosjekt løftet fram av de fremragende miljøene i Tromsø.

Det bor altså folk også i nord. Derfor er det gode vekstmuligheter innenfor flere næringer. Det handler om arealene til lands og til vanns. Det handler om klima.

Det er kaldt, det gir gode muligheter for fisken, men også for andre næringer, som f.eks. datalagring.

I nord har vi alltid levd av havet. Det har man også i flere deler av landet. Da må fiskeripolitikken ha legitimitet. Da må man ha folk langs kysten som heier. Det heies ikke mye langs denne kysten. Vi har en regjering som står svakere enn noen gang, det har vi sett i sak etter sak. Vi ser det f.eks. når man har en fiskeriminister som ikke bidrar til å skape forutsigbarhet og langsiktighet. Arbeiderpartiet vil ta egne initiativ der regjeringen mangler sine. Vi trenger tenkning rundt forskning og innovasjon – nye tanker og ideer. Det er sånn at medisiner, vitaminer og kosmetikk også kan komme fra havet. Vi trenger et verdiskapingsprogram for havet.

Så må jeg si noen ord om reiselivet. Det er stor interesse for Norge som reisemål. I 2016 omsatte man for 18,3 mrd. kr bare i Nord-Norge. Man sysselsatte over 15 000. Reiselivet er en viktig framtidsnæring, men utfordringen til næringen er mangel på strategier og tiltak som bidrar til en bærekraftig vekst. Ja, jeg vet at det har vært lagt fram en reiselivsmelding, men jeg sier det samme for det. Det trengs tiltak som imøtekommer de behovene man har for sikkerhet og f.eks. sertifisering av guider. Det er en næring som vokser raskt. Da trenger man en framoverlent politikk istedenfor regjeringens passivitet og kutt. Arbeiderpartiet ville bruke 20 mill. kr mer på reiseliv. Hva skal til for å få utløst det store potensialet som er i næringen? Turistene som kommer til Norge, søker kvalitet, og de er betalingsvillige. Men ta f.eks. de som kommer for å gå på ski – i Lyngsalpene, i Lofoten, på Vestlandet. Da kommer det også med guider fra Europa, som ikke kan forholdene så godt. Ja, det er faktisk så ille til tider at liv har gått tapt i fjellene. Vi må ha folk som jobber i reiselivsnæringen som kan vær og vind. De må kunne områdene som de guider i. De må kunne håndtere en scooter. De må kunne skredsikring. Vi trenger framoverlent politikk. Vi trenger å ha kommuner som bidrar. Næringen skal selvfølgelig bidra, men staten må også bidra. Arbeiderpartiet kommer også til å ta initiativ når det kommer til å få ut potensial i reiselivsnæringen.

Det er ikke noe rop i det norske samfunnet om enda mer økte forskjeller, høyere barnehagepriser og kutt i velferden, som er Høyre og Fremskrittspartiets politikk. Nei, man vant ikke valget fordi man gjorde det så mye bedre, men fordi Arbeiderpartiet gjorde det for dårlig.

Tom-Christer Nilsen (H) [12:35:22]: Vi har en alvorlig utfordring i dette landet: Vi må skape flere arbeidsplasser. Det er det som skal skape verdiene vi skal fordele – uten det, ingen verdier å fordele.

Når vi møter kriser som den vi nettopp har vært gjennom, er det egentlig bare en håndfull virkemidler vi har. Vi kan redusere skattene for å redusere kostnadene for

næringslivet og skape ny etterspørsel. Vi kan øke de offentlige investeringene, bl.a. i samferdsel, for å skape ny aktivitet og redusere kostnadene for næringslivet. Vi kan redusere barrierene mot jobbskaping ved å gjøre det lettere å bli gründer og gjøre det lettere å komme i jobb. Vi kan satse på forskning for å sikre framtidens arbeidsplasser. Alt dette har denne regjeringen i samarbeid med dette stortinget og samarbeidspartiene gjort. Alt går på å redusere kostnadene for næringslivet, og det fortsetter vi med i dette budsjettet.

Så må vi til slutt stole på at kreative mennesker med risikovilje griper sjansen. Det står på gründerne både innenfor eksisterende virksomheter og i helt nye. Alternativet til det budsjettet som ligger foran oss i dag, er ikke et grunnlag for nye jobber og gründerskap. Regjeringens politikk og mange bedrifters innsats, ideer og kreativitet har snudd trenden. Nå kommer sakte, men sikkert flere i jobb. Måned for måned går ledigheten ned.

Arbeiderpartiets alternative forslag tar gjennom formuesskatt og avgiftsøkninger ut 5,2 mrd. kr ekstra fra jobbskapende næringsliv. Det en leverer tilbake i dette forslaget til satsinger som går direkte tilbake til næringslivet, ser ut til, etter det jeg kan bedømme, å være i underkant av 1 mrd. kr. Resten sendes via diverse offentlige tiltak. Eller for å si det på en annen måte: Man tar bort 5,2 mrd. kr i arbeidsplasser fra privat sektor, og for hver femte arbeidsplass man tar bort, føres det én arbeidsplass tilbake. Dette tas av bunnlinjen til selskapene, fordi det iallfall for de 3,3 mrd. kr i økt formuesskatt er helt resultatuavhengig. Ved normal avkastning innebærer dette at man må ha 65 mrd. kr i omsetning for å komme opp i dette resultatet, og en kan da tenke seg hvor mange tusen ansattes arbeid en her skal kreve inn fruktene av, og arbeidsplasser en skal sette i fare. Det viser med all tydelighet hvor mye en slik skatteøkning kan gi av negative konsekvenser.

De fleste som starter en bedrift, må først starte bedriften og kjøpe maskinene og produsere produktet før de kan få inntekten. Skatter av den typen Arbeiderpartiet her øker, er perfekt tilpasset å forhindre jobbvekst og gründerskap. Dette er en gründerskatt. I den ene hånden får du etablererstipend, i den andre økt skatteregning. Nettoen blir sjelden null.

Når vi legger skatt på formue og maskiner og varelagere som ikke tar hensyn til inntekt og overskudd, spiser vi av såkornet. Og som alle vet – også vedkommende jeg tidligere hadde replikkordveksling med – da blir avlingen mindre. Avlingen her er velferd og arbeidsplasser. I sin ytterste konsekvens fører det til større forskjeller fordi færre får jobb.

Statsråd Jon Georg Dale [12:38:24]: Eg er glad for at vi nok ein gong landa ein budsjettavtale med Kristeleg

Folkeparti og Venstre. Det gjev grunnlag for vekst og verdiskaping over heile landet også det komande året.

Vi har bak oss ei krevjande tid. Oljeprisfallet sette oss og norsk næringsliv på prøve. Det er ikkje lett å skulle inn i omstilling, men det var nødvendig. Difor møtte den regjeringa som framleis sit, med støtte frå samarbeidspartia, den situasjonen vi kom i med ein ekspansiv finanspolitikk, som bidrog til å redusere risikoen for ein hastig vekst i arbeidsløysa, og det bidrog samtidig til den langsiktige omstillinga. Difor betyr skattepolitikken noko, fordi det sørgjer for at bedriftene veit at det framover i tid er moglegheiter til å investere kapitalen sin i norske bedrifter, skape nye lønsame arbeidsplassar – også når det er krevjande tider, er det kapital til å gjere det. Difor betyr det noko at vi har ei regjering som sørgjer for at grunnlaget er lagt for at trenden snur og vi igjen får økonomisk vekst, gjennom f. eks. markante investeringar i samferdsel, kunnskap og forskning.

Det er i privat sektor arbeidsplassane må skapast i tida framover. Politikken kan bidra med å gjere det lønsamt. Og det er det vi treng. Vi treng i framtida fleire arbeidsplassar som bidreg til statsbudsjettet, og ikkje arbeidsplassar som hentar pengane sine i det. Det handlar om vår langsiktige evne til både å levere auka velferdstenester og ikkje minst sørge for at vi dreg alle innbyggjarane i dette landet med oss på den viktigaste føresetnaden for å ha sosial likskap, nemleg arbeid. Difor bidreg også 2018-budsjettet og den avtalen vi no får på plass med Kristeleg Folkeparti og Venstre, til nettopp det.

Arbeidarpartiet har tidlegare i denne debatten bekymra seg over utviklinga av manglande skogindustri. Eg kan slutte meg til bekymringa over at vi ikkje har fått tilbake alle arbeidsplassane som forsvann sist Arbeidarpartiet hadde ansvaret for bl.a. skogpolitikken. Men vi er godt i gang. For kva er det vi har gjort i dei fire åra vi har bak oss, kva er det vi skal fortsetje å gjere med budsjettet for 2018? Jau, ta ned kostnadene for industrien og for heile verdikjeda, slik at det vert meir lønsamt å investere. Difor har vi dobla satsinga på tømmerkaier, difor har vi dobla satsinga på skogsbilvegar, fordi det viktigaste vi kan bidra med, er kostnadsreduserande tiltak for dei som skal skape dei lønsame arbeidsplassane. Difor er også skognæringa fornøgd, sjølv om dei kunne ha tenkt seg større gjennomslag i f. eks. konsesjonssaker enn det Arbeidarpartiet har vore villig til å vere med på her på huset. Men ikkje berre på dette, på mogleggjeringar teknologiar som skal skape nye, grøne lønsame arbeidsplassar baserte på skogen, er det store moglegheiter basert på dette budsjettet. .

Utviklinga i landbruket går gjennomgåande godt. Om stortingsdebattane veldig ofte handlar om kva vi puttar inn, har eg i dei åra eg har styrt Landbruks- og matdepartementet, alltid vore oppteken av kva vi får ut. Kva er det

vi har fått ut av landbrukspolitikken dei fire åra vi har bak oss, og kva er det vi får ut neste år? Jau, vi får ein inntektsvekst som er større enn for alle andre grupper. I 2014 var inntektsveksten i norsk jordbruk på 13 pst. I 2015 var han på 13 pst. I 2016 var hann på berre 2 pst., mens andre grupper hadde 1,7 pst. Men kva er det som skjer samtidig her? Det er høgare matproduksjon enn nokon gong tidlegare, det er høgare investeringar enn på veldig mange år – 18 pst. vekst i investeringane i 2016 – det er færre bønder som sluttar enn det har vore tidlegare, det er mindre arealavgang, og det er betre lønsemd. Og ikkje berre skjer det, men det skjer samtidig som vi forsterkar kanaliseringa av matproduksjonen. Med andre ord, i 2016 går inntektene mest opp i dei delane av landet som Stortinget har vore mest bekymra for, distrikta, og ikkje berre det, men inntektsveksten er sterkast for dei minste bruka.

Dersom ein er oppteken av måloppnåing og ikkje berre politiske symbol, er det all grunn til å glede seg både over dei fire åra vi har bak oss, og over den budsjetteinigheta som dei fire ikkje-sosialistiske partia legg på bordet gjennom budsjettbehandlinga i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:43:41]: Over hundre griser ble funnet døde i Rogaland for kort tid siden. Mange var avmagret. Det ble avdekket etter at Mattilsynet hadde tilsyn på gården.

Vi vet at Mattilsynet kommer til å få viktige oppgaver i året som kommer, i tillegg til å drive tilsyn med dyrene våre. Kampen mot antibiotikaresistens skal forsterkes, vi må få kontroll på skrantesyken, og Stortinget har sagt at vi skal forsterke matproduksjonen basert på norske ressurser. Derfor er naturlig nok tillitsvalgte og veldig mange andre i Norge som er opptatt av dyrevelferd, bekymret for det store kuttet som Mattilsynet nå blir påført med budsjettforliket her på Stortinget.

Jeg har merket meg at statsråden til aviser og nyhetsbyråer er ærlig på at han er bekymret. Kan statsråden garantere at dette ikke vil gå ut over Mattilsynets arbeid i 2018?

Statsråd Jon Georg Dale [12:44:50]: Eg kan ikkje garantere at Stortingets budsjettvedtak ikkje har konsekvensar, for det kjem det til å ha.

Det Stortinget har bedt om, basert på dei vedtaka ein har gjort etter at vi la fram vårt opphavlege budsjettforslag, er at ein reduserer dei administrative kostnadene i Mattilsynet. Det har Mattilsynet evna å gjere før. Det er ikkje så lenge sidan Mattilsynet var gjennom ei stor omstilling, der dei reduserte talet på leiarar med over 30 pst. Det er ei fornuftig avbyråkratisering av ein offentleg etat.

Det er òg moglegheiter for vidare effektivisering i Mattilsynet. Det skal vi forsøke å levere på.

Men det er altså slik at det er fleire faktorar som framleis er viktige for Mattilsynet å vareta. Difor kjem eg til å vere tydeleg i mitt oppdragsdokument og tildelingsbrev til Mattilsynet på at dei framleis skal gjere gode risikovurderingar og prioritere tilsyn som avdekkjer forhold vi ikkje skal ha, m.a. i husdyrproduksjonen.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:45:53]: Det er ett ord som er helt riktig her, og det er «flere», for det er nettopp flere oppgaver Mattilsynet kommer til å ha i årene som kommer. Og hvis landbruksministeren helt ærlig sier at han er bekymret, og hevder å prioritere dyrevelferden, er fortsatt spørsmålet: Hvilke oppgaver må vekk? Hvilke deler av Mattilsynets virksomhet i året som kommer, vil bli skadelidende av det store kuttet som Mattilsynet nå blir påført? Det tror jeg både ansatte og folk som er engasjert i trygg mat og friske dyr i hele Norge, er interessert i å høre.

Statsråd Jon Georg Dale [12:46:36]: Eg er ikkje bekymra, sjølv om representanten Sandtrøen prøver å tillegge meg dei synspunkta.

Eg har sagt at det vert ei krevjande sak for Mattilsynet å handtere. Det er fordi alle slike omstillingsprosessar alltid vil vere krevjande.

Vi kjem no til å gå laus på det som er bestillinga frå Stortinget og sjå på korleis vi kan redusere administrative kostnader. Det vil kunne medføre endring i kontorstruktur, endring i organisering, potensiell outsourcing eller andre variantar, men det er vi klare til å levere på.

Så kan eg glede representanten med at sidan vi overtok ansvaret for Mattilsynet i 2013, har talet på tilsyn auka med 12 000–15 000 i snitt per år. Så om ein var trygg på sin eigen situasjon då ein sjølv sat med makta, kan ein i alle fall ha full ro i den situasjonen Mattilsynet skal inn i no.

Geir Pollestad (Sp) [12:47:48]: Eit tema som stortingsfleirtalet er svært oppteke av, som eg opplever at statsråden snakkar mindre og mindre om, er jordvern. Stortinget har sett eit mål om ei maksimal omdisponering på 4 000 dekar innan 2020.

Når dette er tema, vert det oftare og oftare vist til korleis situasjonen var tretti år tilbake i tid, tolv år tilbake i tid eller sju år tilbake i tid; det verkar ikkje som om statsråden har oppfatta at jordvernmålet er eit framoverskuande mål, som seier noko om kor me skal vera i 2020.

Me har høyrte debatten i dag at Høgres representant var mest oppteken av korleis bøndene skulle få moglegheit til å få selt jorda si til utbyggingsinteresser. Spørsmålet mitt er rett og slett: Kan statsråden garantera at han vil

nå jordvernmålet om maksimalt 4 000 dekar omdisponert innan 2020?

Statsråd Jon Georg Dale [12:48:44]: Om innlegget frå Høgre-representanten vert forstått som at ein er oppteken av kor mykje jord ein skal få selt, skjønar eg kvifor Senterpartiet inntek dei posisjonane dei gjer i dette spørsmålet. For det var slett ikkje innhaldet i Høgre-representantens innlegg.

Eg meiner det er mogleg å nå eit ambisiøst jordvernmål på 4 000 dekar innan 2020. Det fordrar tydelegare prioriteringar. Difor er vi også no i full gang med å gjennomføre den jordvernsstrategien som vi har lagt fram. Mange av tiltaka er allereie på plass. Vi hadde så seint som førre veke ein ny jordvernskonferanse. Vi bidreg saman med KS i eit samarbeid for å få arealomdisponeringa ned til dei som faktisk fattar dei konkrete beslutningane i kommunane, og vi samarbeider om opplæring av folkevalde i det til neste periode.

Det er enkelt å trekkje fram symbolpolitikk. Eg meiner vi er godt i gang.

Geir Pollestad (Sp) [12:49:46]: Opsjonsavtaler er jo noko som ein ofte assosierer med, og som hovudsakleg vert brukte i, dei tilfella der bøndene inngår avtaler om sal til utbyggingsinteresser for framtidig utbygging. Viss ikkje det er interessant, forstår eg kvifor ein ikkje oppnår resultat. Der har heldigvis Stortinget gått mot regjeringa og seier at me ønskjer ei eiga sak om dette.

I målet til Stortinget står det at målet ikkje berre skal vera 4 000 dekar innan 2020, men at ein skal nå målet gradvis. Me ser ingen nedgang i omdisponeringa av dyrka mark. Høgre og Framstegspartiet viser i innstillinga til at fleire tiltak er gjennomførte. Kva nye tiltak vil statsråden innføra for at me skal nå målet om 4 000 dekar innan 2020?

Statsråd Jon Georg Dale [12:50:36]: Ein del av dei har eg allereie vore innom.

Når det gjeld spørsmålet om opsjonsavtaler, er det slik at ei opsjonsavtale ikkje medfører ein einaste kvadratmeter omdisponering av jord. Det er omdisponeringsvedtak i kommunane som gjer det. Det er nettopp difor det er å begynne i fullstendig feil ende når Senterpartiet tyr til opsjonsavtalene som lettvinne løysingar på kompliserte utfordringar. For kva er det det handlar om i kommunane? Det handlar om mangel på areal – krevjande vurderingar når ein skal gjere konkrete omdisponeringar. Ein må jo heller gå inn der. Eg meiner at det er dei viktigaste grepa for å få ned omdisponeringa, for å gje kommunane større fleksibilitet, den kommunereforma som Senterpartiet bruker all tid på å vere imot. Kva gjev kommunereforma? Ho gjev større handlingsrom, større moglegheit til å disponere over meir areal,

som gjer at ein også kan skjerme den viktige matjorda i større grad.

Katrine Boel Gregussen (SV) [12:51:54]: Jeg har et spørsmål som gjelder det samme, som jeg føler ikke er tilstrekkelig besvart av statsråden.

Til tross for at Stortinget har satt et tydelig mål for jordvern, ser vi stadig at matjord bygges ned over hele landet. Det er alvorlig, for jorda skal gi oss mat i en tid da klimaendringene kommer stadig nærmere. Da er vi nødt til å ta vare på den og ikke bygge den ned. Kommer statsråden til å gjøre noe for å styrke jordvernet?

Statsråd Jon Georg Dale [12:52:18]: Det har eg svara på to gonger allereie. Vi er i god dialog med fleire aktørar, som er dei som fattar vedtak om omdisponering på dette området. Det er det greitt å merke seg. Det er ein av grunnane til at vi også har sendt eit brev til alle landets ordførarar, der vi har bedt dei vere forsiktige med omdisponeringar og å gjere gode vurderingar. Det er fordi det i siste instans er kommunestyra i alle landets kommunar at omdisponeringsvedtaka vert fatta. Det er mogleg at Sosialistisk Venstreparti ønskjer at all omdisponeringa av jord skal vere gjort frå eit kontor i Oslo. Eg trur det er oppskrifta på eit mislykka fornuftig jordvern. Difor meiner eg at det arbeidet vi har i lag med KS, landets ordførarar og dei regionale konferansane, som handlar om å setje dei som tek avgjerder, i stand til å gjere betre vurderingar når det gjeld omdisponering, er den enklaste og mest fornuftige vegen for å nå jordvernmålet innan 2020, som også denne regjeringa legg til grunn at vi skal gjere.

Steinar Reiten (KrF) [12:53:30]: Den 16. juni i år gjorde Stortinget et anmodningsvedtak om at det i forslag til statsbudsjett for 2018 skulle fremmes kompenserende tiltak for det tap produsenter får og for bortfall av markedsandeler i forbindelse med avtaler etter EØS-avtalens artikkel 19, utfasing av eksportsubsidier.

Da regjeringen la fram sitt opprinnelige budsjettfor-slag, fant vi i Kristelig Folkeparti ingen slike avbøtende tiltak. Vi er derfor svært glad for at vi i budsjettforliket fikk gjennomslag for en bevilgning på 75 mill. kr for budsjettåret 2018, som skal gå til investeringsstøtte for landbruket. Dette er likevel bare en begynnelse for å avhjelpe konsekvensene av et strammere melkemarked – anslagsvis 130 millioner liter melk vil ikke lenger bli brukt til å produsere norsk ost etter 2020. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Hva slags avbøtende tiltak ser han for seg må på plass, i tillegg til 75 mill. kr, på neste års statsbudsjett i årene fram mot 2020 for å avhjelpe et strammere melkemarked?

Statsråd Jon Georg Dale [12:54:25]: Eg har ei heilt anna tilnærming enn Kristeleg Folkeparti til dette spørsmålet. Eg meiner det er galskap viss eg no skal seie til norske mjølkebønder: Ver så venleg å redusere produksjonen dykkar fram mot 2020, for då er det ikkje sikkert at de har avsetnad på norsk mjølk. Tvert imot må vi få opp innovasjonstakta. Vi et jo meir ost i dette landet, men vi importerer han. Kvifor gjer vi det? Kvifor utnytter vi ikkje dei moglegheitene som norsk matproduksjon gjev oss, til å styrkje vår konkurransekraft? Det er jo der det framtidige svaret ligg – ikkje i at Stortinget eller regjeringa heile tida skal kompensere for bortfall av ei ulempe, som ein for så vidt ikkje har. Ein må faktisk sørgje for at industrien, verdikjeda og norske bønder får incitament til i tilstrekkeleg grad å satse på det dei skal leve av i framtida. Det er for enkelt å konkludere med at vi kjem til å miste 10 pst. av mjølkevolumet. Vi må sørgje for at vi ikkje gjer det. Då er ikkje kompenserande tiltak den rette inngangen.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:55:51]: En tredjedel av den voksne befolkningen står uten arbeid, og i noen av kommunene våre er det helt opp mot 40 pst. som ikke er i arbeid av den voksne befolkningen.

Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett er derfor på punkt etter punkt rettet inn mot å skape flere arbeidsplasser, få flere folk i jobb. Den debatten vi har i dag, er i kjernen av nettopp den utfordringen Norge står overfor de neste årene. Debatten om næringskomiteens arbeid som er helt sentral hvis vi skal lykkes med målet om å få flere folk i jobb. Derfor synes jeg det er veldig gledelig at vi har et offensivt storting som ønsker arbeidsplasser i Norge knyttet til matproduksjon. I dag er en glad og fin dag for alle entusiaster for maten vår og venner av norsk landbruk, når vi sammen sørger for å sikre en del av landbruksmodellen vår ved å balansere markedene med opplysningskontorer.

Markedsbalanse handler om at folk som jobber på gårdene, skal ha trygghet for inntekt. Det handler om at vi skal ha trygghet for at det er varer i butikkene, som vi som forbrukere ønsker å kjøpe. Vi ser at den jobben som opplysningskontorene gjør, fungerer, men kan forbedres. Den jobben kan gjøres enda bedre for en ny tid. Det kommer til å bli en viktig sak for næringskomiteen å jobbe videre med i tiden som kommer.

Vi har allerede vært inne på en annen viktig sak for dyr i Norge, nemlig Mattilsynet. Det er betenkelig at Mattilsynet, som allerede hadde fått betydelige kutt da forslaget til statsbudsjettet kom til Stortinget, får ytterligere kutt etter å ha vært gjennom behandlingen her. Så dyrene ser ikke bare ut til å være en taper i interne budsjettforhandlinger mellom Høyre og Fremskrittspartiet,

men svekkes ytterligere etter budsjettforhandlinger i Stortinget. Vi har fortsatt ikke fått svar på hvilke oppgaver som vil bli redusert i Mattilsynet – hvilke arbeidsplasser som eventuelt kommer til å bli borte. Det er det mange som følger med på debatten i dag, som faktisk lurerr på.

Det er i hvert fall helt sikkert at vi kommer til å ha mange friske og gode debatter, både i dag og i årene som kommer, om hvordan vi skal bruke jord- og skogressursene våre i Norge. I Arbeiderpartiets forslag legger vi opp til en offensiv forskningssatsing på jord og skog spesielt, og en satsing på bioøkonomien. Vi har tro på at vi kan ta den praktiske kunnskapen fra de næringene som historisk sett har vært viktige for Norge, inn i en ny tid. Vi ønsker å bruke næringspolitikken aktivt, slik at vi kan få flere folk i jobb i de delene av landet vårt hvor det nå er mange som er utenfor jobb.

Det er mange ting som går godt i skogindustrien. Samtidig må vi huske at vi har en gunstig kronekurs og lave renter, som bidrar veldig positivt for disse eksportnæringene. Så det er egentlig ventet at vi har et positivt bidrag fra utviklingen i økonomien, og vi kan forsterke den positive utviklingen for skogindustrien i enda større grad ved å ta aktive politiske valg. For eksempel er det slik at vi skal utbedre infrastrukturen i Norge. Broer skal bygges – tre er et glimrende materiale. Når vi skal bygge nye offentlige bygg, vet vi at tre er et materiale som både er bærekraftig og reduserer klimautslippene. Derfor er skogindustrien en nøkkel i en forsterket satsing på et moderne Norge.

Arbeiderpartiet kommer fortsatt til å kjempe hardt for flere folk i arbeid, og vi er veldig glad for at så mange har engasjert seg med forslag til næringskomiteens arbeid og bidratt på høring. Dette blir spennende og viktige år for Stortinget – for trygg mat, flere arbeidsplasser og bærekraftig utvikling.

Mathias Bernander (H) [13:00:48]: Regjeringen har i statsbudsjettet for 2018 foreslått å fjerne eiendomsskatten på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner. Det ligger også fast i avalen om statsbudsjett med Venstre og Kristelig Folkeparti. Det bygger opp under et budsjett som prioriterer en politikk for vekst og nye arbeidsplasser.

For en representant for en landsdel i omstilling er bortfallet av maskinskatten spesielt viktig. Agder-fylkene har i løpet av de siste årene fått kjenne konsekvensene av den lave oljeprisen. Flere har mistet arbeidsplassene sine, men kompetansen de besitter, forsvinner heldigvis ikke, forutsatt at vi makter å skape nye muligheter. Det er nettopp denne kunnskapen og kompetansen i kombinasjon med naturgitte fortrinn som tilgang på fornybar kraft og en geografisk beliggenhet som porten

til Europa som gjør Sørlandet spesielt egnet for å utvikle nye næringer – næringer som er både framtidsrettede og lønnsomme og ikke minst bærekraftige for vårt miljø og klima.

Utviklingen av store datalagringscentre er et eksempel på en slik ny næring i Agder-fylkene, en næring som etterspør den kompetansen og utnytter de fortrinnene Sørlandet har. Det første store prosjektet er allerede godt i gang. Gründer Peder Nærbø har investert milliardbeløp på Støleheia i Vennesla kommune, lokalisert innenfor en radius på 10–15 minutter fra sentrum av Kristiansand, Universitetet i Agder, havn, flyplass, jernbane, E18, E39 og ikke minst kun et steinkast unna Statnetts anlegg på Støleheia, som gir tilgang til nødvendig og fornybar kraft. Tilgangen på ren norsk vannkraft gir også datasenteret en grønn merkelapp. I dag er de fleste datasentre i Europa plassert i land som har en overvekt av fossil energi i sin energimiks, og kull som den dominerende kraftkilden. Det er derfor lett å se de åpenbare klimagevinstene ved å tiltrekke oss denne typen næring i Norge.

Men en internasjonal næring er også preget av internasjonal konkurranse, og det har gjentatte ganger vært presisert fra næringen at det norske skattesystemet er konkurransevridende til fordel for andre sammenlignbare land. Nettopp maskinskatten har vært framhevet som en betydelig konkurranseulempen når selskaper skal investere og etablere seg i Norge. Derfor er det så viktig at dette budsjettet legger opp til et skattesystem som gjør Norge konkurransedyktig, og som reduserer eiendomsskatten for store datasentre.

Jeg kan berolige bekymrede rådmenn rundt om i det ganske land med at bortfallet av maskinskatten vil generere mer aktivitet, det vil legge til rette for vekst, og det vil bidra til at arbeidsplasser skapes. Derfor er det min og Høyres overbevisning at det på lengre sikt vil øke skatteinntektene til kommunene, ikke redusere dem. Samtidig erkjenner også vi at bortfall av skatteinntekter på kort sikt kan bli utfordrende for enkelte kommuner, og det er derfor lagt inn midler i budsjettforslaget for 2018 som tar sikte på å kompensere for reduksjonene av inntekter.

Dette kommer på toppen av en kommuneøkonomi som blomstrer og et stort økonomisk handlingsrom for å gi innbyggerne gode offentlige tjenester. Kommunene har fått styrket sin økonomi de siste årene, og Norge har blitt ledet trygt gjennom en utfordrende tid med et dramatisk oljeprisfall. Hovedfokuset har hele tiden vært å føre en politikk som gir oss flere ben å stå på, som premierer dem som våger å satse, og som legger til rette for vekst i privat næringsliv. Det er en politikk som fungerer. Veksten i økonomien er god, og nye arbeidsplasser blir skapt. Det er helt avgjørende at vi fortsetter å føre en po-

litikk som gir denne typen resultater, om vi skal sikre et godt velferdssamfunn også i årene framover.

Det er enkelt for politikere å vedta nye arbeidsplasser gjennom å legge dem inn som offentlige stillinger i statsbudsjettet, men på sikt er det ikke bærekraftig. Vi må oppleve at det skapes flere arbeidsplasser som bidrar til statsbudsjettet, og ikke kun arbeidsplasser som er avhengig av de enkelte budsjettposter.

Ved å fjerne eiendomsskatten på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner bidrar vi til å skape gode konkurransevilkår for aktører som ønsker å investere i Norge. For min landsdel betyr det bedre rammebetingelser for utvikling av grønne datasentre og nye arbeidsplasser. En ny næring får vokse, og det vil gi både økonomiske gevinster her hjemme og store klimagevinster globalt. Det er en utvikling vi må satse på, det er en næring vi må heie på, og det er et område vi må utvikle god politikk på. Bortfallet av maskinskatten er et godt politisk tiltak for å nå målene, og forslaget til statsbudsjett svarer på nettopp dette.

Ole M. I. Thomsen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Masud Gharahkhani (A) [13:05:50]: Framtidens arbeidsplasser var en viktig del av valgkampen i Buskerud. Vi er et skogfylke med et stort potensial for å bidra til det grønne skiftet i Drammen, Vestfossen, Modum, Tofte og på Ringerike. Buskerud Arbeiderparti var på bedriftsbesøk på de fleste av disse bedriftene. Meldingen er entydig: Det trengs en offensiv satsing fra myndighetenes side, ikke en passiv såkalt næringsnøytral tilnærming som preger sittende regjerings politikk.

Kultivert skog bidrar til å binde CO₂. Skog som råtner på rot, bidrar til det motsatte. Siden 1969 har skogen i Norge grodd igjen. Den ene treforedlingsbedriften etter den andre har forsvunnet – mange av dem i Buskerud – i skyggen av det sorte gullet. Noen miljøer er igjen – villige til å satse. Da må staten ha en næringspolitikk som støtter opp under en satsing fra det sorte gullet tilbake til det grønne gullet. De aller fleste oljebaserte produkter kan faktisk erstattes av produkter basert på trevirke – hvis vi vil. Arbeiderpartiet er derfor bekymret for den passiviteten som har preget norske myndigheters holdning til skogindustri helt siden Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen overtok i 2013.

Arbeiderpartiet fremmet i 2013 omfattende forslag til utbygging av norsk skogindustri med 22 tiltak. Ett av dem var Statskog, som eneste nasjonale aktør med muskler nok til å kunne spille en aktiv rolle i utviklingen av skognæringen på både eiendoms-, ressurs- og skog-

forvaltningssiden og i strategisk deltakelse på eiersiden. Høyre og Fremskrittspartiets planer om arronderings-salg i Statskog må derfor stoppes. Det er utrolig lite fram-tidsrettet og veldig i strid med Buskeruds næringsin-teresser.

På Modum reises nå en ny fabrikk for produksjon av limtre. Splitkon har fått støtte av Innovasjon Norge og Siva. Det er positivt. Det kan bidra til at dagens praksis med å sende råvarer fra Norge til Østerrike for så å im-portere ferdigvarer tilbake, kan begrenses. Det er også spennende ting på gang på Tofte og på Ringerike, men usikkerheten der er stor og har vært det lenge. Arbeider-partiet savner en mer offensiv holdning fra regjeringens side. Vi foreslår å satse på forskningssenter for bioøko-nomi i arbeidet med å skape nye bærekraftige arbeids-plasser, herunder basert på ressursene fra skog. Vi fore-slår også at man skal opprettholde støtten til skognæ-ringen fra programmet for bioøkonomi. Dessverre for Buskerud ser det ut til at disse forslagene blir nedstemt. Det er vanskelig å forstå, sett fra norske interesser, og en-kelt å forstå ut fra Høyre og Fremskrittspartiets klokke-rtro på markedet, som aldri har vært svaret på våre utfor-dringer.

Tom-Christer Nilsen (H) [13:08:40]: Jeg vil benytte anledningen til å snakke litt om havet. For en som kom-mer fra en øy, er det veldig tydelig at i tillegg til store de-ler av historiens verdiskaping vil også den framtidige verdiskapingen og arbeidsplassene komme i samspillet med havet.

Noen små, men viktige ting gjøres i dette statsbud-sjettet for å sikre den framtidige verdiskapingen i hav. Noe er knyttet til verfts- og garantiordninger, og noe er knyttet til maritime pilot- og demonstrasjonsprosjek-ter. Men kanskje minst like viktig er satsingen på hav-bruksforskning på nye marine arter. I havbruk og i nye marine arter ligger et enormt potensial som den eksis-terende industrien i Norge kan bygge videre på. Der er mange prognoser om hvordan vi kan øke verdiskapin-gen fra bl.a. havbruk, og også fra det tradisjonelle fisket. Noen snakker om summer helt opp til 500 mrd. kr i løp-et av de neste 30 årene. Det er et utrolig potensial, som vi må benytte enhver anledning til å forsøke å realisere. Det realiseres ikke ved å legge nye avgifter på det som går godt i dag, og jeg vil benytte denne anledningen til å støtte fiskeriministeren i at han har gjort helt rett i ikke å fremme noe forslag om produksjonsavgift på havbruk.

Jeg synes diskusjonen er veldig spesiell. For det første er den produksjonsavgiften som ble foreslått i Stortinget tidligere, rett og slett ikke gjennomførbar. Hvis den had-de vært gjennomførbar, hadde det vært den beste løs-ningen for å sikre at det ikke ble bearbeidet fisk i Norge fra havbruk, pga. måten den var utformet på. For det

andre er det noe prinsipielt i dette. Det er et havbruks-fond som skal sikre at deler av grunnrenten går tilbake igjen til den enkelte kommune og fordeles, litt på regio-nalt og litt på statlig nivå, men aller mest på kommune-ne. En innføring av denne produksjonsavgiften ville selvfølgelig redusere potensielle inntekter fra auksjon og salg av konsesjoner for havbruk.

Men er det virkelig lurt å lage en så tett kobling mel-lom økonomi og regulering til et spesielt formål? Kom-munene har, ut ifra plan- og bygningsloven, plikt til å re-gulere hensiktsmessig når det gjelder miljø, andre inter-esser og næring. Det er faktisk et eget punkt i formålet til loven som sier dette. Det å si at man ikke gjør dette i dag i kommunene, betyr at kommunene ikke følger opp sin lovpålagte rolle. Det å si at man trenger et ekstra økono-misk incentiv for å følge opp det formålet man tross alt dekker i dag, synes jeg blir feil, både prinsipielt og prag-matisk.

En amerikansk president sa en gang at statens syn på økonomien kunne summeres opp ganske kort: Hvis det beveger seg, skattlegg det. Hvis det fortsetter å bevege seg, reguler det. Og hvis det stopper å bevege seg, subsi-dier det. Det kan fort bli situasjonen hvis en stadig inn-fører avgifter på de tingene som lykkes.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:12:15]: Det er en glede å debattere statens initiativ og budsjett for næring i Norge. Forvaltningen av ressurser, fra næringsstoffer til folk, penger og arbeidsliv, industri og verdiskaping, er viktig. Det som derimot ikke er noe å glede seg over, er regjeringens prioriteringer, med støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti. Jeg blir sjokkert over de omfattende kuttene i incentiver og satsing på skog. Jeg undres: Er ikke lenger skog en viktig norsk ressurs?

Vi i Senterpartiet ønsker derimot å satse. Ressursene våre er fordelt i hele landet, og da må satsingen være der-etter. Vi ønsker bl.a. økt tilskudd til Innovasjon Norge, bedre rammevilkår for bønder over hele landet og et re-elt jordvern. Trygge rammer for næringsliv og folk er dessuten god beredskap, og beredskapslagring av korn mener vi er klokt.

Statsråd Mæland skryter av regjeringens satsing og trekker fram bl.a. Norsk katapult, som i høst ble lagt til Oppland og Raufoss-miljøet. Dette er gledelig. Videre fei-rer hun at de har lagt fram flere stortingsmeldinger, men denne feiringen skjer uten Senterpartiet.

Innlandet hadde håpet på at fjord, nordlys og Oslo kunne blitt supplert med Stor-Oslo, fjell og grisgrendt foredling av mat, i bl.a. Oppland. Akk nei! Statsråd Mæland synger den samme gamle visa om igjen, der kvantitet i reiselivet er i ferd med å gå ut over nettopp kvaliteten.

Videre vil jeg utfordre statsråden på i hvilken grad regjeringen evner å tenke på tvers av fagfelt. Senterpartiet vil trekke fram samferdsel, med vei og bredbånd, utdanning, med yrkesutdanning og faglig kompetanseløft, og et rettferdig arbeidsliv som nøkler til verdiskaping og produktivitetsvekst over hele landet. Dette fordrer at vi ser satsing og avkastning i sammenheng og på tvers av departement.

Representanter fra regjeringspartiene viser fra denne talerstolen til rom for vekst og utvikling av nye bedrifter. Digitalisering, IKT og IT blir trukket fram. Det disse partiene glemmer, er behovet for infrastruktur der det ikke nødvendigvis er økonomisk forsvarlig å bygge på eget initiativ. Forsyning av strøm, mobildekning, bredbånd og fiber må på plass. Her ønsker Senterpartiet en langt større satsing enn det som budsjettforliket legger opp til.

Regjeringen kutter videre i regionale utviklingsmidler. Disse har blitt evaluert av Telemarksforskning til å være treffsikre, fleksible og uten særlige administrasjonskostnader for fylkene. Bedrifter har altså blomstret fram over hele landet uten at regjeringen ser verdien av dette.

Norge fortjener at vi ser og ønsker utvikling over hele landet. Dette vil Senterpartiet kjempe for – vær du sikker.

Per Espen Stoknes (MDG) [13:15:19]: I finansdebatten mandag den 4. november satte statsministeren og finansministeren karakter på «smart», «nyskapende» og «grønn» vekst. La meg kort oppsummere, for det er på mange måter regjeringens næringspolitikk som kan forbedre Norges prestasjon på disse tre områdene.

«Smart»: En rimelig tolkning av «smart» er at man har en høy score på den såkalte DESI-undersøkelsen, The Digital Economy and Society Index, fra World Economic Forum og EU. Her kommer Norge ut som nummer to av landene i Europa. Det er veldig bra.

Hva med «nyskapende»? Standardmålet her er Global Innovation Index, som er drevet av INSEAD og verdens patentorganisasjon, WIPO, mfl. Den viser at Norge i 2017 er på 19. plass globalt, men på en synkende trend i forhold til da regjeringen begynte, og Norge er konsekvent dårligere enn våre nordiske naboer. Jeg registrerer at næringsminister Mæland sier at regjeringens satsing er historisk bra. Spørsmålet er selvfølgelig om det er reelt, sett utenfra.

I tillegg til at regjeringen mener at klimapolitikken ikke har noen betydning for petroleumpolitikken, som representanten Heggelund har sagt, er det spesielt den blå-blå regjeringens næringspolitikk som ikke leverer grønn vekst, og som trenger statsministerens grønnavsking.

Og hva er så «grønt nok»? Hvert år utgir OECD en oversikt over grønne vekstindikatorer. Her kommer Danmark, Sverige og Finland helt på topp, mens Norge

ligger langt under OECD-gjennomsnittet på den viktigste indikatoren: årlig karbonproduktivitet. Der ligger vi på under 2 pst. årlig. Norge ligger altså langt under det nivået som til og med New Climate Economy Report anbefaler: minst 5 pst. forbedring per år.

Eksamenskontoret rapporterte da en A på «smart», en C minus på «nyskapende» og en F, altså strykkarakter, på «grønt». Sammenlignet med våre naboland er vi mindre nyskapende og ganske grå. Dette statsbudsjettet gjør at ordet «grønt» uthules og mister sin mening når det kommer fra regjeringens munn – det er grønnavsk.

Det er mulig at det er en tilfældighet, men statsminister Erna Solberg skrev dagen etterpå i VG at «blå politikk gir grønn vekst». Beklager, men det hjelper ikke å klage på eksamensresultatet. Regjeringens politikk leverer ikke grønn vekst, og strykkarakteren i «grønn vekst» opprettholdes.

Norge har kompetansefortrinn og naturressurser som gir oss helt spesielle muligheter. Innovasjon Norge har i prosjektet Drømmeløftet pekt på havet, bioøkonomi, ren energi, smarte byer, helse og velferd, kreative næringer og reiseliv. Men innovasjonen og særlig kommersialiseringen går det smått med.

I henhold til INSEAD, OECD, WIPO, Argentum mfl. er vi under middelmådige. Abelia kaller budsjettet unna-sluntrende lunkent. Tekna kaller det grå-blått. Regjeringen, ved Mæland, kaller det historisk bra. Antallet strategiprosesser er det ikke så mye å si på, men det gjenspeiles ikke i budsjettet.

Jeg registrerer at virkelighetsbeskrivelsene står langt fra hverandre. Kanskje må vi vente på et ordentlig krasj før kursen legges om. Jeg håper ikke det blir nødvendig. Tro meg: Det gjør vondt.

Nils T. Bjørke (Sp) [13:18:32]: Denne regjeringa seier ho er oppteken av dyrevelferd og trygg mat. Det er Senterpartiet glad for.

Mattilsynet har fått fleire store oppgåver som dei skal handtera, som bl.a. arbeidet med skrantesjuka, der ein går så drastisk til verks som å slakta ned all rein i Nordfjella. Når ein set i verk slike tiltak, må Mattilsynet få ekstra midlar, slik at det ikkje går ut over andre viktige oppgåver, som arbeidet med å redusera antibiotikabruken, det viktige arbeidet med kontroll ved import av dyr og ikkje minst det førebyggjande arbeidet med dyrevelferd.

Det er eit paradoks for meg når samarbeidspartia skryter av å ha utvida ordninga med eige dyrepolitikk, samstundes som dei svekkjer Mattilsynets moglegheit til å driva førebyggjande arbeid. Senterpartiet meiner førebygging og å hindra uheldige hendingar er avgjerande. Eit svekt mattilsyn kan òg føra til at færre saker vert avdekte, og mindre arbeid for politiet.

Det Høgre-representanten Nilsen var oppteken av, var at bonden skulle få rett til å inngå opsjonsavtalar. Men han ville ikkje la bonden styra sine eigne midlar gjennom opplysningskontora for å sikra ein marknadsbalanse og ei utkome for bonden. Det forsterkar inntrykket mitt av at Høgre er mest oppteke av dei bøndene som vil selja seg ut av næringa. Landbruksministeren hevda at opsjonsavtalar ikkje er noko problem for jordvernet. For oss som har følgd med på dette i årevis, er det ikkje det som er inntrykket mitt, i alle fall. Me ser kor mange gonger det har vore utfordringar fordi det har vore opsjonsavtalar: Jorda har ikkje vorte driven skikkelig, og det har vorte lettare å omdisponera ho i neste omgang. Ein ser gong etter gong at det har gjort det tynge for fylkesmenn og for regjeringa å gjera om vedtak frå kommunane.

Høgre skrytte under finansdebatten av at det har vore færre omgjeringsar av kommunale vedtak under denne regjeringa enn under den førre. Ja, nettopp – det klare inntrykket mitt er at fylkesmennene føler at dei ikkje får oppbacking når dei gjer om kommunale vedtak. Litt etter litt har det vorte færre omgjeringsar, nettopp fordi ein i grunnen har vore meir oppteken av lokalt sjølvstyre enn av eit jordvern der ein tek vare på ein evigvarande ressurs, som me treng i framtida.

Geir Pollestad (Sp) [13:21:19]: Det som eg meiner særpregar denne debatten, og som bekymrar meg, er at Høgre og Framstegspartiet er så strålende fornøgde med utviklinga, at ingen ser mørke skyer, at ingen bekymrar seg for dei låge investeringane i fastlandsindustrien.

Eit anna tema eg vil innom, er Kristeleg Folkeparti. Eg er glad for at dei støttar inntektsutviklinga slik ho er formulert. Det vart sett fram noko kritikk mot ein merknad som Senterpartiet har. Eg meiner det er ein logisk konsekvens av det som Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og fleire andre parti gjorde i vår. Skal ein ha balanse i marknaden, må ein ha verkemiddel for å greia å balansera marknaden. Det er ikkje noko anna enn det Senterpartiet har påpeikt.

Det som eg synest er veldig alvorleg i denne debatten, går på eit felt som har stort potensial når det gjeld arbeidsplassar og verdiskaping i Noreg framover, bygg- og anleggssektoren. Me skal bruka 1 000 mrd. kr på veg og jernbane dei neste tolv åra. Når eg utfordrar næringsministeren på om ein har invitert kinesarar til å byggja veg i Noreg, eller om ein ikkje har invitert kinesarar til å byggja veg i Noreg, får eg altså ei lekse – og det er ein litt sånn tvilsam statistikk – om EØS-selskap som har kome til Noreg. Det er ikkje det eg spør om. Eg meiner at næringsministeren må klargjera: Har ho vore i Kina og invitert kinesiske entreprenørar til Noreg? SMK seier ifølgje

Trønder-Avisa at dei kan ha helst på. Men dersom ein inviterer nokon heim til seg, og særleg dersom det er Kina, hugsar ein det, sjølv om det var på ei stor mottaking det skjedde.

Grunnen til at dette er viktig å få avklart, er nettopp for å få veta kva som er strategien til regjeringa. Ønskjer ein å byggja ut ein norsk anleggsbransje rundt dei investeringane som skal gjerast, eller vil ein ha importert arbeidskraft frå Kina til å løysa desse oppgåvene? Vil ein satsa på å byggja opp kompetanse i Noreg, eller vil ein berre få inn kinesisk kompetanse? Korleis skal me regulera f.eks. dette med løns- og arbeidsvilkår i ein slik situasjon?

Eg registrerer at ifølgje Trønder-Avisa nektar Næringsdepartementet for at dei har hatt samtalar med kinesiske aktørar om vegbygging i Noreg. SMK er litt usikre på kven dei har møtt, men dei har altså kome til Noreg. Dei har sendt eit brev til Monica Mæland og takka for invitasjonen, så eg forventar at statsråden klargjer i debatten: Er det strategien til regjeringa at ein ønskjer kinesiske entreprenørar inn i Noreg, eller vil ein heller satsa på norsk bygg- og anleggssektor?

André N. Skjelstad (V) [13:24:39]: Landbruket er en langsiktig næring som krever stabile rammevilkår. Det må være lønnsomt å produsere mat i Norge. Det skal være aktivt jordbruk over hele landet for å sikre en trygg matproduksjon med god plante- og dyrehelse og dyrevelferd. Bruk av jorda til å produsere mat er jordvern, og vi ønsker å hindre irreversible endringer av matjord.

En må tilrettelegge for differensiert landbruk med variert bruksstruktur, og rekrutteringen må styrkes. Dette har Venstre vært for lenge, og det vil vi fortsette å være. Venstre er også for at investeringsvirkemidlene brukes bevisst for å bidra til såkalt differensiert landbruk og husdyrhold over hele landet.

Jordbruk skal øke verdiskapingen ved produksjon tilpasset klima, miljø og forbruk. Utdanning, rådgivning og forskning må styrkes og tilpasses klimaendringer, teknologiutvikling og økt kunnskap. Fortrinn vi har gjennom norsk avl, lavt forbruk av antibiotika og plantevernmidler, god dyrehelse og dyrevelferd og produksjon i små enheter, bidrar til økt verdiskaping.

Det må være en åpen og transparent markedsbalansering og produksjonsregulering, sånn at det er forståelse og aksept for at det skal virke etter hensikten. Venstre ønsker forenklingstiltak av alle typer for næringsdrivende, men forenkling av jordbruket må ikke gå på bekostning av formålet med ordningene.

Satsingen som ble startet under Venstres statsråd Lars Sponheim for å styrke produksjon og foredling av lokalmat, har virket. Synergien mellom reiseliv, matkul-

tur, helse og omsorg og øvrige entreprenørvirksomheter og jordbruket bør forsterkes videre. Norge er en matnasjon med unike råvarer og dyktige yrkesutøvere og gründere. Derfor må vi også hegne om det.

Landbruket har en særskilt viktig plass i framtidens Norge. Venstre vil ha et innovativt, bærekraftig og miljøvennlig landbruk. Det må føres en klimapolitikk hvor distrikts- og landbrukspolitiske målsettinger ivaretas basert på kunnskap og målrettede tiltak, og forurensningen i landbruket må reduseres.

Jeg mener også at frivillighetssektoren i Norge gir et viktig bidrag til norsk landbruks- og matkultur, og jeg er fornøyd med at tilskuddene til frivillige organisasjoner blir videreført i budsjettforliket. I tillegg er jeg fornøyd med at arbeidet med matglede og matkultur styrkes ved de nye matkultursentrene for barn og unge som er under etablering i Brumunddal og Kristiansand.

Nå springer jeg litt i denne debatten, men jeg må få lov til å si at jeg er litt bekymret med tanke på den debatten vi hadde i vår, at vi skal inn og direkte styre inn mot jordbruksforhandlingene. Jeg hører at representanten Pollestad stort sett peker bakover, men begynner vi nå å direkte styre dette opp mot målpris, så får man fort en overproduksjon som landbruket definitivt ikke nyter noe godt av, da vil det bli en dårligere utvikling. Jeg håper også at representanten Pollestad mfl. tar dette inn over seg.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [13:27:57]: Jeg vil knytte noen kommentarer til noe av det som er blitt sagt i debatten – litt for å klargjøre og i alle fall for at Høyres syn skal være kjent.

Aller først til Arbeiderpartiet. Det er tre ting. Det ene gjelder i replikkvekslingen jeg hadde med representanten Aasland om nedslag og utslag av statlige bedrifter. Nå vet vi alle at den rød-grønne regjeringen vant norgesmesterskapet i nedslag av statlig eierskap, men jeg må likevel spørre om hvordan det kan kalles dynamisk, som representanten kalte det, når man skriver at man vil stemme mot alle forslag om nedslag og utslag.

Videre, også til Arbeiderpartiet – bare en understreking av poenget som de hadde i et av sine innlegg, nemlig at to av tre arbeidsplasser kom i privat næringsliv under den rød-grønne regjeringen. Ja, det har det også gjort med denne regjeringen. Fra 2013 til 2017 har to av tre arbeidsplasser blitt skapt i privat næringsliv, og det med et bakteppe hvor 50 000 private jobber forsvant nærmest over natten.

Det siste til Arbeiderpartiet. Det var representanten fra Buskerud som påpekte i sitt innlegg som handlet om skog – selv er jeg vokst opp i et annet skogfylke, nemlig Hedmark – at markedet aldri har vært svaret for skogbruk. Det tror jeg nok ikke er helt historisk korrekt. Fra

1500-tallet og drøyt 300 år fremover var det så til de grader markedet som var svaret for skogbruk, både med bergverksindustrien, med eksport av tømmer og med foredling. Ja, man fikk til og med det man kalte plankeadel. Og det ble behov for en regulering. Det er noe også Høyre ser, at det er en næring som definitivt må rette seg mot markedet, men hvor det er behov for regulering fra tid til annen.

Helt til slutt i mitt innlegg vil jeg gjøre en visitt til Senterpartiet. Jeg må si at jeg synes retorikken ikke alltid er helt godartet når man kaller det målrettede tiltak for å svekke – eller som vi hørte i finansdebatten: bevisste angrep på næringslivet. Men det til side – det er viktig å forholde seg til faktum. Og faktum er at antallet utenlandske tilbydere innenfor vei- og banebygging i Norge er lavere enn på lang tid. Da vi tok over i regjering, var det opp mot en fjerdedel av kontraktsverdien som kunne gå til utenlandske tilbydere, mens det i 2017 ser ut til å havne på under 5 pst., altså en voldsom tilbakegang og selvfølgelig positivt for norske kontraktører. Så hvis representanten Pollestad etterlyste regjeringens strategi, må åpenbart tallene fra 2013 til 2017 vise at strategien har vært at norske tilbydere i all hovedsak får lov til å bygge ut både vei og bane i Norge, hvis man måler det i kontraktsverdi.

Guro Angell Gimse (H) [13:30:55]: Vi har all grunn til å være stolte av norsk landbruk. Lønnsomheten øker, og det er optimisme og investeringslyst blant bønder. Ungdom strømmer til landbruksutdanningen, både på videregående nivå og på høyskolenivå. Dessuten har vi verdens reneste landbruk, og det er veldig bra.

Vi har prioritert det sånn at det i dag lønner seg å drive for dem som investerer og satser, og vi har et mål om at bønder skal få mest av inntektene sine fra markedene, og at tilskuddene skal innrettes slik at det lønner seg å øke produksjonen. I det store bildet ser vi at matproduksjonen har økt med den politikken som nå føres.

Produktivitetsøkningen har vært høyere her enn i industrien for øvrig. Selv om det er færre bønder, produseres det mer. Før fikk ikke bøndene betalt for produktivitetsøkningen, og det var det veldig mange negative tilbakemeldinger på. Nå får man i større grad det.

Det har innen volumproduksjonen vært hensiktsmessig å bli større, men når det gjelder disse såkalte større brukene, har vi ikke naturgitte forhold for gigantindustri, som man driver i Danmark og i Europa for øvrig. De har blitt litt større, slik at det har vært muligheter for bøndene å utnytte den teknologien som finnes på markedet. Men som sagt naturgitt er det ikke å bli gigantstor.

Alle gårdsbruk er ulike. De store er viktige og sikrer oss tilgang på volumvare. Vi har også sett en stor satsing

på nisjeprodukter. Dette er kvalitetsprodukter som folk gjerne er villig til å betale mer for. På Melhus, hjemkommunen min, har vi en gård som heter Granøien gård, og der driver de med frittgående gris. Ribba deres er svine-
dyr, men den rives bort på et øyeblikk. Folk er villig til å betale litt mer for det. Dette er nisjeprodukter som rene kommersielle næringsaktører selger direkte i markedet.

Til slutt to ord om klimaavtrykket i landbruket: Økt matproduksjon og redusert klimaavtrykk er ikke nødvendigvis motsetninger. Norsk rødt fe er også i dag en klimaeffektiv ku. Den gir oss både melk og kjøtt og bidrar til biologisk mangfold gjennom beite, samtidig som landskapet den lever i, bidrar til høy binding av CO₂. Jeg leste nettopp at Toyota bygger et kraftverk basert på metan fra kuskitt. Landbruket kan vise seg å være en del av løsningen for å få til et grønt skifte. Det er veldig bra å høre at også EU har bestemt at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn for politiske veivalg innenfor alle samfunnsområder, også i handelspolitikken. At bærekraft er i ferd med å bli trendy, er godt nytt for norsk landbruk. Her har vi noen fortrinn, så framtiden for norsk landbruk er lys.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:34:13]: Evnen til selvskryt er stor hos regjeringspartiene. Det blir kun overgått av evnen til ansvarsfraskrivelse når en blir møtt med konsekvenser av politiske grep og vedtak som blir gjort i budsjettssammenheng. Noe av det mest fantasifulle jeg har hørt her i dag, er at den økte momsen på reiseliv skal være et resultat av skatteforliket. Skatteforliket er nedfelt gjennom 17 punkt til oppfølging. Det finnes ikke noe som helst der som omhandler moms og økt moms på reiseliv. Tvert imot gikk flere av de partiene som var med på skatteforliket, imot den forrige økningen av moms på bl.a. reiseliv, som skjedde samtidig med at skattemeldingen ble lagt fram.

I skattemeldingen la regjeringen fram et forslag om at en skulle øke momssatsen fra 8 pst. til 10 pst., og at det skulle skje i perioden 2016–2018. Selv ikke i regjeringens egen skattemelding er det grunnlag for den momsøkningen som ligger her nå. Men kanskje var det skatteutvalget representanten Ebbesen tenkte på da hun tidligere i dag sa at en hadde dekning for økt moms på reiseliv. Skatteutvalget foreslo at momssatsen på reiselivet skulle økes fra 8 pst. til 15 pst. Er det det vi kan forvente oss er på gang nå, når en i to runder allerede har økt momsen på reiseliv? Skal den ytterligere opp og svekke konkurransevilkårene for en viktig næring for Norge?

Jeg har også registrert at nok en gang ønsker verken Høyre eller Fremskrittspartiet – og heller ikke Venstre, ser jeg – å stå opp for det en gjør når det gjelder sjokolade- og sukkeravgiften og det målrettede angrepet på aktørene i næringsmiddelindustrien. Jeg hører en sier at

Arbeiderpartiet kom med en økning av momssatsen i sitt opplegg. Er det slik at en ser til hva andre parti som ikke er med i forhandlingene, fremmer i sine budsjett? Vel, på ett område burde en i så fall ha fulgt opp stortingsflertallet, nemlig ved å fjerne den særegne ordningen med en 350 kroners grense på avgiftsfri import via nett fra utlandet. Der gjør en ikke noe. Der er det en direkte svekkelse av norske aktører, og så fyller en på med en målrettet økning i tillegg til sukker- og sjokoladeavgift. Det er en dårlig næringspolitikk, i tillegg til at det også er en dårlig folkehelsepolitikk. En burde satse på målrettede tiltak for å styrke norsk næringsliv. Det gjør en ikke med de tiltakene som regjeringen her har fremmet.

Statsråd Per Sandberg [13:37:31]: Flere fra de sosialistiske partiene har gang på gang etterlyst satsing fra denne regjeringen. En får ikke med seg alt i sine innlegg, men la meg bare kort ta dette med næringsrettet forskning og innovasjon.

I 2018, direkte næringsrettet forskning og innovasjon: 4,664 mrd. kr. Hvis en i tillegg plusser på SkatteFUNN og KapitalFUNN, blir det 4,730 mrd. kr. Det gir altså en satsing på 9,4 mrd. kr i 2018. Det er en økning fra 2013 og fram til nå på 4,5 mrd. kr, altså nesten en dobling, eller over en dobling hvis du tar med KapitalFUNN. Hvis en ikke kan gi uttrykk for at det i hvert fall er en satsing, da skjønner jeg ingenting. På marin forskning er økningen i 2018 på 2,1 mrd. kr.

Det er også i denne debatten fremsatt påstander om at statsråden og regjeringen ikke har fulgt opp Stortingets vedtak vedrørende produksjons- og arealavgift. Stortinget vedtok ikke en arealavgift, de vedtok ikke en produksjonsavgift. Stortinget vedtok en eksportavgift på ubearbeidet fisk. For den som var til stede og deltok i debatten da dette ble vedtatt, kom det tydelig og klart fram at Stortinget ikke ønsket en arealavgift, ikke ønsket en produksjonsavgift. Det kom tydelig fram i debatten.

Historien bak dette er at i 2015 sa et samlet storting nei til arealavgift, nei til produksjonsavgift, og de sa ja til havbruksfond. I 2016 sluttet hele Stortinget seg til regjeringens forslag til havbruksfond. Det er helt reelt at man ønsker seg en produksjonsavgift, eller en arealavgift, men man kan ikke si at regjeringen ikke har fulgt opp Stortingets vedtak.

Det ble også sagt at statsråden ikke lytter til Stortinget. Jeg ber om at de eksemplene hvor statsråden – eller regjeringen – ikke har lyttet til Stortinget, fremmes på en egnet måte, for da handler det i tilfelle om mistillit. Jeg har handlet ut fra alle de vedtak, formuleringer og føringer som Stortinget har gjort. Men at opposisjonen og sosialistene ønsker å framstille det som at jeg ikke lytter til Stortinget, det er en annen sak.

Statsråd Jon Georg Dale [13:40:46]: I lys av dei innlegga som har vore i denne debatten, har eg behov for å klargjere nokre få saker.

Punkt éin, om Mattilsynet og dyrevelferd: I den grad opposisjonen skulle vere lurt til å tru at det er Mattilsynet som har ansvaret for dyrevelferden i Noreg, så lat meg berre slå ettertrykkeleg fast at det er dyreeigarane som er ansvarleg for det. Det å framstille det som at dyreeigarane opptrer uansvarleg i den augeblinken dei ikkje har Mattilsynet kakkande på døra, er anten ei grov undervurdering av dyreeigarane eller ei grov overvurdering av kor ofte Mattilsynet fører tilsyn. Det er greitt å ha rydda dette av banen éin gong for alle.

Det andre gjeld spørsmålet om opplysningsverksemd, i kva grad ein skal påleggje jordbruket ei omsetningsavgift og korleis ho skal nyttast. Eg registrerer – til mi overrasking, trur eg at eg kan leggje til – at opposisjonen, bestående av bl.a. Senterpartiet og Arbeidarpartiet, i innstillinga tek til orde for at ein skal påleggje norske storfeproducentar å betale omsetningsavgift for å drive reklame for å få ned forbruket av raudt kjøtt. Det er eit heilt formidabelt utgangspunkt for ein diskusjon, som eg ikkje hadde venta verken frå Arbeidarpartiet eller Senterpartiet, men eg tek det til vitande.

Så er det rett som representanten Nils Bjørke var innom, at denne regjeringa har lagt vekt på det kommunale sjølvstyret når vi har behandla klager frå både Fylkesmannen og andre klageinstansar. Men at vi skulle få kjeft frå Senterpartiet for at vi legg for stor vekt på det kommunale sjølvstyret, er verdt å merke seg. Dette viser at det eine opposisjonen – stort sett – har til felles, er ein felles fiende. Det kan jo vere styrkjande for det interne samhaldet i seg sjølv, men ein driv ikkje landet framover med ein slik måte å agere på.

Difor er eg glad for at dei fire partia som i førre periode hadde ein samarbeidsavtale, og som i denne perioden nok ein gong vil vise seg eigna til å styre landet trygt i krevjande tider, igjen utgjer fleirtalet for budsjettet, som bidreg til vekst og verdiskaping i åra som kjem.

Statsråd Monica Mæland [13:43:38]: Takk for en god debatt. Ikke uventet ser virkeligheten litt forskjellig ut avhengig av om man sitter i posisjon eller opposisjon.

Bakgrunnen for at jeg tar ordet, var en invitasjon jeg fikk fra komitélederen til å avklare hva som egentlig skjedde i Kina, og det skal jeg så gjerne gjøre. Vi hadde vår første reise til Kina på veldig mange år. En historisk stor næringslivsdelegasjon var med til Kina, og det var fordi Kina er vårt aller viktigste og største marked i Asia. Det å få på plass gode samtaler har vært viktig, og det at vi nå har startet forhandlinger om en frihandelsavtale, er også viktig fordi – og det står da i motstrid til det representanten prøvde å gi inntrykk av – dette handler om

å sikre norske arbeidsplasser. Når vi ønsker økt handel med det største markedet i Asia, handler det om å trygge norske arbeidsplasser.

På den reisen ble det avholdt en rekke møter, en rekke konferanser og en rekke mottagelser, og dette navngitte selskapet var invitert til i hvert fall én konferanse og mottagelse, sammen med faktisk over 400 andre. Jeg skjønner at representanten Pollestad er ekspert på å være i Kina og bli invitert hjem. Jeg kan ikke svare for det, men jeg kan svare for hvordan man opptrer på slike reiser etter å ha begått noen av dem gjennom fire år. Da er det helt normalt å treffe folk, helt normalt å hilse på folk, helt normalt å utveksle høfligheter og f.eks. invitere dem til det landet man representerer. Det ble ikke avholdt noen møter, det ble ikke avholdt noen samtaler om noen veiprosjekter på noen mottagelse i Shanghai, men vi hilste på en rekke mennesker og utvekslet høfligheter med hverandre.

Det er i departementet mottatt et brev fra dette selskapet. Det ble videreekspedert til Samferdselsdepartementet, som er rett adressat for denne typen henvendelser. Og så må jeg bare si at Norge har ingen avtaler med Kina, og det betyr at de som har utlyst anbudet, står fritt til å godta eller ikke godta tilbud som er kommet fra Kina. Det styrer ikke vi herfra.

Jeg skjønner også at Pollestad synes det er uinteressant hvor stor utenlandsandelen er i norske veiprosjekter nå sammenlignet med da de rød-grønne styrte. Det forstår jeg godt siden andelen er gått betydelig ned i denne perioden.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:46:26]: Den norske modellen står i veien for det norske folk. Det mener Fremskrittsparti-leder Siv Jensen. Det er den samme måten Fremskrittspartiet også tenker på når det gjelder maten vår. Klok politikk som har sørget for arbeidsplasser og trygg mat i Norge over tid, skal vekk, og markedsliberalisme skal inn.

Bare tenk over følgende: Finnes det noe land i verden som har en så knapp jordressurs som Norge, som har klart å skape så store verdier og mat av den kvaliteten som vi har her til lands? Det eksempelet skulle jeg gjerne ha likt at Fremskrittspartiet kunne komme opp på denne talerstolen og gi meg.

I debatten i dag trenger vi en opprydding en gang for alle, for det skrytes stadig vekk av at matproduksjonen øker. Ja, matproduksjonen øker, men Stortinget har sagt klart at matproduksjonen skal øke med grunnlag i de norske ressursene. Det unnlater statsråd Dale å svare på, og vi hører ei heller at Høyre-representant Gimse kommer inn på det poenget på talerstolen. Det er det som er den norske landbrukspolitikken, og som er hovedmålet vedtatt i denne sal.

Representanten Skjelstad har et viktig poeng med at vi må unngå overproduksjon, og vi ser nettopp at det er en stor utfordring i dag. Det kan se ut som om vi har en regjering som kaster bensin på bålet i stedet for å sørge for målrettede tiltak for balanse i markedene. Opplysningskontorene er ett av de tiltakene. Det er et samarbeidsorgan for næringsdrivende, som selv betaler inn omsetningsavgiften. Så når statsråden kommer opp og later som om dette ikke er ønsket blant de næringsdrivende selv, er det helt feil. Det er den norske landbruksnæringen som virkelig ønsker et verktøy for å kunne bidra til balanse i markedene. Balanse i markedene er framtidsrettet. Det sørger for stabilitet i priser. Stabilitet i priser er en forutsetning for at bonden og næringsdrivende skal kunne vite hvordan framtiden blir.

Vi vil ha mange viktige debatter knyttet til maten i årene som kommer. Én ting er sikkert: Det er Stortinget som har staket ut kursen med økt matproduksjon på norske ressurser, og vi har til gode å høre fra denne talerstolen at Høyre og Fremskrittspartiet har tenkt å akseptere og følge opp den politikken.

Nils T. Bjørke (Sp) [13:49:20]: Senterpartiet vil ha lokalt sjølvstyre, men det er éin ting me alltid har sagt må vera overordna, og det er vern av dyrka mark. Me har 3 pst. dyrka mark i Noreg, og me ser gong etter gong at kommunane – og det er nesten uavhengig av kva parti som har styringa – ikkje klarer å stå imot når store konsern kjem og lovar arbeidsplassar og mykje utvikling. Difor er me heilt avhengige av at ein har ei nasjonal styring av jordvernet. Det er irreversibelt, noko ein ikkje kan gjera noko med. Det er spesielt å høyra på Framstegspartiet, som ikkje vil lata kommunane bestemma om dei skal ha eigedomsskatt, dei vil ikkje lata kommunane bestemma om dei skal slå seg saman eller stå for seg sjølve. Det er faktisk ordningar som ein, viss ein ser at det ikkje fungerer godt, kan endra att – medan jordvernet er noko anna – ein gong for alltid, når ein først har oppheva det.

Terje Aasland (A) [13:50:31]: Når jeg sitter og hører debatten, kanskje spesielt statsrådene, kommer jeg i hug noen ord fra en tidligere sentral Høyre-person, Willoch: Nu går alt så meget bedre. Næringsministeren hadde en tilsvarende selvtilfredshet i sitt innlegg. Det er egentlig en ganske krevende posisjon å ta så lenge ikke alt går veldig bra, så lenge det fortsatt er ganske krevende tider for mange.

Det er også problematisk at man tilnærmet begynner å friskmelde norsk økonomi når det gjelder næringslivet og den jobbveksten og de sysselsettingsmulighetene som ligger der. Det blir litt underlig. Bare for å komme opp på samme nivå som i 2013, må man i 2019 – utover

det regjeringen har sagt – skape 50 000 flere arbeidsplasser. Det forteller litt om hvor vi er, og hvor vi bør komme.

Øystein Dørum, sjeføkonom i NHO, sa til NBFs årskonferanse: Vi bygger vei og bolig, ikke bedrifter for framtiden. Det ser ikke ut som at slike uttalelser bekymrer næringsministeren overhodet. Problemet er nettopp at investeringene som gjøres, er altfor lave, og de går kanskje ikke inn mot framtidsrettede arbeidsplasser.

Det samme gjelder for skog. Det er ikke riktig som landbruksministeren sier, at det investeres og er stor optimisme. Tvert om er det ganske store utfordringer knyttet til det å få investeringer på plass i ny skogindustri. Det burde bekymre landbruksministeren mye mer at en ikke avvirker mer enn en gjør, og at mye av den avvirkingen som faktisk foregår, går ut av landet, ikke til å underbygge investeringer og norsk verdiskaping i Norge. Det burde bekymre landbruksministeren – akkurat på samme måte som at 700 norske sjøfolk settes i land, burde bekymre næringsministeren. Det er ikke noe glansbildeaktig over maritim industri og f.eks. verftsnaeringen langs kysten i disse dager – tvert om er det ganske stor frustrasjon knyttet til lav aktivitet.

Regjeringen bidrar til ytterligere å sette aktiviteten ned når de øker CO₂-avgiften på LNG, som kunne vært en mulighet for å bygge framtidsrettede skip i en overgangsfase inn mot lavutslippssamfunnet.

Det er mange ting som tilsier at ikke norsk økonomi er friskmeldt, og det er en stor grunn til bekymring at det ikke investeres mer i norsk næringsliv enn det det legges opp til. Regjeringens politikk på de områdene er totalt feilslått. Den skattepolitikken som har vært ført, bidrar ikke til økte investeringer, og ikke til flere arbeidsplasser. Det er et problem som regjeringen burde tatt tak i.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:53:40]: Jeg vil knytte en liten kommentar til et innlegg fra representanten Gharakhani fra Arbeiderpartiet. Jeg er faktisk veldig enig med han når han sier at framtidas arbeidsplasser ligger i skogen. Han sier videre at vi trenger en videreforedling av norske skogprodukter for å skape mer verdier, og han sier at det produseres for lite i Norge. Der begynner uenigheten. Jeg er også enig i at en hel haug med treforedlingsbedrifter har forsvunnet opp gjennom årene, med god hjelp fra partiet til representanten, Arbeiderpartiet.

Det har seg slik at skogeiere solgte i overkant av 10 mill. m³ tømmer til industriformål i 2016. Det har ikke vært hogd ut så mye tømmer siden slutten av 1980-årene her i Norge. Tall for utenrikshandel med varer viser at 3,5 mill. m³ ble eksportert. Det er 500 000 m³ mindre enn året før. Eksporten avtar altså, det videreforedles mer i Norge, og det hogges mer tømmer. Det som er så fint, er å vite at denne regjeringen har bidratt til at

skogeierne har fått mulighet til å ta ut mer tømmer. Vi økte bevilgningen for bygging av skogsveier med 66 mill. kr, fra 69 mill. kr til 135 mill. kr. Samtidig økte vi bevilgningen til bygging av tømmerkaier med 45 mill. kr, fra 30 mill. kr til 75 mill. kr. Vi har også åpnet for bruk av modulvogner på norske veier, som er egnet for dette. Samtidig har vi også endret mandatet til Investinor, slik at bedrifter som representanten fra Arbeiderpartiet nevnte, nemlig Splitkon, har mulighet til å søke tilskudd og være med og videreforedle produkter i Norge og øke verdiskapingen. Dette kommer vi til å se mer av, for denne regjeringen leverer nemlig det de sier: flere arbeidsplasser, mer produksjon, mer uttak i skogen.

Statsråd Jon Georg Dale [13:56:05]: Når representanten Aasland kritiserer regjeringa for at det er for lite avverking frå norske skogar, er det grunn til å gå litt etter det. Avverkinga er større no enn på veldig mange år. Når ein høyrer kritikken frå Aasland, minner det for oss som ser fotball, litt om då Tottenham slo Stoke 5-1 no i helga, og Stoke-supportarane skal ha mobba Tottenham-fansen for at dei ikkje vann 7-1. Det er omtrent det same forholdet her. Avverkinga går opp. Det er mogleg at vi av og til vert litt sjølv gode, men det kan også hende at Arbeiderpartiet burde sett eit og anna lyspunkt når utviklinga trass alt går rett veg.

Til andre Arbeidarparti-representantar som stadig vekk bekymrar seg for marknadsliberalismen i norsk jordbruk, kan eg til dels dessverre gje til kjenne at det er mykje godt i norsk jordbruk, men marknadsliberalisme er det lite av. Det som det derimot vert fokusert på, er å auke produksjonen. Når ein hevdar her nok ein gong at målet med auka matproduksjon ikkje berre er at han skal auke, men at han skal auke med utgangspunkt i norske ressursar, skal eg gjere noko høgst uvanleg. Det etterlyste Per Olaf Lundteigen i denne debatten, for han er i alle fall ein av få frå opposisjonen som har skjönt kva det faktisk medfører. Det medfører bl.a. at behovet for importert fôr og kostnaden går opp. Kraftfôrprisen går opp. Eg føreslo det i årets jordbruksoppgjær for å auke moglegheita for at matproduksjonen skal vekse på norske ressursar. Kva gjorde Stortinget då? Jau, med Arbeiderpartiet i framsetet begynte dei å forhandle kraftfôrprisen ned igjen. Ein må i alle fall vere for summen av alle forslaga ein har, viss ein skal kjekke seg frå talarstolen i Stortinget. Eg meiner det er mogleg å utnytte dei fôrressursane vi har i Noreg meir effektivt. Difor har vi stimulert utmarksbeite mykje kraftigare enn det som er gjort nokon gong før. Difor har vi forsterka kanaliseringspolitikken for at ikkje husdyrproduksjonen skal trekkje inn på kornområda. Difor er det styrkt satsing på korn i kornområda for å sørgje for lønsemd for basisproduksjonen, som er det som i stor grad påverkar norsk sjølv-

forsyningsgrad. Men det går ikkje an å vere for alt utan å ta konsekvensen av at ein også må prioritere. Det er der Arbeiderpartiet framleis har eit utviklingspotensial i denne perioden.

Statsråd Per Sandberg [13:58:59]: Jeg merket meg også at representanten Aasland var opptatt av dynamisk og fleksibel politikk. Det er nettopp det man prøver på fra denne regjeringens side. Men man opplever med jevne mellomrom at Stortinget ønsker å stanse denne dynamikken og denne fleksibiliteten, altså endre litt av arbeidsforholdene mellom storting og regjering.

Jeg registrerte også at representanten Aasland etterlyste investeringslyst. Jeg må i hvert fall si at når jeg reiser rundt langs kysten som statsråd innenfor fiskeri og havbruk, så opplever jeg massiv investeringslyst – en enorm investeringslyst. Bare innenfor det som går på utviklingstillatelser, er det slik at hvis alle hadde fått positivt svar på sine søknader, hadde næringen vært villig til å investere titalls milliarder kroner.

Jeg ser det også innenfor fiskeri. Senest i forrige uke var jeg i møte med ulike næringsutøvere i Nordland, der investeringslysten var enorm. I mine presseklipp fra i dag går det fram: millioner til havbruksforskning, klare for giganten, mulighetenes havn, mulighetenes Mekka, hvalsatsing og økte kvoter, nytt bygg gir nye muligheter, glede over nytt fiskemottak i Lødingen, imponerende stor fangst, Sjøfarm gjør klar for oppdrettsgigant. Man skulle ikke tro at noe av dette eksisterte, når man hører på denne debatten og en stortingsrepresentant i dag som sier at pessimismen råder. Nei, det eksisterer optimisme, glede og positivitet langs hele kysten. Det er det jeg opplever. Det er mulig at jeg kanskje har en annen virkelighetsoppfatning, men det er i hvert fall det inntrykket jeg sitter igjen med etter snart to år som fiskeriminister og 250 reisedager i året.

Jeg merker meg også at man diskuterer denne sukkeravgiften. Noen er lite happy med den, noen er litt mer happy med den. Jeg registrerte at lederen i næringskomiteen, fra Senterpartiet, harselerte med avgiftsøkningen, men han avsluttet innlegget sitt med ønsket om en avgiftsøkning på havbruk. Jeg må si at å innføre avgift på sunn mat, altså fisk, må være meningsløst når vi diskuterer å innføre avgift på sukker, som noen mener er usunt.

Presidenten: Representanten Nils Kristen Sandtrøen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [14:02:01]: En kort merknad trengs, for hovedpoenget er – som jeg har framført ved flere anledninger – forskjellen mellom hva et stortingsflertall har vedtatt, som landbruks-

ministeren selvfølgelig må forholde seg til, og hva Fremskrittspartiet mener.

Det er riktig: Vi har fortsatt markedsordninger og en eiendomslovgivning, som flere viktige deler av den norske matpolitikken. Dette er grunnleggende og praktisk politikk som Fremskrittspartiet egentlig er imot. Poenget mitt er som følger: Disse virkemidlene med flere er avgjørende for at vi skal ha matproduksjon, enten det er på Vestlandet eller i Nord-Norge. Når produksjonsarealer i vest og nord går ut av drift og vi hører om økt norsk matproduksjon, er det en ligning som ikke går i hop. Det betyr at vi igjen må få en aktiv politikk for å ta i bruk de ressursene vi har i Norge.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [14:03:20]: Selv om en er veldig opptatt av både dynamiske bevegelser og dynamikk, har en nok aldri så stor kjærlighet til dynamikken at en er for all den dynamikken Sandberg har i seg til enhver tid – bare for å understreke det. Jeg tror den faren som ligger i den selvtilfredsheten som han utviser, er ganske opplagt. Det er krevende. Det er ikke entydig positivt langs kysten.

Og litt av det samme til landbruksministeren. Spørsmålet er: Burde ikke aktiviteten vært større? Er det ikke en grunn til bekymring at så mye eksporteres, at så mye av aktiviteten i norsk skog understøttes nettopp av eksporten og ikke av underbygging av investeringer i egen skogindustri? Det er det som burde bekymre. Istedenfor å innta en slik selvtilfredshetsglorie burde han vært mer opptatt av hvordan en skal skape nye arbeidsplasser, framtidsrettede arbeidsplasser, og ikke minst sørge for at det investeres mer i norsk næringsliv i framtida, i likhet med det Dørum uttrykte bekymring for.

Cecilie Myrseth (A) [14:04:33]: Jeg var usikker på om det i det hele tatt var noen vits i å si noe mer, spesielt til fiskeriministeren, men etter den forestillingen vi nettopp fikk se her av ministeren og hans tegning av bildet langs kysten, tenker jeg det er behov for en liten realitetsorientering.

Ja, det går bra langs kysten. Det går bra mange steder i mange deler av næringen. Men med hensyn til den optimismen som statsråd Sandberg viste til – og mye er på grunn av ham selv – tenker jeg det er lurt å lese alle medieoppslagene. For det han sitter igjen med, er at det råder en stor optimisme på grunn av hans politikk langs kysten. Men han burde lytte til dem som også er uenig med ham, som mener at det ikke bare går bra, som mener at han tar seg til rette der han ikke burde ta seg til rette.

Jeg kan vise til noen enkle saker, som pliktmeldingen, som han gikk inn for med brask og bram langs kysten – her skulle man virkelig rydde opp og skrote hele ordningen. Det endte med at ministeren ble nødt til å trekke hele saken fordi man langs kysten var i fyr og flamme på grunn av Per Sandberg. Så har vi Klo-saken, som vi kommer tilbake til, og vi har saken som kom i sommer, med økning av kvotetaket. Så mitt råd til fiskeriministeren, om jeg får lov til å gi ham et råd, er at han burde lese alle medieoppslagene, også dem han selv ikke er enig i.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [14:06:14]: I komiteens forslag til vedtak DI er det ønskeleg at ein etter ordet «opplysningsvirksomheten» tek inn orda «i jordbruket» for å presisera kva vedtaket handlar om. Det er inga endring av substansen i vedtaket slik det ligg føre.

Så er eg òg glad for at ein har fått svar og fått avklara at regjeringa har invitert kinesiske interesser til Noreg. Eg meiner at det er eit såpass stort skifte i vår tilnærming til vegbygging og korleis me skal stilla oss til det, at det kjem Senterpartiet til å følgja opp vidare, for eg meiner det er ei viktig prinsipiell avklaring om me skal satsa på eigne ressursar, eller om me skal ut i verda og shoppe billigast mogleg.

Statsråd Per Sandberg [14:07:28]: Det er snart jul, og jeg skal ikke være noen møteplager, men jeg synes det er interessant å diskutere fiskeripolitikk og havbrukspolitikk.

Nei, alt er ikke ensidig positivt, det er fortsatt noen utfordringer. Det er også derfor det er store saker som kommer til behandling i denne salen, både når det gjelder havbruk og når det gjelder fiskeri. Det er også derfor jeg i dag innledet med å si at jeg ønsker et bredt samarbeid med Stortinget for å få på plass forutsigbare løsnings for både fiskeri og havbruk. Men da er man avhengig av at noen er tilbøyelige til å møte i denne typen dialog og har en intensjon om å komme fram til forlik.

Jeg er ikke selvtilfreds på noen som helst måte, for jeg vet at det er et enormt potensial der ute. Det er så mye, mye mer å hente. Det vet norsk sjømatindustri, det vet norske fiskere, det vet norsk havbruk, det vet forskerne – det vet alle sammen. Da handler det om å få på plass rammevilkår som gjør nettopp at vi kan hente ut enda mer av det potensialet som ligger i havet. Derfor har regjeringen lagt fram denne havstrategien, med nærmere hundre tiltak, og derfor har vi lagt fram en bioøkonomistrategi, fordi vi vet at det er et enormt potensial der ute. Men når jeg siterte fra dagens presseklipp, var det for å prøve å gi et bilde av at det går godt i hvert fall noen ste-

der – men heller ikke det skulle man tro det gjorde, ut fra debatten.

Så hører jeg igjen at jeg «tar meg til rette». Jeg har fulgt opp Stortingets føringer og vedtak på alle mulige måter. Hvis Stortinget, hvis representanter fra Arbeiderpartiet, mener at jeg ikke har gjort det, har de en mulighet til å gjøre noe med det.

Når det gjelder pliktmeldingen: Jeg var ikke nødt til å trekke noen pliktmelding. Det er historien til Arbeiderpartiet, det. Jeg trakk pliktmeldingen rett og slett fordi man ikke greide å samle et flertall på Stortinget. For næringen ville det ha vært veldig uheldig. Så var det altså Arbeiderpartiet som tok initiativ, sammen med resten av komiteen, til å sette ned denne ekspertkommisjonen for å se alle pliktene i sammenheng. Så kom det en ekspertkommisjon som la fram forslag til hva vi skulle gjøre med pliktmeldingen. De foreslo å skrote dette. Jeg gikk inn i en dialog med andre partier på dette huset, endret noe i denne meldingen, men flertallet som eksisterte da man gikk til Stortinget, eksisterte ikke da Stortinget skulle behandle saken. Derfor ble saken trukket.

Jeg har gjort en rekke tiltak gjennom to år. Jeg har ikke sett at man – i hvert fall ikke fra Arbeiderpartiets side – ønsket å reversere alt det som har vært gjennomført i forhold til det som er helt nødvendig for næringen, fra dag til dag, for å få fleksibilitet og nødvendig framdrift for næringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1, 3 og 4.

Vi går da tilbake til sak nr. 2.

Sak nr. 2 [14:10:35]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Lars Haltbrekken og Torgeir Knag Fylkesnes om at det ikke skal gjøres strukturendringer i fiskeriene før etter at Stortinget har gjennomført en helhetlig gjennomgang av strukturpolitikken (Innst. 41 S (2017–2018), jf. Dokument 8:21 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det innenfor den fordelte taletid blir gitt anledning til på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kjell-Børge Freiberg (FrP) [14:11:32] (ordfører for saken): Representantforslaget, Dokument 8:21 S for 2017–2018, har vært behandlet i næringskomiteen, og det foreligger to forslag til vedtak. Utover dette foreligger det en flertallsmerknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti knyttet til den såkalte Klo-saken.

Dette har vært en spennende sak å arbeide med – det har vært korte frister, det er en sak med masse følelser som definitivt engasjerer, og det er min første ordfører-sak.

Fiskeriministeren har gjentatte ganger bekreftet at Eidesen-utvalget skal til Stortinget. Dette stadfestet også en enstemmig komité, og det gir mulighet til å finne gode framtidige løsninger for det Eidesen-utvalget løftet fram. Samtidig vil jeg understreke at Eidesen-utvalget ikke tar for seg en helhetlig gjennomgang, slik det refereres til i flere sammenhenger.

Jeg er tilfreds med at de forslag som ble reist i representantforslaget, ikke får flertall. Skulle så ha skjedd, hadde det definitivt endret arbeidsfordelingen mellom storting og regjering.

Den offentlige debatten om representantforslaget har fått mest oppmerksomhet knyttet til den såkalte Klo-saken. Fiskeriministeren har her fått mye kritikk for å ha behandlet denne saken og på måten han har konkludert, men dette er en kritikk jeg mener er feil adressert. Jeg konstaterer at den dispensasjonen som er gitt, har hatt utgangspunkt i en formell søknad. Søknaden har vært behandlet på ordinær måte i departementet, og det er i vedtaket vist til lovhjemmel i nettopp deltakerloven § 6, som i sin tid ble vedtatt enstemmig i Stortinget. Det er helt legitimt om man mener at slike dispensasjoner ikke under noen omstendigheter skal kunne gis – noe som er gjort flere ganger av ulike regjeringer – men er man imot loven som åpner for unntak, og mot unntak, må man endre loven som gir hjemmel for unntak.

Det er i debatten om Klo-saken brukt mange beskrivelser. SVs beskrivelse er at Klo-saken kan bety slutten på fiskereide båter. Senterpartiet skremmer med at utlendinger en gang i framtiden kan komme til å ta ifra oss fisken.

Jeg var på besøk hos bedriften dette gjelder sist torsdag. Jeg anbefaler alle som tror at dette er starten på slutten, til å gjøre det samme, for da vil man se at det verken er en start eller en slutt, men en fortsettelse av en fiskerikativitet på sjø og land som har strukket seg gjennom 108 år og 5 generasjoner, og som gjør Stø i Øksnes til et fortsatt levedyktig lokalsamfunn. Om man ikke ønsker å besøke Stø, kan man lytte til Øksnes formannskap, der et enstemmig formannskap, med Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Kristelig Folkeparti, begrunner godt hvor-

for de mener det burde gis dispensasjon, slik ministeren har gjort.

Det er heller ikke noe nytt at det gis dispensasjon fra deltakerloven. Da Arbeiderpartiet ga Røkke dispensasjon fra samme lovhjemmel, var det ikke mye frykt å spore i at rettighetene skulle havne på utenlandske hender.

Under havfisket i 2016 fisket man på dispensasjon fra deltakerloven – gitt av Arbeiderpartiet i regjering – i overkant av 28 000 tonn. «Morgenstjerne», som er båten Klo-saken handlet om, fisket i samme tidsrom 210 tonn, som er kvoten på båten. Ut fra dette vil jeg karakterisere det som en underlig form for frykt at man reiser denne debatten. Nasjonalt eierskap til fiskeriressursene er godt forankret i havressursloven og i nasjonalitetskravet.

I 1972 vedtok et enstemmig storting deltakerloven § 6. Jeg er sikker på at det ikke var Røkke man tenkte på da man vedtok loven, det var unntaket – Gunnar Klo AS på Myre i vakre Vesterålen.

Cecilie Myrseth (A) [14:16:19]: Arbeiderpartiet vil garantere for at fiskeressursene også i framtiden skal tilhøre folket i fellesskap. Vi vil sikre en fiskereid flåte og at nasjonalitetskravet opprettholdes i samsvar med deltakerlovens bestemmelser. For oss i Arbeiderpartiet er det viktig å holde fast på at vi skal ha en variert flåtestruktur, vi skal sikre industrien tilgang til råstoff, som igjen skal bidra til å skape arbeidsplasser – altså lys i husesne langs kysten hele året.

Forutsigbarhet og langsiktighet er viktig i all næringspolitikk. Skal politikken være forutsigbar, må den finne flertall i denne salen. Fiskeflåten og lokalsamfunnene har vært gjennom en lang periode med debatt, med usikkerhet om rammebetingelser og en stykkevis og delt politikk, i tillegg til all annen usikkerhet som man må forholde seg til.

Statsråd Sandberg har ved flere anledninger fremmet saker som bidrar til mer uro. For å skape forutsigbarhet må det tas hensyn til hvor flertallet ligger i Stortinget. Man kan ikke forsøke å endre prinsippene i politikken gjennom forskriftsendringer og dispensasjoner. Det er det denne saken handler om.

Næringskomiteens flertall er derfor tydelig i sin tilbakemelding til ministeren og har også tidligere vært tydelig. Tidligere har et flertall i komiteen uttalt bekymring over at større prinsipielle spørsmål avgjøres av regjeringen uten at Stortinget involveres, noe som førte til at flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, Venstre og Kristelig Folkeparti, uttalte at

«vesentlige endringer i regelverket, som kan ha konsekvenser for de overordnede målsettingene i havressursloven og deltakerloven, skal fremmes for Stortinget som egne saker.»

Det samme flertallet har videre vist til og understreket at

«Stortinget vil foreta en helhetlig behandling av strukturspørsmål i fiskeflåten som en del av oppfølgingen etter regjeringens ekspertutvalg som skal utrede hvordan kvotesystemet for fiskeflåten bør være i framtiden.»

Det må være lov å spørre om ministeren har fått det med seg, og hvordan han har forholdt seg til det. Og på bakgrunn av representantforslaget som vi nå behandler, har altså komiteen fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en stortingsmelding om fiskeripolitikken med utgangspunkt i oppfølgingen av Eidesen-utvalget.»

Stortinget trenger å få en helhetlig sak om fiskeripolitikken til behandling. Flertallet i næringskomiteen har også ment at det haster å få på plass en slik sak.

Jeg kommer ikke utenom Klo-saken. Den er prinsipiell. Det er første gang det gis dispensasjon knyttet til industriens eierskap til kystfiskefartøy, og i forarbeidene til deltakerloven omtales dispensasjonsadgangen fra aktivitetskravet kun i tilknytning til ferskfiske- og trålerflåten og andre deler av havfiskeflåten. Statsråden har her ikke kunnet gi noen begrunnelse som står seg til Stortinget.

Jeg er fornøyd med at Arbeiderpartiet er en del av et flertall som sier:

«Flertallet ber derfor regjeringen ikke benytte dispensasjonsadgangen i deltakerloven for industriens erverv av kystfiskefartøy før nærmere avklaringer er foretatt med Stortinget.»

Jeg forventer selvfølgelig at statsråden i debatten vil avklare hvordan han forholder seg til dette.

Det er også noe spesielt at fiskeriministeren valgte å øke kvotetaket idet Stortinget tok sommerferie, noe det også har kommet reaksjoner på. Det kan igjen ha betydning for rekrutteringen og gjøre det dyrere å komme inn i næringen.

Jeg er spent på hvordan fiskeriministeren vil forholde seg til denne saken. Jeg er også spent på når vi får en helhetlig sak til Stortinget med bakgrunn i Eidesen-utvalget. Jeg forventer at ministeren kommer med en helhetlig politikk rimelig kjapt til Stortinget, for det haster.

Jeg vil til slutt ta opp forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV.

Presidenten: Representanten Cecilie Myrseth har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:20:47]: Den saken vi i dag behandler, startet som en sak for å stoppe all strukturering i fiskeflåten og frata fiskeriministeren fullmakt til å følge opp reglene i deltakerloven. Det var et nokså alvorlig utgangspunkt, spesielt med tanke på at den

lønnsomheten vi i dag ser, på både små og store fartøy i fiskeflåten vår, bl.a. skyldes den fornuftige restruktureringen som har skjedd siden midten av 1990-tallet og siden fiskeriaftalen opphørte i sin tid. Det har gitt oss en vekstkraftig næring, en næring som har høy lønnsomhet – betydelig høyere lønnsomhet enn i de fleste andre næringer som er lovlig i dette landet – og det har vært en vellykket politikk på den måten. Det har samtidig også sikret industrien på land, bl.a. gjennom pliktordningen, og det har sikret aktivitet i hele landet. Selv kommer jeg fra et fylke hvor en stor del av den pelagiske flåten har sin hjemstavn.

Det startet med et forslag om å stoppe all fiskeripolitikk i Norge. Det har endt med et vedtak om å få en melding, som tross alt er varslet. I tillegg ligger det, som nevnt, en merknad som oppfordrer statsråden til ikke å følge opp sitt ansvar ifølge deltakerloven, som er å vurdere dispensasjonssøknader med bakgrunn i det grunnlaget som Stortinget tidligere har gitt for dispensasjon.

Det sies herfra at det er de forslagene som har kommet fra statsråden, som har skapt usikkerhet i fiskerinæringen. Det er ikke min virkelighetsoppfatning når jeg snakker med fiskerinæringen. Tvert imot er det bl.a. det at Arbeiderpartiet svarer «vet ikke» når de blir spurt om hva de har tenkt å gjøre med pliktssystemet, som er en del av bakgrunnen for den usikkerheten som er der ute – ikke minst usikkerheten for selskap som skal investere i 100-millionerklassen i nye fartøy på norske verft, fartøy som skal ut for å gjøre en jobb på havet.

Merknaden om å oppfordre statsråden til ikke å følge opp deltakerloven, nemlig ved ikke å vurdere dispensasjonssøknader dersom de kommer fra industrien, anser jeg som en nullitet, ettersom det rett og slett er å be fiskeriministeren om å gjøre noe som er i strid med loven, slik jeg vurderer det. En dispensasjonsadgang, som ligger i loven, innebærer at statsråden er pliktig til å vurdere om grunnlaget for dispensasjon er til stede, og så agere på det. Det er ikke bare industrien man kan gi dispensasjon for; man kan faktisk gi dispensasjon uten at det nødvendigvis er koblet til industri, slik loven er utformet. Loven i seg selv skiller ikke mellom over og under 15 meter, unntatt for ett forhold, nemlig hvis eieren av fartøyet er utenlandsk.

Det som nå foreslås, mener jeg direkte utfordrer rettsikkerheten til den enkelte dispensasjonssøker, som har rett til å få sin søknad behandlet. Stortinget ville, slik jeg vurderer det, aldri utfordret denne rettsikkerheten, og derfor kan dette ikke tolkes som noe annet enn en vennlig oppfordring.

Utgangspunktet for denne saken er SVs relativt reaksjonære holdning til norsk fiskeri. Det er tidligere hevdet fra den kanten, ved representanten Knag Fylkesnes, at pliktssystemet skal endres ved at alle trålerne i

systemet skal sendes i opplag og kvotene fordeles på de 4 500 kystfartøyene. Det er nær sagt slik at SV ikke ser ut til å bli fornøyd før alle de norske trålerne er borte fra havet. Dette er en viktig del av norske fiskerier og vår verdiskaping, det som sørger for aktivitet, leveranser, inntjening og ikke minst ordrer til norske verft og verdiskaping til det norske samfunn. Deres fangster kan ikke uten store utfordringer erstattes av kystfiskeflåten, og jeg tror ikke det er usannsynlig at en slik endring ville føre til at mer av fisken havnet i færøyske, russiske eller islandske trålere. Det kan nesten virke som at når resten av næringslivet digitaliserer, robotiserer og automatiserer, som også denne næringen gjør, så er SVs politikk mer en «robåtisering» av næringen. Men denne politikken falt.

Så har vi brukt mye tid på å diskutere det som er 0,5 promille av den norske torskekvoten, og det har vi diskutert som om hele fiskeindustrien var i ferd med å svømme sin vei. Pliktssystemet, som opererer på dispensasjon, har som representanten Freiberg sa, ca. 28 000 tonn for det ene selskapet. Det vil si at denne dispensasjonen som er gitt, utgjør 7 promille av dispensasjonene som er gitt. Vi snakker selvfølgelig om Gunnar Klo-saken, som er blitt nevnt.

Bakgrunnen for denne saken, slik jeg har forstått den, er at en dispensasjon er gitt – etter min mening en svært fornuftig dispensasjon – etter en konkret vurdering av ressursituasjonen lokalt. På grunn av begrensninger i rekkevidde er dette nødvendig for å kunne sikre råstofftilgangen til denne bedriften på land, som her tidligere sagt har virket i fem generasjoner. Dette er en dispensasjon i tråd med det som er lovens formål, nemlig å øke lønnsomheten og verdiskapingen i næringen og gjennom dette trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene. Og hvordan gjør man det bedre enn å sikre råstofftilgangen til landindustrien i Nord-Norge?

Geir Pollestad (Sp) [14:26:02](leiar i komiteen): Me har ei blå-blå regjering, som på dei fleste felt er oppteken av liberalisering. Òg innafor fiskeripolitikken er det liberalisering og frislepp som er overordna. Det betyr at vegen til større einingar og sentralisering er kort. Eg oppfattar at SVs representantforslag her er eit ønske om at me skal ha ei samla vurdering av dette, at det ikkje skal vera kamp på kamp. For det var nokre kampar òg i førre storting – der fiskeriministeren har gjort noko som Stortinget har vore ueinig i, og har måtta gå tilbake på det. Det er uheldig. Difor meiner eg at det er eit gode at me no får ei samla vurdering – ikkje av heile fiskeripolitikken, det ville vore umogleg, men ein svært viktig del av han. Det er det eg oppfattar at SVs representantforslag ønskjer å ta opp i seg.

For Senterpartiet er aktivitetskrav, nasjonalitetskrav og ein fiskareigd flåte viktige omsyn.

Me hadde ein runde i spørjetimen her sist onsdag. Eg vil ikkje akkurat seia det var konstruktive og saklege svar me fekk av fiskeriministeren då. Eg er oppteken av at aktivitetskravet òg er eit viktig krav for å sikra nasjonalitetskravet, og eg meiner det er ein samanheng mellom dei to. Og særleg i ein situasjon der nasjonalitetskravet vert utfordra, vil aktivitetskravet vera eit viktig vern å ha.

Me prøvde å utfordra europaministeren. Ho hadde openbert ikkje høyrte om problemstillinga. Det synest eg er bekymringsfullt. Så me får no, heldigvis, ei samla vurdering av denne delen av fiskeripolitikken. Det er eg glad for.

Det vart òg på onsdag gjeve nokre signal om kva som skulle koma, ei viss forventning, der fiskeriministeren antyda kva som skulle skje. Det minner meg litt om då den same fiskeriministeren vart intervjuet av NRKs Anders Magnus om mulla Krekar-saka. Der var det òg mykje som skulle skje, og me skulle venta i spenning. Men no er me her i dag, og eg forventar at ein fleirtalsmerknad frå Stortinget til en statsråd i ei mindretalsregjering ikkje vert oppfatta som det som noko arrogant her tidlegare har vorte omtala som ein nullitet. Det er klårt at når Sjømat Norge er ute og jublar, er dei sikkert litt glade for at Klo fekk gjennomslag for å kunna ha kvotar, men dette er ei sak som har langt større rekkjevidde, fordi like saker skal behandlast likt.

Veldig få av dei omsyna som statsråden har brukt til grunngjevingar, skil seg vesentleg frå argumenta som blir brukte om industrien skal kunna ha kvotar eller ikkje. Det er mykje det same som ligg til grunn. Difor er Klo-saka viktig, og difor vil det påverka fiskeripolitikken framover.

Senterpartiet ønskjer å ha ein fiskeripolitikk som kjem heile kysten til gode. Me er bekymra for det store kapitalbehovet som har bygd seg opp i næringa gjennom at næringa sjølv i lang tid har finansiert struktureringa. Det har gjort at me er i ein situasjon no som gjer det svært kostbart for ungdomen å koma inn i næringa.

Så Senterpartiet ønskjer at det skal vera føreseieleg for dei som er i næringa, og for dei som har investert. Men eg meiner at me må ha ei open tilnærming til korleis me òg for framtida kan sikra at ungdom har ei moglegheit til å gå inn i næringa, at det er ei næring som har rotfeste langs heile kysten, og at verdiskapinga kjem kystsamfunna til gode. Difor meiner eg det er eit viktig forslag. Det er viktig å få ein samla gjennomgang. Eg skulle ønskt at det forslaget som Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV har i innstillinga, hadde fått tilslutning. Eg ser at det ligg det ikkje an til å få, men eg håpar at fiskeripolitikken framover blir meir prega av store, overordna saker enn av styring gjennom instruksar og plikter.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Katrine Boel Gregussen (SV) [14:31:09]: Grunnen til at SV fremmet dette representantforslaget, var at sittende fiskeriminister ved flere anledninger etter at Stortinget tok sommerferie, har brukt fullmakter til å gjennomføre politikk som er av stor prinsipiell betydning, uten at Stortinget har vært involvert – dette til tross for at et flertall på Stortinget ved to anledninger klart og tydelig har signalisert overfor regjeringen at det ikke skal gjennomføres endringer i strukturen i fiskeriene før etter at Stortinget har gjennomført en helhetlig gjennomgang av fiskeripolitikken. Dette skjedde i behandlingen av sjømatindustrimeldingen og i behandlingen av den såkalte instruksaken. Likevel har fiskeriministeren det siste halve året gjennom forskrift gjort flere endringer i regelverket som kan ha konsekvenser for kvotestruktur og de overordnede målsettingene i havressursloven og deltakerloven.

Det første skjedde 21. juni 2017, da regjeringen besluttet å heve kvotetaket vesentlig fra 1. juli 2017. Forslaget innebærer 50 pst. økning av taket på det meste, noe som vil føre til en reduksjon i antall fiskebåter og hjemmehavner. Endringene har direkte innvirkning på struktursammensetningen i fiskeflåten.

Det andre regjeringen gjorde uten at Stortinget var blitt hørt, var å sende på høring forslag om å øke den øvre grensen for kystfartøys lasteromsvolum vesentlig. Forslaget er en vesentlig endring av regelverket, det vil føre til at kystfartøy kan bli vesentlig større enn i dag, noe som igjen kommer til å legge press på ytterligere strukturering og få konsekvenser for framtiden til landets fiskemottak.

Det tredje, Klo-saken, som har vært nevnt i denne saken tidligere i dag, skjedde etter at dette forslaget ble skrevet, og var en beslutning av en enda større prinsipiell betydning. Fiskeriministeren ga Gunnar Klo AS tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i Fugløyskjær AS, som eier kystfiskefartøyet «Morgenstjerne». Tillatelsen gis gjennom dispensasjon fra deltakerlovens aktivitetskrav. Dette er aller første gang dispensasjon har vært gitt slik at industrien kan eie kystfiskefartøy. Det prinsipielle i å åpne for denne adgangen i kystfiskeflåten burde vært forelagt Stortinget til beslutning. Begrunnelsen for dispensasjonen er såpass åpen at det dessuten kan åpne for en presedens som påvirker de overordnede prinsippene i deltakerloven.

Det er alvorlig at vi har en fiskeriminister som ikke lytter til flertallet på Stortinget – og spesielt når vi har en mindretallsregjering.

Jeg er i dag glad for at et flertall på Stortinget setter foten ned for denne praksisen og tydelig sier at saker av

prinsipiell betydning skal bestemmes av Stortinget, og at de omtalte sakene er av en slik karakter.

Det var dessverre ikke flertall for å reversere hevingen av kvotetaket. Det synes vi i SV er veldig synd. Framover kommer det til å bli interessant å se om fiskeriministeren velger å forholde seg til Stortinget når størrelsesbegrensningene i kystflåten skal besluttes, eller om han bare kjører på som om Stortinget ikke eksisterer. Det er en farlig vei å gå i et demokrati – som jeg vil advare mot på det aller sterkeste.

Til sist vil jeg bare si at jeg er glad for at vi nå endelig får en helhetlig gjennomgang av strukturpolitikken og ikke en stykkevis og delt utvikling av norsk fiskeripolitikk. Det fortjener både næringen og demokratiet.

André N. Skjelstad (V) [14:34:55]: Næringspolitikk må være forutsigbar, også når det gjelder fiskeripolitikk. Forutsigbarhet er også en nøkkel for at ungdommen skal velge å se på dette. Jeg har etter valget i høst vært på mange turer langs kysten, og ungdommens vilkår går igjen, og ikke minst dette med forutsigbarhet. For sjømatnæringen er en av de virkelig store, og en av de viktigste, næringene vi har.

Så er dette selvfølgelig en balanse mellom de tiltakene vi gjør. Lys i husene, som representanten Myrseth nevner, er jeg enig i er viktig, og det er noe vi kjemper for på mange arenaer. Men fisk handler ikke bare om det. Det handler også om en balanse mellom kyst og det havgående, men også – ikke minst – om hvordan vi får nok råstofftilgang til landanleggene. Dette er krevende, og det har jeg stor forståelse for, også gjennom å ha møtt mange representanter i løpet av denne høsten. Hvordan håndterer man dette framover?

Da er det slik, som vi også har uttrykt i en komitémerknad, at når en gir dispensasjon, må det definitivt være unntaket. En dispensasjon er et unntak. Derfor uttrykker vi at dette ikke kan danne noen presedens, for vår bekymring er at en nå begynner å uthule deltakerloven. Det er noe vi er kritisk til. For noe av det vi står overfor, og noe av det som blir problematisert mest når jeg er rundt omkring, er råstofftilgangen til landanleggene. Oppe i dette tror jeg at det SVs representant var innom i stad, er feil medisin her. Jeg tror at en i større grad også må være villig til faktisk å prate med innestemme, ikke stå på dekk og prate med utestemme til enhver tid. Jeg tror ikke man løser det utfordringsbildet som foreligger, med det. For dette er komplekst, og da krever det at også vi her i denne salen må ta høyde for det.

Steinar Reiten (KrF) [14:37:26]: Fiskeripolitikk er et stort og komplisert saksområde. Den norske fiskeflåten er mangfoldig, fra de største trålerne og ringnotbåtene til de minste sjarkene i kystfiskeflåten. For Kristelig Folkeparti er det et mål å opprettholde en slik mangfoldig

flåte, med store havgående båter som kan hente ressurser fra områder som er utilgjengelige for de mindre, og små båter som høster av ressursene nær kysten.

Gjennom årene er det også blitt utviklet et omfattende kvotesystem, og vi ser fram til å behandle en stortingsmelding om fiskeripolitikken der forslagene fra Eidesen-utvalget om et framtidsrettet kvotesystem får en sentral plass. Kvotefordelingen må sikre grunnlaget for inntekt fra næringen og dermed fortsatt aktivitet og verdiskaping i norske kystsamfunn. Strukturering kan bidra til økt lønnsomhet og gi grunnlag for nyinvestering. Samtidig er det et mål å opprettholde en mangfoldig flåte og å unngå at kostnadene ved å erverve seg en båt med kvote blir så store at mange blir stengt ute fra fiskeriene. Derfor mener Kristelig Folkeparti at større strukturelle grep, som å gjøre endringer i kvotetaket for kystflåten og fordeling mellom torskesektor og pelagisk sektor for det enkelte fartøy, for framtiden bør legges fram for Stortinget til avgjørelse. Det valgte regjeringen Stoltenberg II å gjøre da den la fram Meld. St. 22 Verdens fremste sjømatnasjon våren 2013. Der var hele kapittel 10 viet rammebetingelser for fiskeflåten, herunder kvotetakene i kystflåten.

Jeg fikk selv gleden av å delta i debatten om disse spørsmålene som møtende vara på Stortinget. Temperaturen var høy, uenigheten var stor, men Stortinget fikk anledning til å ta avgjørelsene som var så viktige for en samlet fiskerinæring. Vi mener at framgangsmåten i 2013 var ryddig og oversiktlig, og vi ønsker den som mal for framtidig behandling av rammebetingelser for fiskeflåten.

I en dispensasjonssak tidligere i høst som har fått stor oppmerksomhet både i fagmiljøene og media, brukte statsråden § 6 tredje ledd i deltakerloven som hjemmelsgrunnlag for dispensasjonen. Dette er en bestemmelse som til nå ikke er blitt brukt for å gi dispensasjon til personer eller foretak som vil kjøpe majoritetseierkap i et kystfiskefartøy uten å oppfylle kravene for ervervstillatelse. I dette tilfellet gjelder det kravet om å være aktiv fisker, som er helt grunnleggende for å sikre at norske fiskere bosatt i kystkommuner skal ha eierkap til fiskefartøy med tilhørende kvoter.

Vi i Kristelig Folkeparti ønsker å markere tydelig at vi ikke ønsker en slik ny praksis når det gjelder dispensasjoner ved kjøp av kystfiskefartøyer. De begrunnelsene som er gitt for å innvilge dispensasjon, er, så vidt vi kan se, av en slik art at også andre interessenter vil kunne anføre lignende argumenter for å søke om dispensasjon. Dermed blir det skapt presedens, og et av de viktigste prinsippene i norsk fiskerilovgivning, nemlig kravet om at eiere av fiskefartøy skal være aktive fiskere, blir satt i spill. Kristelig Folkeparti registrerer at en dispensasjon

er gitt, men vi ønsker ikke at det gis flere slike dispensasjoner.

Vi har valgt å være tydelige i vårt ordvalg angående denne saken da vi la inn våre merknader i komitéinnstillingen. Kristelig Folkeparti mener det er viktig at endringer i et omfattende regelverk i størst mulig grad skjer gjennom helhetlige gjennomganger, slik at lovgiver har et riktig bilde av hvordan endringer slår ut. Forskrifter og dispensasjoner ligger til regjeringens ansvarsområde, men vi vil understreke at det ikke er ønskelig med en situasjon der viktige endringer i fiskeripolitikken blir gjennomført gjennom dispensasjoner og forskriftsendringer.

Kristelig Folkeparti vil mane til forsiktighet på dette området. Vi har vært sterke forsvarene av de viktige prinsippene i deltakerloven, fiskesalgslagsloven og havressursloven, og vi vil være det også i framtiden. Kristelig Folkeparti ønsker ikke at disse lovene blir satt under press, og vi vil i framtiden kunne komme til å støtte reverseringer av endringer som Kristelig Folkeparti ikke er enig i. Likevel mener Kristelig Folkeparti at det vil være å gå for langt å legge den daglige oppfølgingen av næringen til Stortinget. Derfor kommer vi ikke til å støtte forslaget fra mindretallet i denne saken. Vi vil likevel mane til at handlingsrommet som ligger i forskrifter og dispensasjoner, blir brukt med klokskap av den til enhver tid sittende regjering.

Til slutt: I innlegget mitt har jeg valgt å bruke taletiden min til å utdype Kristelig Folkepartis standpunkter i sentrale fiskeripolitiske spørsmål og gjøre greie for vårt syn på hvordan vi kan legge til rette for gode prosesser og ryddige spilleregler mellom departement og storting. Vi ønsker på den måten å bidra til konstruktiv dialog istedenfor å involvere oss i en skarp og tidvis personrettet retorikk. I denne saken ber en samlet komité om at det snarest blir lagt fram en stortingsmelding om fiskeripolitikken med utgangspunkt i oppfølgingen av Eidesen-utvalget. Statsråden har invitert Stortinget til brede forlik i det krevende arbeidet med å utarbeide et nytt og framtidsrettet kvotesystem. Det ønsker vi å bidra til, og det siste vi da trenger, er en vedvarende verbal skyttergravskrig som vanskeliggjør arbeidet med de brede forlikene som en samlet fiskerinæring er så avhengig av.

Statsråd Per Sandberg [14:42:24]: Den alminnelige oppfatningen av arbeidsfordelingen mellom storting og regjering er at de prinsipielle, overordnede spørsmålene fremmes for Stortinget, mens regjeringen løpende tar stilling til justeringer og endringer innenfor disse rammene. Det mener jeg at også den rød-grønne regjeringen klart og tydelig slo fast i St.meld. nr. 21 for 2006–2007, Strukturpolitikk for fiskeflåten. Der slår de rød-grønne fast at det er de overordnede, politiske

spørsmålene som må avklares av Stortinget, samtidig som regjeringens oppgave beskrives i det følgende:

«Det er ikke nødvendigvis til enhver tid behov for å redusere antall fartøy i enhver fartøygruppe. Regjeringen vil derfor regelmessig vurdere og ta stilling til valg av strukturvirkemiddel og hvilke grupper som til enhver tid skal få tilbud om hvilket strukturvirkemiddel. Videre vil regjeringen måtte vurdere hvilke begrensninger som skal ligge i strukturordningene for den enkelte fartøygruppe for å ivareta distriktsmessige og andre hensyn, og hvilken grad av strukturering som er ønskelig.»

Denne regjeringen og denne statsråden kjører akkurat de samme prinsipielle vurderingene som den rød-grønne regjeringen slo fast i St.meld. nr. 21 for 2006–2007.

I tråd med dette endret den rød-grønne regjeringen kvotetaken for konvensjonell havfiskeflåte i 2012. I tråd med dette endret også de rød-grønne størrelsesbegrensningene for ulike fartøygrupper. De endret lasteromsbegrensningene for kystflåten i 2010 og lasteromsbegrensningene for seitrål, torsketrål og reketrål i 2011 – uten å involvere Stortinget.

Et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har i komitéinnstillingen merknader til den såkalte Gunnar Klo-saken. Der ber de statsråden om ikke å gi flere dispensasjoner til kystflåten. De hevder også at Gunnar Klo-saken burde vært sendt på høring og forelagt Stortinget.

Jeg har litt vanskelig for å få tak i hva som faktisk ligger i flertallsmerknaden. Den er i hvert fall underlig. Lovgiver har altså gjennom deltakerloven gitt departementet hjemmel til å gi en slik dispensasjon – slik det har vært gjort ved en rekke anledninger under tidligere regjeringer. Riktignok er vilkårene for dispensasjon svært strenge, og det er ingen automatikk i at dispensasjonene gis selv om søknadene er veldig gode. Men Gunnar Klo-saken er spesiell, og dispensasjonsvedtaket ligger klart innenfor de fullmakter som Stortinget enstemmig har gitt regjeringen.

Dersom kystflåten skal utelukkes fra denne dispensasjonsadgangen, slik som dette flertallet nå ber statsråden om å gjøre, vil det innebære at lovbestemmelsen settes delvis til side. Det er meget spesielt. Det ville uansett åpenbart ha vært i strid med den alminnelige ansvarsfordelingen mellom storting og regjering om slike enkeltsaker skulle forelegges Stortinget. Forvaltningsloven legger ikke opp til at denne typen enkeltvedtak, som Gunnar Klos dispensasjon er, skal være gjenstand for høring.

Til kvoteutvalgets mandat: Eidesen-utvalgets mandat var å se på kvotesystemet og ressursrentespørsmålet.

Med kvotesystemet mener jeg systemet for tillatelser til fiske- og kvotetildeling til fartøyene samt systemet med strukturvoter. Kvotesystemet er en veldig viktig del av norsk fiskeripolitikk, men fiskeripolitikken omfatter mye, mye mer. Derfor er jeg glad for at lederen i næringskomiteen sier at man i hvert fall ikke skal ha en helhetlig melding om en helhetlig fiskeripolitikk, men om det som naturlig blir berørt av kvotesystemet.

Derfor har jeg i en rekke sammenhenger sagt at dette skal behandles på en bred og god måte. Det er ulike områder innenfor Eidesen-utvalgets innstilling som er veldig viktige hver for seg, men for å få til forutsigbarhet for næringen i lang tid framover er det også viktig at alle disse momentene som ligger i Eidesen-utvalgets innstilling, blir behandlet i en sammenheng.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [14:47:41]: Jeg hører at ministeren synes det er en noe merkelig flertallsmerknad, som han er litt usikker på hvordan han skal forholde seg til, men jeg skal i alle fall prøve – nok en gang – å høre med ministeren når man kan forvente å få en sak til Stortinget. Man har flere ganger vist til at man har nevnt at det skulle komme en sak i 2016 – det er altså ett år siden. Det var også en høringsfrist i april – var det vel – det er et halvt år siden. Er det et halvt år til? Er det et år til? Når vil man få en sak til Stortinget, og vil man forholde seg til at man ønsker at den skal komme snarest?

Statsråd Per Sandberg [14:48:23]: Jeg registrerer at Stortinget ber om at en slik melding skal komme snarest mulig, og jeg sier også at den skal komme snarest mulig. Så fort som råd er, skal jeg legge fram en stortingsmelding for Stortinget som går på Eidesen-utvalgets innstilling. Men ut ifra det forslaget som er til behandling – jeg tar for gitt at det får flertall – vil det omfatte også andre områder. Å legge fram en stortingsmelding i 2016 når Eidesen-utvalgets innstilling forelå i desember 2016 – ja, man jobber hardt i mitt departement, men at de skulle framskaffe en stortingsmelding basert på Eidesen-utvalgets innstilling i løpet av romjulen 2016, var vel knapt med tid, men snarest mulig.

Som jeg sa tidligere i dag, må man ta mål av seg til å få fram en helhetlig stortingsmelding med andre momenter i seg i løpet av 2019.

Cecilie Myrseth (A) [14:49:25]: Det var vel ikke helt det som ble sagt, men la det være med det.

Jeg har et spørsmål til, og det går på følgende: Som jeg sa i stad, står det i forarbeidene til deltakerloven, hvor man omtaler dispensasjonsadgangen fra aktivitetskravet: kun i tilknytning til ferskfisketrålerflåten og andre deler av havfiskeflåten.

Kan man gi en begrunnelse for hva det betyr?

Statsråd Per Sandberg [14:49:53]: Jeg har sett dette påstått, men jeg vil sitere en liten del av forarbeidene – man må lese en større del av forarbeidene:

«Dersom det likevel skulle vise seg at dette kravet vil slå uheldig ut i enkelte tilfeller, vil det kunne gis dispensasjon i medhold av § 6 tredje ledd første punktum for fartøy over grensen.»

Det står også mer i forarbeidene, og den rød-grønne regjeringen sier faktisk at man ikke isolerer det på noen som helst slags måte.

Når man snakker om forarbeidene og er tilbake i 1998, var det forutsetninger som lå til grunn i 1998. En statsråd og en regjering som sitter 19 år senere, gjør seg selvfølgelig sine egne vurderinger. Men det er hovedintensjonen i § 6 som er det avgjørende, altså er det hensynene og situasjonen i de enkelte lokale og regionale områdene som er avgjørende for hvorvidt statsråden kan gi denne typen dispensasjon.

Geir Pollestad (Sp) [14:51:08]: Eg håpar ikkje at statsråden tek orda mine på at denne gjennomgangen berre skal avgrensa seg til Eidesen-utvalet. Det eg sa, var at det ikkje skulle vera alle tenkjelege sider ved fiskeripolitikken, men det er mange tilgrensande problemstillingar som eg meiner høyrer heime i ei slik stortingsmelding.

Men spørsmålet mitt er: Klo-saka er avgjort i form av eit enkeltvedtak, som eg har oppfatta er klaga over. Kva tid kan me venta ei avgjerd i saka?

Statsråd Per Sandberg [14:51:40]: Jeg har fått en rekke klager og anker på dette, fra både Kystfiskarlaget, Fiskarlaget, Fiskebåt og Pelagisk Forening. Dette har jeg til vurdering nå. Først og fremst må jeg vurdere hvorvidt alle disse har klagerett i denne saken, noe jeg er rimelig sikker på at de har, kanskje utenom Pelagisk Forening.

Så er prosessen videre å vurdere hvorvidt dette er utenfor den myndighet og de lover som jeg har. Denne vurderingen har jeg nå. Dette er komplisert i forhold til norsk forvaltningsrett og lovverket, men jeg regner med at vi i rimelig tid skal få dette på plass, slik at alle får svar. I tilfelle – positivt eller negativt – er det ulike retninger når det gjelder å behandle denne type klager og annet.

Geir Pollestad (Sp) [14:52:29]: Vanlegvis når det ligg føre saker om klage på enkeltvedtak, er svaret til statsrådar at ein er tilbakehalden med å kommentera saka fordi ein har ein klage til behandling. Ein kan seia mykje om fiskeriministeren i denne saka, men tilbakehalden med kommentarar har han ikkje vore.

Er det rett oppfatta dersom eg har oppfatta statsråden slik at han allereie har bestemt seg for kva som skal vera utfallet av denne klagen?

Statsråd Per Sandberg [14:53:02]: Nei, det ville vært fullstendig useriøst. Jeg har fått en rekke klager og anker på dette, og de behandles. Først og fremst har jeg brukt noe tid på å vurdere hvorvidt de har klagerett, noe som jeg må gjøre.

Min konklusjon er nok at jeg er rimelig sikker på at i hvert fall de aller fleste av disse har klagerett. Så er det de andre juridiske vurderingene som nå foretas, om det som ligger i disse klagen, som altså må vurderes. Det er skarp jus, og det ville vært helt useriøst å slå fast noe som helst. Men vedtaket av 6. oktober ligger fast inntil noe annet er kommet på bordet.

Katrine Boel Gregussen (SV) [14:53:56]: Nærings- og fiskeridepartementet har hatt på høring å øke størrelsesbegrensningen i kystfiskeflåten, men har ennå ikke konkludert. Kommer fiskeriministeren til å tillate en større kystfiskeflåte, eller vil han lytte til Stortinget og legge denne beslutningen til Stortinget i forbindelse med kvotestrukturmeldingen?

Et spørsmål til: Hvilke konsekvenser kommer stortingsflertallets klare syn i Klo-saken til å få i praksis?

Statsråd Per Sandberg [14:54:23]: Jeg regner med at representanten tenker på lasteromsbegrensningen, som har vært ute på høring. Jeg er nå i ferd med å gå igjennom alle høringsuttalelsene. Det var to modeller som ble lansert under høringen. En ting var å øke antall kubikk, den andre å gjøre justeringer innenfor forskriften, slik at en er klar og tydelig på at den lasteromskapiteten man har, i større grad retter seg mot fisk og ikke mot annen type volum som tar opp lastekapasiteten.

Når det gjelder Klo-saken, har jeg vært tydelig på det også: Dette er et unntak. Noen fryktet at det skulle komme en rekke slike søknader – jeg har fått én søknad i tillegg. Den har jeg sagt nei til, for den var ikke sammenlignbar i det hele tatt. Og jeg gjentar igjen: Klo-saken er i seg selv meget spesiell og oppfyller helt og fullt de kriteriene som et enstemmig storting har lagt om at regjeringen og statsråden kan gjøre denne type unntak.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:55:38]: Regjeringen med fiskeriminister Sandberg har strukturert, har utredet mer strukturering, har økt kvotegrunnlaget per fartøy og ønsker ytterligere å øke kvotegrunnlaget på det enkelte fartøy. Denne politikken fører for det første til

at regjeringen raserer kommuner og fiskevær som har levd av fiske i all sin tid, og for det andre at kvaliteten på fisken som landes, forverres. Det snakkes om mangel på råstoff, og det i en periode da kvotene for torsk er historisk høye. Hvorfor er det slik? Jo, fordi det er stadig færre fartøy som deltar i fisket. De fartøy som deltar, er større enn noen gang, og grunnet store mengder i hvert sjøvær, blir ikke fisken forsvarlig behandlet. Ikke er den bløgget, ikke er den sløyd, den har mange ganger så lav kvalitet at fiskekjøpere som leverer fisk til best betaltende anvendelse, må avvise leveranse.

Fiskeriministeren, og også hans forgjengere, har gjort framstøt for å øke kvotemengde per fartøy, og således ført en politikk stikk i strid med norske politiske målsettinger siden 1970, om at mest mulig av det norske folks evigvarende ressurs, fisken, selges til restaurantmarked og høyt betalende segmenter av forbrukere.

Når mange snakker om strukturering, tenkes det på de mange rapporter som har vært utarbeidet av sakkynndige utvalg. Her kan nevnes Tveterås-utvalget, Eidesen-utvalget og pliktkommisjonen. Dette tilslører imidlertid de reelle forhold. Struktureringen foregår kontinuerlig i og med snikinnføring av omsettelige kvoter og konsekvenser i strid med Stortingets vedtatte lover. Det er innført en ordning med null politisk styring, og det er markedet og kapitalen som rår.

En annen sluse som leder til strukturering, er at fiskeriministeren har slettet fylkesbindinger i Finnmark, noe som har ført til en strøm av fartøyer ut av fylket. Dette har ført til alvorlige konsekvenser for mange fiskevær, noe som statistikken viser – og også statsrådets plutselige bekymring for kystfartøyssalg ut av Øksnes kommune, noe som førte til at fiskekjøper endte opp som 100 pst. fartøyeier.

Det virker som om statsråden er helt uten gangsyn med hensyn til hva som fører kommuner som Øksnes ut i det uføret de har havnet i, og som resulterte i at statsråden til stor forferdelse både i Norges Fiskarlag og i Norges Kystfiskarlag måtte benytte en dispensasjonsadgang, som ikke tidligere har vært gitt for kystflåten.

Cecilie Myrseth (A) [14:58:56]: Det var representanten fra Høyre som gjorde at jeg tenkte at jeg burde ta ordet, for representanten skylder på Arbeiderpartiet for usikkerheten som oppsto om pliktssystemet. Det som skapte usikkerhet, var jo fiskeriministeren, og dermed regjeringens enkle, men kanskje ikke så kloke, ønske om å skrote et system framfor å forbedre det, som jo er en viktig forutsetning for dispensasjonen for torsketrål. Pliktssystemet er viktig med tanke på forholdet mellom hav og land, og det skal bidra til å skape aktivitet hele året. Pliktssystemet er viktig for Nord-Norge. Derfor kom det også så kraftige reaksjoner på forslaget.

Så til representanten som skylder på Arbeiderpartiet for usikkerheten, må jeg bare si at jeg er enig i at Arbeiderpartiets meninger er viktige, men i denne saken var det folket langs kysten som i størst grad satte foten ned. Arbeiderpartiet var enig med dem som gjorde det, men det var altså det som gjorde at saken ble trukket. Jeg kan bare vise til at hadde saken blitt behandlet sånn som den skulle her i Stortinget, så hadde Arbeiderpartiet et eget forslag om hvordan man kunne forbedre systemet. Så jeg håper at vi får denne saken til Stortinget igjen, og kanskje er det sånn at Arbeiderpartiet kommer til å måtte ta initiativ til akkurat det.

Tom-Christer Nilsen (H) [15:00:34]: Jeg har aldri påstått at det var Arbeiderpartiets feil at pliktmeldingen ble utsatt. Det jeg har sagt, er at vi alle har et ansvar for å sørge for forutsigbarhet og trygghet i næringen, og det blir ikke tryggere av at man sier at man ikke vet hvordan man skal gjøre det.

Nå har vi hatt en ganske tøff runde om relativt små spørsmål i fiskeripolitikken. Dette er en runde som har gitt klare fronter. Men likevel, når en lytter til innleggene, er det vanskelig å høre hva som egentlig er det politiske budskapet for framtiden til fiskerinæringen – utover at noen er mer opptatt av små båter, mens noen kanskje også er opptatt av større båter, og de fleste er opptatt av begge deler samtidig.

Men herfra og ut ligger det et ganske alvorlig ansvar på oss i denne sal, og det er at vi nå er nødt til å se forbi den harde retorikken som har vært i denne debatten, og innse at det ikke er levedyktig at vi ikke finner en langsiktig løsning også på kvotesystemet som kan stå seg uavhengig av skiftende politiske flertall i denne sal. Det innebærer at vi må finne en balanse mellom de forskjellige delene av fiskerinæringen som gjør det mulig å ha et stort antall i kystfiskeflåten, slik vi har i dag – den utgjør i praksis 2 000 fartøy innenfor kvoteordningen for torsk og 2 500 fartøy i åpen gruppe, til sammen over 4 000 fartøyer i den minste delen av flåten. Det blir et alvorlig ansvar. I hvert fall fra Høyres side er vi, som fiskeriministeren, innstilt på å sørge for at det blir et langvarig og bredt kompromiss som sørger for stabilitet for næringen, og at det er åpning for å gjøre de fornuftige tilpasningene som må gjøres, for å sørge for at dette også i framtiden både blir en vekstnæring og en næring som har høy lønnsomhet.

En av utfordringene, når vi hører debatten her i dag, blir å forsøke å balansere mellom det man mener om at kvoteprisen er blitt for høy, og at det er et problem for rekrutteringen i næringen. Samtidig er det ingen bedre måte å sørge for at fiskeribedrifter eller fiskere går konkurs, enn ved å begynne å gjøre noe med den kvoteverdien som de faktisk har, eller å innføre et lotteri for å

håndtere kvotetildelingen, som kan se ut til å være et av alternativene hvis man ser på hva mindretallet sier i en del utredninger.

For min del ønsker i hvert fall jeg framover – på samme måte som representanten Reiten pekte på – å bidra til at vi får en konstruktiv diskusjon som dreier seg om hvordan vi legger grunnlaget for den framtidige verdiskapingen i denne næringen, og at det blir en næring for kystens folk, med norsk eierskap, slik vi alle er enige om.

Terje Aasland (A) [15:03:44]: La meg bare innledningsvis si at Arbeiderpartiet i høyeste grad vil bidra til en konstruktiv diskusjon om de viktige ressursene som er ute i havet, og hvordan vi skal utnytte dem på en best mulig måte for både nasjonens og kystens befolkning. Vi har en veldig god tradisjon for det i Arbeiderpartiet. En kunne nesten ha snudd på spørsmålet i det siste innlegget, fra representanten Tom-Christer Nilsen, men jeg skal ikke gjøre det.

Jeg skal understreke – punkt 1: De fleste fiskeridiskusjonene som pågår enten i denne salen nå eller på utsiden av dette rommet, tilsier at vi trenger en stortingsmelding, og at vi trenger den raskt, nettopp for å få en god diskusjon og se på om det er mulig å lande en felles forståelse av det som er utfordringene i tiden framover. For Arbeiderpartiet er det veldig tydelig hva vi setter veldig høyt. Det er deltakerloven og havressursloven. Det vi egentlig sier i det forslaget som ikke får flertall i dag, er at de overordnede hensyn i deltakerloven og havressursloven ønsker vi ikke å endre på. Det gjelder også for hvordan en ny stortingsmelding ville få innvirkning på det. Så det er ingen tvil om hva Arbeiderpartiet vil.

Men jeg er også litt undrende til at Stortinget nå ikke faktisk slår fast at fram til vi får en stortingsmelding på bordet, vil det premisset ligge fast. Det hadde vært en klok tilnærming for å skape forutsigbarhet og trygghet i en næring som trenger det.

Så til merknaden om Klo: Vi har ikke tatt tilbake noen fullmakter eller gått inn i diskusjonene til fiskeriministeren. Vi har bare slått fast at vår lesning av forarbeidene ikke er slik at den åpner for at industrien kan eie kystfiskeflåten. Så sier statsråden at forarbeidene er gjort tilbake i 1998. Ja, det er lenge siden, så en kan kanskje tolke det helt fritt nå? Nei, en kan ikke det. Men vi er veldig tydelig på at det å åpne for at industrien skal eie kystfiskeflåten, er vi skeptisk til. Det er det vi sier i den merknaden, og derfor er vi veldig tydelige i avslutningen av merknaden, som er en flertallsmerknad. Jeg håper at statsråden ikke benytter denne flertallsmerknaden slik representanten Nilsen egentlig så den – som en nullitet. Det er en flertallsmerknad, den står fast, og jeg håper at fiskeriministeren kan komme opp hit med en kort av-

slutning og bekrefte at den flertallsmerknaden kommer han til å følge.

Geir Pollestad (Sp) [15:06:36]: Eg deler ønsket om at me må få til ei brei einigheit om fiskeripolitikken, eller iallfall ei breiast mogleg einigheit som står seg over tid. Skal me oppnå det, trur eg det er viktig at fiskeriministeren merkar seg orda frå Kristeleg Folkeparti sin representant, som eg oppfattar slik at ein oppfordra til ei viss forsiktighet i bruken av handlingsrommet fram til den samla gjennomgangen er føreteken.

Så er det sånn at når me diskuterer Klo-saka, er det ikkje noka absolutt grense for kor Stortingets oppgåve sluttar, og kor regjeringas grense startar. Det er jo ein del av den politiske debatten. Sjølv om lova formelt legg dispensasjonsretten til statsråden, forhindrar ikkje det Stortinget i å ha meining om saker som ein meiner er viktige, og som ein ønskjer å presentera. Det er ikkje meir enn eit par timar sidan, eller kanskje éin time sidan, me diskuterte eit statsbudsjett der ein samla komité sa at Veterinærinstituttet skulle gje pengar til Norecopa. Det er heller ikkje ei oppgåve som formelt ligg til Stortinget, men det var ei sak Stortinget meinte var viktig.

Skal me få til denne breie einigheita, synest eg det er eit dårleg utgangspunkt å omtala ein fleirtalsmerknad som ein nullitet. Eg er glad for at statsråden ikkje har brukt det ordet, for eg meiner at det er eit feil utgangspunkt for den prosessen me no skal ha.

Eg meiner òg at pliktsaka, som me har hatt ein runde på, viser kor galt det kan gå viss ein prøver å køyra gjennom ei stor sak med minst mogleg fleirtal i Stortinget. Då vaknar ein plutselig opp ein dag, og så har ein ikkje noko fleirtal og endar opp med å trekkja saka.

Norsk fiskerinæring fortener betre. Norsk fiskerinæring fortener at me har harde diskusjonar med tydelege standpunkt, at me bryner dei, men at me heile tida har ein ibuande vilje til å finna nokre kompromiss som kan stå seg over tid. Eg ønskjer å signalisera at Senterpartiet vil bidra til det framover, men det føreset jo at ikkje alle utspela frå Senterpartiet vert møtte med at me ikkje har forstått saka. Jo, me har forstått saka, me er berre ueinige, og så får me diskutera derifrå.

Statsråd Per Sandberg [15:09:35]: La oss slå fast at norsk fiskeripolitikk har vært i omstilling til alle tider. Siden vi fikk vår første fiskeriminister i 1946, Reidar Carlsen, har det vært omstilling. I den første saken vår første fiskeriminister, fra Arbeiderpartiet, gikk til Stortinget med – St.meld. nr. 10 for 1946–47, tror jeg det var – var det eneste Carlsen ønsket den gangen, å få med seg Stortinget på å redusere antall fiskere fra 115 000 til 70 000. Det kunne vært interessant å se debatten den gangen.

Norsk fiskeripolitikk, ressursforvaltning og forvaltning generelt er av verdens beste. Den struktureringspolitikken som har pågått over tiår, med ulike regjeringer, har vært en suksess. Det ser vi i dag. Men det betyr ikke at all strukturering må stoppe opp. Derfor tror jeg det fortsatt er et potensial framover til å forbedre norsk fiskeripolitikk.

Når vi snakker om Eidesen-utvalget, sa jeg tidligere i dag også at det er omfattende, for det er tunge saker som ligger i Eidesen-utvalget:

- Bare dette med tidsavgrensning for kvoter – å diskutere det alene er en stor sak.
- Eller ressursrentespørsmålet – en stor sak alene.
- Utleie av kvoter – en stor sak alene.
- Struktur under 11 meter har alltid vært en debatt.
- Og alle disse ekstravoteordningene.

Derfor er jeg glad for at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå signaliserer sammen med Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene at vi skal få til en konstruktiv dialog om dette. Dette kan ikke gjøres gjennom hastverksarbeid. Dette må gjøres i skarp dialog med næringen på alle mulige måter, for dette er ikke enkelt.

Jeg har registrert det som sies, og jeg er veldig fornøyd med den merknaden og den påpekningen som Kristelig Folkepartis representant hadde her fra talerstolen. Jeg må bare slå fast med en gang at jeg skal bruke – og har brukt – alle de fullmaktene og mulighetene jeg har, med klokskap. Det ligger til enhver regjering, og det mener jeg faktisk jeg har gjort i alle sammenhenger. Så kan man være uenige om det.

Jeg er også glad for at Kristelig Folkeparti slår fast at det ville være å gå altfor langt å legge den daglige oppfølgingen av næringen til Stortinget. Det skjer noe fra dag til dag. Som statsråd innenfor fiskeri og havbruk kan man ikke sitte stille når søknadene kommer inn til behandling. Da er det en statsråds plikt å behandle disse søknadene så raskt som mulig.

La meg bare slutte med å si at det er mange strategier. Helårige arbeidsplasser, hele fisken på land, råstoffstrategi og lønnsomhet i sjømatindustrien er aller viktigst for å få på plass framtidig fiskeripolitikk.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 5 [15:12:47]

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5) (Innst. 6 S (2017–2018), jf. Prop. 1 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Lene Vågslid (A) [15:13:39] (leiar i komiteen): Eg vil starte med å takke komiteen for eit godt samarbeid med budsjettet og god innsats med budsjettinnstillinga.

Tryggleik i kvardagen og eit trygt samfunn er eit felles ansvar. Arbeidarpartiet vil både førebyggje og kjempe mot kriminalitet. Brotsverk må oppklarast raskt, og lov-brytarar skal straffast og rehabiliterast. Offer for alvorleg kriminalitet og pårørande skal bli tekne vare på. Justispolitikken må leggje til rette for at ein kan førebyggje betre, oppklare meir, reagere raskare, rehabilitere meir effektivt. Arbeidarpartiet vil føre ein justispolitikk som er tøff mot gjengangarar og organiserte kriminelle, og me vil ha gode, effektive rehabiliteringstilbod.

Arbeidarpartiet har høge ambisjonar for justissektoren, for auka beredskap for eit tryggare Noreg. I vårt alternative statsbudsjett er det særleg politidistrikta som blir styrkte. Me føreslår å styrkje politidistrikta med 300 mill. kr meir, utover forliket. Me styrkjer den sivile beredskapen, kriminalomsorga og domstolane. Me har folk flest sin rettssikkerheit som klar prioritet.

Eg vil gratulere landet med at regjeringa endeleg legg pengar på bordet til å få på plass beredskapssenter og helikopter. Det er eg glad for. Likevel må eg påpeike at det er det ordinære politiet som står for den viktigaste beredskapen. Det var Gjørv-kommisjonen klar på, og det er dessverre ikkje noko som blir løyst med forliket me har til behandling her i dag.

For etter forliket, som rett nok gjev ei styrking til politiets særorgan og øyremerkte midlar til politistudentar, er summen som går til politiet for 2018, 1 054 mill. kr. Av dette går 762,8 mill. kr til beredskapssenteret og helikopter, 259,9 mill. kr til løns- og prisvekst, og 106,3 mill. kr blir trekt i kutt, hovudsakeleg i ABE-reforma. Dette betyr at når alle satsingane til politi og påtalemyndighet er tekne med, går reknestykket i minus med 74,6 mill. kr, når pengane til ABE-kutt, løns- og prisvekst og investeringar til beredskapssenter er trekte frå. Ein skal eigentleg vere litt kreativ viss ein – med det bakteppet – påstår at dette budsjettet er ei styrking av politidistrikta, for det er det dessverre ikkje.

Morgondagens kriminalitetsbilde på nett vil vere særleg krevjande. Me er ikkje godt nok rusta til å møte dette, og det eg høyrer ute blant dei tilsette i politiet og frå tillitsvalde, bekymrar meg. Me har ein kjempejobb å gjere her. Dei siste dagane har ein tydeleg løfta fram mangelen på kryptokompetanse, som vil vere veldig alvorleg for rikets sikkerheit viss ein ikkje snarast set i gang eit offensivt arbeid. Kriminalitet på nett er eit aukande problem når det gjeld bedrageri og svindel, men særleg når me snakkar om overgrep på nett og utstrekt ulovleg deling av bilde og videoar. Her meiner eg at justisministeren og regjeringa er for passive. Arbeidarpartiet meiner at budsjettet for 2018 skulle hatt eit langt større handlingsrom, òg for å kunne ha tilsett ny og annan kompetanse i tillegg til politibetjentar.

Det var overraskande – og me må vel kunne seie at det var småleg – av regjeringa å føreslå kutt til rettshjelpstiltaka, og det var bra at Kristeleg Folkeparti og Venstre pressa på plass fleire av midlane til desse. Det som er uheldig, er at me ikkje greidde å gjere det med alle. Framleis ligg det i dag eit forslag om å kutte i rettshjelpa til krisesentra, som ein skal tilby valdsutsette. Det lurar eg på korleis ein kan forsvare.

Det skjer mykje bra i norsk justissektor, men det er òg mange store utfordringar. Situasjonen i norsk kriminalomsorg er alvorleg. Kriminalomsorga i Noreg blir svelteföra, dei innsette er meir aggressive og farlegare enn tidlegare, og det er ikkje ein god måte å kjempe mot ny kriminalitet på. Situasjonen i domstolane er krevjande. Domstolane bruker no årevis på å avklare konfliktar som vanlege folk står i, køane aukar, og slik kan me ikkje ha det. Og forliket, som kjem til å gå igjennom i dag, løysar dessverre heller ikkje opp i det.

Lat meg understreke at dei som arbeider i politiet, i kriminalomsorga, i brann- og redningsetaten og i heile justissektoren, gjer ein utruleg god jobb, men i 2018 skal mange av desse gjere det innanfor ganske så trange rammer. Arbeidarpartiet hadde ynskt ei vesentleg styrking av politidistrikta, av domstolane, av kriminalomsorga. Dessverre blir me nedstemte på det i dag.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslaga sine?

Lene Vågslid (A) [15:18:38]: Det vil eg.

Presidenten: Då har representanten Lene Vågslid teke opp dei forslaga ho viste til.

Peter Frølich (H) [15:18:54]: Da var dagen kommet igjen, dagen da Stortinget skal fordele nesten 37 mrd. kr til viktige poster for å gjøre landet vårt trygt og sikkert. Det vi etter hvert vet om denne dagen, er at vi dessverre får høre mye negativt. Selv på et område som blir om-

talt som den absolutte budsjettvinner, vil vi høre at det ikke er bevilget nok.

Budsjettdebattene på justisområdet pleier ofte å bli en konkurranse om hvem som sprer om seg med flest skattemillioner. Det er for så vidt bra på et felt som er veldig utgiftstungt. Vi kommer nok til å høre en debatt som er preget av at det finnes en parallell tilværelse – jeg skal ikke si det gode mot det onde, men i hvert fall det gode mot det litt mindre gode. Da kan det være greit å minne om at det vi egentlig diskuterer hvis vi ser de ulike budsjettene opp mot hverandre, er en forskjell på pluss/minus 0,5 pst. 0,5 pst. er det som egentlig er den reelle uenigheten om pengebruken på justisfeltet. Det kan være greit å ha i bakhodet når man hører denne debatten.

Jeg kunne brukt mye tid på å snakke om penger – om hvem som har bevilget mest, osv. Det jeg er aller mest opptatt av, er resultatene, og det blir aldri en ordentlig budsjetttrunde uten en god oppramsing av hvilke resultater som faktisk er levert i denne perioden og i forrige.

Vi har fått godt over 2 000 nye politistillinger. Vi moderniserer politietaten. Vi får bedre etterforskning, bedre utstyr, og nye biler rulles ut.

Beredskapen i Norge er kraftig forbedret. Alle punktene i Gjørv-kommisjonens rapport er nå fulgt opp. Beredskapstroppen er styrket kraftig, PST det samme, politiet får endelig nye helikoptre, og det kommer et nytt beredskapssenter som faktisk kan bygges, og som faktisk kan gjøre jobben. Vi har ryddet opp i et uklart regelverk når det gjelder samarbeidet mellom Forsvaret og politiet. Vi vet aldri når neste krise inntreffer, men det vi kan si 100 pst. sikkert, er at vi er bedre rustet denne gangen enn vi var forrige gang.

Nå rydder vi opp i kriminalomsorgen, etter årevis med soningskøer. De er nå borte. Vi returnerer rekordmange kriminelle utlendinger til soning i hjemlandet. Antall oversittelser på glattcelle er redusert betydelig, fengsler pusses opp, og det bygges nytt.

Endringer som dette tar tid, og jeg skal ikke skryte på meg at vi er ferdig på noen som helst måte. Det bør være opp til opposisjonen om dette skal bli en debatt der det blir mye svartmaling. Det blir fort en uinteressant debatt, tror jeg. Jeg skal prøve å bidra fra posisjonens side med også å være litt kritisk og se på noen felt som kanskje trenger litt ekstra oppmerksomhet i tiden framover. Det synes jeg er fair og viktig.

Ta f.eks. domstolene. Det er en utfordring at saksbehandlingstiden i enkelte domstoler har gått opp. Borgarting lagmannsrett er ett eksempel. Heldigvis har vi fått flyttet 5 mill. kr i forliket og ytterligere 10 mill. kr i komitébehandlingen for å styrke ansattssituasjonen i domstolene. Det tror jeg vi blir nødt til å gjøre mer av i tiden som kommer.

Vi har også holdt øye med, og skal holde øye med, utviklingen i kriminalomsorgen. Det rapporteres om volds- og trusselhendelser og at man mangler psykologer. Det kan være deler av dette bildet som er misvisende, vi skal likevel holde et øye med det. Det er heller ikke til å stikke under stol at det er stortingsflertallet som faktisk har påført kriminalomsorgen noen av problemene ved å blokkere helt nødvendige endringer som kunne frigjort ressurser.

Alt i alt peker pilene på justisfeltet i riktig retning. Det er ikke bare en påstand jeg slenger rundt meg med. Hvis man ser på målinger over hvem som har størst troverdighet i justispolitikken, er det Høyre og Fremskrittspartiet som troner øverst. Det underbygges også hvis man ser på budsjettutviklingen de siste årene. I 2013 hadde vi et justisbudsjett på 25 mrd. kr. I dag legges det fram et budsjett som ligger på nesten 37 mrd. kr, 12 mrd. kr mer – en økning som er ganske formidabel. Da forstår jeg at det kan være vanskelig å være opposisjonspolitiker på dette feltet, men det har uten tvil gjort landet vårt tryggere.

Ulf Leirstein (FrP) [15:24:05]: På justisfeltet har Fremskrittspartiet et godt samarbeid med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Vi har dratt i samme retning i flere år, og også i år har vi gjort et godt justisbudsjett enda bedre. Sammen har disse fire partiene vært med på å forme en ny justispolitikk som setter offeret i sentrum.

Borgerlig samarbeid bidrar til tidenes løft for lov, orden og bekjempelse av overgrep mot barn. Vi har i regjering vært med på å opprette over 300 nye politistillinger årlig i fire år. Totalt vil regjeringen nå sørge for ca. 1 300 flere politifolk enn hva vi hadde i 2013 da vi tok over. Kombinert med nesten 100 nye stillinger i påtalemyndigheten har vi i denne regjeringsperioden vært med på å sørge for en massiv politisatsing. Det kan ingen undergå. Også i 2018 styrker vi politidistriktene i budsjettet. 300 mill. kr i ekstraordinære midler vil fortsatt øremerkes politidistriktene, og politidistriktenes driftsbudsjett er styrkes med ytterligere 100 mill. kr.

Denne satsingen vil sørge for et høyt nivå på anskaffelse av materiell og personell. I tillegg bevilges over 120 mill. kr for å gjennomføre ekstraordinære ansettelser av politistudentene. Vi ser at politidistriktene har hatt utfordringer med bl.a. avsetning av penger til sentrale IKT-systemer. Nå sørger regjeringen for at politidistriktene får flere frie midler. Dette er absolutt en veldig viktig del av dette justisbudsjettet.

Under den rød-grønne regjeringen var soningskøen på 1 200 personer. Vi har vært med på å sørge for at soningskøen nå er fjernet. Dette innebærer at færre ofre møter den kriminelle på gaten, og langt flere får bedre

rehabilitering. Der den rød-grønne regjeringen slapp fanger ut tidligere, sørger vi nå for at vi bygger nye fengsler og nye fengselsplasser. Soningsavtalen med Nederland var nødvendig som følge av en nedprioritering av norsk fengselsutbygging over flere år. Men vi har vært veldig tydelig på, også i Fremskrittspartiet, at Nederland-avtalen bare er et midlertidig tiltak fram til vi får bygd ut nok soningsplasser i Norge. Vi har allerede fått på plass 130 nye fengselsplasser i Norge, og i tillegg er vi, med dette budsjettet vi nå legger fram for 2018, i gang med 300 nye plasser i Agder.

Videre har regjeringspartiene, i godt samarbeid med bl.a. Kristelig Folkeparti, fått gjennomslag for at et tilstrekkelig antall fengselsplasser skal være på plass innen 2020, som en del av hele pakken knyttet til Nederland-avtalen. Dette er helt nødvendig for å sørge for å fjerne soningskøen og sørge for nok varetektsplasser.

En tredjedel av fangene i norske fengsler er utenlandske kriminelle, mens hele 80 pst. av dem som er fanger i Nederland, er utenlandske statsborgere. Jeg ser ikke noe problem med at disse soner i Nederland fram til vi sørger for å bygge nok fengselsplasser i Norge. Alternativet til Nederland per dags dato er jo en ny soningskø, og det er det vel ingen som ønsker.

Domstolene har fått den nødvendige styrking gjennom denne budsjettprosessen. Det har vært viktig for Fremskrittspartiet å styrke domstolene ytterligere under behandlingen i justiskomiteen. Jeg er glad for det vi har fått til i budsjettforliket – alle fire partiene.

Jeg er fornøyd med at budsjettforhandlingene har ført til ytterligere 15 mill. kr til drift i domstolene. Dette utgjør over ti dommerstillinger, som vil ha stor effekt på saksbehandlingstiden ved en rekke domstoler.

De siste årene har vi jobbet kontinuerlig med å bedre rettssikkerheten i Norge. Vi har startet arbeidet med innføring av lyd- og bildeopptak i samtlige rettssaler – et prøveprosjekt er allerede innført i Tromsø. I Fremskrittspartiets regjeringsperiode er det også opprettet et institutt for menneskerettigheter, og vi har i godt samarbeid med Kristelig Folkeparti fått til at vi nå skal ha en begrunnelse fra jury/meddomsrett i lagmannsretten, slik at personer som får en dom i straffesaker, vet hvorfor vedkommende ble dømt. Dette har vært en svakhet ved norsk rettsvesen i flere år og er nå ryddet opp i.

Også kriminalitetsofre har krav på rettssikkerhet. Derfor er jeg glad for at vi i denne perioden vi har lagt bak oss nå, har opphevet foreldelsesfristen for drap og grove overgrep. Vi har også fått opprettet en «cold case»-gruppe for gamle straffesaker som ikke er løst, slik at vi kan sørge for at vi forhåpentligvis kan få løst også dem.

Dette er nok en gang et budsjett med ofre i fokus, et budsjett som styrker politi, som styrker kriminalomsorgen, som styrker offeromsorgen, og som styrker dom-

stolene. Så er det helt korrekt, som det er blitt påpekt, at det er noen krav om effektivisering i et sånt system. Selvfølgelig må et område som får nærmere 40 mrd. kr av skattebetalingene, også ha krav på seg til å bruke ressursene på en god og effektiv måte. Det skulle bare mangle. Men det vi sørger for nå gjennom budsjettforliket, som vi kommer til å vedta i dag, er et godt justisbudsjett som setter offeret i sentrum, og som sørger for en fortsatt kraftig satsing av justissektoren som vi påbegynte for fire år siden.

Emilie Enger Mehl (Sp) [15:29:25]: Statsbudsjettet som hvert år legges fram, er et tydelig uttrykk for hvordan regjeringspartiene ønsker å prioritere. Et statsbudsjett er også, som annen politikk, omgitt av mye retorikk og vinnende setninger.

Det er også tilfellet i år. I løpet av debatten kommer vi til å høre mye fra regjeringspartiene om at det aldri har vært en større satsing på politiet – det har vi allerede hørt – og kriminalomsorgen kommer til å rose males med fravær av soningskøer og fengselsutbygginger.

Heldigvis har vi en offentlig debatt som bidrar til å nansere virkeligheten. De alternative budsjettene som opposisjonen hvert år utarbeider med grundighet, er også et tydelig uttrykk for hvordan partiene på Stortinget ønsker å prioritere.

For Senterpartiet er det helt avgjørende at vi har en justissektor som er i balanse, som trygger befolkningen, og som er tilgjengelig for alle innbyggere, uansett hvor de bor. Derfor er vi kritiske til at regjeringen bygger det meste av sin politikk på at så mye som mulig skal sentraliseres, og som gjennom ABE-reformen har gjennomført dramatiske kutt over flere år som går ut over stillinger og tjenesteproduksjon innen bl.a. politi, domstoler og kriminalomsorgen. I Senterpartiet går vi inn for en styrking av hele straffesakskjeden.

Når det gjelder domstolene, er vi spesielt opptatt av å styrke både små og store domstoler og at digitalisering må gjelde alle domstoler for å få full gevinst. Pengene vi bruker i kriminalomsorgen, skal brukes i Norge, ikke i Nederland.

Vi har også over flere år sett kutt i rettshjelp og bistand til de svakeste i samfunnet vårt, bl.a. når regjeringen har kuttet i fraværsgodtgjørelsen, ikke er villig til å justere salærsatsen eller inngå avtaler om forhandlingsrett, og som til og med har foreslått voldsomme kutt i frivillig sektor på justisfeltet, som heldigvis er trukket tilbake i budsjettforliket.

Senterpartiet foreslår en økning i bevilgningene til frivillige organisasjoner i justissektoren. Vi vil øke fraværsgodtgjørelsen for advokater og sakkyndige, som vi mener er spesielt viktige for lik mulighet til advokatbi-

stand i distriktene, og vi mener det er på tide å gi advokatene forhandlingsrett.

Den største satsingen vi i Senterpartiet gjør, er på nærpolitiet. Vi bevilger 500 mill. kr mer enn forlikspartene i frie midler til politidistriktene. Etter politireformen er det nå store behov for investeringer i samtlige politidistrikt. Det kreves bl.a. midler til ansettelse av politifolk, politijurister og sivil kompetanse, nytt utstyr og IKT-oppgraderinger. Regjeringen ser selv behovet, men de har ikke lagt inn tilstrekkelig med penger.

Vi har hele tiden kritisert politireformen, som er sentraliserende og distriktsfiendtlig, og som gjør at politiet blir distansert fra lokalsamfunn rundt i hele Norge. Nå blir reformen et faktum, men regjeringen har satt i gang den største politireformen i historien uten å følge opp med tilstrekkelig midler eller stillinger.

Jeg har merket meg innlegget til Per Fronth, som er hovedverneombud i Sør-Øst politidistrikt. Han skrev på Politiforum den 2. desember. Tittelen var «Når vi er for få», og han beskriver en krevende hverdag med få patruljer på jobb og liten mulighet til å be om bistand i situasjoner som krever det. Han skriver:

«Og i hodet ditt hører du stemmen til en politiker som sier at «Aldri har det vært satset så mye på politiet – stadig flere blir ansatt». Og du undrer deg over hvor disse personene har blitt av.»

Vi var mange som fikk litt av et sjokk da det første forslaget til budsjett kom og det ikke lå inne én krone til ansettelse av nyutdannede politifolk i 2018. I budsjettforliket lå det heldigvis inne 131 mill. kr til dette, men det må sies å være en moderat lettelse, for den summen er mye mindre enn tidligere år. Dessuten er det slik at nesten alle midler som bevilges til politidistriktene, nå er øremerket. Det er altså ikke midler i budsjettene for politiet til å gjøre egne prioriteringer, slik regjeringen sier de må gjøre.

Til tross for at politibudsjettene vokser og vokser, har politidistriktene over flere år opplevd å få et negativt økonomisk handlingsrom. I praksis kan det bety at politidistriktene blir nødt til å la stillinger stå ledige for å spare penger, slik vi har sett både i 2016 og 2017.

I budsjettforliket har forlikspartene lagt inn reduserte bevilgninger til politiet som kutt i overtidsbruk. For Senterpartiet framstår det som helt urealistisk å legge inn et slikt kutt når politiet allerede mangler bemanning, og de som er på jobb, må trå til når det trengs.

Jeg vil til slutt ta opp de forslagene som Senterpartiet har satt fram.

Presidenten: Representanten Emilie Enger Mehl har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Petter Eide (SV) [15:34:36]: Hei, president – unnskyld meg, «hei» er kanskje ikke et parlamentarisk uttrykk. Gode president!

Presidenten: Det er bra!

Petter Eide (SV) [15:34:45]: Det har vært interessant å bli kjent med justisarbeidet på Stortinget. Jeg trodde opprinnelig vi kanskje skulle få en debatt om hva som skulle skape trygghet og begrense kriminalitet, og se på kunnskap og premisser, men med Fremskrittspartiet i spissen har nok regjeringen vært mest opptatt av at det viktigste har vært å vise en såkalt «tough on crime»-politikk. Vi har her hørt en rekke solskinnshistorier, men både innsatte og ansatte, også arbeidstakerorganisasjoner innenfor justissektoren, har nok tegnet i hvert fall for meg et helt annet bilde.

Etter SVs syn har regjeringen vært altfor tøff i klypa i kriminalpolitikken. «Tough on crime»-politikken virker etter vårt syn mot sin hensikt. Hva er det de legger opp til? Jo, de legger opp til at det skal bli verre å sitte i fengsel. Det skal kuttes i driftsutgiftene til fengslene, det skal bli dårligere fysiske soningsforhold, og færre ansatte betyr også flere fanger per ansatt. Regjeringen vet inderlig vel at mindre personale betyr mer bruk av tvangsmidler, innlåsing og isolasjon, mer frustrasjon blant de innsatte og dermed mer vold. Likevel kuttes det.

Regjeringen vil også gjøre det vanskeligere å tilpasse seg et liv i frihet. Straffedømte må ikke regne med særlig hjelp for å tilpasse seg et nytt liv, for det kuttes også i de ordningene. Det er mindre penger til rehabiliteringsprogrammer, som rusmestring og sinnemestring, mindre penger til ettervern, og fortsatt skal mange sone i utlandet, hvor muligheten for å opprettholde nærhet til sitt eget profesjonelle og sosiale miljø er dårligere. SV er fornøyd med at Venstre støtter forslaget fra SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet om å avvikle fengslet i Nederland. Det er på tide, vi håper vi kan få stoppet dette raskest mulig.

Denne «tough on crime»-politikken berører også rettssikkerhetsområdet. Regjeringen står for en politikk som innebærer at alminnelige folk som har behov for rettshjelp, i framtiden får mindre støtte. Opprinnelig skulle det gis mindre til gratis rettshjelp både til organisasjoner og til advokater, og det uttrykker for meg en ideologisk retning som jeg er sterkt imot. Regjeringen vet inderlig godt at den type kutt svekker grunnleggende rettssikkerhet. Likevel ble dette foreslått.

Innenfor flyktning- og asylpolitikken, som er en del av dette området også, om ikke så direkte knyttet til vårt budsjettområde, uttrykkes «tough on crime»-politikken med at fattige flyktninger skal avskrekkes fra å komme til Europa. Det humanitære bidraget for å redde båtflyktninger i Middelhavet skal kuttes.

Pistoler og strafferamme er ikke en del av vårt budsjett, men bare for å nevne nok en illustrasjon på «tough on crime»: Regjeringen ønsker permanent bevæpning av politiet. De ønsker også å utvide maksimal strafferamme til 26 år – «tough on crime» alt sammen.

SV vil ta ansvar i justispolitikken, men vi vil ikke at den skal baseres på populære og folkelige ideer om hvordan kriminalitet skal behandles. Det skal være basert på kunnskap. Vi vil gi mer penger til kriminalomsorgen, for vi vet at det fører til bedre rehabilitering. Vi vil ha mer penger til ettervern, for det gjør at det å komme tilbake til et liv i frihet blir bedre. Vi vil gi mer til rettshjelp, fordi det vil styrke rettferdigheten blant folk, og det skal ikke være sånn at manglende finansiering av justissektoren skal gjøre at det skal være de økonomiske forskjellene mellom folk som styrer i hvilken grad man får grunnleggende rettssikkerhet.

Helt til slutt vil jeg ta opp SVs forslag, nr. 11 og 12.

Presidenten: Representanten Petter Eide har teke opp dei forslaga han refererte til.

Abid Q. Raja (V) [15:39:14]: Justispolitikken er rygraden i en moderne rettsstat, og oppklaring av forbrytelser er en av statens viktigste oppgaver. Kriminalitet skaper utrygghet og mistillit i samfunnet. I Venstre mener vi at den beste måten å bekjempe kriminalitet på, er å forebygge den. Derfor henger justispolitikken også sammen med satsingen på barn og oppvekst, barnehage og skole, gode lærere og et solid sikkerhetsnett for barn som Venstre har fått til sammen med regjeringen og Kristelig Folkeparti.

Politiet nyter stor tillit i befolkningen. Denne tilliten har de fordi befolkningen opplever trygghet når politiet er både kjent, synlig og tilgjengelig. Jeg er derfor glad for at politiet nå tilføres flere ressurser. For Venstre var et viktig krav i forhandlingene om politireformen et politisom er der når en trenger det, og som tar en på alvor. Vi mener politireformen gjør politiet bedre i stand til å løse de oppgavene som vi forventer at et moderne politi skal løse.

Det har vært viktig for oss å prioritere familievoldssaker og saker som omhandler barn. Gjennom politireformen vil mer ressurser rettes mot etterforskning og forebygging i denne typen saker. I den forbindelse er det viktig at barn som opplever vanskelige ting, blir møtt på en god måte. Derfor er vi veldig fornøyd med at det nå også blir barnehus i Sogn og Fjordane. Barn må tas på alvor og møtes av fagfolk med kompetanse.

Når vi styrker politiet, er det viktig at vi også sørger for at domstolene har nok ressurser til å ivareta sitt samfunnsoppdrag. Vi har fått bekymringsmeldinger fra domstolene som vi tar på alvor, og vi sørger derfor for en styrking. Lang saksbehandlingstid svekker tilliten til

rettssystemet og samfunnets evne til å løse konflikter, og det er derfor viktig med et løft for domstolene.

Vi har over flere år hatt en offensiv satsing på gjennomføring av straff, som har resultert i at soningskøene i praksis er borte. Det er Venstre veldig fornøyd med. Nå er det imidlertid viktig at vi ser nærmere på kvaliteten i soningstilbudet. Vi får meldinger om at forholdene i fengslene er mer krevende enn tidligere. Derfor er jeg glad for at Venstre har fått flertallet med seg på at regjeringen skal se på innsattes aktivitets- og rehabiliterings tilbud samt utviklingen i antall alvorlige hendelser, som vold og trusler. Dette vil Venstre følge opp i det videre. Det er viktig for å sikre en god rehabilitering og for trygge arbeidsforhold for ansatte i kriminalomsorgen.

Å ha rett er ikke det samme som å få rett. Man må vite om retten og ha ressurser til å kjempe for den retten. Ikke alle har det. Derfor var det avgjørende viktig for Venstre å rette opp kuttene og styrke tilskuddene til rettshjelpiltakene til de aller svakeste – de slitne, de som er vant til å møte stengte dører, og som trenger hjelp til å skaffe seg tak over hodet, nok mat eller nødvendig helsehjelp. Derfor styrker vi Gatejuristen, Juridisk rådgivning for kvinner, Jussbuss, Jussformidlingen osv. Vi har også sikret midler til videreutvikling av Barnas Jurist og Gatas Økonom. Barnas Jurist hjelper barn og unge under 25 år og jobber med å nå ut til sårbare barn og unge. Gatas Økonom gir gratis økonomiråd til folk som har eller har hatt et rusproblem. Et samfunn måles på hvordan vi tar vare på våre svakeste, og denne posten på budsjettet er et synlig bevis på det. Derfor var denne aller viktigst for Venstre.

Av samme årsak har vi også sett på salærsatsen for advokater, at den skal henge med, og vi ser fram til at regjeringen skal se nærmere på dette.

Et samfunn måles også på hvordan vi tar vare på våre dyr, og vår satsing på dyrepoliti har medført at dyrekriminalitet tas på alvor. Når en katt blir brakt inn til dyrlegen med 20 luftgeværkuler i magen, må det få konsekvenser for noen. Derfor er jeg glad for at Venstre har sikret midler til to nye enheter, i Hordaland og Sogn og Fjordane og i Oppland og Hedmark. Fra før har både Østfold, Rogaland og Trøndelag egne enheter, og vi får da til sammen fem regioner med dyrepoliti i landet.

Som ledd i oppfølgingen av Gjörv-kommisjonens rapport skal det bygges et beredskapssenter på Taraldrud. Lokalbefolkningen er bekymret for hvilke konsekvenser et slikt senter vil få, og det er en bekymring jeg har full forståelse for. Jeg er derfor glad for at regjeringen nå må sørge for at beboere og naboer involveres i arbeidet med tilstrekkelig støydempende tiltak. Det har vært mitt valgløfte til lokalbefolkningen, og jeg er glad for at vi leverer på det.

Etter samtykke fra Stortinget inngikk regjeringen i 2015 en avtale om å leie soningsplasser i Nederland. Venstre stemte imot, fordi vi var prinsipielt uenige i at soning av norsk straff skal skje i utlandet. Særlig bekymret var vi for konsekvenser for rehabiliteringen, da avstanden til pårørende i Norge blir stor, og man blir mer isolert fra det øvrige samfunnet. Når vi nå ser at det er ledige soningsplasser i Norge, og flere fengsler er under bygging, er det ingen grunn til å videreføre avtalen. Derfor vil jeg ta opp det løse forslaget som jeg har fremmet, og i tråd med samtaler med regjeringspartiene, og i tråd med budsjettavtalen, ber jeg om at det blir oversendt. Jeg ser fram til at justisministeren vil respondere på en slik oversendelse.

Helt til slutt: Venstre har styrket den gratis råd- og veiledningstjenesten slettme.no med 2 mill. kr. Krenkelser på nett ser ut til å være et økende problem, og da kan man få hjelp nettopp på slettme.no.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja har tatt opp det forslaget han refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:44:30]: Jeg må innrømme at jeg ikke klarer å få med meg like mye i mitt innlegg som representanten Raja, for det var impoerende.

Jeg vil takke komiteen for godt arbeid. Kristelig Folkeparti sitter ikke i komiteen, men vi er veldig opptatt av og fornøyd med gjennomslag som vi har fått gjennom forliket.

Trygghet i hverdagen er kanskje den viktigste oppgaven vi har som politikere. Det å sikre at innbyggere er trygge, er det viktigste. Vi har den tilnærmingen at vi tror at det skjer gjennom forebygging. Derfor har jeg ofte sagt i justisdebattene at mye av det viktigste arbeidet til denne komiteen skjer i andre komiteer. Det synes jeg er en viktig bit å ha med seg når en diskuterer justispolitikk.

Utgangspunktet for debatten er regjeringas forslag til statsbudsjett. Der var det mye godt – penger til beredskapssenter, til helikopter, frie midler til politiet osv. Det var mange viktige tiltak. Men da Kristelig Folkeparti gikk inn i arbeidet, mente vi at det var nødvendig også å sikre midler til ansettelse av 2018-kullet i politiet. Grunnbemanningen er utrolig viktig. Den gir mulighet for mer synlig politi, som skal ha de viktige etterforskningene, løse de viktige sakene, være til stede når folk opplever uro. Målet om to polititjenestemenn per 1 000 innbyggere var viktig. Derfor er vi veldig godt fornøyd med at vi sammen med regjeringspartiene og Venstre har funnet ikke nødvendigvis så mye penger som vi i utgangspunktet skulle hatt, men gjennom forhandlingene har vi vist at de 131 mill. kr vil kunne være nok til å sikre ansettelsene. Det er i tillegg til de frie midlene som ligger

der fra før av. Så vi er godt fornøyd med at det løftet kommer på plass.

Kristelig Folkeparti har i forhandlingene prioritert spesielt to felt: vold og overgrep, spesielt rettet mot barn, og menneskehandel. Når det gjelder vold og overgrep, er det helt avgjørende å lykkes med forebygging og tidlig innsats. Vi begynner med et løft til jordmødrene, som kan komme inn på et så tidlig tidspunkt at de kan snakke med de gravide og kanskje forebygge eller avdekke at det skjer vold eller overgrep mot mor, og kan også forhindre at barnet blir utsatt for det. Det er også et kraftig løft for helsesøstre, med 100 mill. kr. Det samme blir prioritert til barnevern og familievern, som er viktig for forebyggingen.

Punktet politi er selvsagt helt avgjørende når sakene og hendelsene har skjedd, for å kunne avdekke. Også midler til etterforskning, til Kripos, er ekstremt viktig for å løfte den nasjonale kompetansen.

Det er flere som har nevnt overgrep på nett. Det er en stor utfordring. Jeg så i dag at det var avdekket en sak om en mann i 20-årene som en fryktet var tilknyttet opp mot 400 saker. Barn er ekstremt sårbare på nett, og det å løfte kompetansen der er kjempeviktig. Jeg har besøkt Kripos flere ganger, og det er tydelig at vi har en stor jobb å gjøre. Den kraftige satsingen som det tross alt er også i år – for det var en stor satsing også for inneværende år – håper og tror jeg vil bety at vi kommer mange steg videre. Til slutt: Oppfølging av ofre er vel så viktig, sikre at de som har blitt utsatt for vold eller overgrep, selvsagt kan komme tilbake igjen til samfunnet på en god måte. Der har vi en viktig jobb å gjøre.

Når det gjelder jobben mot menneskehandel, er det viktig for oss. Det er i internasjonal sammenheng ikke så mange ofre for menneskehandel i Norge, men vi vet at det skjer. Det er en brutal utnyttelse av mennesker, enten det gjelder arbeid, tvang eller prostitusjon. Nå bevilges det penger til EXIT-team i hvert politidistrikt, dedikerte team som har kompetanse – jurister og etterforskere som forhåpentligvis kan ta flere bakmenn – og også flere midler til frivillige organisasjoner som jobber med å gi botilbud og andre tilbud til ofre for menneskehandel og til prostituerte som trenger sosiale tiltak.

Frivillige organisasjoner er også noe som har blitt løftet i budsjettforliket. Både kriminalomsorgen, retts-hjelpsorganisasjoner og, som sagt, sosiale tiltak for ofre for menneskehandel og prostitusjon er blitt løftet. Det er ekstremt viktig, fordi de gjør et godt arbeid for å utfylle og for å hjelpe dem som trenger det mest.

Domstolene er blitt løftet både gjennom hovedforliket og i komité. Det er jeg glad for, for – som representanten Frølich også var inne på – der er det fortsatt en jobb å gjøre. Når vi styrker politiet så mye som vi gjør, er det viktig at domstolene holder tritt. Derfor er jeg også

glad for at vi når det gjelder kriminalomsorgen, har klart å løse utfordringen med de lange køene. Det er viktig at folk får lov til å sone og komme videre så raskt som mulig. Jeg er glad for at representanten Raja gjør forslaget om til et oversendelsesforslag, for det er ingen av oss som ønsker at avtalen med Nederland skal vare lenger enn den må. Dersom en løser kapasiteten i Norge, er det fint å kunne avslutte den og putte pengene inn i den norske kriminalomsorgen, som trenger midlene for å få en best mulig rehabilitering.

Statsråd Per-Willy Amundsen [15:49:51]: Trygghet i hverdagen og styrket beredskap er av regjeringens aller viktigste prioriteringer. Det avspeiler også årets budsjett for justissektoren.

Politiet leverer godt i dag, og det skal de gjøre i fremtiden også. Nærpolitireformens strukturtiltak ferdigstilles i løpet av 2018, og det bidrar til å frigjøre ressurser som kan brukes til å øke kvaliteten på tjenestene. Endringskapasiteten kan da i større grad konsentreres om bedre tjenestetilbud og bedre kvalitet.

Det er også igangsatt en rekke tiltak for å heve kvaliteten på etterforskning og politiarbeid i hele landet. Med mer politiarbeid på stedet og felles straffesaksinntak for hele politidistriktet vil dette gi resultater.

Fra 31. desember 2013 og frem til høsten i år, 30. november, har det blitt hele 2 250 flere årsverk i norsk politi. Av disse er rundt 1 300 politiutdannet. Det gjør at vi nå passerer en litt historisk milepæl. For første gang i norsk historie er det 10 000 politiutdannede i jobb for å ta vare på sikkerheten til folk flest og tryggheten for borgerne – en prioritert oppgave, som denne regjeringen i høyeste grad leverer på. Totalt er det 17 025 årsverk i politiet. Vi nærmer oss nå den politidekningen som vi har tatt mål av oss å nå, at vi i 2020 skal ha en politidekning på 2 per 1 000. Tallet per dags dato er 1,89. Vi er dermed på god vei, og igjen leverer regjeringen på et viktig område, som handler om trygghet for befolkningen.

Regjeringen har i budsjettforslaget for 2018 foreslått å øke politiets driftsbudsjett med 100 mill. kr. Det er riktig, det har flere referert til, men det kommer i tillegg til at vi viderefører de 295 mill. kr som ble lagt på bordet for 2017, og som handler om frie midler til politiet. Det er også bra at man i budsjettforliket har funnet rom for ekstra midler for at de nyansatte fra Politihøgskolen skal få jobb i etaten i løpet av 2018. Jeg forventer at dette igjen vil innrette oss mot det målet vi har satt oss. Den sterke oppbyggingen av norsk politi fortsetter videre.

Domstolene styrkes og moderniseres. Regjeringens forslag for 2018-budsjettet er en fortsettelse på tidenes digitaliseringssatsing. Regjeringen bevilger ytterligere 37 mill. kr til digitale domstoler. Til sammen er det bevilget 235 mill. kr til IKT-prosjekter som vil effektivisere

saksbehandlingen og kommunikasjon med eksterne aktører. I tillegg bevilges det 21 mill. kr til økt kapasitet.

Regjeringen er opptatt av kort tid fra dom til straffegjennomføring og at politiet får de varetektsplassene de trenger. Da regjeringen tiltrådte 16. oktober 2013, sto 1 213 personer i soningskø. Nå er denne soningskøen avvirket. Politiets varetektsbehov er i all hovedsak dekket. Leie av fengselsplassene i Nederland har bidratt til dette, og regjeringen har lagt opp til å forlenge avtalen frem til september 2019.

Vi har også en historisk satsing på beredskap. Totalt lå det i forslaget 867 mill. kr til igangsettingen og byggingen av beredskapssenteret, tre nye politihelikopter av høy kvalitet og styrket grensekontroll. Beredskap og trygghet for folk flest – trygghet for borgerne – er en av statens viktigste oppgaver, og det er et område denne regjeringen i høyeste grad leverer på.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [15:55:03]: Etter forliket skal politi og påtalemyndighet ifølge innstillinga få ei styrking på 1 054 mill. kr. Problemet er at når ein summerer det som går til lønns- og prisvekst, ABE-kutt og andre kutt og det som er låst til investering i beredskap, slik eg viste til i innlegget mitt, så går ein faktisk i minus. Det er 74,6 mill. kr i minus. På toppen av dette skal nye ABE-kutt på 0,2 pst. dekkjast inn. Eg forventar at statsråden kjenner til tala, dei kjem frå hans eige budsjettforslag. Og berre for å presisere det, dei 100 mill. kr som statsråden ofte seier er ei styrking av politidistrikta, og dei 30 mill. kr som skal gå til Oslo politidistrikt, er òg inkludert i dette reknestykket.

Kan statsråden innrømme at budsjettet for politi og påtalemyndighet for 2018 inneber ei svekking av politidistriktet og handlingsrommet deira, eller vil statsråden halde fram med å nekte for akkurat det?

Statsråd Per-Willy Amundsen [15:56:13]: Jeg har veldig vanskelig for å kjenne meg igjen i den beskrivelsen som opposisjonen og i særdeleshet Arbeiderpartiet driver på med. Det er en realitet at politiet har fått et historisk løft under denne regjeringen – det gjelder antall ansatte, antall årsverk stiger, og vi har lagt til grunn styrking av politiets frie midler.

Også politiet, i likhet med alle andre offentlige etater, må legges til grunn effektivisering. ABE-kutt er ikke noe som kun gjelder politiet, det gjelder for de aller fleste i offentlig sektor, i statlig sektor. Det er rom for å prioritere innenfor budsjettene også for politiet. Jeg mener at man her, som i alle andre situasjoner, må prioritere. Politiet må foreta prioriteringer. Det må alle i offentlig sektor gjøre, for vi må bruke pengene klokt.

Jan Böhler (A) [15:57:37]: Etter at Meld. St. 18 for 2016–2017 om bærekraftige byer og sterke distrikter kom i vinter, skulle Politihøgskolen utredes lagt utenfor Oslo, og jeg tok opp dette med justisministeren den 8. mars i år. Da svarte justisministeren meg med å understreke at dette var en utredning, og sa at

«vi skal være forsiktige med å forhåndskonkludere med hva resultatet av utredningen blir».

Status nå er at det er i gang en vurdering av kompetansebehovet til Politihøgskolen i framtiden, og at selve utredningen av hva slags politihøgskole man skal ha, dimensjonering osv., starter 1. januar. Den er altså ikke kommet i gang. Likevel skriver Høyre og Fremskrittspartiet i budsjettinnstillingen for justiskomiteen at de vil

«understreke at en ny, moderne PHS skal lokaliseres utenfor Oslo».

Er statsråden enig med meg i at det er useriøst å forhåndskonkludere på denne måten, slik han advarte mot i spørretimen den 8. mars i år?

Statsråd Per-Willy Amundsen [15:58:41]: Det mener jeg selvfølgelig ikke, rett og slett fordi det spørsmålet som representanten viser til, handlet om det arbeidet som faktisk var igangsatt, og som vi jobber ut fra. Det ligger også føringer fra Stortinget om at man skal forsøke å få til plassering av fremtidig politihøgskole utenfor Oslo. Så det vil bli fulgt opp i det videre arbeidet, men vi vil komme tilbake til Stortinget med hvordan den endelige strukturen skal se ut, og informere om det. Dette må selvfølgelig også ses i sammenheng med dimensjoneringen av politihøgskoleutdanningen i framtiden, altså antall utdannede som det vil være behov for, for det må også ses i sammenheng med at vi når måltallet i 2020 om to polititjenestemenn og -kvinner per tusen innbyggere. Så dette må man ha en helhetlig vurdering av. Og at man legger føringer fra Stortinget, er ikke noe nytt.

Emilie Enger Mehl (Sp) [15:59:59]: Jeg synes regjeringen er god på kutt, og de er også gode på kutt som det er vanskelig å forstå hva som ligger bak. Man kan ta bl.a. juryordningen som eksempel. Det var først beregnet at det å avvikle juryordningen skulle spare 5 mill. kr. Så kom budsjettforliket, hvor det plutselig var lagt inn et ekstra kutt på 3 mill. kr, som en besparelse der. I budsjettforliket som kom, lå det også plutselig inne et kutt i bevilgningene til politiet på 6,5 mill. kr, som følge av at det skulle bli redusert overtidsbruk. Det framstår også som et urealistisk kutt når vi hører at politiet har for mye å gjøre, har for få på jobb og ikke får forsterkninger, og at politiet må bruke de ressursene de til enhver tid har tilgjengelig.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva er bakgrunnen for at man plutselig har gjort disse ekstra kuttene, og

hvordan skal de ulike politidistriktene instrueres for å unngå overtid?

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Per-Willy Amundsen [16:01:03]: Alle politidistrikt har ansvar for å håndtere sin økonomi klokt og gjøre de riktige prioriteringene, og det er grunn til å mene at man kan bruke ressursene enda mer effektivt, slik at man kan begrense bruken av overtid.

Det er gjennomgående, fra opposisjonen, en kritikk av at man ikke bruker nok penger. Jeg synes det er litt underlig, all den tid den forrige regjeringen ikke klarte å levere på justisfeltet i det hele tatt, ikke var i nærheten av den oppbyggingen av norsk politi og straffesakskjeden som denne regjeringen gjennomfører. At man da legger til grunn en mer effektiv bruk av skattebetalernes penger, mener jeg er noe som alle må sørge for. Det er vårt felles ansvar at de pengene vi bruker innenfor offentlig sektor, det være seg i justissektoren, utdanningssektoren eller hvor det måtte være, brukes på en klok måte, og at de brukes til det som de skal – i dette tilfellet å skape trygghet for borgerne.

Emilie Enger Mehl (Sp) [16:02:13]: Vi er alle enige om at det å bruke penger effektivt er bra, men jeg opplever at statsråden stadig vekker stå for kutt inn til beinet, og når det ikke er mer å kutte, kutter han i beinet også. ABE-reformen er et godt eksempel på det, og det har allerede vært tatt opp.

Innenfor domstolene er også ABE-reformen et problem. Tidligere har bl.a. Domstoladministrasjonen og Den norske Dommerforening sagt at ABE-reformen hittil har ført til at 40–45 dommerstillinger blir kuttet. Da snakker vi ikke om kutt i byråkratiet, men om kutt i tjenesteproduksjonen. Hvis man viderefører de kuttene, er det anslått at det vil føre til 15–20 nye stillingskutt.

Da er mitt spørsmål igjen: Hva får statsråden til å tro at man kan kutte i byråkratiet når det ikke er mer byråkrati å kutte og man begynner å kutte i stillinger? Og hvordan er kuttene i bl.a. kriminalomsorgen forenlig med at man skal få en bedre tjenesteproduksjon og en bedre justissektor?

Statsråd Per-Willy Amundsen [16:03:13]: Det kan være en grunn til at denne regjeringen fortsetter når en ser at alternativet til denne regjeringen overhodet ikke kan tenke alternativt når det kommer til hvordan man bruker penger. Det handler ikke bare om å øke budsjettene. Det handler også om hvordan man bruker de midlene man faktisk har til rådighet.

Når det gjelder domstolene, handler det om digitalisering. Det handler om at man er mer effektiv, som f.eks. med endringen som ble gjort med juryordningen, og at man bruker pengene klokere.

Det gjelder det samme for kriminalomsorgen og politiet: Man kan bruke pengene mer smart, på en måte som skaper gode tjenester og leverer et godt tilbud til borgerne, uten at man nødvendigvis må styrke budsjettene ved enhver anledning.

Så mener jeg – her som i alle andre saker – at vi alltid vil følge budsjettsituasjonen for etatene.

Petter Eide (SV) [16:04:32]: Jeg vil veldig gjerne rette oppmerksomheten mot det opprinnelige forslaget til budsjett, som kom for noen uker siden. I det forslaget hadde regjeringen, Høyre og Fremskrittspartiet, kuttet betydelige midler fra rettshjelpsordningen, altså de små organisasjonene som gir rettshjelp til folk som har dårlig økonomi. Jeg ble nedringt av ulike organisasjoner som var svært fortvilet. De visste at det var veldig mange mennesker som ikke kunne få hjelp. Denne ordningen er satt i sving nettopp fordi den skal utjevne økonomiske forskjeller, slik at også folk som har dårlig råd, skal ha anledning til å få rettshjelp. Vi fikk aldri noen ordentlig forklaring på hvorfor dette tiltaket var nødvendig, så jeg ber justisministeren om nå å forklare salen hvorfor man ønsket å kutte støtten til disse organisasjonene.

Statsråd Per-Willy Amundsen [16:05:32]: I det opprinnelige budsjettforslaget – og dette har jeg for så vidt gjort rede for tidligere – valgte vi når det gjaldt rettsikkerhet, å prioritere vergemålsordningen. Vergemålsordningen trengte et løft, og det ligger inne et betydelig løft i budsjettet, noe som er helt nødvendig for å ivareta viktige funksjoner som vergemål skal ha. Så det var en ren prioritering.

Nå registrerer jeg – og jeg synes det er godt – at de fire borgerlige partiene seg imellom har funnet en god løsning, som gjør at man også styrker de frivillige organisasjonene. Men det er likevel grunn for meg til å understreke at når man prøver å fremstille det opprinnelige kuttet som lå inne i budsjettet, som et veldig sterkt anslag mot rettsikkerheten, er det relativt overdrevet, all den tid det var basert på omtrent det nivået vi hadde i 2015. Så så dramatisk var det ikke, men jeg ser positivt på at vi har klart å finne enda mer rom i Stortinget ... (presidenten avbryter).

Presidenten: Tiden er ute.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:06:52]: En av de viktigste utfordringene vi står overfor, er å bekjempe vold og overgrep i samfunnet, spesielt også utfordringene på nettet. Undertegnede og statsråden har delt et engasjement for lagring av IP-adresser, som er krevende politisk, men som er viktig for å kunne avdekke flere av dem som er pedofile, som utnytter barn på nettet, eller som

sprenger og laster ned overgrepsskildringer. Men totalt sett virker det på meg som at man ligger langt etter. Når jeg besøker Kripos, virker det som om vi egentlig kunne tatt veldig mange flere hvis vi hadde hatt kapasitet til det. Og det å jobbe enda mer målrettet og satse enda mer på det feltet er noe som i alle fall jeg er opptatt av.

Kan statsråden si litt mer om sine planer for det videre arbeidet for virkelig å løfte det feltet og komme enda lenger, både for å beskytte flere og for å få tatt flere av dem som begår overgrep, laster ned ulike bilder og gjør ulovligheter på nettet?

Statsråd Per-Willy Amundsen [16:07:44]: Jeg setter veldig stor pris på det spørsmålet. Dette er et av de viktigste områdene vi må levere på – og levere bedre på – innenfor justissektoren, for det handler om å ta vare på de svakeste av alle: barn og unge som blir utsatt for overgrep, også på nettet. Dette er det viktig å løfte gjennom prioriteringer, som man gjør, og jeg er veldig glad for at man også styrket det ytterligere gjennom budsjettforliket i Stortinget. Men det handler også om metoder, det handler om å gi politiet de metodene de trenger for å bekjempe overgrep på nettet. Da er – som representanten Ropstad helt riktig viste til – lagring av IP-adresser over lengre tid enn det som er mulig i dag, et tiltak. Det utredningsarbeidet er i gang. Jeg har gitt det prioritet og vil komme tilbake så raskt som mulig, slik at vi får en avklaring på det. Som helt riktig påpekes, må det avstemmes mot menneskerettigheter og den typen problematikk, men her har jeg alle intensjoner om å komme raskt tilbake til Stortinget.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jan Böhler (A) [16:09:15]: Som justisministeren er kjent med, har jeg lenge vært bekymret for situasjonen når det gjelder organisert kriminalitet og kriminelle gjenger etter at regjeringen først fjernet begrepet «organisert kriminalitet» fra tildelingsbrevene til politiet, som altså styrer politiets innsats, fra det ene året til det andre, og så la ned alle org.krim-seksjonene i politiet 1. mai i år.

Min bekymring bekreftes av de siste tallene når det gjelder antall straffesaker som er reist med org.krim-paragrafen, det som nå er straffeloven § 79, tidligere § 60. I 2014 var det 36 slike saker. Jeg mener ikke at det er et stort tall, men tallet var over tre ganger høyere enn det er når det bare gjenstår noen få dager av 2017, nemlig 11 saker i 2017, altså under en tredjedel av det som var i 2014. Så jeg er bekymret for situasjonen når det gjelder å jobbe langsiktig og omfattende med disse organiserte kriminelle miljøene, og for om man greier å rettføre saker mot

dem etter org.krim-paragrafen, hvor man har høyere strafferammer og kan bruke bedre metoder.

Jeg hører også stadig fra dem som jobber eller har jobbet med kriminelle gjenger og organisert kriminalitet i politidistriktene i egne seksjoner, at de nå ikke får konsentrere seg på samme måte om å jobbe langsiktig og konsentrert med dem, men at de må rykke ut på alle slags typer kriminalitet, og at det går utover det å avdekke strukturene, ta hovedmennene, og ikke bare reagere fra dag til dag på det som skjer ute på gata. For problemet er at hvis man ikke får tatt strukturene, tatt hovedmennene, så skjer det mer og mer ute på gata, som vi dessverre har sett i den senere tiden.

Hvis vi ser på forskjellige steder i landet, og særlig i Oslo og noen bydeler her, har vi sett at de kriminelle gjengenes rekruttering av unge til narkotikaling, til å utføre vold, til å slåss om territorier for hvor man skal selge narkotika, har økt kraftig. Det er blitt betydelig mer utrygghet i noen av nærmiljøene, f.eks. i Oslo sør, der en person ble bortimot henrettet på åpen gate for bare noen uker siden.

Det er bra at regjeringen foreslår 30 mill. kr til økt innsats i Oslo sør mot dette, men det er samtidig en innrømmelse av at situasjonen er forverret, og at man ikke har gjort nok til nå.

Min utfordring til justisministeren er å ta lærdommen inn over seg, at man må gjøre denne satsingen med 30 mill. kr langsiktig, at en må gå inn i hele Oslo, i flere bydeler, og også inn i andre politidistrikter som har samme type utfordringer, og man må bygge opp igjen egne enheter som får jobbe konsentrert med den store utfordringen med organisert kriminalitet og kriminelle gjenger.

Jeg håper statsråden tenker på at da jeg sist var i justiskomiteen, gikk Fremskrittspartiet faktisk inn for en nasjonal styrke mot organisert kriminalitet – altså ytterpunktet av det man gjør i dag.

Nicholas Wilkinson (SV) [16:12:30]: Barn skal ikke vokse opp med lyden av skyting og sjokkgranater i skolegården. Planen for politiets beredskapssenter er at det skal ligge 850 meter fra skolene og barnehagene i mitt Oppegård, og at det skal trenes med eksplosiver og minst 3 000 skudd i døgnet på en åpen skytebane. Barna i Oppegård vil vokse opp med lyden av eksplosiver og skudd fra de står opp til de legger seg. Om vi visste at vi fikk mye mer trygghet og sikkerhet for plagene, ville situasjonen kanskje vært en annen. Men vi har store tvil om planen som den ligger, gir styrket beredskap.

Departementsråden i Justisdepartementet har kalt prosjektet et symbolprosjekt. Øvingsmulighetene er innskrenket til et minimum, 22. juli-rapporten viste at vi trenger mer samtrening mellom politiet og Forsvaret,

og vi må kunne skyte fra helikopter. Beredskapssenteret på Taraldrud løser ingen av disse utfordringene.

Skal vi bruke 2,6 mrd. kr, må vi vite at det er verdt det. Derfor foreslår vi nå en ekstern evaluering med sikte på å forbedre prosjektet så det gir styrket nasjonal beredskap, bedre treningsmuligheter for politiet og mindre plager for lokalsamfunnet. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV står bak forslaget til vedtak, og vi har flertall om Venstre stemmer for forslaget.

Den 7. juni i år sa Ola Elvestuen fra Venstre dette om beredskapssenteret på folkemøtet i Søndre Nordstrand: Vi må ta et steg tilbake, se på ulike alternativer. Har jeg en posisjon til å påvirke, skal jeg definitivt ta den beslutningen umiddelbart.

Elvestuen har posisjonen, og beslutningen er foran ham.

Den 22. august i år, på Kolbotn, gikk Abid Q. Raja enda lenger:

Hvis Venstres stemmer kreves for å få igjennom et budsjett for å bygge dette beredskapssenteret, så skal jeg love dere at vi skal gjøre alt vi kan. Det lover jeg dere.

Og videre:

Hvis dere stemmer på meg, sa Raja, kommer jeg aldri til å akseptere at et budsjett går gjennom for å bygge det beredskapssenteret med mindre dere er fornøyd. Det lover jeg dere.

Vel, folk i Oppegård er ikke fornøyd med forslaget fra Venstre. Raja skryter av et uforpliktende forslag om tilstrekkelig støydemping og involvering, men det er nå kun Venstre som tror at dette forslaget er noe annet enn luft fra regjeringen.

Norge trenger bedre beredskap. Vi trenger et sterkt nasjonalt beredskapssenter, der vi vet at vi bruker pengene klokt så Norge blir tryggere i kampen mot terror. Og senteret må bygges slik at barna i Oppegård ikke vokser opp med lyden av skyting og sjokkgranater.

Maria-Karine Aasen-Svensrud (A) [16:15:54]: Jeg vil låne ord fra Kriminalomsorgsdirektoratet når jeg starter dette innlegget. «Tilnærmet uhåndterlig», er beskrivelsen fra KDI. Norsk kriminalomsorg står altså overfor en situasjon som nærmer seg uhåndterlig. Fra de ansatte får vi tilbakemeldinger om at det er en sterk økning i volds- og trusselhendelser i fengslene våre. Slik kan vi ikke akseptere at det er. Vi må ta signalene fra dem som jobber i fengslene, på alvor. Vi kan ikke akseptere at folk går på jobb og risikerer å komme hjem med et blått øye. Statsråden har vært kjent med disse utfordringene over tid, men har valgt ikke å gjøre noe med det. I stedet har regjeringen med støttepartier fortsatt med de uansvarlige kuttene i budsjettet.

De ansattes organisasjoner har beskrevet budsjett-situasjonen som en systematisk nedbygging av norsk

kriminalomsorg. Sulteforingen av fengslene våre vil, om den ikke opphører, føre til flere gjengangere og farligere kriminelle. Dette kan ikke Arbeiderpartiet akseptere. Derfor foreslår vi 60 mill. kr mer enn regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti for å ivareta sikkerheten i fengslene og styrke det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

I prosessen med å synliggjøre situasjonen i fengslene og kriminalomsorgen har jeg ved flere anledninger stilt statsråden spørsmål om hvordan han vil sikre en forsvarelig kriminalomsorg, og hvordan han vil få ned antall volds- og trusselsituasjoner overfor ansatte som det i dag meldes om. Svaret fra statsråden har ikke gitt meg god nattesøvn. I stedet for å være opptatt av å gjøre noe med situasjonen har han fortsatt å snakke om behovet for effektivisering og virket urovekkende fornøyd med egen innsats.

Jeg vil gjenta meg selv og understreke det jeg mener må være hovedmålet med kriminalomsorgen. Kriminalomsorgen skal sørge for god rehabilitering av innsatte, slik at de kan vende tilbake til samfunnet som gode naboer for deg og meg. Jeg er nå bekymret for at vi ikke lenger kan forvente dette, og at målet fra regjeringens side ser ut til å være oppbevaring framfor rehabilitering.

Regjeringen bør lytte til KDI, som i helgen ble sitert slik i Bergens Tidende:

«Nå er det vanskelig å se hvordan vi skal håndtere nedskjæringer i flere år. Det er noe vi må gjøre mindre av. Ett resultat vil bli økt innlåsing av de innsatte.»

KDI håper at storting og regjering vil ta kloke valg framover. Det gjør jeg også.

Guro Angell Gimse (H) [16:18:56]: Vi har en av verdens beste utdannelser av politifolk. Det er ikke mange land som kan skilte med et høyskoleutdannet politikorps, og det er nok også en av grunnene til at politiet i Norge nyter høy respekt i befolkningen. Det er en generalistutdannelse som ligger til grunn for politistudiet, noe jeg tror har vært en suksess i mange tiår.

Nå har Justis- og beredskapsdepartementet gitt Politidirektoratet i oppdrag å se på hva slags kompetanse og kapasitet framtidens politi trenger. Bakgrunnen for dette er akkurat det samme som bakgrunnen for politireformen, nemlig at verden og kriminalitetsbildet har forandret seg. Hvem av oss hadde vel trodd at vi skulle være linket opp mot nettet så å si hele døgnet gjennom smarttelefonene våre? Hvem hadde trodd at overgripe får tak i ofrene sine mens foreldrene er til stede, vegg i vegg med barnerommet? Hvem hadde trodd at robot-samfunnet, som vi har sett som fantasifoster i filmer og bøker, er i ferd med å bli en del av hverdagen vår? Dette er endringer som får konsekvenser for hvordan politiet organiserer seg. Dersom vi klamrer oss fast til en gam-

mel struktur for hvordan politiet er organisert, er jeg stygt redd for at vi ikke greier å bekjempe den nye kriminaliteten. Vi vet bl.a. at det er mangel på kompetanse innenfor både IT- og cyberkriminalitet.

Denne regjeringen tar grep og gjennomfører nærpolitireformen, for vi vet at vi ikke kan fortsette som vi alltid har gjort. Å legge ned lensmannskontor med få ansatte for å krafte samle er viktig og riktig. Et operativt rulende politi gir økt tilstedeværelse framfor et stengt lensmannskontor. Nå er det slik at jeg har jobbet i ti år som lensmannsbetjent på et lite kontor, og jeg må si at det til tider å skulle passe på dette kontoret istedenfor å være aktivt oppsøkende ute, var rett og slett ressursløsning.

Sentralisering kaller Senterpartiet det denne regjeringen har gjort, og det gjør for så vidt også Arbeiderpartiet og SV. Ironisk nok: Når vi nå tar til orde for å vurdere å plassere Politihøgskolen utenfor Oslo, opplever vi en storm av kritikk fra Arbeiderpartiet. Det framstår litt merkelig, i lys av tidligere uttalelser om sentralisering.

Vi har inngått et forlik med Venstre om å vurdere å flytte statlige arbeidsplasser ut av Oslo, og det kan innebære at Politihøgskolen blir flyttet, men avtalen med Venstre utelukker heller ikke en lokalisering i Oslo. Det viktigste er å sørge for at politiet får det beste utgangspunktet for å kunne forebygge og bekjempe kriminalitet.

Himanshu Gulati (FrP) [16:22:09]: I de daglige politiske debattene er det lett å glemme det store bildet om hvorfor vi har gjort de endringene i politiet som vi har gjort de siste årene. Men 22. juli 2011 avdekket stor svikt i Politi- og Beredskaps-Norge. Tragedien som utspilte seg denne dagen, og den etterfølgende Gjørvekommisjonen viste oss at norsk politi denne dagen dessverre strøk og ikke var godt nok forberedt for en slik hendelse.

Dette er grunnen til at vi har måttet gjøre endringer de siste årene, for det politiet vi hadde på det daværende tidspunkt, var dessverre ikke godt nok. Å endre politiet og forbedre de operative evnene har vært nødvendig. Dette budsjettet innebærer også et løft til politiets operative evner. De 300 mill. kr som ble bevilget som en engangsøkning til driften i fjor, videreføres. I tillegg legges det på 100 mill. kr ekstra, og jeg vil berømme de fire samarbeidspartiene i Stortinget for å finne rom for 130 mill. kr ekstra på toppen av de 400 mill. kr fra før av.

La det ikke være noen tvil: Dette er en satsing. Vi har også 100 mill. kr som kom på plass i revidert nasjonalbudsjett, til investering i kjøreutstyr og annet utstyr. Det er bestilt tre nye politihelikoptre i år, og nå i høst rulles det ut 63 politibiler. Dette er med på å gjøre norsk politi bedre, men det er en kontinuerlig jobb, og jobben er langt fra over.

Jeg skal gjøre noe så eksepsjonelt for en Fremskrittsparti-politiker å sitere en tidligere Arbeiderparti-statsminister. Gro Harlem Brundtland sa en gang de vise ord: Alt henger sammen med alt. Det gjelder også i justissektoren. Det hjelper ikke å gi mer penger til politiet for å ta flere røvere, for å si det på den måten, hvis man ikke også gir mer penger til domstolene for å behandle sakene raskere. Vi har gitt politiet store penger. I dag kom nyheten om at politiet for første gang har over 10 000 personer med politifaglig utdanning. Men i dette budsjettet og ikke minst i dette forliket, som jeg vil gi Kristelig Folkeparti og Venstre mye ros for, legges det på henholdsvis 21 mill. kr og 15 mill. kr til satsing på domstolene. Det hjelper ikke å gi mer penger til politiet, slik at de kan ta flere røvere, og å gi mer penger til domstolene, slik at de kan dømme flere personer eller behandle sakene raskere, hvis man ikke i den andre enden øker antall fengselsplasser. I dette budsjettet ligger det inne over 700 mill. kr til et nytt fengsel i Agder med 300 plasser og også penger til videreføring av fengselet i Nederland et år til. Vi er nødt til å se straffesakskjeden i en helhet. Det er bra å satse på politiet, men vi må også satse på domstolene. Vi må også satse på fengselsplasser fordi budsjettet handler ikke bare om penger. Det handler også om å se helheten, for hvis penger var den eneste løsningen på alle problemer, hadde vi ikke hatt noen politiske problemer i Norge.

Siv Henriette Jacobsen (A) [16:25:24]: Jeg vil også i denne sal få lov til å uttrykke en sterk bekymring fra grensefylket Østfold. Grenseoverskridende kriminalitet er et økende problem. Mennesker, narkotika, alkohol og sigaretter smugles over grensa daglig med stadig flere utspekulerte metoder.

Skal vi stoppe kriminalitet her i landet, må vi stoppe den der den kommer inn, nettopp på grensa. Det handler om komplisert og grenseoverskridende kriminalitet som krever dedikerte styrker, spesialisering, fagkompetanse – og lokalkunnskap. Nærpolitireformen har systematisk fjernet lensmennene i grensekommunene. Aremark har mistet sin lensmann, og lensmannen i Marker står nå for tur. Det er også spådd usikkerhet om lensmannskontoret i Aurskog-Høland.

Det er fristende å tro at når man gjør dette, ser man på innbyggertallet i de gjeldende kommunene og ikke på funksjonen som en grenselensmann har. Lensmannen i Marker bekreftet i samtale at mer enn halvparten av hans oppdrag dreier seg om grenseoverskridende kriminalitet. Ja, også tolletaten er svært bekymret og har uttrykt dette. Hvordan kan det ha seg at man svekker lensmannsfunksjonen langs grensa uten å ta inn over seg hvilken funksjon disse har? De står i førstelinjetjenesten mot innføring av kriminalitet til Norge. Med nærpoliti-

reformen blir grensepasseringene på Ørje, ved E18, og på Svinesund, E6, stående ubemannet. Det er vanskelig å forstå at sikkerhet og beredskap langs grensa skal bli svekket på denne måten.

Rowena von Ohle (FrP) [16:27:31]: Før valget i 2013 var en rekke partier skeptiske til et eget dyrepoliti. Arbeiderpartiet og Jan Bøhler uttalte at det var Mattilsynet som skulle sikre dyrenes rettssikkerhet, og Arbeiderpartiet var imot dyrepolitiet. Nå er vi på full fart mot et landsdekkende dyrepoliti. Det er en seier jeg og Fremskrittspartiet er stolte av å ha kjempet fram.

Fremskrittspartiet har i regjering sørget for opprettelse av dyrepoliti i Sør- og Nord-Trøndelag, Rogaland, Østfold og Akershus. I 2018 vil også Hordaland, Sogn og Fjordane, Hedmark og Oppland få dyrepolitienheter.

På landsmøtet i 2017 vedtok Fremskrittspartiet å få på plass et landsdekkende dyrepoliti. Nå er vi i gang med å oppfylle dette løftet. For Fremskrittspartiet handler kampen for et dyrepoliti om hva slags samfunn vi ønsker oss. Fremskrittspartiet ønsker et samfunn som står på offerets side, helt uavhengig av om offeret har fire poter eller to ben.

Dyrepolitets første pågrep var av en mann som hadde slådd, mishandlet og drept en katt. Som følge av dyrepolitets arbeid ble det også avslørt at dyremishandleren hadde barneporno og fantaserte om å drepe og voldta jentebarn i niårsalderen.

For oss dyrevenner er det en selvfølge at mishandling av og overgrep mot dyr skal etterforskes og straffes. For å sikre at voldssaker mot dyr blir prioritert, er det derfor helt nødvendig med et eget dyrepoliti, men vi må dessverre ta inn over oss at det finnes sterke krefter som mener at politiet utelukkende skal verne menneskers interesser. Det er likevel litt positivt at vi ikke trenger å gå så langt for å overbevise også disse menneskene om nødvendigheten av et dyrepoliti.

Et dyrepoliti er et av de viktigste tiltakene for å forebygge vold og overgrep mot mennesker. I USA har FBI oppgradert dyrekriminalitet til en kategori A-forbrytelse, nettopp fordi de har sett at så mange av de groveste overgriperne også begår dyremishandling.

Dyrene har ingen egen stemme og er helt avhengig av oss mennesker. Både dyr og mennesker fortjener å tas på alvor. Kampen for et nasjonalt dyrepoliti handler om hva slags samfunn vi ønsker oss, og i Fremskrittspartiet er vi krystallklare: Vi gir oss ikke før både dyr og mennesker over hele landet har den tryggheten de fortjener.

Geir Inge Lien (Sp) [16:30:35]: Brann- og redningstjenesta har gått gjennom store endringar dei siste åra. Gjennom PLIVO skal brannmannskapet vurdere å gå inn i skarpe situasjonar dersom dei kjem før politiet. Mens ein ventar på ambulansen, har ein også gjeve hel-

serelaterte oppgåver til brannvesenet. Det betyr at kommunane må ta ein større del av kostnadene for staten.

Det er viktig at brann- og redningstenesta er tilgjengeleg der folk bur. Brann- og redningstenesta består av både heiltidspersonell og deltidspersonell som gjer ein god og solid innsats for å tryggje befolkninga i Noreg.

Deltidsmannskap har eg lyst til å kome litt nærare inn på no. Dei har lokalkunnskapen og ei stor breidd i sin faglege bakgrunn. Dei er ofte den første naudetaten som er på skadestaden, og har kompetanse til viktige oppgåver. Det er difor viktig at vi legg til rette for å oppretthalde og rekruttere deltidsmannskap og sikrar gode vilkår for lokale brann- og redningsvesen.

Regjeringa har gjeve DSB i oppdrag å leggje fram eit forslag til revidert dimensjoneringsforskrift som skal vere tilpassa større brannvesen og brannssamarbeid. I forslaget ligg det bl.a. inne eit nytt krav om at kvart brann- og redningsvesen skal ha tre heile fulltidsstillingar. Dette er eg sterkt kritisk til så lenge finansiering ikkje følgjer med. Mange kommunar kan ikkje forsvare økonomisk å ha tre fulltidsstillingar, og då vil dei verte tvunga til å gå inn i større brannvesen, slik regjeringa ønskjer, og leiinga vert dermed sentralisert. Dette inneber fleire negative sider, deriblant at kommunane kan miste råderetten over ressursar og moglegheita til å fatte beslutningar om investeringar og dette som gjeld mannskapet og så.

Senterpartiet er med på eit forslag om at regjeringa skal fremje ei stortingsmelding om brann- og redningstenesta. Dette er eit viktig forslag. Eg saknar at ein ser heilskapen i rolla til brann- og redningsmannskapet, inkludert forståinga for dei økonomiske konsekvensane for kommunane. Difor er det viktig med ei stortingsmelding, slik som fleirtalet i justiskomiteen ønskjer.

Den reviderte dimensjoneringsforskrifta må leggjast på is inntil det er gjort ein slik grundig gjennomgang av brann- og redningstenesta.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [16:33:40]: Jeg skal gi justisministeren rett på ett område, og det er at resultat i politikken handler ikke om evnen til å bruke mest mulig penger eller øke antall ansatte mest mulig. Nei, resultatet f.eks. når det gjelder Politidirektoratet, er ikke klokt når en har økt antall ansatte med nesten det dobbelte, i et direktorat som for øvrig Fremskrittspartiet tidligere var for å legge ned.

Det som er viktig innenfor justissektoren og innenfor politiet, er å sørge for å gi folk i hele landet trygghet, det er å sørge for at politiet er i nærheten når folk trenger det, og det er å sørge for at politiet rykker ut og ivaretar sikkerheten til folk. I mitt eget hjemfylke, Akershus, viser tall som justisministeren selv har lagt fram, at antall

pågrepser har gått ned i hele fylket, og antall henleggelse har gått opp. Med den gigantiske sentraliseringen som denne regjeringen har sørget for, i kombinasjon med at en ikke bevilget nok penger til politidistriktene, går det ikke i hop. Tillitsvalgte i politiet advarer. Det er lensmenn som advarer. Lederen for Politiets Fellesforbund i Øst politidistrikt kalte det politibudsjettet som ble lagt fram fra regjeringens side, for en skandale. Men det som også bør føre til en viss grad av bekymring, ikke bare en viss grad, men en stor grad av bekymring for det flertallet i denne salen, er at departementsråden i Justisdepartementet, som sitter med ansvar for gjennomføring, har sagt om forslaget til politibudsjett at driftsbudsjettet til politiet i beste fall står i null, samtidig som en har store prosjekter som skal gjennomføres. Det er ikke noe særlig tillitvekkende, og det er ikke i samsvar med den skjønnmalingen som representanter fra regjeringspartiene her forsøker å gjøre.

Senterpartiet støtter etablering av beredskapssenter for politiet. Samtidig er vi opptatt av at beredskapssenteret skal bidra til å styrke beredskapen i hele landet, at politiet skal bli gitt bedre treningsforhold, og at en skal sørge for ytterligere støydempende tiltak. Derfor er det behov for en ekstern gjennomgang av prosjektet, og her sitter Venstre med nøkkelen. Med all den bekymring og med alle de berettigede motforestillinger som har kommet, også igjen fra departementsråden i Justisdepartementet, er det god grunn til å gå gjennom prosjektet på nytt. Her sitter altså Venstre med nøkkelen. Jeg håper virkelig at de støtter forslaget fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet om en ekstern gjennomgang.

Frida Melvær (H) [16:36:52]: Å kjenne seg trygg i og utanfor sin eigen heim er viktig for den grunnleggjande kjensla av fridom og for å bevare tilliten som kjenne-teiknar det norske samfunnet. Risikobildet kan endre seg raskt, og beredskap må av den grunn jamleg evaluerast og tilpassast.

Det har vore store utfordringar òg dette året rundt omkring i landet vårt, m.a. i Utvik i Sogn og Fjordane i sommar, der store delar av sentrum av bygda vart teken av jordskred, og under den omfattande flaumen på Sørlandet i haust. Rett før helga førte enorme nedbørs-mengder til jordskred på Osterøy i Hordaland, med fatale konsekvensar, der òg eit menneskeliv gjekk tapt.

Det er eit stort og krevjande arbeid å vere i forkant av ulike scenario og hendingar – kanskje er det umogleg. Men når krisa er der, må alle aktørar vere i stand til å lese situasjonsbildet raskt, kjenne si rolle, kunne samhandle og setje i verk rett handling.

Terror, alvorleg kriminalitet, naturkatastrofar, ekstremvær og digitale angrep er noko av det trusselbildet som vi omgjev oss med i dag. Samtidig opplever vi at

verda rundt oss vert meir uføreseieleg. Arbeidet med samfunnstryggleik og beredskap er fordelt på ei rekkje ulike etatar og tilsyn. Regjeringa byggjer no stein på stein for å profesjonalisere, forsterke og samordne samfunnstryggleikskjeda. Betre koordinering og heilskapleg oversikt vil føre til at samfunnet vert betre rusta til å handtere alvorlege hendingar i framtida.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap støttar Justis- og beredskapsdepartementet i samordningsrolla, og dei har utvilsamt ei stor og omfattande arbeidsoppgåve, som dei forvaltar med største alvor. DSBs analyse av ulike krisescenarior bidreg til eit meir samordna beredskapsarbeid ved at dei ulike aktørane har eit felles planleggingsgrunnlag.

Å sikre liv og helse og kritiske samfunnsfunksjonar er det overordna målet for arbeidet med samfunnstryggleiken. Regjeringa har teke ansvaret på stort alvor og gjort mykje for å forsterke beredskapen i landet vårt dei seinare åra. Ved budsjettet for 2018 er samfunnstryggleiksområdet prioritert og ytterlegare styrkt gjennom at det vert etablert eit beredskapssenter på Taraldrud. Vi får på plass 3 nye politihelikopter, 16 nye redningshelikopter, og det vert løyvt heile 3,2 mrd. kr totalt til drift, vedlikehald og modifisering av dagens redningshelikopter. Arbeidet med å etablere ein offentleg fagskule for brann- og redningspersonell held fram. Siviltforsvaret vert styrkt med ei ny og betre ordning for godtgjersle, og i tillegg kjem det meir pengar til utstyr og materiell.

Lene Vågslid (A) [16:40:07]: No har Noreg og Stortinget ved fleirtalet der brukt nesten 1 mrd. kr på å leige fengselsplassar i Nederland. Arbeidarpartiet har vore mot det heile vegen. Det har òg eigentleg Venstre vore.

I dag tidleg gledde eg meg over at eg såg både forslaget frå Venstre og det som eigentleg burde vere klart, at det er eit fleirtal på Stortinget for å avvike avtala med Nederland. Så kjem ein ganske heseblesande representant Raja inn i debatten her før i dag og seier at Venstre vil gjere det om til eit oversendingsforslag. Då er politiken til Venstre, og det forslaget, null verdt.

I dag kunne me ha vedteke å avvike avtala og heller bruke over 89 mill. kr på norsk kriminalomsorg, noko som ein verkeleg treng. Det er trist å registrere at på fyrste dag av forhandlingane der Venstre skal inn og forhandle om regjering med Høgre og Framstegspartiet, skjer dette knefallet. Eg håpar, Abid Q. Raja, viss du kan høyre meg, at Venstre kjem tilbake i salen og gjer greie for kvifor dei gjer dette. Det er trist å sjå at Venstre ikkje greier – på den fyrste dagen der dei skal inn og forhandle med Høgre og Framstegspartiet – å stå for sin eigen politikk.

Venstre og Abid Q. Raja seier til NTB i dag at dei har tillit til at regjeringa fylgjer opp dette, og ser fram til ein framdriftsplan for korleis me kan gjere det. Men dette er ikkje vanskeleg. Avtala med Nederland går ut i september til neste år. Då er det berre å ikkje inngå den avtala og heller bruke dei pengane på eksisterande fengsel i Noreg, begynne å byggje ut eksisterande fengsel som i Skien og som i Halden.

Difor håpar eg – det er framleis nokre timar att til votering – at Venstre gjer det Venstre meiner, og stemmer for Arbeidarpartiets forslag, som fleirtalet i komiteen står bak, om å avvike avtala med Nederland i september 2018. Det hadde vore å vere rakrygga og stå for det ein har sagt, og eg meiner det er ein utruleg dårleg start for Venstre viss dei vurderer å gå inn i denne regjeringa med ein slik start som me har sett i dag.

Presidenten: Presidenten vil minne om at innleggene skal rettes til presidenten, og ikke henvendes til representanter som ikke er til stede i salen.

Petter Eide (SV) [16:43:09]: Jeg vil aller først si at jeg slutter meg 100 pst. til det tidligere taler uttrykte, og kan også varsle at SV kommer til å legge fram et representantforslag om akkurat den saken knyttet til fengslene i Nederland.

Nå til en helt annen sak: SV er opptatt av at Norge er en humanitær stormakt og skal fortsette å være det, at vi har en rekke store og viktige internasjonale forpliktelser, og at vi skal ta internasjonalt ansvar. Derfor har vi de siste to årene, siden sommeren 2015, hatt flere marinefartøyer i Middelhavet for å plukke opp flyktninger. Disse operasjonene ønsker nå den sittende regjeringen å legge ned. De som har vært imot at de skal legges ned, vil tape avstemningen om dette i dag.

Operasjonene i Middelhavet har vært en del av forsvaret av Schengens yttergrense. Det er tolv fartøyer i dag som deltar i dette. Målet har vært å ta opp båtflyktninger, dere kjenner alle sammen denne saken godt. De har tatt opp 50 000 båtflyktninger de siste to årene. Mange av disse flyktningene ville under andre omstendigheter ha druknet. Totalt i år er det over 150 000 flyktninger som har kommet over havet. Allerede i år er det 2 700 som har druknet. Regjeringens begrunnelse, at det ikke lenger er behov for redningsbåter i området, er for meg helt uforståelig. 2 700 mennesker har druknet. Det betyr at det er et voldsomt behov for dette.

Spesielt Fremskrittspartiet har kritisert Triton-operasjonene fordi de mener at de har en såkalt pull-effekt, at den tiltrekker seg flyktninger, så å si. Noen har til og med kalt dette for en ferje for flyktninger. Men flyktninger skyldes krig, fattigdom, forfølgelse og ikke minst desperasjon. Å avslutte dette oppdraget ville være en katastrofe for mange tusen mennesker.

Det er med stor skuffelse jeg registrerer at Venstre har blitt med på dette forslaget. Kuttet i bidraget til Triton vil ha veldig åpenbare konsekvenser. Vi vedtar dette kuttet i dag, og dere som stemmer for det, skal vite at følgende vil skje: Færre båtflyktninger vil bli reddet, mange båtflyktninger, kanskje flere hundre, vil drukne. Sivile båter, norske handelsskip, får igjen oppgaven med å plukke opp båtflyktningene. Slik var det før 2015, og det var bl.a. presset fra disse som gjorde at vi fikk på plass denne ordningen.

SV ønsker i sitt reviderte budsjett å opprettholde denne saken. Vi kommer til å bli nedstemt i dag, men jeg vil at folk her skal vite at det er katastrofalt at man ser gjennom fingrene med at man ikke lenger utøver et så viktig humanitært bidrag i Middelhavet.

Presidenten: Presidenten minner igjen om at innleggene skal rettes hit, ikke til forsamlingen i salen.

Lise Christoffersen (A) [16:46:43]: I innstillinga til justisbudsjettet trekker Arbeiderpartiet fram en viktig skillelinje mellom den rød-grønne regjeringa og dagens Høyre-Fremskrittsparti-regjering. Der vi la fram en egen stortingsmelding om kampen mot organisert kriminalitet og fulgte opp videre, har dagens regjering lagt ned alle seksjonene mot organisert kriminalitet i politidistriktene. Det er bekymringsfullt på mange måter.

Vi som sitter i arbeids- og sosialkomiteen, er spesielt bekymret for den økende arbeidslivskriminaliteten, som sprer seg fra bransje til bransje. Tidligere i år ble det påvist hvordan de kriminelle nettverkene, via byggebransje, renhold osv., nå også er på vei over i helse- og omsorgssektoren. Avdekkes ett kriminelt nettverk, flytter de seg videre til nye virksomheter og nye bransjer. Arbeidstakerne lider under dette, de seriøse arbeidsgiverne likeså. Denne formen for kriminalitet undergraver i realiteten hele fundamentet for det norske velferdssamfunnet. I tillegg rammes vi som forbrukere, og enda mer betenkelig er det at dette også kan komme til å gå på pasientsikkerheten løs.

Den rød-grønne regjeringa startet arbeidet med å etablere sentre mot arbeidslivskriminalitet. Høyre og Fremskrittspartiet har for så vidt fulgt opp akkurat det, men det går for smått. Riksrevisjonen har tidligere kritisert Erna Solbergs regjering for å gjøre for lite i kampen mot den organiserte arbeidslivskriminaliteten. Under arbeids- og sosialkomiteens høring om vårt budsjett for 2018 var kritikken helt entydig. Flere av arbeidslivets parter slo fast at det satses altfor lite. Spekter var tydelige på at a-krimsentrene må styrkes, LO ba om en betydelig satsing på Arbeidstilsynet, Unio framhevet at innsatsen mot arbeidslivskriminalitet må styrkes, YS spurte hvor satsingen er i budsjettet, Byggenæringens Landsfore-

ning kritiserte kuttet i bevilgningene til Arbeidstilsynet og etterlyste flere a-krimsentre i byene.

Arbeiderpartiet stilte på sin side budsjettsspørsmål om hvilke nye tiltak mot arbeidslivskriminalitet som fremmes i budsjettet for 2018. Regjeringa svarte at det ikke var foreslått nye satsinger. Mens det avdekkes stadig flere og mer alvorlige eksempler på sosial dumping, grov utnyttning av arbeidstakere og kriminalitet i det norske arbeidslivet, er det altså ingen økt satsing fra regjeringsside. Heller ikke kom det noe i budsjettforliket.

Arbeiderpartiet la i sitt alternative budsjett inn 64 mill. kr. fordelt mellom Arbeidstilsynet, Petroleumsstilsynet, Økokrim, Skatteetaten, treparts bransjeprogram, regionale verneombud og et nytt senter mot arbeidslivskriminalitet. Vi ble nedstemt. Dessverre er kampen mot arbeidslivskriminalitet fortsatt et område der det går et skille mellom en aktiv rød-grønn og en mer passiv mørkeblå politikk.

Emilie Enger Mehl (Sp) [16:50:02]: Kriminalomsorgen står nå overfor store utfordringer, som ikke løses med det budsjettforliket som foreligger. Senterpartiet mener at forlikspartene på fengselsområdet prioriterer grunnleggende feil, og vi gjør helt andre prioriteringer i vårt budsjett.

Siden 2013 har ABE-kuttene ført til et nedtrekk på hele 150 mill. kr i fengslenes driftsbudsjetter.

Mindre byråkrati og mer effektiv drift er i seg selv positivt. Men situasjonen er nå slik at kuttene går ut over den jobben som gjøres i hverdagen, i møtet mellom ansatte og innsatte. I stedet for å bruke penger på å bedre forholdene i norske fengsler og bygge nok fengselsplasser her fort nok velger forlikspartene å opprettholde leieavtalen med Nederland om fengselsplasser, til en kostnad på over 300 mill. kr årlig – dette til tross for at fengselskøene er borte og vi har ledig kapasitet her i Norge av samme type som i Nederland. I tillegg er det slik at de eneste som egentlig ønsker denne avtalen, er Høyre og Fremskrittspartiet. Likevel får de gjennomslag for det, med støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti.

Senterpartiet mener at det å leie fengselsplasser i utlandet for norske statsborgere som mot sin vilje skal sone der, er grunnleggende feil, og at Kristelig Folkeparti og Venstre har hjerte til å la den praksisen fortsette, er uforståelig.

I Senterpartiets alternative budsjett legger vi ikke inn penger til å fornye leieavtalen med Nederland, men bruker heller pengene på å bedre driften av norske fengsler og bygge ut fengselskapasiteten fortere enn det regjeringen legger opp til.

Mange fengsler er nå skåret til beinet når det kommer til ressurser. Nedbemanning, ekstremt høyt arbeidspress, tidvis høyt sykefravær og manglende mulig-

het til å kalle inn vikarer ved fravær er den virkeligheten som vi har – og det igjen går ut over de innsatte. Over flere år har vi sett en økning av vold og trusler, vi har sett økt bruk av isolasjon, belteseng og tvangsmidler overfor innsatte og kutt i rehabiliteringsprogram og aktiviteter.

I Norge har vi ikke livstidsstraffer. Unntatt i helt spesielle tilfeller skal alle straffedømte ut igjen i samfunnet. Det er nesten nødt til å gjenspeile seg i måten vi håndterer straffedømte på. Straff skal ikke bare virke gjengjeldende og preventivt; det skal også virke rehabiliterende. Vi skal hjelpe de straffedømte til å komme tilbake til samfunnet og hindre tilbakefall.

Senterpartiet er helt tydelig på at kriminalomsorgen trenger et innhold som sikrer rehabilitering og oppfølging av de innsatte. Derfor prioriterer vi også økte midler til fengslene.

Dag Terje Andersen (A) [16:53:16]: Representanten Lise Christoffersen tok opp spørsmålet om arbeidslivskriminalitet, og det er ganske påfallende at justisminneren ikke fant anledning til å nevne det i sitt hovedinnlegg i det hele tatt, når vi står overfor et av de store samfunnsproblemene i Norge for tida. Men det stemmer med inntrykket av regjeringas manglende engasjement på det saksområdet. Som representanten Christoffersen sa, er det sånn at da vi i år spurte arbeidsministeren hvilke nye tiltak som nå settes inn i kampen mot arbeidslivskriminalitet, fikk vi akkurat det samme svaret som da vi stilte det samme spørsmålet for et år siden: ingen nye tiltak. Det er ganske dramatisk at regjeringa altså ikke viser engasjement for et av de store samfunnsproblemene, men tvert imot må drives fra skanse til skanse for i det hele tatt å gjøre noe etter krav fra opposisjonen, og ikke minst etter krav fra arbeidslivets parter.

Så sa statsministeren den 15. november her i Stortinget at nå begynner vi å se resultater av tiltak mot arbeidslivskriminalitet «i form av domfellelser», men da representanten Arild Grande stilte spørsmål til justisminneren, svarte justisminneren at han ikke kan synliggjøre noen resultater eller dokumentere dem.

Det er nok riktig som Einar Haakaas og andre skriver, og som Riksrevisjonen sa i en rapport til Stortinget i fjor, at det er total mangel på oppfølging fra regjeringa av tiltak mot arbeidslivskriminalitet.

I Vestfold har vi et veldig godt prosjekt som heter Medbyggerne. Arbeids- og sosialkomiteen i forrige periode var der og besøkte det, og jeg vil anbefale justisminneren, istedenfor å himle med øynene, kanskje å ta en tur dit og se på det prosjektet. Der er det nemlig sånn at offentlige myndigheter, politiet, Arbeidstilsynet og Skatteetaten, har gått sammen med LO og NHO, men også med byggenæringen totalt sett, og ikke minst med

byggevereforretningene, som ofte observerer at det skjer mye handel med kontanter fra en krøllete seddelrull i lomma, og faktisk fått til et system der det nå er vanlig at Fellesforbundets representant eller NHOs representant i prosjektet får varsler som ikke bare innkommer, men som også følges opp med handling.

Jeg vil henlede oppmerksomheten mot dette for justisminneren, for det er mulig for justisminneren å bidra med noe til det prosjektet. Det er mulig for arbeidsministeren å bidra, ja, det er også mulig for kommunalministeren å bidra til å bygge det prosjektet videre i det nye tvangssammenslåtte fylket, Vestfold og Telemark, hvor vi nå har et prosjekt.

Tuva Moflag (A) [16:56:40]: Den 22. august i år holdt representanten Raja et innlegg foran Oppegård rådhus hvor han lovet følgende – og jeg siterer: Hvis Venstres stemmer kreves for å få gjennomført et budsjett for å bygge beredskapssenteret, så lover jeg at vi skal gjøre det vi kan for at skytebanen skal bygges inn, støymurene skal opp, og støyen skal ned på et minimum.

Jeg lurer rett og slett på om Venstre er fornøyd med det de har oppnådd i budsjettforhandlingene når det gjelder beredskapssenteret. Jeg lurer også på om representanten Raja mener han nå holder det han lovet i valgkampen.

Raja uttalte videre til de frammøtte 22. august: Hvis dere stemmer på meg, kommer jeg aldri til å akseptere at et budsjett går igjennom for å bygge det beredskapssenteret, med mindre dere er fornøyd med at støyen er på et minimum.

Jeg vil minne representanten Raja på at folk i Oppegård kommune har stemt på Venstre nettopp på bakgrunn av dette budskapet, og jeg vil derfor utfordre Venstre til å støtte forslaget som er fremmet av SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet om å be regjeringen gjennomføre en ekstern evaluering av den videre framdriften for bygging av politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud, med sikte på å forbedre prosjektet sånn at det gir styrket nasjonal beredskap, bedre treningsmulighet for politiet og mindre plager for lokalsamfunnet. Evalueringen skal ikke forsinke framdriften for beredskapssenteret.

Det kan ikke være så farlig å stemme for dette forslaget, særlig ikke med de lovnadene man har gitt lokalbefolkningen i området.

Guro Angell Gimse (H) [16:59:03]: Da regjeringen Solberg tok over regjeringsmakten i 2013, var fengselskøen en akilleshæl. 1 200 sto i fengselskø. Det ble satt i gang et stortilt oppryddingsarbeid hvor også etterslep på vedlikehold og plan for nye fengsler var en del av satsingen. Alternativer som soning med fotlenke og soning på rusinstitusjoner ble styrket, og det ble satset på

overføringsavtaler om soning i domfeltes hjemland. Det ble også inngått en midlertidig avtale med Norgerhaven i Nederland for innsatte som skulle sone på høy-sikkerhet. Resultatene lot ikke vente på seg. Fengselskøen er redusert fra 1 200 til 150 domfelte.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV ønsker nå å si opp denne avtalen, og det er før vi har kapasitet til å ta unna soningskøen her hjemme i Norge. Vi har hele tiden framholdt at løsningen i Nederland er midlertidig. Men før vi får nye fengselsplasser opp å gå i Norge, er dette uforvarlig. Regjeringen er i ferd med å realisere den største utbyggingen av nye fengsler på mange tiår. Når Agder fengsel står klart og ferdig bygd i 2020, har vi en annen situasjon. Hva vil Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV gjøre i mellomtiden – la høysikkerhetsfanger stille seg i lange køer igjen, fylle fengslene til randen, noe som utfordrer soningsforholdene i norske fengsler, eller utvide bruken av soningsmetoder med elektronisk kontroll til å gjelde domfelte med alvorligere straffer?

Det er en mangel på høysikkerhetsfengselsplasser i Norge. Trenden er nå at dommene blir lengre, soning av kortere straffer har gått ned. Vi dekker dagens behov for høysikkerhetsplasser ved å sende innsatte til Norgerhaven. Soningsavtalen har også ført til at belegget i norske fengsler har gått ned. Det ligger nå på 90 pst., noe som gjør at innsatte får bedre soningsforhold her i landet. Det fører også til at flere ansatte er til stede per innsatt, noe som gir bedre kontroll, nedgang i vold og trusler og færre eller ingen dubleringer. Vi får muligheten til å spare penger, og vi kan tømme og pusse opp hele avdelinger. Det er en viktig avlastning.

Mye skjer i kriminalomsorgen, og mye må ryddes opp i etter åtte år med rød-grønt styre hvor vedlikehold av fengsler og fengselskøer var nedprioritert. Derfor trenger vi faktisk Norgerhaven for å komme i mål. Om ikke går vi tilbake til lange køer og overfylte fengsler. Når 1 200 domfelte står i kø, undergraves dessuten den alminnelige rettsfølelsen. Hensynet til pårørende og domfeltes liv settes på vent.

Peter Frølich (H) [17:02:14]: Dette er jo etter hvert blitt en ganske oppsiktsvekkende debatt å høre på. Jeg synes det er oppsiktsvekkende å høre på partier som klager på en avtale som har fikset nettopp det de selv aldri klarte å gjøre, nemlig å få bukt med soningskøene.

La oss gå tilbake til forrige regjering. Det satt på et tidspunkt over 2 000 mennesker i soningskø, jeg tror tallet er nærmere 2 500 – 2 500 personer som setter livene sine på pause, som fører til sprengt kapasitet i fengselet, som fører til at potensielt farlige mennesker må gå fri, få redusert straff eller i noen tilfeller faktisk går helt fri.

Politikerne på venstresiden manglet rett og slett kreativiteten og handlekraften til å gjøre noe med disse kø-

ene. De gjorde det som politikere har gjort så ofte før dem, nemlig bare pratet og pratet og pratet om at dette er et problem man skal løse, men det var ingen som hadde den handlekraften som denne regjeringen har vist ved å inngå Nederland-avtalen. Ja, den er litt dyr. Ja, det er juridisk nybrottsarbeid. Det er jo hele poenget med å prøve en ny løsning.

Hvis det ikke skulle være vanskelig og litt tøft å få bukt med soningskøene, hadde det ikke vært noen kunst, det hadde ikke vært noe problem. Det krever rett og slett litt politisk mot å få det til. Venstresiden lot være. Det er helt fair, det er helt greit. De valgte å holde på lange soningskøer og heller bygge litt her og bygge litt der med åtteårsperspektiv, tiårsperspektiv, og håpet at soningskøene skulle forsvinne. Det gjorde de ikke. Men da må man være ærlig på at man ikke ville ta de nødvendige grepene.

Det som gjør denne kritikken ekstra vanskelig, er at det er de samme partiene som nå kritiserer denne avtalen, som selv torpederte en reform av kriminalomsorgen som kunne frigjort midler, og på toppen av dette nå truer med å dra vekk grunnlaget for Nederland-avtalen og sende nesten to fullsatte fly med innsatte tilbake til Norge, uten å vite konsekvensene. Det er toppen av uansvarlighet. Først klarer de altså ikke å fikse fengselskøene, så kritiserer de løsningen som fikset fengselskøene, så torpederer de reformen som frigjør midler i fengslene, så klager de på manglende midler etterpå, og så vil de avskaffe Nederland-avtalen og risikere å få fengselskøene tilbake igjen, uten å vite konsekvensene. Det er ett ord for dette, og det er uansvarlig. Det er et klassisk eksempel på at vi er «damned if we do and damned if we don't».

Himanshu Gulati (FrP) [17:05:23]: Det er ikke uvanlig at vi står her og diskuterer politiske problemstillinger i Norge, og også ulike løsninger. Men det er ganske spesielt at vi sitter her og diskuterer en løsning som faktisk har fungert. Fengselet i Nederland har fått bort soningskøene i Norge. Det er litt ekstra spesielt at de partiene som er de største motstandere av denne løsningen, er de samme partiene som etterlot seg en soningskø på 1 200. Vi snakker altså om at man synes det er bedre at dømte kriminelle skal gå rundt i gatene i Norge, enn at de sitter i et fengsel i Nederland.

Det er ikke noe mål for denne regjeringen at ordningen med fengselet i Nederland skal vare i mange år. Det var ment som en midlertidig løsning fordi vi ønsket å få på plass flere fengselsplasser i Norge. Og det er nettopp det vi gjør i dette statsbudsjettet. Over 700 mill. kr til et nytt fengsel i Agder gjør at 300 nye plasser skal stå klare der om få år. Det viser at vi satser på kriminalomsorgen.

At enkelte partier velger å bruke så mye tid på å gå imot den største løsningen vi har hatt på soningskøen i Norge på mange år, må jeg si jeg synes er spesielt. Jeg var selv i Nederland tidligere denne måneden og så på det arbeidet som gjøres der. Jeg vil gjerne gi kriminalomsorgen og direktoratet stor skryt for det arbeidet som er gjort. Det er et veldrevet fengsel med høy tilfredshet blant både ansatte og innsatte. Det er et sted hvor nesten 80 pst. av de innsatte har utenlandsk statsborgerskap, og veldig mange av dem skal ut av Norge etter soning. Det er også et perspektiv å ha med seg når det gjelder dette fengselet. Og det er et fengsel som har gitt mye lærdom både til norsk og til nederlandsk kriminalomsorg.

Senterpartiet har foreslått at denne avtalen skal sies opp fra 1. januar. Da er alternativet enten at 242 fanger slippes løs fra fengselet nyttårsaften, eller at vi igjen øker dekningsgraden i norske fengsler fra ca. 90 pst. til 100 pst., med det det innebærer av press, frykt og andre ting for norske fengselsansatte.

Som sagt – jeg er veldig vant til at vi diskuterer løsninger på politiske problemstillinger, men det mange av de andre partiene tar til orde for i denne debatten, er rett og slett å skape et politisk problem som denne regjeringen har løst.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:08:20]: Det snakkes mye om køer, og regjeringspartiene liker ofte å sammenligne med den rød-grønne perioden. Ja, det kan vi godt gjøre, og da vil jeg gjerne se på saksbehandlingstiden ved enkelte domstoler.

Ved tingretten i Fredrikstad har saksbehandlingstiden økt fra den rød-grønne regjeringens tid fra 61 dager i 2012 til 91 dager i dag og ved Sarpsborg tingrett fra 103 dager i 2012 til 143 dager med denne regjeringen. Landsgjennomsnittet viser en snittøkning på tolv dager.

I Fredriksstad Blad 15. november og i Smaalenenes Avis 18. november kom det alarmerende signaler fra sorenskriverne ved henholdsvis Fredrikstad tingrett og Heggen og Frøland tingrett. Begge pekte på økende bruk av strafferabatt og økt saksbehandlingstid ved domstolene på grunn av manglende ressurser. Fredrikstad tingrett er pålagt å kutte 557 000 også for neste år med det budsjettforslaget som regjeringen la fram.

Senterpartiet deler sorenskrivernes bekymring, og mener det er et tankekors at regjeringen har vært veldig opptatt av å redusere soningskøen, men ikke tatt den økende saksbehandlingstiden ved landets domstoler på alvor. Lange saksbehandlingstider utgjør et rettssikkerhetsproblem, og medfører i tillegg økte kostnader og mindre forutsigbarhet for partene.

Situasjonen som domstolene befinner seg i, kommer ikke overraskende. Domstoladministrasjonen har over lengre tid varslet om hvilken utvikling vi kunne vente

oss dersom budsjettkuttene fortsatte. Bare kuttene i 2016 og for inneværende år har redusert bemanningen med 35–40 årsverk, og i forslaget til budsjett fortsetter avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen med ytterligere kutt på 12,1 mill. kroner. Så ser jeg at man prøver å si at man har tatt tilbake lite grann i forliket, men det er penger som forsvinner fordi man samtidig øker effektiviseringskuttene.

Finansministeren har sagt at avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen ble innført fordi det må stilles klare krav om mindre byråkrati og mer igjen for skattebetalernes penger. Det er bra, men poenget er at det knapt finnes byråkrati å kutte ved domstolene. I praksis har kuttene i domstolene gått ut over tjenesteproduksjonen. Det eneste skattebetalerne har fått igjen, er lengre saksbehandlingsskø. Senterpartiet mener det er på høy tid å rette opp denne skakkjørte skuta og sørge for at domstolene igjen blir i stand til å nå måltallene for saksavviklingen. Dessverre frykter jeg at det ligger en skjult agenda bak, nemlig at regjeringens mål er å tyne domstolene såpass også på dette feltet for å sette i gang med en ny runde sentralisering av domstolene. Senterpartiet mener det er feil medisin. Rett medisin her er flere stillinger for å ta unna sakstilfanget. Norske domstoler er svært effektive, de trenger bare nok folk til å gjøre jobben.

Frida Melvær (H) [17:11:30]: Eit sentralt mål med verjemålsreforma som vart sett i verk i 2013, var i større grad å tilpasse verjemålet til den enkelte sine ønske og hjelpebehov. Det nye regelverket for verjemål skal ta vare på og forbedre rettstryggleiken og integriteten for dei personane det gjeld.

Det har vore utfordringar knytte til gjennomføringa av reforma, noko som mellom anna har medført kapasitetsutfordringar og restansar i fylkesmannsembeta og påverka graden av måloppnåing. Dei største utfordringane har lege i å få på plass IKT-løysingar, ein vesentleg auke i talet på verjemål og den store tilstrøyminga av einslege mindreårige asylsøklarar som kom i samband med flyktningkrisa hausten 2015. Ved utgangen av 2016 var det 64 000 verjemål på landsbasis. I tillegg var det registrert 3 800 representantoppdrag for einslege mindreårige asylsøklarar.

Ein eldre mann vart intervju av Dagsavisen i november i år. Om verjen sin sa han at han aldri hadde møtt han. Han visste ikkje kven han var. Han hadde pengar på bok og skulle så gjerne ha hatt litt kontantar som han kunne bruke i kvardagen:

«Da ville jeg kjøpt meg aviser. Det savner jeg. (...) Jeg skulle gjerne hatt en ny barbermaskin. Og så er det en ting som plager meg. TV-en virker ikke. Den er helt død.»

Dette er ikkje greitt, og slik bør det ikkje vere.

Det har vore viktig for Høgre og Framstegspartiet å ta dei utfordringane som fylkesmennene har uttrykt, på alvor. Dette feltet omhandlar menneske som er heilt avhengige av å få hjelp til å ta vare på interessene sine. Å kunne tilpasse hjelpa best mogleg til personlege ønske og behov er ein grunnleggjande verdi for at menneske uavhengig av funksjonsevne skal kjenne seg frie og mest mogleg sjølvstendige.

Trass i utfordringane kan ein slå fast at ordninga er vesentleg forbetra og gjev større rettstryggleik for sårbare grupper som ikkje er i stand til å ta vare på egne rettar og interesser. Fylkesmannsembetet har tidlegare òg vorte økonomisk styrkt i samband med verjemålsreforma, m.a. for å kunne auke talet på tilsette. Komande budsjettår vert løyvinga til verjemålsordninga auka vesentleg med heile 43 mill. kr. Løyvinga skal først og fremst setje embetet i stand til å nå måla for reforma.

Maria-Karine Aasen-Svensrud (A) [17:14:38]: Vold i nære relasjonar er et samfunnsproblem. Det er grov kriminalitet som må forebyggjes langt bedre enn det gjerest i dag. Vold og overgrep fører med seg økt behov for hjelpetiltak i skolen, fysisk og psykisk helsevern, barnevernstiltak og bistand fra krisesentre og økt behov for politiressurser. For å forebygge mer og hjelpe flere holder det ikke med ord, planer eller løfter. Arbeiderpartiet vet at det trengs et krafttak innen flere fagområder på dette feltet. De som har blitt utsatt for vold og overgrep, må få styrket hjelp innen helse, kommunalt tilbud, barnevern og på justisfeltet. Derfor foreslår Arbeiderpartiet en styrking av budsjettet for 2018 på over 700 mill. kr i friske midler. Der regjeringen snakker om opptrapping, leverer vi i vårt alternative budsjett. I tillegg øker vi kommunenes handlingsrom med 2 mrd. kr.

Politiet har tatt et betydelig steg i riktig retning i kampen mot vold i nære relasjonar og overgrep. Men de trenger økte ressurser for å møte den voksende saksmengden som har fulgt med at flere saker avdekkes, og ved at det i større grad begås overgrep og at overgrepsmateriale deles over nettet. Barn og voksne som har opplevd overgrep eller vold, skal ikke måtte vente på hjelp og oppfølging fra samfunnet.

Arbeiderpartiet mener adgangen til å få juridisk hjelp når man trenger, det er ulikt fordelt i samfunnet vårt. Om du får hjelp, avhenger i for stor grad av hvilke ressurser du selv har. Da blir avstanden mellom det å ha rett og det å få rett for stor. I Arbeiderpartiets alternative budsjett styrker vi folks rettssikkerhet ved å prioritere etterforskning, påtalemyndighet og domstolene. Arbeiderpartiet vil styrke domstolene med 20 mill. kr, sammenliknet med regjeringens forslag, for å bygge opp under dette viktige arbeidet.

Arbeiderpartiet registrerer at Høyre og Fremskrittspartiet velger å vise fram sine påplussinger framfor de faktiske kuttene de påfører sektoren i sitt forslag til budsjett. Det kan jeg godt forstå, for det er ikke slik at regjeringspartiene kan kalle sitt budsjettforslag en sterk styrking av f.eks. domstolene når de gir med den ene hånden og tar med den andre. Arbeiderpartiet vil oppfordre Høyre og Fremskrittspartiet til å synliggjøre det de tar, på en like god måte som de synliggjør det de gir.

Statsråd Per-Willy Amundsen [17:17:30]: Det er intet annet enn oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV nå tar til orde for å utsette beredskapssenteret. Jeg oppfatter det som relativt uansvarlig, for å si det forsiktig. Jeg håper også at man er villig til å ta ansvaret – dersom man skulle få flertall for et slikt forslag – for å svekke norsk terrorberedskap.

Det virker egentlig som om man ikke har fått med seg det gode, viktige og grundige arbeidet som er gjort i forbindelse med beredskapssenteret. Det er slik at dette prosjektet har vært gjennom alle påkrevde kvalitetssikringer, KS1 og KS2. Ytterligere har det vært ikke én, men to eksterne kvalitetssikringer. Prosjektet har blitt fulgt av følgeforskere fra forskningsprogrammet Concept ved NTNU, som har blitt sikkerhetsklarert og autorisert – man har fått tilgang til all informasjon. Det har blitt foretatt en lang rekke «reviews» av eksterne fagekspertar. Prosjektet har således i langt større grad enn hva som er vanlig, hatt eksternt blikk på seg. Men jeg registrerer at man til tross for det ønsker en såkalt ekstern kvalitetssikring – når prosjektet er så grundig gjennomgått. Jeg vil tørre å si at det er planlagt med hensyn til kostnadskontroll også, noe som gjør at man vil få et ekstremt godt beredskapssenter for pengene, som også operativt leverer på alle nivåer, ut fra det som har vært forutsetningen. Dette er i motsetning til de rød-grønne og deres prosjekt. Der var det grunn til å stille spørsmål om manglende utredning, manglende kvalitetssikring. Derfor måtte denne regjeringen skrinlegge den forrige regjeringens prosjekt: man hadde ikke gjort hjemmelekse. Denne regjeringen har i aller høyeste grad gjort det. Men jeg registrerer at man på tross av det ønsker ytterligere utsettelse for å gjøre eksterne kvalitetssikringer. Det er interessant, men det er også grunn til å advare mot konsekvensen av det, dersom det skulle få flertall i Stortinget.

Så registrerer jeg at flere fra de rød-grønne partiene tar til orde for å avvikle avtalen med Nederland om fengelsplasser der. Det må man også ta konsekvensen av. Man må ta konsekvensen av økte køer og økt bruk av glattcelle. Man må ta inn over seg at vi igjen vil få fengelseskøer i Norge.

Geir Inge Lien (Sp) [17:20:50]: For tida er det på gang eit viktig prosjekt i domstolane: såkalla digitale domstolar, der domstolane skal fulldigitaliserast. Dette kan hjelpe på å få effektiviteten i domstolane opp og gje store gevinstar. Likevel er det enkelte sider ved prosjektet som ikkje held mål. Det var berre Høgsterett, lagmannsrettane og dei tolv største tingrettane som vart inkluderte frå starten av. No vil ein òg inkludere dei tingrettane der det er gjort vedtak om felles leing. Det vil seie at dei fleste tingrettane i landet står utanfor prosjektet pr. i dag.

Full effektiviseringsgevinst får vi ikkje før alle domstolane er fulldigitaliserte. Dessutan er det viktig at ikkje dei små og mellomstore tingrettane fell akterut. Regjeringa har sett ned eit utval som skal sjå på domstolsstrukturen i Noreg. At ein ikkje investerer i dei små og mellomstore tingrettane, må ikkje verte eit ankepunkt for å leggje desse ned i ettertid. Satsinga må kome på alle domstolane, slik at alle vert tilgodesett, og ikkje berre dei største.

Senterpartiet har i det alternative budsjettet sitt føreslått ein auke på 20 mill. kr i driftsmidlar til domstolane. Vi har føreslått å løyve midlar til at alle tingrettane skal inkluderast i digitaliseringsprosjektet frå 2018, i tillegg til å styrkje prøveprosjekt med lyd og bilde i domstolane med 2 mill. kr.

Til sist vil eg ta opp ei sak frå mitt eige heimfylke, Møre og Romsdal. I over 20 år har det vore planlagt eit nytt tinghus i Molde. Men planen vart skrinlagd på grunn av manglande budsjettmidlar. Det er sterkt behov for lokale med betre sikkerheit og høgare standard. Dette var ei stor valkampsak under valet i haust, då alle partia, inkludert Høgre og Framstegspartiet, gjekk på bana og lovde midlar. Det ser no ut til at dette ikkje vert noko av. Senterpartiet har fremja forslag om at midlane skal inn, og eg håpar på at eit fleirtal i denne salen vil stemme for dette i dag, slik at vi kan få på plass dette snarast mogleg.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [17:23:47]: Først til beredskapssenteret – jeg ber justisministeren om i det minste å lese det som står i forslag til vedtak fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV: «Evalueringen skal ikke forsinke fremdriften for beredskapssenteret.» Vi har ikke foreslått noen utsettelse. Vi har en like stor bevilgning til beredskapssenteret inne i vårt budsjett som det flertallet har.

Jeg vil be Venstres representanter merke seg det statsråden sier. Statsråden er tilsynelatende såre fornøyd med beredskapssenteret slik det nå foreligger. Dersom en skal få en gjennomgang av prosjektet, bl.a. ut fra den tvil som hans egen departementsråd har skapt, ja så må man sørge for å stemme for vårt forslag.

Så til kriminalomsorgen. Jeg registrerer at regjeringspartienes representanter ønsker å tviholde på en dyr og dårlig fangeavtale med Nederland. Det som skal til for å styrke kriminalomsorgen i Norge, er ikke den avtalen. Det er tvert imot å sørge for å få flere fengselsplasser i Norge, vedlikehold i Norge og flere ansatte i Norge. Som det er blitt referert til her tidligere: Vi har ledig kapasitet i Norge – samme type fengselsplasser som dem vi sender fanger til i Nederland. Og for et parti som Fremskrittspartiet, som vanligvis snakker om å hjelpe folk der de er, må det være et paradoks å opprettholde en avtale om å sende stadig nye fanger med fly til Nederland.

Det som er bekymringsfullt i kriminalomsorgen i Norge, er rapportene som kommer fra både tillitsvalgte og ansatte, om at man med de kuttene som gjøres i tilbudet i fengslene, risikerer at de innsatte i fengslene er minst like farlige når de kommer ut som da de ble satt inn. Folk som jeg har snakket med, som jobber i fengsel, sier at miljøet de jobber i, blir stadig hardere samtidig som de verktøyene de har for å gjøre noe med det, blir stadig færre. Det blir kuttet i tilbud som f.eks. Alternativ til vold og kuttet i tilbud for sinnemestrering. Og tallene som blir lagt fram, burde være egnet til å bekymre – når antall innrapporterte hendelser knyttet til vold og trusler er doblet på to år, over tusen hendelser i fjor knyttet til vold og trusler mot både ansatte og innsatte. Vi må få en helt annen tilnærming i kriminalomsorgen enn den man har hatt de siste årene. Kuttene som har blitt foretatt, med budsjettet for neste år, beløper seg nå til nesten 200 mill. kr.

Steinar Ness (Sp) [17:26:50]: Det er ei stor og ansvarsfull oppgåve å skulle handheve lov og rett i eit samfunn. Difor er det viktig at alle innbyggjarane har tillit til politiet og rettsvesenet vårt. Ei slik tillit er avhengig av at bl.a. statsråden og leiinga i politiet er ærlege i møte med innbyggjarane om fylgjene av dei endringane ein gjennomfører politisk. Nærpolitireforma er ei sentraliseringsreform. Difi slo i sin evalueringsrapport fast at politiet hadde hatt innvendingar mot å kalle denne reforma for «nærpolitireforma», og det vart sagt at alle ser det er ei sentralisering som skjer. Denne sentraliseringa vil svekkje det førebyggjande arbeidet til politi- og lensmannsetaten i store delar av vårt spreiddbygde og langstrakte land.

Ein nøkkel til det vellukka førebyggjande arbeidet til politi- og lensmannsetaten har vore at dei tilsette har vore busette ute i bygdesamfunn og bygdesentra, dei har hatt god lokal kunnskap ved at dei har vore busette og har levd eit liv nær folk i både gode og vonde dagar, både i og utanfor arbeidstid.

Tidlegare justisminister har uttalt at sentralisering av tenestestad ikkje skulle føre til ei sentralisering av dei til-

sette, at dei skulle flytte etter. I avtalen mellom Høgre, Framstegspartiet og Venstre, datert den 17. februar 2015, står det på side 7:

«Polititjenestemenn og -kvinner bor spredt, slik at flest mulig lokalsamfunn har politiansatte boende i sitt lokalmiljø. I ansettelsesprosessen legges det vekt på å oppnå bosetting på steder der det ikke allerede bor polititjenestemenn eller -kvinner.»

Dette høyrer jo bra ut, men problemet er at dei som skal tilsetje folk i politiet, ikkje har høyrte om dette. Orda er skrift i sand. Mitt spørsmål til justisministeren er: Kvifor vert ikkje dette følgt opp når det har vorte lova av den tidlegare justisministeren og det er felt ned i avtalen at ein skal sørge for at polititilsette vert buande spreidd kringom og ikkje vert flytta etter når tenestestaden vert flytta?

Eg synest det er eit ryddig standpunkt å sentralisere politiet, som alt anna. Det er òg eit ryddig standpunkt å svekke det førebyggjande arbeidet til politiet om ein meiner andre prioriteringar tilseier det. Men det er ikkje ryddig å gjere noko anna enn det ein seier.

Jan Böhler (A) [17:30:19]: Jeg er glad for innlegget til representanten Gimse, hvor hun sa at vi har en av verdens beste politiutdanninger. Min mening er også at da må man være forsiktig med å rote med den utdanningen, for noe av grunnen til at vi har verdens beste politiutdanning, er jo måten den er organisert på, og beliggenheten. Politihøgskolen ligger i det området i landet hvor vi har den mest sammensatte kriminaliteten, hvor man har den bredeste erfaringen å bygge på for dem som går på den skolen, og hvor man har tilgang på forelesere fra de fremste og viktigste institusjonene, som PST, Politidirektoratet, Kripos, Oslo politidistrikt osv. Man får også en ekstra stor søkermasse til Politihøgskolen på grunn av beliggenheten i hovedstaden, hvor mange ønsker å utdanne seg. Der kan man også rekruttere flest med minoritetsbakgrunn, noe som er et uttalt mål for politiutdanningen.

På Politihøgskolen deltar politistudentene også i beredskapen i hovedstaden. De spiller altså en viktig rolle i objektsikringen, som regjeringen også er opptatt av når det gjelder å følge opp 22. juli-kommisjonens rapport.

Jeg er også glad for at representanten Gimse sa at det man skal, er å vurdere å flytte Politihøgskolen ut av Oslo, i motsetning til det som er uttalt i innstillingen av justiskomiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet. Det står på side 39 at de vil understreke at en ny, moderne PHS, politihøgskole, skal lokaliseres utenfor Oslo. Jeg var fornøyd med Gimses understrekning av at man skal vurdere det, og at det ikke stemmer, det som står i innstillingen.

Jeg var mindre fornøyd med statsrådens svar, for statsråden sa at det ikke er noe nytt at man forhåndskonkluderer før en utredning. Det var et overraskende svar etter at statsråden hadde sagt det motsatte til meg i spørretimen den 8. mars i år, der han advarte mot å forhåndskonkludere før denne utredningen om Politihøgskolen er gjennomført. Statsråden understreket at man skal bygge på faglighet og på kunnskap og må få fram den først. Da synes jeg det er en manglende logikk når man ikke er overrasket over at man forhåndskonkluderer før utredningen så å si er satt i gang.

Statsråden har bl.a. i skriftlig svar til meg også varslet at han vil gjennomgå politiutdanningen med sikte på å unngå å utdanne for mange politifolk i Norge i framtiden. Jeg vil si at med de utfordringene vi ser med nettkriminalitet, vold i nære relasjoner, arbeidslivskriminalitet, terrortrussel, overgrep mot barn, altså at politiet har fått mange nye og større oppgaver som har kommet til siden to polititjenestemenn per 1000 innbyggere ble fastslått i 2008, så er det all grunn til nå å gjennomføre en ny analyse av hvor stort behov vi vil ha for politifolk i framtiden, og bygge på det istedenfor å vurdere en nedtrapping av politiutdanningen.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:33:40]: I Norge blir én av ti kvinner utsatt for voldtekt i løpet av livet sitt. Det er et tall som det ofte blir referert til, men forstår vi egentlig de menneskelige konsekvensene av det? Forstår vi egentlig størrelsen på det problemet? Der som én av ti hadde stått uten jobb, tror jeg det hadde vært på forsiden av alle avisene hver dag fram til problemet var løst. Men den typen oppmerksomhet får dessverre ikke det at én av ti kvinner utsettes for noe av det verste som kan skje et menneske.

Problemet blir bare mer omfattende når vi inkluderer flere typer vold. Mellom 75 000 og 150 000 personer utsettes årlig for vold i nære relasjoner i Norge. Mange av dem er barn. Norske Kvinners Sanitetsforening, bl.a., omtaler vold og overgrep som et folkehelseproblem. Det er i den størrelsen dette problemet bør håndteres.

Det er viktig å forstå vold og overgrep som et spørsmål om strukturer i samfunnet, om å jevne ut maktforhold, om kjønn og likestilling, fordi det er kvinner som rammes hardest av vold i nære relasjoner – i tillegg til barn – og utøveren av vold er som oftest menn. Så lenge jenter i Norge ikke kan dra på fest uten å kjenne frykten i kroppen for at noe skal skje, er ikke likestillingen i Norge i mål. Så lenge kvinner blir kontrollert og utsatt for vold av sine kjærester eller samboere, er ikke likestillingen i Norge i mål.

SV har lenge etterlyst handling mot vold og overgrep. Det har vært en lang kamp, for før var mye av dette sett på som noe som foregikk innenfor husets fire vegger. Det har vært en lang kamp for å endre holdninger og det politiske landskapet. Nå foreligger det en opptrappingsplan, men SV deler kritikken fra organisasjonene som jobber med dette, og som er tydelige på at det er altfor lite. Derfor foreslår SV å bruke 700 mill. kr mer enn regjeringen på ulike tiltak mot vold og overgrep over forskjellige rammeområder i budsjettet, fordi vi ser at dette er et samfunnsproblem som krever massiv innsats på alle de relevante områdene, inkludert justis.

Det innebærer bl.a. en nasjonal kampanje mot voldtekt rettet mot unge, det innebærer 20 mill. kr mer til barnehusene, 75 mill. kr mer til overgrepsmottakene, 20 mill. kr mer til incest- og voldtektsentre og 15 mill. kr mer til krisesentrene. Det gjør vi fordi vi er et feministisk parti, som ser omfanget av dette problemet, og som tar konsekvensen av det i form av å prioritere penger. Vi har flyttet landskapet før. Vi har vært med på å få det opp på den politiske agendaen sammen med kvinnebevegelsen. Igjen skal vi flytte landskapet sammen, fram til vi gjør nok for å bekjempe vold og overgrep i dette landet og endelig kan krone oss – som vi ofte gjør – med tittelen «en likestillingsnasjon».

Presidenten: Representanten Guro Angell Gimse har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Guro Angell Gimse (H) [17:36:41]: Representanten Gjelsvik legger skylden på regjeringen for det han mener er en økning av voldstilfeller i fengsler. Vi tar voldstilfeller i fengsler på aller største alvor, vold i fengsel er og har alltid vært et problem. Så må vi finne ut av om det er sann at volden faktisk har økt. Jeg tror at Gjelsviks kollegaer i Senterpartiet, sammen med Arbeiderpartiet og SV, også har fått med seg at kriminalomsorgen de siste årene har fokusert mye på registrering av volden, noe de ikke har gjort før. Det er bra, men det betyr også at det kan ha vært store mørketall i forekomsten av vold tidligere. At økningen i registrerte voldstilfeller har flatet ut i 2016 og 2017, underbygger også denne antakelsen. Uansett om det har vært en økning eller ikke, så jobber Høyre og regjeringen for forebygging av vold i fengsel.

Jorodd Asphjell (A) [17:37:59]: Jeg er ikke så veldig letrørt til vanlig, men jeg blir nesten litt rørt av å høre Høyre og Fremskrittspartiet snakke om disse store satsingene innenfor politi, domstoler og kriminalomsorg. Det er nesten som om de ikke har pålagt disse etatene i områdene store nedskjæringer, som betyr kutt både i kvantitet og ikke minst i kvalitet på de tjenestene de

skal utføre på vegne av samfunnet – både innenfor politiet, innenfor domstolene og innenfor kriminalomsorgen.

At de da tør å stå her høye og mørke og framstille dette på en helt annen måte, er merkelig. Hvem som helst kan spørre seg – se på Retriever på Stortinget. Alle de tilbakemeldingene en daglig får på Retriever, sier noe om en helt annen virkelighet på disse tre områdene. En opplever krevende tider fordi regjeringen kutter, selv om de påstår at de satser. Dette handler ikke om å bekjempe kriminalitet, det er det motsatte.

Jeg har selv sittet fire år i justiskomiteen, og jeg må si at videreføringen av regjeringens kuttpolitikk bekymrer meg. Jeg registrerer at politiet, kriminalomsorgen og domstolene landet rundt er bekymret for denne situasjonen.

Avslutningsvis vil jeg komme inn på kriminalomsorgen. At Venstre nå går inn for å stoppe nedleggelsen av fengslet i Nederland, forundrer meg. Venstre skal gå i regjeringsforhandlinger med å ha en mer sosialliberalistisk retning i kriminalomsorgen. Er det dette som er den nye sosialliberalistiske retningen for Venstre? Da er det ikke rart at Venstre-ledere landet rundt melder seg ut av partiet og legger ned sine verv på grunn av bekymringer de har – ja, det viser faktisk at det på en måte er sant. I dag kunne Venstre sørget for en avvikling av soningen i Nederland, slik det ble sagt i fire år da jeg satt i komiteen sammen med partiets representanter.

Historien etter den rød-grønne regjeringen var en betydelig redusert soningskø, sammenlignet med da regjeringen Stoltenberg tok over. Vi hadde 2 566 i kø da vi overtok, og da vi avsluttet, var det 1 470. Vi økte kapasiteten med 750 plasser, hvorav 513 var fengselsplasser – fengselsplasser i Norge, i norske kommuner, norske fylker, utført av ansatte i Norge, som har et stort hjerte for dem som har sine liv der. I tillegg sørget vi for bedre innhold i soningen, bedre innhold når det gjaldt bolig, arbeid, utdanning og ikke minst rusmestring. Det gjorde at de som satt inne, kunne mestre sine liv etter soning. Det er det som er det viktigste, det handler om å forebygge kriminalitet og sørge for at de som har sitt liv der i dag, kan komme ut og møte sine naboer og sine familier på en god måte, og sørge for at de kan ha et liv uten kriminalitet i framtiden.

Abid Q. Raja (V) [17:41:16]: Jeg tegnet meg egentlig ikke for å svare sistnevnte taler. Der tror jeg bare jeg viser til innlegget jeg holdt tidligere om Norgerhaven. Det er dekkende for mitt syn, så jeg tenker ikke å gjenta det ytterligere.

Jeg har forstått at det har vært stemning her, rundt Taraldrud. Da tenker jeg det er greit å kommentere noe ytterligere om det. Det har vært en viktig sak i valgkam-

pen, det har vært en viktig sak nå, og det kommer til å være en viktig sak også framover. Jeg tror en sak vi alle er enige om – jeg er litt usikker på om det gjelder alle, men i alle fall gjelder det storparten av stortingsrepresentantene – er at vi trenger et beredskapssenter. Jeg vil bare si at i de møtene jeg har hatt med lokalbefolkningen, har jeg – med mindre jeg har erindringstap – ikke møtt noen som har sagt at de ikke ønsker at Taraldrud beredskapssenter skal komme til Taraldrud. De jeg har møtt i Oppegård, sier at de stiller opp for landet, landet trenger beredskapssenter, men de ønsker at det skal være støyfritt, og de vil at plagene som kan komme som følge av sentret, skal minimeres og helst fjernes helt. Det har vært deres inngang til dette. Jeg skal ikke gå god for sitatene mine herfra, men det kan nok stemme at jeg har uttrykt meg i nærheten av det, og at jeg kanskje har uttrykt meg akkurat slik. Det har jeg også levert. Jeg har uttrykt det slik til lokalbefolkningen at jeg skal sørge for at regjeringen går i dialog med dem for å sørge for at det blir støydempende tiltak – fordi de ønsker dialog med regjeringen, og fordi de ønsker støydempende tiltak.

Det står altså her at vi er blitt enige om at regjeringen skal

«i forbindelse med byggingen av nytt beredskapssenter på Taraldrud sørge for at beboere og naboer involveres i arbeidet med tilstrekkelige støydempende tiltak».

Jeg føler at jeg har levert.

I motsetning til dette løfter opposisjonen opp sitt forslag. Bare hør på dette:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en ekstern evaluering av den videre fremdriften for bygging av politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud, med sikte på å forbedre prosjektet så det gir styrket nasjonal beredskap, bedre treningsmuligheter for politiet og mindre plager for lokalsamfunnet. Evalueringen skal ikke forsinke fremdriften for beredskapssenteret.»

Forklar meg dette, president: Man skal altså ha en ekstern evaluering, men den skal ikke forsinke framdriften. Dette skal gi mindre plager, det skal gi styrket nasjonal beredskap og bedre treningsmuligheter for politiet, men det skal ikke forsinke framdriften. De mener altså at forslaget deres, som er nesten umulig å skjønne hva egentlig betyr, er bedre, mens jeg vil fastholde den teksten jeg leste, og som vi står for: Vi skal sørge for at beboere og naboer involveres, og det skal jobbes med tilstrekkelig støydempende tiltak. Det er egentlig helt utgjennomslag for den appellen jeg holdt for velgerne og beboerne i Oppegård.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at hun ikke har noen planer om å forklare noen ting som helst annet enn at all tale skal rettes til presidenten.

Kari Henriksen (A) [17:44:39]: Jeg vil starte med å si at i dag har jeg oppriktig vondt av tidligere justisminister Odd Einar Dørum. Han var med på å sette en standard for kriminalomsorgen som var bra. Han var en foregangsmann for å gjøre kriminalomsorgen til et mer humant sted å være. Jeg forsto at Dørum var imot å gå inn i regjeringa. Det skjønner jeg. Jeg kan tenke at kanskje noe av hans frykt var at justispolitikken ville bli noe av det første som ble kastet på båten, og det ser vi resultatet av i dag.

Så vil jeg si at Høyre prøver i denne debatten å snakke om Arbeiderpartiet som om Arbeiderpartiet ikke har hatt noen alternativer i kriminalomsorgen. Det er en kjent strategi å angripe der en selv er svakest: Er det noe denne debatten har vist, er det at det eneste Høyre er opptatt av når det gjelder kriminalomsorg, er tall, celler og hvordan en skal få antallet ned – ikke et ord om innhold, så langt jeg har hørt.

Vi ser en alvorlig økning i antall volds- og trusselhendelser. Vi ser at vi investerer milliarder av kroner i arbeidsplasser i utlandet i en periode da vi har hatt stor arbeidsløshet i Norge. Og jeg må få lov til å si at jeg håper representanten Frølich er mer etterrettelig i sitt yrke enn som stortingsrepresentant. Han står på denne talerstolen og sier at Arbeiderpartiet er uten alternativer når det gjelder kriminalomsorg. Det er direkte feil. Arbeiderpartiet har hatt alternativer i alle sine budsjetter. Vi har foreslått å bygge fengsler i Norge, vi foreslo å starte fra dag én. I tillegg har både Høyres representant Frølich, justisministeren og regjeringa hatt alternativer. Skien fengsel og Halden fengsel kunne bygges ut noenlunde tilsvarende det antall fengselsplasser som de har valgt å leie i Nederland. Så den fortellingen regjeringspartiene her prøver å formidle, er helt uriktig.

Skatteuttene skal som kjent finansieres, og vi ser at i kriminalomsorgen har 112,8 mill. kr blitt kuttet fra 2014 til 2017, og 35 mill. kr i årets budsjett. Det Høyre ikke snakker om, er kritikken fra ansattorganisasjonene – nå skal jeg prøve å lese uten komma, som Venstre gjør – Kriminalomsorgsdirektoratet (presidenten avbryter) og flere, som altså kritiserer regjeringa.

Presidenten: Taletiden er ute.

Representanten Geir Inge Lien har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Inge Lien (Sp) [17:47:56]: Det vert brukt 300 mill. kr i året på kjøp av fengselsplassar i Nederland. Vi i Senterpartiet vil heller bruke dei midlane til å

byggje fengselsplassar her i Noreg. Vi har mange eksempel på det, og eg vil nemne eitt:

Sunnmøre skil seg ut med å ha færrest fengselsplassar per innbyggjar. Senterpartiet har hatt midlar inne til soningssenter på Sunnmøre i dei alternative budsjetta sine i fleire år no. Eit nytt soningssenter på Sunnmøre ville vel gje langt fleire fengselsplassar enn det det gamle Ålesund fengsel frå 1800-talet kan gje. Det er gått ut på dato. Det er bl.a. behov for varetektsplassar. I dag må ein føre fangetransporten til Bergen – store, unødvendige kostnader som kunne vore unngått om senteret vart bygt.

Eg er skuffa over Venstre no. Eg er òg skuffa over at regjeringa heller ikkje i år har lagt inn midlar til dette, og oppmodar (presidenten klubbar) dei til å få det på plass (presidenten avbryt) og ikkje bruke pengane på plassar i Nederland.

Presidenten: Taletiden er ute.

Representanten Peter Frølich har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Peter Frølich (H) [17:49:12]: Jeg hørte det ble nevnt fra representanten Henriksen noe om etterrettelighet osv. Representanten kan jo starte med å sitere meg riktig. Jeg har aldri påstått at Arbeiderpartiet ikke har hatt alternativer. Det er bare det at alternativene til Arbeiderpartiet når det gjelder å skaffe flere soningsplasser, har vært de tradisjonelle, de velprøvde, de som aldri har gitt resultater, de som aldri fikset soningskøene. Det var bygging litt her og litt der.

Da denne regjeringen overtok, gikk man umiddelbart inn for dublering, mer elektronisk soning – fotlenkesoning – og man inngikk en avtale med Nederland. Det er tiltak som monner, i motsetning til de tradisjonelle tiltakene. Det var det jeg mente.

Presidenten: Representanten Maria-Karine Aasen-Svensrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Maria-Karine Aasen-Svensrud (A) [17:50:08]: Jeg tegnet meg til en kort merknad angående vold og trusler i fengsler.

Jeg tror at noen av Høyres representanter burde snakke mer med NFF – ikke fotballfolkene, men Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund-folkene. Når de ansatte forklarer at det er en økning i vold og trusler, må det tas på aller høyeste alvor. Jeg synes det er bekymringsfullt at regjeringspartiene ser ut til å gjemme de ansattes bekymringer bak en mulighet for at dette kun skyldes en mer effektiv rapportering. Jeg håper ikke at dette gjenspeiler en lettbeint holdning fra regjeringspartienes side

hva angår de ansattes tilbakemelding og bekymring for og på egen arbeidsplass.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [17:51:06]: Representant etter representant fra Høyre og Fremskrittspartiet skryter av satsingen på politiet, og da må jeg nesten ta ordet. Gjørsv-kommisjonen konkluderte nemlig ikke med at politidistriktene var for små, men at de ikke samsnakket nok. Likevel var regjeringens svar en strukturreform. Og neste høst venter vi oss enda en strukturreform innen kriminalomsorgen. Nå er det på tide å sette folk og sikkerhet foran byråkrater og strukturer.

Flere steder er de ansatte i politiet bekymret for hvordan beredskapen i deres region blir med knappe ressurser. Regjeringen legger antall folk til grunn og glemmer geografien. Betyr ikke sikkerheten til alle landets innbyggere noe uansett hvor man bor?

Når politibetjenter må rykke ut på grunn av tilfeller av f.eks. vold i hjemmet, blir de satt i en forferdelig situasjon. I grisgrendte strøk må de spørre seg om situasjonen er ille nok, om lovbruddet er alvorlig nok til at de skal bruke flere timer på å kjøre vedkommende i arresten, eller om de skal la være. I sentrale strøk må de vurdere om de har kapasitet til å etterforske akkurat denne saken, eller kanskje henlegge den på grunn av en annen sak som har høyere prioritet. Politibiler kan godt være på hjul, men ikke arresten. Og kapasitet må det være nok av for å etterforske og løse de sakene politiet har på bordet. Da trenger de mindre sentrale distriktene midler til å bemanne de tjenestene og lokalene de trenger, og de mer sentrale midler til å følge opp alle lovbruddene de har å etterforske. Antall henleggelses i Oslo politidistrikt er alvorlig.

Regjeringens «store» satsing på politiet gir ikke økt beredskap og sikkerhet når de fleste ansettelsene er i Politidirektoratet, det økte antallet stillinger ikke kan bli fylt fordi det ikke er midler til å lønne dem neste år og pengene går til effektiviseringstiltak på bekostning av frie midler, når de økte bevilgningene går opp i røyk fordi utgiftene til pensjoner, som før lå i en annen budsjettpost, nå skal tas av politiets drift, eller når dyrepolitiet ikke har saker å oppklare fordi Mattilsynets budsjett gjør at det ikke er rom for å føre tilsyn.

Skal vi ha en reell satsing på politiet, må rett og slett Senterpartiet ta styring: mindre rapporteringskrav og detaljstyring, mer midler til forebyggende og kriminalitetsbekjempende tiltak i hele Norge.

Siv Henriette Jacobsen (A) [17:53:48]: Det er fristen de å si at hovmod står for fall. I alle fall er det helt sikkert at Justisdepartementet har vært og er frustrert over den motstanden som de kontinuerlig får mot sitt konsept på Taraldrud. Men den motstanden vil de fremdeles få, all den tid de holder fast ved et konsept som ikke

er forenlig med at senteret ligger rett ved et boligområde. Hadde man vært villig til å endre noe på konseptet, slik at det var forenlig med at det ligger ved et boligområde, ville alle sagt: Ja, bygg dette, kom i gang, vi trenger det, det må skje nå! Men man har valgt et konsept som gjør at det blir plagsomt for lokalbefolkningen, og det vil være frustrasjon hos dem så lenge konseptet fortsetter.

Nå er det sånn at navnet «beredskapssenter» er noe misvisende. Det er jo ikke slik at det sitter noen der i beredskap, som det gjør på en brannstasjon. En tredjedel av spesialstyrkenes mannskap er alltid ute i framskutt beredskap med Oslo-politiet, en tredjedel har fri, og en tredjedel er og trener på Taraldrud. Da bør man se på muligheten for f.eks. å bygge inn skytefeltet. Jeg har selv vært og besøkt beredskapssenteret til politiet i London. Der har de ingen utendørs skytebane, og enda ligger beredskapssenteret midt i et industriområde.

Jeg tror at skal man få dette til, som lokalbefolkningen også ønsker, og som et samlet politisk miljø faktisk ønsker, må man være villig til å se noe på konseptet for å få det til å fungere. Det er veldig viktig å understreke at når vi vil se på dette, ber vi også om at det ikke må utsettes. Men slik som det er nå, er det ikke forenlig med at det bor folk i nærheten. Da er det fristende å spørre hva Abid Raja tror at han vil få ut av dialogen med Justisdepartementet og lokalbefolkningen som ikke allerede er tatt opp mange, mange, mange ganger.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Abid Q. Raja (V) [17:56:18]: Representanten Kari Henriksen tar feil i alle sine påstander om Venstre. Jeg tenkte først å gi en saksopplysning: Hun er åpenbart i den tro at vi har tatt et standpunkt om å gå i regjering. Det har vi ikke gjort. Vi har tatt et standpunkt om å forhandle om eventuelt å gå i regjering.

Så vil jeg også forsikre representanten Kari Henriksen om at Dørum er svært godt fornøyd med politireformen og Venstres nåværende justispolitikk, så hun behøver ikke å kaste noe på båten på Venstres regning.

Hva gjelder Taraldrud: Snakk om å overselge forslaget! Det er altså en evaluering av framdriften – som skal gi mindre plager – og som heller ikke skal forsinke framdriften. Vi nærmer oss jul, så det er kan hende det som styrker troen på julenissen.

Presidenten: Representanten Jan Böhler har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jan Böhler (A) [17:57:26]: Jeg vil komme med en kort merknad til et verbalforslag som flertallet i komiteen fremmer i dag, om at Stortinget ber regjeringen innlede forhandlinger med Frontex om forlengelse av det norske bidraget til middelhavsoperasjonen Triton. Det er altså skipet «Olympic Commander» som bidrar i Middelhavet nå.

Det er viktig, ikke bare fordi det er snakk om å redde menneskeliv, men også fordi man har rettet oppmerksomheten mer og mer mot å stoppe menneskesmuglere, hvor man samarbeider med Italia og på ni måneder i år har stoppet 247 menneskesmuglere.

Det er et bidrag som Frontex er opptatt av. Representanten Skei Grande tok opp her i Stortinget i en muntlig spørretime at det ikke var kommet noen henvendelse fra Frontex om forlengelse av bidraget. Men i et brev av 20. november i år ber Klaus Rösler, operasjonsdirektør i Frontex, om en forlengelse av det norske bidraget.

Forslaget om å gjenoppta forhandlinger vil heller ikke føre til budsjettkonsekvenser, på den måten at dette kan løses på forskjellige måter innenfor Frontex' rammer (presidenten klubber). Så jeg vil oppfordre særlig Venstre og Kristelig Folkeparti til å ...

Presidenten: Da er tiden ute. Neste taler er Nils Kristen Sandtrøen.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [17:58:50]: Synlig og tilgjengelig, lokal forankring og tett kontakt med nærmiljøene – det er enigheten på Stortinget om utviklingen i politiet framover. Spør man folk i Hedmark og Oppland, tror jeg det er veldig få som kunne gjettest på at det er disse målene det norske demokratiet har vedtatt skal være førende. Tvert imot er det mange som er sterkt bekymret og fortvilet fordi de nå opplever mindre politifolk der de bor. Vi skulle ha mer politifolk der folk bor.

I Engerdal, nærmere bestemt på Drevsjø, har man opprettet en egen innbyggervakt fordi politiet ikke er til stede. I samme område i sommer var det kriminalitet, og det tok så lang tid før politiet kom, at folk ble helt fortvilet. I Trysil og på Hafjell – viktige skidestinasjoner i Norge – øker befolkningstallet betydelig i deler av vinterseongen. Der sliter politiet fordi det ikke er politifolk til stede.

Arbeiderpartiet ønsker å følge opp det som er vedtatt i Stortinget. Derfor bevilger vi 200 mill. kr ekstra til mer politi ute. Det utgjør en forskjell. Som konstituert lensmann i Trysil sa til Østlendingen 21. november: Vi håper virkelig at dette budsjettforslaget blir vedtatt. Alle ressurser kommer godt med.

I Norge har vi en felles verdimelessig holdning om at vi skal ha trygghet og velferd i hele landet. Oppfølgingen av politireformen har vært så svak at den bryter med det vi oppfatter som en viktig del av hvordan vi innretter

samfunnet vårt: trygghet i hele landet. Derfor har Høyre og Fremskrittspartiet nå et stort ansvar i regjering for de neste årene faktisk å følge opp det som man har vært med på å vedta i Stortinget: synlig og tilgjengelig, lokal forankring og tett kontakt med nærmiljøene. Det har vi sett lite av så langt. Vi forventer mer i tiden framover.

Presidenten: Representanten Lene Vågslid har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lene Vågslid (A) [18:01:31]: Debatten nærmar seg slutten. Det er dessverre slik, uansett korleis ein vrir og vrengjer på det, at ein må kutte i domstolane i 2018, i kriminalomsorga blir det trongare tider, i politidistrikta blir det eit mindre handlingsrom. Posisjonen kan gjenta det motsette så mykje dei berre vil. Det er berre å gå og sjå i innstillinga, sjå på tala. Situasjonen vil ikkje bli betre. Når det gjeld ABE-kutt og effektivisering, skal det ikkje ramme fyrstelinja, har det blitt sagt, men me veit at det gjer det. Skal me seie til folk i kriminalomsorga og i politiet at dei skal springe kjappare? Me veit dessverre at resultatet kjem til å vise at det blir krevjande både å gjennomføre politireforma og få auka kvaliteten innanfor kriminalomsorga.

Høgres justispolitiske talsperson, Peter Frølich, lenar seg ofte på prosent, men bak prosentane er det folk, og politidistrikta, domstolane og kriminalomsorga er på ingen måte budsjettvinnarar i 2018.

Presidenten: Representanten Emilie Enger Mehl har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Emilie Enger Mehl (Sp) [18:02:46]: Jeg vil takke for en god debatt, men jeg synes det er litt skremmende at regjeringspartiene og forlikspartnerne får det til å høres ut som om soningskø er det eneste som avgjør om man har en god eller dårlig situasjon i norsk kriminalomsorg.

Jeg vil ta et eksempel fra NRK Ytring, som illustrerer litt hvordan virkelighetsforståelsen er forskjellig.

Kristine Petersen er fengselsbetjent i Bergen fengsel. Hun skrev på Ytring: «Vi fengselsbetjenter har ikke lenge tid til å gjøre jobben vår.»

Justisministeren skrev samtidig på Ytring at leie av fengselsplasser har bidratt til at det er mulig å gjøre et godt rehabiliteringsarbeid i norske fengsler.

Her har altså justisministeren og en fengselsbetjent i Bergen fengsel helt forskjellig virkelighetsoppfatning.

Representanten Angell Gimse sa at det er få eller ingen dubleringer. Ingen er i hvert fall ikke riktig. I Bergen fengsel er det 14 dubleringer. Det er ikke bemanning som tilsvarer at det er 28 fanger på 14 celler, det er fort-

satt bemanning som om det skulle vært 14 fanger på 14 celler.

Så vi har en jobb å gjøre, og jeg skulle ønske at regjeringspartiene anerkjente det.

Statsråd Per-Willy Amundsen [18:04:00]: Det er ikke riktig, som enkelte fremhever og prøver å gi inntrykk av, at det for regjeringspartiene kun handler om tall og soningskø og telling av mennesker som står i kø. Det var gode grunner for at vi måtte få på plass Norgerhaven. Det handlet om offer som møtte sine overgriper før disse kom inn til soning – mens de ventet på å komme inn til soning. Norge fikk kritikk fra FNs torturkomité for at man hadde folk for lenge på glattcelle, fordi vi ikke hadde tilstrekkelig med plasser til å plassere folk i fengsel. Det var en situasjon som det var helt nødvendig å rydde opp i. Det gjorde denne regjeringen. Da er det forbløffende at man skal høste kritikk for at vi i en midlertidig periode – mens vi får på plass det vi trenger av tilstrekkelig kapasitet i landet, for det skal vi få – løser et samfunnsproblem. Det forteller vel kanskje om en opposisjon som ikke har så veldig mye å kritisere. Det ser jeg går igjen i denne debatten, at visjonene fra de rød-grønne partiene ser ut til å utebli fullstendig. Man snakker kun om budsjettall, om mer penger til både det ene og det andre formålet, som man faktisk kan overgå når man driver med alternativ budsjettering og ikke må ta ansvar for det. Men det er altså en sammenheng i denne politikken, og denne regjeringen leverer i høyeste grad på beredskapsfeltet og i hele straffesakskjeden.

Så er det litt underlig når man fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiets side prøver å gi inntrykk av at forslaget om ekstern evaluering av Politiets nasjonale beredskapssenter ikke vil føre til utsettelse. Selvfølgelig vil det føre til utsettelse – kanskje to år. Vi kan ikke gjennomføre en ekstern evaluering uten at vi må sette prosjektet på vent. Ellers har det ikke så mye for seg, skulle jeg mene. Så da må de partiene som mener dette, ta ansvar for at man vil utsette byggingen av Politiets nasjonale beredskapssenter i kanskje to år, og dermed svekke norsk terrorberedskap.

Jeg synes det er underlig, og jeg stiller spørsmål ved om man tar inn over seg de konsekvensene man er villig til å skape for å opptre populistisk.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidligere, og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [18:07:19]: Først til representanten Raja og hans fikenblad – tilstrekkelig støydempende tiltak som man har fått regjeringen med på. Hvis det forslaget knyttet til beredskapssenteret skulle ha

noen realitet i seg, måtte man i det minste være med på at det da skulle innebære ytterligere støydempende tiltak. Men et sånt forslag ble nettopp fremmet og votert over forrige mandag. Det stemte Senterpartiet for. Venstre stemte mot det.

Så til justisministeren, som sier at forslaget om en ekstern evaluering vil innebære to års utsettelse. Nei, i forslaget ligger det at dette skal skje parallelt med den videre prosessen. Men det er også viktig å få med den usikkerhet knyttet til prosjektet og prioriteringer i prosjektet som hans egen departementsråd har bidratt til gjennom å si at det ikke har blitt foretatt kost-nytte-analyse, og at det kanskje er andre tiltak på beredskapsområdet som bør prioriteres først.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [18:08:30]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 62 S (2017–2018), jf. Prop. 24 S (2017–2018), unnateke kap. 480, 490, 491, 496, 497, 3490, 3496 og 3497)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 7 og 8 behandles under ett.
– Det anses vedtatt.

Sak nr. 7 [18:09:11]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen (Innst. 59 L (2017–2018), jf. Dokument 8:17 LS (2017–2018))

Sak nr. 8 [18:09:31]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen (Innst. 60 S (2017–2018), jf. Dokument 8:17 LS (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil sju replik-

ker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Atle Simonsen (FrP) [18:10:21] (ordfører for sakene): Som saksordfører for disse sakene vil jeg først takke komiteen for et godt arbeid med dem.

Først er det på sin plass å komme med litt historikk. Pleiepengeordningen har i en årrekke vært for dem som skal erstatte arbeidsinntekt for pleie av et sykt barn i en begrenset periode. For dem som har hatt behov utover dette, har det vært omsorgslønn som har vært løsning.

Med Fremskrittspartiets Robert Eriksson i regjeringen ble det fart på en utvidelse og en forbedring av pleiepengeordningen. Den blå-blå regjeringen har lagt fram – og fått innført fra oktober i år – en betydelig utvidelse av ordningen, en utvidelse vi har kjempet for i mange år, men som den rød-grønne regjeringen ikke viste det samme engasjementet for.

Nå er det slik at man får pleiepenger hvis man har omsorg for alvorlig sykt barn. Barn som trenger å ha foreldrene med seg på helseinstitusjon, eller som trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, er omfattet av den nye ordningen.

Den gamle ordningen ble oppfattet som urettferdig og uforutsigbar. Varig syke barn falt utenfor ordningen, det var strenge sykdomskrav, og aldersgrensen var 12 år.

Den nye ordningen gir pleiepenger til dobbelt så mange familier. En snakker faktisk om 8 000–9 000 flere barn som får støtten det er å ha foreldrenes trygge omsorg. Det er familier som tidligere har gått inn og ut av ordningen. Nå inkluderer ordningen varig syke barn, det strenge sykdomskravet er lempet på, og aldersgrensen er økt til 18 år. Vi innfører også en unntaksregel etter 1 300 dager ved livstruende sykdom.

Men denne debatten dreier seg først og fremst om alvorlig syke barn og deres familier – mennesker, ikke millioner, som statsministeren ville sagt.

Det er kanskje litt rart at jeg må begynne innlegget på den måten, for det er jo åpenbart at alle som er her, forsøker å finne den beste løsningen for de familiene som har et alvorlig sykt barn. Samtidig har mye av debatten dreid seg om penger – hvor mye, hvor lenge, hvem som kvalifiserer, og for noen også hvor mye dette skal koste.

For meg dreier det seg om at samfunnet tar vare på dem som trenger det mest. Det dreier seg om å støtte familier, samtidig som vi er tindrende klar på at pleiepenger ikke løser alle problemer, for pleiepenger gjør ingen barn friske, pleiepenger hjelper familier til selv å kunne gi sine barn nødvendig pleie og omsorg. Disse familiene fortjener all mulig ros og ære for den innsatsen de gjør.

Jeg tror ingen som ikke selv har vært i samme situasjon, fullt ut forstår hvordan disse har det, og hvordan det er å bli ufrivillig ekspert på sykdom og pleie, slik som disse foreldrene blir. Vi vet likevel at de som får syke barn, ofte settes under et enormt press selv. Mange med syke barn blir selv syke og slitne. Dess lenger ungene er syke, dess større er risikoen for familien.

Opposisjonen har i denne saken påtatt seg en rolle som dreier seg om å gi mest mulig til dem som er berørt av dette, og kanskje det er riktig. Selv er jeg usikker på om det er bra at mor og far får betalt for å være utenfor arbeidslivet, kanskje så lenge som i 18 år. Jeg er usikker på om det er bra for familien at mor eller far bruker all sin tid, år etter år, på å pleie sitt barn. Men jeg er sikker på én ting: Et slikt forslag kan vi ikke bare vedta uten å ha sett på konsekvensene av det. At det offentlige har et ansvar for å stille opp for dem som er rammet, er helt åpenbart, men er det riktig å gi 100 pst. lønn til foreldre i opp-til 18 år? Er det riktig å innføre en ytelse som kan gis til familier i hele EØS-området etter kun fire ukers arbeid i Norge, som kan bety at en litauisk arbeider med et alvorlig sykt barn kan få så mye som en halv million kroner av Norge i 18 år? Vil foreldre med syke barn stille bakerst i køen når de søker jobb når barnet har begynt å bli friskt?

Hvis vi innfører en statlig pleielønn – for det er det denne diskusjonen i realiteten handler om nå – hvordan vil det gripe inn i det kommunale ansvaret?

Det er mange uavklarte sider ved denne saken. Vi ønsker alle den beste pleien for syke barn, vi ønsker alle at foreldre skal kunne ta seg av syke barn. Jeg er glad for at vi har fått innført en ordning for pleiepenger som er dobbelt så god som den forrige, som dobbelt så mange blir omfattet av, og at det blir utbetalt dobbelt så mye penger som tidligere.

Ordningen i dag er en veldig god ordning. Heldigvis vil de aller fleste som opplever et alvorlig sykt barn, få dekket sitt behov gjennom denne nye ordningen. Opposisjonen synes å ha glemt at de ikke ville bedre denne ordningen i løpet av åtte år i regjering. Isteden velger opposisjonen å fremme et forslag om en utvidelse, nærmest uten avgrensning i tid, uten å vite om konsekvensene, i 18 år og i noen tilfeller mer. Opposisjonen velger å fremme konkrete forslag helt uten å ta inn over seg at forslagene kan ha utilsiktede negative konsekvenser, og jeg synes forslaget om å gjøre dette uten en utredning er uansvarlig. Samtidig er jeg mer enn gjerne med på å få alle sider ved forslaget på bordet, og på den måten kan vi gjøre det som er riktig.

Jeg vil gjerne ta opp forslagene som Fremskrittspartiet står bak i sak nr. 7.

Presidenten: Representanten Atle Simonsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Lise Christoffersen (A) [18:15:42]: La meg få lov til å takke forslagsstillerne for å ta opp denne viktige saken. Da Stortinget i forrige periode behandlet forslag til endringer i pleiepengeordningen, var alle partier fornøyd med at flere fikk tilgang til pleiepenger. Det gjaldt 8 000–9 000 nye mottakere, som det ble sagt her, men det gjensto noen svært sårbare brukere som ikke ble omfattet, nemlig dem som har varig syke barn med stort pleiebehov. Dagens behandling vil forhåpentlig sørge for at de heretter også skal omfattes. Det gjelder ikke veldig mange, men er desto viktigere for dem det gjelder.

Arbeiderpartiet er enig med regjeringa i at alle ordninger, også pleiepengeordningen, må ha noen rammer. Spørsmålet er hvor grensene skal gå. Statsråden sier i sitt svar til komiteen at hun vil minne om at det var et enstemmig storting som vedtok å erstatte den tidligere pleiepengeordningen med den nye ordningen våren 2017. Det er en sannhet med modifikasjoner. Arbeiderpartiet fremmet ved forrige behandling to forslag. Det ene var at det skulle gjøres unntak fra aldersgrensa på 18 år for å motta pleiepenger for mennesker med utviklingshemning. Det andre var at foreldre til barn som har hatt en alvorlig, livstruende lidelse og brukt opp retten til pleiepenger, skal gis ny pleiepengeperiode dersom barnet får tilbakefall eller en ny diagnose som utløser rett til pleiepenger. Begge disse forslagene ble nedstemt. Deretter stemte vi for flertallsinnstillinga den gangen, slik resten av Stortinget gjorde, men det betyr altså ikke at vi mente at det var en helt optimal løsning.

I mellomtida har det vært valg. Stortinget har fått en ny sammensetning og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet er svekket. De partiene som ønsket en annen innretning på pleiepengeordningen, er styrket. Det åpner for nye muligheter til å styrke pleiepengeordningen. Vi så det i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Der ble pleiepengeordningen styrket med 61 mill. kr, og størstparten går til å dekke en dekning på 100 pst. i hele perioden på 1 300 dager, istedenfor som nå, et kutt fra 100 pst. til 66 pst. etter ett år. Arbeiderpartiet stiller seg bak budsjettkameratene når det gjelder dette. Vi er dessuten svært fornøyd med at vårt forslag fra forrige periode om å unnta barn med psykisk utviklingshemning fra 18-årsgrensa, nå er tatt inn i budsjettforliket.

Arbeidslinja har vært et argument for regjeringa mot å gi 100 pst. dekning. Arbeiderpartiet er enig i at det skal lønne seg å jobbe, og minner om at arbeidslinja var et begrep som ble innført på vår vakt allerede under Gro Harlem Brundtlands tredje regjering, med Grete Knud-

sen som sosialminister, på første halvdel av 1990-tallet. Arbeidslinja skulle etter vår definisjon være en rettighet og en mulighet. Under borgerlige regjeringer er innholdet vridd mer i retning av å være pisk og sanksjoner, med tilhørende tap av rettigheter, og vi ser det også i denne saken om pleiepenger. Arbeiderpartiet beklager det. Dette gjelder barnefamilier i en ekstrem situasjon, det handler om liv og død.

Sammen med Senterpartiet og forslagsstillerne fra SV står Arbeiderpartiet bak komiteens innstilling, der vi vil tette de hullene som gjenstår etter budsjettforliket. Det gjelder først og fremst unntaket fra femårsregelen. Det skal, etter komiteens innstilling, også gjelde barn med en kronisk lidelse, i tråd med det forslaget vi fremmet i forrige periode. Det må være pleiebehovet, ikke om sykdommen er akutt eller kronisk, som gjelder. Beviset på det fikk vi da Stortinget arrangerte høring om representantforslaget. Tunge medisinske miljøer ga klar tilbakemelding: For noen er det helt nødvendig at foreldrene er til stede, både hjemme og ved innleggelse på sjukehus. Ved kompliserte diagnoser er det foreldrene som noen ganger har den beste kunnskapen, og det kan faktisk handle om liv eller død.

I slike høringer får vi saklige innspill, så også i denne saken, og det gjør derfor et enormt inntrykk når foreldre som lever i unntakstilstand døgnet rundt, brister i gråt under høringen og spør hvordan vi tror de skal klare seg når pleiepengene faller bort. De ville gitt hva som helst for å kunne gå på jobb, men de kan ikke. Det handler om liv eller død.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV fremmer forslag som tar hensyn også til disse foreldrene. Høyre og Fremskrittspartiet går imot. Hva Venstre gjør, vet vi ikke. Kristelig Folkeparti fremmer forslag i riktig retning. Det tar riktignok litt mer tid enn vårt forslag, men faller vårt opprinnelige forslag, stemmer vi altså subsidiært for Kristelig Folkepartis. Det er nest best, og vi har fortsatt tid før den første femårsperioden utløper.

Så har jeg lyst til å stille et kort spørsmål til saksordføreren, som nevnte at en ikke hadde utredet negative konsekvenser av flertallets forslag. Men der posisjonen i dag altså stemmer imot § 9-10 nytt tredje ledd og mot § 9-12 første ledd, så stemmer de i morgen for akkurat det samme, fremmet av dem selv, så det skjønner jeg ikke helt.

Presidenten: Tiden er ute.

Heidi Nordby Lunde (H) [18:21:06]: Jeg tror ingen som ikke har opplevd det selv, vet hvor krevende det er å oppleve at ditt eget barn blir alvorlig syk. Derfor har innføringen av pleiepenger som en midlertidig kompensasjon for tapt arbeidsinntekt vært viktig. Men mange opplevde at den gamle ordningen var urettfer-

dig og uforutsigbar. Derfor utvidet regjeringen pleiepengeordningen betydelig, slik at rundt 9 000 flere barn og familier kvalifiserte til den. Høyre har nemlig alltid ment at staten ikke skal sørge for alt for alle, men begrenses til å være mye for den som trenger det mest.

Samtidig som vi utvidet ordningen, mente vi at innretningen måtte endres, ikke bare fordi flere får, men også fordi flere får være i ordningen mye lenger enn tidligere. Pleiepenger skal kompensere for tapt arbeidsinntekt ved fravær fra arbeidet i forbindelse med barns sykdom. Men også foreldre til sterkt pleietrengende barn bør ha samme mulighet som andre til å delta i arbeidslivet og ha andre fellesskap og mestringsområder enn familien.

Vi vet, og forskning viser, at det er bra for familien å beholde tilknytningen til arbeidslivet. Det er bra å ha et annet fellesskap utenfor familien, også når – eller kanskje særlig når – man har pleietrengende barn. Tilknytningen til arbeidslivet hindrer isolasjon og bidrar til inkludering i samfunnslivet. Forskning viser nemlig at pårørende er særlig utsatt for fysiske og psykiske helseplager. Mange blir utbrent når de over tid har hatt 100 pst. omsorg for et alvorlig sykt barn som trenger kontinuerlig omsorg og pleie. Også barna kan ha godt av å ha kontakt med skole eller barnehage i gode perioder. Av hensyn til familiene har det altså vært viktig og riktig å avgrense pleiepenger noe og sørge for tilknytning til arbeidslivet i familien. I dag går Arbeiderpartiet og SV vekk fra denne linja.

I brev til Stortinget av 1. februar 2011 skrev daværende arbeids- og inkluderingsminister Hanne Bjurstrøm at det var en forutsetning at tjenestebehov ble ivaretatt ved tilpassede kommunale tjenester i samarbeid med foreldrene, slik at foreldrene kan delta i yrkeslivet. Hun skrev:

«Pleiepenger i varige tilfeller ville innebære risiko for at foreldrene faller ut av arbeidslivet.»

Pårørende blir altså utbrent, utsatt for fysiske og psykiske plager og står i fare for å falle ut av arbeidslivet. I stedet for å innrette pleiepengeordningen med begrensninger for å gi incentiver til å beholde arbeidstilknytning går Arbeiderpartiet og SV inn for å kompensere inntektsbortfall i inntil 18 år. Konsekvensene av dette har ikke vært utredet. Arbeiderpartiet og SV sender altså et klart signal om at foreldre som kan være hjemme, bør være hjemme, i stedet for å beholde en arbeidstilknytning.

I innstillingen argumenteres det med at pleiepenger kun gis for kortere perioder. Men det er etter gamle regler, før den nye pleiepengeordningen. Tidligere hadde foreldre til varig syke barn kun rett til pleiepenger i svært snevre og kortvarige tilfeller. Når vi nå har inkludert varig syke barn og lempet på sykdomskravet, vil mange fle-

re foreldre fylle vilkårene for pleiepenger fram til barnet er 18 år og utover.

Det har ikke vært utredet med tanke på likestilling. For hvem er det som blir hjemme? Det er per i dag 80 pst. kvinner som tar ut omsorgsstønad. Hvilke økonomiske konsekvenser får det for deres pensjon? Hvilke konsekvenser for det for familiens økonomi på sikt? Hvilke konsekvenser får det for integrering? Hvilke konsekvenser har det for forholdet til tilstøtende stønader, kommunale tjenester og robustheten i disse?

Dette er i realiteten å innføre en statlig pleielønn for yrkesaktive. Som et ansvarlig parti kan ikke Høyre støtte dette, når vi allerede vet at også foreldrene er særlig utsatt for fysiske og psykiske helseplager, blir utbrent og faller ut av arbeidslivet. Det er ikke alltid det beste for barnet eller foreldrene at foreldrene står for all pleie over lang tid. Det går Høyre imot, rett og slett av hensyn til familiene det gjelder.

Samtidig støtter Høyre forslagene fra Fremskrittspartiet om videre utredninger av ulike ordninger.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:25:27]: Jeg vil takke forslagsstillerne fra SV som har fremmet saken. Det har engasjert mange. Pleiepenger er viktig, det gjelder barn med alvorlig sykdom.

Da denne saken ble behandlet i Stortinget i vår, hadde Senterpartiet forslag til forbedringer. Høringen i komiteen har vist behov for ytterligere forbedringer, og foreldre som har alvorlig syke barn, bør slippe å få ytterligere økonomiske bekymringer i tillegg. Når barn blir syke, bør fellesskapet stille opp. Syke barns behov for pleie og omsorg skal dekkes fullt ut av fellesskapet.

I dagens ordning vil man kun få forlenget pleiepengeordningen om barnet på grunn av livstruende sykdom eller skade har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette gjelder ikke dersom sykdommen eller skaden er varig. Et barn kan altså være i livsfare på grunn av sin kroniske sykdom, men det er ikke funnet verdig i unntaksbestemmelsen.

Senterpartiet går etter en omfattende behandling i komiteen inn for flere lovendringer som vil gi en økonomisk tryggere ordning til foreldre med alvorlig syke barn. Når det gjelder § 9-10 nytt tredje ledd, om personer med utviklingshemning som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det etter vårt forslag pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

Det er meget spesielt at Høyre og Fremskrittspartiet i innstillingen går mot denne lovendringen, som er identisk med det som framgår av finanskomiteens Innst. 4 L, som behandles i morgen, under kapittel 10.4 Pleiepenger. I henhold til budsjettavtalen støtter der Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og

Venstre lovforslaget, og det er derfor ganske spesielt når forrige taler, representanten Heidi Nordby Lunde, sier at Høyre da ikke kan støtte budsjettavtalen og argumenterer med at det ikke er utredet, med konsekvenser og med tall fra Kaasa-utvalget, som på sitt grunnlag kommer til store, svimlende ekstrautgifter.

Videre går Senterpartiet inn for forbedringer knyttet til at pleiepenger skal ytes med 100 pst. etter § 9-15 i inntil 1 300 dager per barn. I dag er perioden 260 dager med 100 pst.

Vi har videre inne forslag om ventedager finansiert av arbeidsgiver. Fram til endring av pleiepengeordningen fra 1. oktober 2017 var det sju ventedager. Senterpartiet ser det som rett å ha fem ventedager per barn før pleieperioden starter, altså fem dager per barn for hele pleiepengeperioden i inntil 18 år. På denne måten vil sykdom for alle barn i denne femdagersperioden bli behandlet likt. Dette vil også forenkle bruken av pleiepengeordningen og redusere statens utgifter.

Videre, dersom begge foreldre har rett til å være til stede hos barnet ved barnets opphold i helseinstitusjon, telles det med én stønadsdag, ikke to, dette fordi det er en ekstra sårbar periode for både barn og foreldre. Det er like rettigheter for lønsmottakere og sjølstendig næringsdrivende.

Om komiteens innstilling i Innst. 59 L skulle falle ved votering, vil Senterpartiet subsidiært stemme for Kristelig Folkepartis forslag nr. 1–3 til Innst. 60 S, som angår samme realitet. Og videre: Senterpartiet støtter forslag nr. 2, fra SV, til Innst. 59 L, angående ikrafttredelsestidspunktet for lovendringen.

Når det så gjelder Innst. 61 L, som jeg er saksordfører for, er det en samleproposisjon om endringer av lover. Det er en rekke mindre rettelser om inkurier mv. fra en enstemmig komité samt fire lovendringer som har sammenheng med budsjettet for arbeids- og sosialkomiteen i 2018, som behandles i Stortinget fredag 15. i denne måneden. Jeg vil ikke gå inn på de ulike lovendringene, det vil bli nærmere diskutert i forbindelse med budsjettbehandling den 15. desember. Derav vil framgå de realiteter som vil få konsekvenser for loven, og partienes standpunkter framgår av innstillingen.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Solfrid Lerbrekk (SV) [18:30:23]: Fyrst av alt vil eg senda ein stor takk til foreldre med alvorleg sjuke barn som midt i livssituasjonar så tøffe at det er vanskeleg for oss å forestilla oss, kjempar ein knallhard kamp for å få retta opp hòla som dagens regjering innførte i pleiepengeordninga.

Med tung støtte frå medisinske fagmiljø og interesseorganisasjonar har dei delt historiene sine. Historiene

har vorte delte på høyring, som kronikkar i avisene, som e-post til oss stortingsrepresentantar og i sosiale medium. Ei mor fortel at dei på sjukehuset i førre veka snakka med legen om ustabiliteten og fråværet. Dei diskuterte om pleiepengar kunne vore eit alternativ, men vart samde om ikkje å søkja no fordi barnet ikkje er så sjukt at det er snakk om livet. Dei torde ikkje bruka opp dagane i pleiepengeordninga i tilfelle ho ikkje skulla endrast i dag.

Ei anna mor skriv at guten deira ikkje kjem til å overleva. Dei veit at det kjem nye, tøffe tak, at det kanskje kjem ein fase med utprøvande medisin, og så kjem den lindrande fasen der sonen deira skal dø. Sjølv sagt er dei bekymra: Kjem dei til å ha råd til å vera til stades til siste slutt og gje sonen tryggleik når han skal møta døden? Det er ikkje denne utryggleiken pleiepengeordninga skal skapa.

Då me fremja forslag om å forbetra pleiepengeordninga berre nokre månader etter at ho var vedteken endra, handla det om tre problem med ordninga som tredde i kraft 1. oktober:

1. Foreldra gjekk frå 100 til 66 pst. inntekt etter eitt år med pleiepengar, og det førte til at folk i ein allereie vanskeleg situasjon vart fattigare.
2. Opninga for å få pleiepengeordninga i meir enn 1 300 dagar var ikkje berre streng, men òg djupt diskriminerande og uetisk. Barn med livstrugande og kroniske sjukdomar som framleis har behov for pleie frå foreldra, får inga hjelp.
3. Foreldre til utviklingshemma barn under 18 år fekk ikkje pleiepengar. Dette er personar som er svært sårbare, og som treng sine næraste hjå seg under sjukehusopphald og alvorleg sjukeleie.

Desse tre høla i ordninga vart beskrivne i høyringa i vår, men vart ikkje tekne på alvor av regjeringa. Då Stortinget vedtok omlegginga av pleiepengeordninga våren 2017, var det samrøystes. Men me minner om at SV samstundes fremja eit meir omfattande forslag som fekk støtte frå Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Me står bak eit felles forslag med Arbeidarpartiet og Senterpartiet. Når me etter grundige vurderingar fremjar forslaget vårt som lovforslag heller enn som oppmodingsforslag, er det fordi det er avgjerande for dei familiane som er ramma av høla i pleiepengeordninga, å få denne saka avklara og verta trygge på at dei ikkje må selja huset eller sjå for seg ei framtid med ein økonomisk utrygg situasjon.

Denne avklaringa kunne dei fått i dag om Kristeleg Folkeparti hadde vore med og røysta for forslaget vårt. At me i staden må venta endå ein runde med lovsak frå regjeringa, er lite tilrådeleg all den tid regjeringa har ei tvilsam historie når det gjeld å følgja opp oppmodingsforslag frå Stortinget. Om Kristeleg Folkeparti no ikkje

røystar for vår krystallklare lovendring, men heller fremjar innhaldsmessig heilt likelydande forslag, må Kristeleg Folkeparti lova å sikra og følgja opp ansvaret regjeringa har for at dette faktisk vert gjennomført.

André N. Skjelstad (V) [18:35:08]: Barna våre er det kjæraste vi har, og når de råkes av alvorlig sykdom, er det noe av det vanskeligste vi møter som foreldre. Det er en skjebne som kan ramme flere. Derfor er det viktig at vi har gode støtteordninger for dem som opplever noe en burde vært foruten, å måtte pleie et alvorlig sykt barn.

Pleiepengeordningen som vi har hatt inntil nå, hadde mange svakheter. Foreldre med kronisk syke barn fikk f.eks. ikke pleiepenger, men ble henvist til ordninger som omsorgslønn. I tillegg var ordningen uforutsigbar, og flere opplevde seg urettferdig behandlet når de søkte om pleiepenger. Endringen i pleiepengeordningen som regjeringspartiene og Venstre innførte tidligere i år, var en viktig forbedring av den eksisterende ordningen. Antall tilfeller som ble favnet av pleiepenger, ble doblet, og etter at ordningen trådte i kraft den 1. oktober i år, kunne så mange som 9 000 flere familier motta pleiepenger. Dette representerte en økning på 574 mill. kr. Det er den største satsingen på pleiepenger på flere år.

Samtidig må vi erkjenne at endringene ikke er positive for alle. Det ble innført en tidskontoordning som gjorde det vanskeligere for enslige foreldre og familier med psykisk utviklingshemmede barn som trenger pleie på grunn av livstruende eller annen svært alvorlig sykdom, idet de ble truffet av 18-årsaldersgrensen. At støtten i tillegg ble redusert fra 100 pst. til 66 pst. i likhet med andre ytelser, gjorde dette vanskeligere for foreldre som i en begrenset tid må være hjemme for å pleie eget barn.

Når Venstre i forhandlinger med regjeringspartiene jobbet for å forbedre ordningen, fikk vi et viktig unntak for tidskontoen for foreldre med barn som er alvorlig syke. Det var et unntak som vi mente var riktig og viktig for ikke å gjøre hverdagen mer vanskelig enn nødvendig.

Vi er alle opptatt av at når et barn er sykt, er det det man skal kunne bruke oppmerksomheten på. Dette var det viktig at vi fikk gjort noe med, og i forbindelse med budsjettet for 2018 ble pleiepengeordningen styrket med ytterligere 59 mill. kr. Formålet var å beholde 100 pst. utbetaling og gjeninnføre unntaket om 18-årsaldersgrense for foreldre med funksjonshemmede barn.

Venstre foreslo i tillegg i sitt alternative statsbudsjett å bedre ordningen for enslige foreldre – en av de gruppene som ble rammet hardest av reformen. I debatten har vi sett hvor dårlig den kommunale støtten til foreldre som må pleie egne barn, kan være. Små kommuner med trang økonomi og et tungt lass av oppgaver har slitt med

å levere et godt tilbud til foreldre rundt omkring i landet. Og foreldre opplever at gapet mellom pleiepenger og omsorgslønn er stort. Dette understreker også behovet for en videre kommunereform og en videre forbedring av kommuneøkonomien i Norge. Den dagen vi kan si at vi har et godt kommunalt tilbud i hele landet, kan vi også si fra oss mange av bekymringene rundt den statlige pleiepengeordningen.

Det vi ønsker oss, er en pleiepengeordning som også ivaretar rettighetene til selvstendig næringsdrivende. Derfor stemmer vi i dag for forslaget til vedtak B.

Jeg vil avslutte innlegget med å takke de foreldrene som har fortalt oss sin historie og om utfordringene de står midt oppi. De fortjener vår respekt og at vi lytter til det de har å si. Som folkevalgte må vi også ta våre beslutninger basert på samfunnshelheten, men hensynet til individets rettigheter skal alltid veie tyngst. Jeg håper at vi i dag kan bidra til en bedre pleiepengeordning for dem som går igjennom det hardeste i livets hverdag. Vi skylder dem raushet og et liberalt samfunn som Norge.

Så vil jeg gi en stemmeforklaring ettersom vi ikke sitter i komiteen. Vi vil, som jeg har signalisert, stemme for forslaget til vedtak B, men i tillegg vil vi stemme for forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, som er omdelt i dag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [18:39:24]: Dette er en av de viktigste sakene Stortinget behandler i høst. Det er en sak som berører menneskeverd, og den berører familiers evne og mulighet til å kunne ivareta sine syke barn. De gjør en fantastisk jobb for samfunnet og en fantastisk jobb for ungene sine, og jeg stiller meg ofte spørsmålet: Hva er alternativet? Veldig ofte ville det vært institusjon, som ikke nødvendigvis ville vært det beste for barnet – det tror jeg familiene er best selv til å finne ut av – men det ville kanskje heller ikke vært det beste for samfunnet hvis en tenker økonomisk. Kostnadene kunne vært mye større, så når en snakker om kostnadene for staten, stiller jeg store spørsmål ved de svimlende beløpene som blir framstilt. Og når det henvises til Kaasa-utvalget, vet vi også at beregningene som ble gjort der, ble gjort ut fra en helt annen og ulik ordning enn den som faktisk gjelder i dag. Så dette er en ordning som er utrolig viktig både for samfunnet og for familiene.

For Kristelig Folkeparti har det vært en viktig sak å jobbe med. I perioden 2009–2013 fremmet vi forslag om å utvide ordningen. Heldigvis kom utvidelsen nå i vår – det mente jeg var viktig, den inkluderer flere – men vi stemte imot innstrammingene som gikk både på kompensasjon og på tid. Derfor fremmet vi allerede i trontaledebatten for to måneder siden forslag om å be regjeringa komme med en egen sak om pleiepengeordningen, nettopp for å gjøre forbedringer.

Så tok vi med inn de viktigste punktene i budsjettforhandlingene, fordi vi visste at med ikrafttredelsen av ordningen nå i oktober ville en allerede i oktober neste år gå ned fra 100 pst. til 66 pst. kompensasjon. Endringen her er vi stolte av å ha fått til i budsjettet. For Kristelig Folkeparti handler det om at vi ser på pleiepengeordningen som en lønn, ikke som en trygd eller som en hvilken som helst annen sykepengeordning der en går ned til 66 pst. etter et år. Angående 18-årsgrensen for familier som har psykisk utviklingshemmede barn, mente vi det var viktig at man kan ha pleiepenger for dem også når de passerer 18 år.

Nå gjenstår det jeg vil kalle den svært uheldige femårsbegrensningen, som allerede nå gjør at noen familier er usikre når det gjelder å kunne ta ut stønadsdager. Regelen står også i motstrid til forskriften om barn på sykehus, som sier at barn har rett til å ha minst én av foreldrene hos seg under institusjonsopphold, og ved varig alvorlig sykdom skal begge foreldrene kunne være hos barnet.

Dagens ordning skal kun gjelde utover fem år ved livstruende sykdom eller skader som ikke er varige. Et barn med varig sykdom der det inntreffer en livstruende forverring, vil da ikke ha rett til pleiepenger. Det mener vi er både uheldig og uforståelig. Derfor vil Kristelig Folkeparti gi stor honnør til SV for deres arbeid både med utarbeidelsen og med å danne et flertall rundt representantforslaget. Forslaget som SV, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne sto alene om i forrige periode, har nå flertall.

Jeg har full forståelse for at de berørte familiene ønsket at stortingsflertallet skulle stemme for direkte lovendringer som SV fremmer i dag sammen med Senterpartiet og Arbeiderpartiet, og jeg har forståelse for at det handler om trygghet og et ønske om forutsigbarhet. Men vi fremmet forslag i trontaledebatten om å få en egen sak. I dag fremmer vi forslag om å presisere hva saken bør inneholde, nemlig at en bør avskaffe femårsregelen. Vi mener det vil være en fordel om lovforslaget i denne saken ikke tar utgangspunkt i femårsregelen, slik at det blir en hovedregel, men heller tar utgangspunkt i at en ønsker en tidsbegrenset ytelse. Vi mener at et grundigere lovarbeid vil gjøre at ordningen vil stå seg bedre over tid. Derfor fremmer vi forslag i dag om at regjeringa må legge fram en egen sak i løpet av 2018 om at femårsregelen skal fjernes, og at ordningen skal gis som en tidsubestemt ytelse, altså at femårsregelen skal bort før den trer i kraft, og at den skal fjernes på en måte som står seg over tid. Dette mener vi er mulig, for for de aller fleste vil dette først tre i kraft om fem år, dersom ikke begge foreldrene tar ut pleiepenger samtidig, men det vil være ytterst få. For Kristelig Folkeparti er det også avgjørende at personer som ikke har opptjent rettigheter

gjennom arbeid, kan innlemmes i ordningen, derfor fremmer vi forslag om å få dette utredet.

Kristelig Folkeparti hadde også egentlig tenkt å støtte forslaget som ligger i innstillinga om å gi selvstendig næringsdrivende og frilansere rettigheter til ordningen på linje med arbeidstakere. Men så vidt jeg vet, er det allerede innbefattet, og jeg ber statsråden om å kommentere det hvis hun har mulighet til det.

Presidenten: Presidenten forstår det slik at representanten har teke opp forslag?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [18:44:37]: Ja.

Presidenten: Representanten Kjell Ingolf Ropstad har teke opp dei forslaga han viste til.

Statsråd Anniken Hauglie [18:44:47]: Det er viktig å sikre økonomisk trygghet for foreldre med syke barn. Det er det stor enighet om her i salen. Pleiepenger, hjelpestønad og kommunal omsorgsstønad skal bidra nett opp til det.

Regjeringen har gjort store utvidelser i pleiepengeordningen. Ordningen er mer enn doblet i både antall mottakere og utgifter. Store grupper syke barn er inkludert – grupper som tidligere ikke var omfattet, eller som gikk inn og ut av ordningen på grunn av de strenge reglene. Den tidligere ordningen var også komplisert og lite forutsigbar.

Forslaget om 100 pst. kompensasjon i alle 1 300 dager adresserer jeg ikke nå, siden budsjettavtalen mellom Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene ivaretar dette. Det samme gjelder forslaget om å gjeninnføre unntaket fra aldersgrensen for mennesker med psykisk utviklingshemning. Når det gjelder forslaget om å ivareta selvstendig næringsdrivende og frilanseres rettigheter, som Ropstad stilte spørsmål om, er det helt korrekt at det allerede er ivaretatt. De borgerlige partiene sørget for at selvstendig næringsdrivende og frilansere fikk de samme rettighetene – 100 pst. kompensasjon blir det nå for dem med syke barn.

Jeg vil si litt mer om forslaget til unntak etter 1 300 dager. Representantene foreslår et unntak om fortsatt rett til pleiepenger etter 1 300 stønadsdager med 100 pst. kompensasjon. Vilåret for å få pleiepenger etter unntaket skal være det samme som for de første 1 300 dagene. I realiteten innebærer det rett til pleiepenger med 100 pst. ytelse uten annen tidsavgrensning enn at barnet er under 18 år.

Konsekvensene av å gi 100 pst. kompensasjon av arbeidsinntekten uten tidsbegrensning er mange, og de er ikke utredet godt nok til at vi ser hvordan dette vil påvirke familienes situasjon på lang sikt. La meg slå fast: Pleiepenger har aldri vært og bør heller ikke være en statlig

pleielønn. Pleiepenger er en midlertidig inntektserstatning når man er midlertidig borte fra arbeidet for å pleie syke barn, tilsvarende sykepengeordningen. Det vil med andre ord si at foreldre som ikke er yrkesaktive, heller ikke har rett til pleiepenger.

En tidsubegrenset ytelse vil ha uheldige konsekvenser i et arbeids-, likestillings- og integreringsperspektiv. Det er viktig at folketrygdytelse gir den økonomiske tryggheten som familier i en allerede vanskelig livssituasjon trenger, men det må samtidig ikke føre til at familier mister kontakten med arbeidslivet og den sikre inntekten som fast arbeid gir. En ytelse med 100 pst. kompensasjon i inntil 18 år øker faren for frafall fra arbeidslivet og uførhet på grunn av slitasje og utbrenthet. Spesielt kvinner vil være utsatt. Det vil også kunne føre til at flere kvinner blir minstepensjonister.

En tidsubegrenset ytelse vil også være svært uheldig for arbeidsgivere, siden det følger rett til permisjon med rett til pleiepenger. Dersom dette fortsatt skal gjelde, vil en permisjonsrett på inntil 18 år kunne medføre at arbeidsgivere vil kunne vegre seg mot å ansette foreldre med syke barn og dermed frata dem muligheten for den økonomiske sikkerheten en fast arbeidsinntekt gir.

Pleiepenger gis yrkesaktive og beregnes ut fra tidligere inntekt. Forskjellen vil nå bli veldig stor mellom yrkesaktive foreldre som får full lønnsdekning på ubegrenset tid, og foreldre som ikke har vært yrkesaktive og dermed ikke har pleiepengerett, men har den samme pleiebyrden.

Som flere har vært inne på, er pleiepenger omfattet av EØS-regelverket og kan derfor også eksporteres til barn som er bosatt utenfor Norge.

En tidsubegrenset ytelse med 100 pst. dekning går på tvers av de andre ytelsene i folketrygden, og det kan spørres om det er rimelig at den da skal ligge i folketrygden.

Det offentlige ansvaret for å bistå og avlaste pårørende med store omsorgsoppgaver ligger til kommunen. Vi har lokalt selvstyre, og vi har valgt å legge helse- og omsorgssektoren til kommunene. Pleiepenger skal ikke være betaling til foreldre for pleien de utfører, og skal heller ikke kompensere for eventuelle manglende kommunale tilbud. Pleiepenger skal gjøre det mulig å være sammen med de syke barna, ikke pleie dem selv.

En tidsubegrenset folketrygdytelse med 100 pst. kompensasjon griper langt inn i det kommunale ansvaret og de lokale prioriteringene. En slik folketrygdytelse vil nødvendigvis bli sentralt forvaltet og kan ikke ta hensyn til lokale vurderinger og prioriteringer. I hvilken grad dette vil påvirke kommunenes dimensjonering av tilbudet til syke barn, vet vi heller ikke, men jeg skulle gjerne hatt svar på det.

Jeg vil derfor fraråde å gi unntak som innebærer 100 pst. pleiepenger uten tidsbegrensning. En slik ordning har ikke vært konsekvensutredet, herunder forholdet til andre stønader og tjenester eller andre sentrale, viktige spørsmål. Det bør i det minste være utredet før man gjør så store, omfattende endringer, som vi i dag ikke aner konsekvensene av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [18:49:56]: Statsråden avsluttet sitt innlegg med en påstand om at vi ikke aner konsekvensene hvis en stemmer for komiteens innstilling. Noe tilsvarende var saksordføreren, fra Fremskrittspartiet, inne på og også talspersonen for Høyre.

Representanten Lundteigen stilte et spørsmål i sitt innlegg. Er det bare de delene av komiteens innstilling i dag som ikke omfattes av det vedtaket som Stortinget kommer til å gjøre enstemmig i morgen – som følge av budsjettforliket – som er uansvarlig, eller er det uansvarlig også det flertallspartiene innstiller på i debatten i Stortinget i morgen?

Statsråd Anniken Hauglie [18:50:47]: Forliket sier at man skal ha 100 pst. kompensasjon i 1 300 dager, og at unntaket for psykisk utviklingshemmede over 18 år skal gjeninnføres.

Det som ligger i forslaget som er til behandling i dag, er at man skal ha 100 pst. kompensasjon i inntil 18 år. Hva som er konsekvensene av det, er høyst usikkert: Hvilken betydning har det for kvinners deltakelse? Hvilke konsekvenser har det for familiene at de kan risikere å få et så stort ansvar lagt på dem selv? Vil kommunene dimensjonere tilbudet sitt deretter? Samfunnsøkonomisk: Hvis dette skal være mer lønnsomt, er en avhengig av at kommunene bygger ned sitt tilbud, og det vil jeg virkelig fraråde at kommunene gjør. Tvert om bør kommunene kanskje heller bygge opp tilbudet til disse familiene.

Det forslaget som ligger til behandling, er svært omfattende, og vi kjenner ikke konsekvensene av det. Det som vedtas i forbindelse med budsjettet, er et langt mer moderat forslag sammenlignet med det som foreligger her i dag.

Lise Christoffersen (A) [18:51:52]: Jeg takker for svaret.

Mitt neste spørsmål er når vi kan forvente at statsråden kommer tilbake igjen til Stortinget med en sak som er ferdig utredet. Grunnen til at jeg spør, er at vi har hatt litt dårlige erfaringer i Stortinget tidligere med at også enstemmige vedtak har kommet tilbake igjen til Stortinget i en form som Stortinget ikke helt kjenner seg

igjen i. Jeg kan nevne som eksempel fosterforeldre på trygd.

Spørsmålet er: Når kan vi forvente at Stortinget får en sak til behandling, og vil statsråden da presentere en sak i tråd med Stortingets ønske?

Statsråd Anniken Hauglie [18:52:31]: Det er litt avhengig av hva som blir vedtatt her i dag. Det er rimelig omfattende utredningsforslag Stortinget pålegger regjeringen å komme med, og tidsfristen er kort.

Hvis de utredningsforslagene som foreligger her i dag, blir vedtatt slik de foreligger, skal vi komme tilbake til Stortinget i løpet av 2018 med svært omfattende utredninger om veldig kompliserte spørsmål, som handler om både økonomi, likestilling, arbeidslinjen, eksport av ytelser, osv. Jeg kan love at jeg skal gjøre mitt beste for å klare å komme til Stortinget med et så godt grunnlag som mulig for at Stortinget kan fatte kvalifiserte vedtak. Det er viktig i saker som denne. Stortinget har gitt meg frist ut 2018, og det skal jeg selvfølgelig bestrebe meg på å klare.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:53:37]: Det er behov for en oppklaring.

I saken som skal behandles i morgen, Innst. 4 L for 2017–2018 fra finanskomiteen, framgår det under punkt 10.4 Pleiepenger at det i henhold til budsjettforliket mellom de fire partiene fremmes forslag om endring av folketrygdloven, der § 9-10 nytt tredje ledd skal lyde, osv. Det som står der, er identisk med det som i denne innstillinga, Innst. 59 L, står under A I, «§ 9-10 nytt tredje ledd skal lyde:». Det er et forslag som Fremskrittspartiet og Høyre i denne innstillinga går imot.

Så fremmes det et nytt forslag, nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Hvordan er forslag nr. 3 å forstå? Vil det si at regjeringa trekker seg fra det forliket som framgår av Innst. 4 L, som behandles i morgen?

Statsråd Anniken Hauglie [18:54:47]: I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre har man blitt enige om 100 pst. kompensasjon i 1 300 dager, pluss at man ønsker å unnta psykisk utviklingshemmede over 18 år, dvs. gjeninnføre det unntaket som var i den gamle ordningen.

I forslaget som ligger til behandling i dag, er det 100 pst. kompensasjon i 1 300 dager. Dersom man har behov for pleiepenger etter det, har man rett til 100 pst. kompensasjon med det samme inngangsvilkåret som hovedregelen, dvs. at unntaket blir hovedregelen. Man har rett til 100 pst. kompensasjon, tidsubegrenset. Det har regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke blitt enige om. Det er 100 pst. i fem år man har blitt enige om, ikke tidsubegrenset.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:55:44]: Regjeringspartiene argumenterer i denne innstillinga sterkt mot innstillingas A I § 9-10 nytt tredje ledd – det argumenteres sterkt mot det. Det forslaget er helt identisk med det som blir behandlet i morgen, i Innst. 4 L, som Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti står bak. Er det slik å forstå at regjeringspartiene nå trekker seg fra det som er flertallsinnstillingen i morgen, slik det kan tyde på dersom en vedtar forslag nr. 3, som er fremmet av Atle Simonsen på vegne av Fremskrittspartiet?

Statsråd Anniken Hauglie [18:56:36]: Jeg har ikke innstillingen – Innst. 4 L – foran meg, men det som regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre har blitt enige om, er 100 pst. kompensasjon i 1 300 dager, og at man skal gjeninnføre unntaket for de psykisk utviklingshemmede, tilsvarende det som var i den gamle ordningen.

Representanten Simonsen har på vegne av Fremskrittspartiet og med støtte fra Høyre fremmet et forslag om at man skal gjennomføre en større utredning, nettopp for å se på konsekvensene av det som ligger i representantforslaget, at man skal ha 100 pst. kompensasjon ubegrenset i 18 år, som er noe vesentlig annet enn det som budsjettforliket rommer.

Solfrid Lerbrekk (SV) [18:57:37]: Den pleiepengeordninga, med dagens lovtekst, som statsråden forsvarer, har eit utruleg diskriminerande utfall der alvorleg, livstruande sjukdom som ikkje er varig, gjev grunnlag for pleiepengar, mens alvorleg, kronisk og livstruande sjukdom som er varig, ikkje gjev grunnlag for pleiepengar etter fem år. Desse tilfella har ofte same nivå for pleiebehov, og barn er jo barn, dei har sjølvstilt behov for tryggleik og omsorg frå sine nærmaste, uavhengig av om sjukdomen er kronisk eller ikkje. Ser ikkje statsråden korleis dette diskriminerer og forskjellsbehandlar familiar i ein ekstremt sårbar situasjon når dei kjem til den datoen då tida har gått ut?

Statsråd Anniken Hauglie [18:58:38]: Jeg synes det nesten er fascinerende å høre hvordan SV snakker om hvordan man diskriminerer varig syke og ikke varig syke. Det var denne regjeringen, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, som i det hele tatt innlemmet de varig syke barna i denne ordningen – tidligere har de aldri vært der. Det er først nå de kommer inn under denne ordningen.

Så er det heller ikke riktig at varig syke barn som har brukt opp rettighetene sine, ikke kan komme inn igjen i ordningen. Jo, de kan det. For det første er det slik at mange av de barna som var inne i den gamle ordningen, for alvorlig syke, har rause overgangsordninger. De vil

ikke bli rammet av dette. De som har varig syke barn og har brukt opp pleiepengeperioden, og der barna får tilbakefall eller annen alvorlig sykdom, ja, de får en ny mulighet til pleiepengar, men da er det – etter vårt forslag – med en annen kompensasjon.

Så det er rett og slett ikke korrekt, det som sies. Barna er absolutt ivaretatt hvis de får en ny sykdom av ikke varig karakter, så det bygger på en misforståelse. Og det er altså ikke SV som har vært pådriver for å innlemme de varig syke barna; det er det regjeringspartiene sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre som har vært.

André N. Skjelstad (V) [18:59:49]: En liten betraktning som jeg kunne tenke meg å høre ministeren svare på: Det vi vedtar i dag, kan jo se ut som noe som er med på å svekke likestillingen, ikke minst med tanke på kvinner og tap av framtidige pensjonsinntekter. Vi var alle enige om dette med behovet for å pleie syke barn, men hvordan mener statsråden at dette vil kunne slå ut i et likestillingsperspektiv? Det kunne jeg tenke meg å høre.

Statsråd Anniken Hauglie [19:00:24]: Vi vet at det er kvinner som påtar seg denne typen omsorgsoppgaver. 80 pst. av dem som tar ut den type ordninger, er kvinner. Det betyr selvfølgelig at det vil påvirke deres mulighet til å ha inntekt og pensjonsopptjening. De vil også miste muligheten til å kunne øke sine inntekter og dermed også øke pensjonsopptjeningen framover.

Ut fra erfaringen til mange av disse som ivaretar syke familiemedlemmer hjemme, vet vi at mange av dem blir slitne. De blir utbrent, de mister kontakten med arbeidslivet, og det er stor risiko for uførhet. Derfor er jeg opptatt av at ja, vi skal ivareta familiene når de har behov for hjelp og assistanse, men vi må samtidig passe på at ikke det offentlige bygger ned sitt tilbud, nettopp for ikke å sette familiene i en enda vanskeligere situasjon. For det må jo være fristende for en kommune å si at vel, når de får 100 prosent kompensasjon fra staten, hvorfor skal vi da bygge opp et stort kommunalt tilbud? Det er det vi må passe på, så vi ikke sliter ut kvinner som fra før har store, vanskelige oppgaver.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [19:01:39]: Jeg kjenner at jeg blir litt delt, for på den ene siden er jeg veldig takknemlig for det arbeidet statsråden har gjort, og det engasjementet hun har hatt, for å utvide ordningen og inkludere mange flere mennesker. Men så merker jeg at i replikkvekslingen er det veldig mye argumentasjon om at de familiene egentlig nesten velger feil. Og når likestillingskortet og pensjonskortet dras, er det i hvert fall meg bekjent slik at pleiepengar gir rett til opptjening av pensjon, mens f.eks. omsorgslønn ikke gjør det. Så det er et godt argument for at en skal være sikret det.

Det til side er jeg glad for at statsråden presiserer at hun, dersom forslaget om å komme tilbake med en sak blir vedtatt, kommer til å følge opp det. Men et av forslagene handler om å se på å innlemme foreldre som ikke har hatt arbeid, og som slik sett ikke har rett på pleiepenger, eller f.eks. å se på hjelpestønad og omsorgsstønad. Kan statsråden kommentere hva hun tenker om å inkludere andre grupper enn dem som har arbeidstilknutting i dag?

Statsråd Anniken Hauglie [19:02:43]: For det første mener jeg ikke at familier velger feil. Men det jeg er opptatt av, er at når vi skal lage ordninger som vi ønsker skal fungere godt for familiene, må vi også passe på at vi ikke gjør en del andre vedtak som innebærer at deres situasjon kanskje blir enda vanskeligere, og at de blir enda mer utsatt enn det de allerede er – nettopp fordi de også trenger hjelp og avlastning, ikke bare en støtte.

Et av forslagene er at vi skal innlemme også familier som ikke har inntekt. Da må vi komme tilbake til hvordan det skal være. I dag får man pleiepengene beregnet på bakgrunn av den inntekten en har. Det betyr at de som mottar pleiepenger, har ulikt nivå, avhengig av hvor mye de har tjent. Tjener man lite, får man lite, tjener man mye, får man mer. Hvis man ikke har inntekt i det hele tatt, må man eventuelt finne en eller annen felles minstesats. Kanskje man skal ha en felles sats for alle. Kaasa-utvalget foreslo at man skulle ha 50 pst. sats, som er vesentlig lavere enn både 100 pst. og 66 pst., slik regjeringen foreslo. Man kunne eventuelt ha lagt Kaasa-utvalgets satser til grunn. Men alt dette må vi komme tilbake til – om vi skal ha en felles sats for alle, eller om det fortsatt skal være inntektsavhengig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [19:04:12]: Det er vanskelig å skjønne hva slags krefter som bor i noen mennesker. Fire av mødrene som har stått bak aksjonen for en rettferdig pleiepengeordning, er her i dag – Nina, Bettina, Helle Cecilie og Elin. Hvordan de har klart å kjempe den kampen, skjønner jeg ikke. Som foreldre til alvorlig syke barn har de mye å stå i hjemme. Likevel kaster de seg inn i en politisk kamp og løfter den til nasjonalt nivå, inn i denne salen og inn til vedtak og forbedring – forbedring som kommer dem til nytte, men også andre, som de tar kampen for. Jeg er dypt imponert.

I vår vedtok et enstemmig storting å legge om pleiepengeordningen, på bakgrunn av et arbeid igangsatt av den rød-grønne regjeringen. Det ble gjort flere forbedringer. Det er et gode for Norge og et gode for mange fa-

milier at flere barn som trenger pleie og omsorg, får ha foreldrene sine til stede, samtidig som foreldrene beholder tilknytningen til arbeidslivet. Men det ble altså laget noen uforståelige og alvorlige hull i den ordningen. Høyre og Fremskrittspartiet ble advart om disse hullene igjen og igjen, men regjeringen valgte likevel å vedta de hullene. Familiene, fagfolkene, vi i SV og Kristelig Folkeparti så det allerede da loven ble vedtatt – det ble helt feil.

Noen hull har Kristelig Folkeparti vært med på å tette gjennom budsjettavtalen. De fikk på plass 100 pst. lønnskompensasjon og ivaretagelse av utviklingshemmede i budsjettforliket. Det er bra, det er jeg glad for. Gjennom arbeidet i Stortinget har nå både Senterpartiet og Arbeiderpartiet blitt med på laget, for de så også det Høyre og Fremskrittspartiet ikke vil innrømme: Det ble galt. Stortinget må gjøre om på dette. Jeg vil takke Arbeiderpartiet og Senterpartiet, for det står respekt av å lytte.

Det siste hullet, som nå gjenstår, er den strenge femårsregelen, som betyr en ganske alvorlig forskjellsbehandling av diagnoser. Den nye loven forskjellsbehandler altså barn som har livstruende sykdommer eller skader, bare fordi de er kroniske eller varige.

I dag håpet jeg at vi skulle bli ferdige, at vi kunne endre denne loven, gi trygghet til foreldrene her på galleriet og barna deres. Vi kunne ha tettet de urettferdige hullene. Men en direkte lovendring vil dessverre ikke Kristelig Folkeparti være med på i dag, og det er jeg lei meg for. Når vi hører på debatten i dag, er det åpenbart at Fremskrittspartiet og Høyre ikke har endret mening, snarere tvert imot. Derfor har jeg ikke de helt store forventningene til deres innsats i denne saken framover, og Stortinget bør derfor fatte et krystallklart vedtak om å endre loven i dag.

Det er ikke alltid vi her på Stortinget ser en så klar sammenheng mellom vedtak vi fatter i denne salen, og virkelige menneskers liv og framtid, men i denne saken trenger vi bare å se opp.

Presidenten: Skal representanten Kaski ta opp forslag?

Kari Elisabeth Kaski (SV) 19:07:26]: Ja.

Presidenten: Då er forslaget som det vart vist til, teke opp.

Bente Stein Mathisen (H) [19:07:42]: Det er bare litt over et halvt år siden Stortinget vedtok en ny og utvidet pleiepengeordning. Regelverket ble forenklet, og dobbelt så mange fikk rett til pleiepenger. Ja, det var mer enn en dobling av budsjettet.

Jeg vil understreke at det vi vedtok, var en utrolig viktig prioritering. For når barn blir alvorlig syke og har be-

hov for tilsyn og pleie, ja, da er foreldrenes tilstedeværelse det aller viktigste for barna – og også for foreldrene.

Pleiepenger er en midlertidig inntektserstatning for yrkesaktive som er borte fra jobben for å pleie syke barn. Av merknadene ser jeg at komiteen er enig i den forståelsen, og det er en viktig avgrensning.

Jeg var saksordfører da vi behandlet saken om pleiepenger i våres. Da var det enighet i komiteen om at pleiepenger og sykepenger skulle beregnes ut fra et tilnærmet likt regelsett i folketrygdloven, fordi begge ytelsene skal dekke inntektstap ved midlertidig fravær fra arbeidet på grunn av sykdom. En dagkontoordning på 1 300 dager per barn var ment å være lik ordningen med sykepenger og arbeidsavklaringspenger, 260 dager med 100 pst. inntektskompensasjon og de resterende 1 040 dagene med 66 pst. kompensasjon – en fleksibel ordning som kan graderes helt ned til 20 pst. i kombinasjon med jobb. Ved gradering kan ordningen strekkes ut i tid, inntil ti år. Noe av hensikten med denne fleksibiliteten var nettopp at foreldrene skulle kunne holde kontakten med arbeidslivet.

Budsjettforliket i høst mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre innebar en ytterligere utvidelse av ordningen. Nå er det 100 pst. lønnskompensasjon i 1 300 dager, altså ingen reduksjon til 66 pst.

Slik jeg leser merknadene, går nå komiteens flertall bort fra prinsippet om at pleiepenger skal være en midlertidig ytelse. Å gå utover de 1 300 dagene som er vedtatt, mener jeg kommer i konflikt med at pleiepenger skal være en midlertidig kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive foreldre. Utvidelsen ligner mer på en form for statlig pleielønn, men hvis dette er hensikten, og at det er pleielønn man ønsker, bør det utredes bedre. Jeg har forståelsen av at det er det Kristelig Folkeparti egentlig ønsker seg: en form for pleielønn. Da går man inn på området hvor det kommunale ansvaret ligger.

Jeg stusser spesielt over Arbeiderpartiet, som for et halvt år siden mente at det må være noen rammer for velferdsytelser for at vi skal kunne opprettholde et bærekraftig velferdssystem. Nå går de bort fra disse prinsippene: ingen begrensninger i antall pleiepengedager og ingen reduksjon i ytelsene, og i noen tilfeller 100 pst. lønnskompensasjon på ubestemt tid. En tidsbegrenset stønad for å være hjemme og pleie barn har sine klare utfordringer når det gjelder å holde kontakten med arbeidslivet og ikke minst også i et likestillings- og integreringsperspektiv. Kaasa-utvalget viser til at det gjennomgående er kvinner som tar ut omsorgslønn, og som blir hjemme med syke barn.

Det er viktig at ordningen med pleiepenger innrettes slik at den balanserer familiens behov for å pleie sitt syke barn med at man samtidig kan opprettholde kon-

takt med arbeidslivet. Jeg er redd for at å åpne opp for tidsbegrenset stønad ikke vil bidra til det.

Kristian Tonning Riise (H) [19:10:58]: Utgangspunktet for denne debatten er at denne regjeringen har ønsket å utvide ordningen med pleiepenger. Den gamle ordningen var for rigid og for uforutsigbar, og mange opplevde den som tilfeldig og urettferdig. Å bruke mer enn en halv milliard ekstra pluss ytterligere 200 millioner etter forhandlingene med Venstre og Kristelig Folkeparti på å gi mer enn 9 000 flere barn og familier pleiepenger har derfor vært et av de store velferdsloftene under denne regjeringen.

Det vi diskuterer her i dag, er i realiteten om pleiepenger skal fortsette å være en midlertidig kompensasjon for tapt arbeidsinntekt, slik det hele tiden har vært tenkt, eller om de over natta skal utvides til å bli en pleielønn for yrkesaktive tilsvarende 100 pst. av lønnsinntekt i potensielt 18 år. Det vil jeg advare mot, fordi det potensielt kan ha negative implikasjoner som langt fra er tilstrekkelig vurdert til at det er ansvarlig å vedta det i dag.

Et mye brukt argument i debatten om pleiepenger er at det uansett er mye billigere for staten å betale pårørende for å ta vare på pleietrengende barn enn det er å ha noen i offentlig omsorg. Det kan være riktig på kort sikt, men det er langt fra helt sikkert at det er det på lengre sikt. Pårørende er også utsatt for fysiske og psykiske helseplager, og de blir utbrent av å ha 100 pst. omsorg for et pleietrengende barn over tid, forståelig nok. Men det er også en fare for at midlertidig fravær blir permanent, og den faren blir større for hvert år som går. Det har vi etter hvert ganske mye forskning på. Å legge til rette for inntil 18 års midlertidig fravær uten å utrede det skikkelig er å gamble med arbeidslinja.

Jeg er også redd for at dette bare er starten på en større debatt som vi kommer til å se mer av: Argumentet om å gi pårørende betalt for pleieoppgaver for å avlaste offentlig omsorg kommer vi til å få høre oftere og oftere i møte med en stadig eldre befolkning. Jeg tror vi alle vet hvem som kommer til å være mest hjemme hvis vi gir etter for det argumentet. Da bidrar vi til å undergrave en av de viktigste verdiene i den norske modellen, nemlig kvinners deltakelse i arbeidslivet.

Jeg vil derfor appellere til kanskje særlig Arbeiderpartiet: Det som i dag kan virke som et velmenende og kanskje også økonomisk rasjonelt argument på kort sikt, kan være med på å undergrave en av de viktigste økonomiske suksessfaktorene til Norge på lengre sikt. Derfor bør vi ta oss bedre tid til i hvert fall å utrede dette skikkelig og ikke vedta en lovendring som vi ikke kjenner konsekvensene av i dag.

Margret Hagerup (H) [19:14:06]: En av de første dagene i januar 2016 hadde jeg flere ubesvarte anrop fra en

nær slektning. Familien på fire hadde nettopp kommet hjem fra julefeiring i Spania og hadde vært hos legen med toåringen, som hadde vært syk deler av turen. Senere samme dag ble legens mistanker bekreftet. Den lille jenta på to år hadde fått akutt leukemi. Verden skulle aldri bli den samme.

Å stå på utsiden som pårørende i en slik situasjon er vanskelig. En vet ikke hva en skal si, hva man skal gjøre, og det verste av alt er at en ikke kan fjerne smerten fra foreldrene. En må være tilgjengelig og prøve å bidra. Det er foreldrene som skal gjennom sitt livs tøffeste kamp, sammen med den syke ungen – det kjæreste en har.

Det er viktig at vi som samfunn stiller opp for dem som er i sårbare situasjoner, og det er viktig å sikre økonomisk trygghet for foreldre med syke barn. Som samfunn tar vi ansvar. Det gjøres i dag gjennom pleiepenger, hjelpestønad og kommunal omsorgsstønad. Moren til toåringen som fikk leukemi, hadde som student ikke rett på pleiepenger. Pleiepenger var også da, som nå, ment som en midlertidig inntektssikring for dem som er i jobb.

Denne debatten skulle ha handlet om nettopp dette – en midlertidig inntektssikring, kalt pleiepenger. I stedet snakker vi i dag også om en pleielønn, uten tidsbegrensning. Det er en helt annen debatt, og konsekvensene av det har ikke vært utredet.

Vi i Høyre ser behovet for at foreldre skal kunne være hjemme med syke barn, men hvis vi ukritisk innfører pleielønn, i troen på at det er pleiepenger, hopper vi bukk over en rekke problemstillinger som bør utredes. Jeg tror det vil gå ut over kvinnene, for det er i hovedsak de som blir hjemme, og som kan miste tilknytningen til arbeidslivet. De kan tape lønnsinntekt og pensjonsinntekt, og i verste fall kan de selv bli syke og havne på uføretrygd. Dette er dårlig likestillingspolitikk og dårlig helsepolitikk.

Derfor har vi i mange tiår bygd opp kommunale tjenester, for å støtte familier og gi alle muligheter til å delta i andre fellesskap enn hjem og familie. I stedet for å sørge for å gjøre kommunale tjenester og ytelser mer robuste uthules dette kanskje nå gjennom å gi sterke signaler om at foreldre bør være hjemme, gjennom i praksis å innføre en statlig pleielønn som trekker yrkesaktive ut av arbeidslivet.

Ytelsen er også mer attraktiv enn kommunal omsorgsstønad, som gjerne gis etter en helhetsvurdering og tilpassing av tjenester som ivaretar familiens behov. Vi vet at disse kan variere fra kommune til kommune, og derfor har kommunereformen vært viktig for å samle kompetanse og tjenesteapparat.

Foreldre med pleietrengende barn fortjener støtte og hjelp til å leve sine liv så normalt som mulig. Men å innføre en pleieordning som ikke er skikkelig utredet og i

verste fall kan føre til at foreldre trekkes ut av arbeidslivet, er ikke god politikk – verken for barnet eller for familien.

Siv Henriette Jacobsen (A) [19:17:12]: Dette er en åpenbar sak, der Stortinget i fellesskap må finne fram til gode løsninger. Det handler om barnets behov for omsorg og foreldrenes behov for å slippe å bekymre seg for egen økonomi midt oppi en krise som handler om liv og død, også når krisen drar ut i tid. Men det handler også om sunn fornuft. Barna trenger omsorg og pleie, og da er det faktisk også i samfunnets interesse at familien og foreldrene får mulighet til å stille opp. Gjennom lang erfaring er de gjerne blitt eksperter også på sine barns medisinske behov og bør ses på som en uvurderlig ressurs når det gjelder pleie og omsorg, ikke kun som en økonomisk belastning for samfunnet.

Jeg skjønner at statsråden er bekymret for at dette skal komme til erstatning for kommunale tjenester og kanskje også for spesialisthelsetjenesten. Det er helt klart en bekymring, men dette må være i tillegg til og ikke i stedet for.

Hvis man ser bort fra det rent medisinske, er det ikke tvil om at foreldrene har uvurderlige ressurser når det gjelder kommunikasjon, erfaring og kontinuitet. Ordtalet om at man må være sterk for å være syk, er dobbelt sant når man er pårørende til et sykt barn.

Arbeiderpartiet har tidligere fremmet forslag i tråd med det som får flertall her i dag, og vi er selvfølgelig glade for at det stadig er bevegelse i saken. Vi skulle svært gjerne sett at det ble flertall for å gjøre noe med femårsregelen nå, men så lenge det blir gjort noe med det før nye regler trer i kraft, får vi leve med det. Så får vi inderlig håpe at denne usikkerheten ikke bidrar til en ekstra belastning for de familiene der ute som er tungt nok belastet fra før.

Rowena von Ohle (FrP) [19:19:27]: Jeg legger merke til at flere representanter holder innlegg fulle av følelser. Det er ikke vanskelig å snakke om følelser i denne saken, for dette dreier seg om barn og fortvilte foreldre. Da er det lett å argumentere for stadig vekk mer, og det blir vanskelig å argumentere for at ikke alle forslag om mer nødvendigvis er riktige. Da mener jeg riktige for dem det gjelder: barna og foreldrene.

Opposisjonen foreslår en ordning uten tidsbegrensning. Dette kommer på toppen av en stor utvidelse av hvem som omfattes av ordningen, og det kommer på toppen av en stor utvidelse av hvor mye ordningen gir.

Ser ikke opposisjonen noen problemer med den foreslåtte utvidelsen? Ser ikke opposisjonen at dette kan få utilsiktede konsekvenser for likestilling, integrering, trygdeeksport til utenlandske borgere og arbeidslinjen?

Her er det følelser – mange følelser. De fleste av oss har den aller største sympati med dem som rammes av sykdom hos barn, og vi vil så veldig gjerne gjøre livet deres bare litt enklere. Jeg kjenner familier som lever med syke barn. Det de selv sier, er hvor strevsomt det er å være omsorgsperson og helsepersonell hele døgnet, hele året, flere år på rad. Dette er en enorm belastning for enkeltmennesket. Selv om man ønsker å være hjemme med sitt syke barn, trenger de fleste også å opprettholde kontakten med arbeidslivet og livet utenfor familien.

Vi må finne ut hvordan barn kan få best mulig pleie, samtidig som foreldrene ikke sliter seg helt ut. I all godviljen er det uansvarlig ikke å se grundig på hvordan ting faktisk henger sammen. Det er uansvarlig ikke å se nærmere på hva som faktisk hjelper, og hvordan vi ikke gjør situasjonen verre.

Lise Christoffersen (A) [19:21:53]: Jeg har bare et par små kommentarer sånn helt på tampen.

Det snakkes i generelle ordelag fra talerstolen her som om vi nå innfører en altomfattende og stor ny ordning. I innstillinga ligger tall som vi har fått fra Nav, via utredningsseksjonen på Stortinget, som viser at den aller største bruken av pleiepenger er på under ett år, og det tallet vi har fått oppgitt, er 5 657 stykker. De som benytter seg av pleiepenger i 1–2 år, er 329 stykker. De som benytter seg av retten til pleiepenger i 5–6 år, er ni stykker. Vi snakker ikke om veldig mange, men vi snakker om en bitte liten gruppe som har en så tung hverdag at forslaget som vi fremmer her i dag, er den eneste måten å få det til å gå rundt på. En sier også fra medisinsk hold at det er særdeles viktig at foreldrene er til stede, fordi foreldrene blir eksperter på egne barn. Når det kommer til personell som også skifter over døgnet, kan det rett og slett være fare på ferde fordi de ikke kjenner den personen, som kanskje heller ikke selv er i stand til å uttrykke seg. Vi snakker om veldig få.

Jeg prøvde å få en replikk til på statsråden for å få høre til å oppklare det, men jeg får ta det enten som et spørsmål eller som en konstatering herfra. Punkt B, om å ivareta selvstendig næringsdrivende og frilansere som får alvorlig syke barn, er med tanke på en endret pleiepengeordning. I forslaget vårt er vi inne både på satsendringer og på å ta i bruk karensdager, og de karensdagene skal finansieres med omsorgspenger. Innenfor omsorgspenger er det forskjellige regler for selvstendig næringsdrivende, frilansere og arbeidstakere. Det er bl.a. lavere sats, og også karensdager, for selvstendig næringsdrivende og frilansere i omsorgspengeordningen, litt avhengig av hva slags forsikringer de har tegnet. Det er rett og slett for å sikre at vi kommer ut med et sett av regler som er like for arbeidstakere, selvstendig næringsdri-

vende og frilansere, så jeg anbefaler at Stortinget også tar med punkt B i vedtaket. Vi gjør det ikke større enn det som er nødvendig, men antakelig er det nødvendig å justere noe.

Tage Pettersen (H) [19:24:45]: Vi har alle forhåpentligvis stor forståelse for den vanskelige situasjonen det er for hele familien når et barn blir alvorlig sykt. Derfor er også jeg, som de andre som har hatt ordet tidligere i kveld, glad for de endringene som trådte i kraft 1. oktober, som kan gi så mange som 9 000 flere familier støtte og mer tid til å pleie sine syke barn. Som en følge av dette la regjeringen også inn mer enn en dobling i de anslåtte utgiftene til ordningen.

Budsjettavtalen mellom regjeringen og Venstre og Kristelig Folkeparti utvidet videre ordningen med 100 pst. lønnskompensasjon i hele perioden på 1 300 dager, og unntak for aldersgrense på 18 år for psykisk utviklingshemmede. Avtalen innebærer også å utrede om vilkåret for å få pleiepenger bør endres, slik at et annet familiemedlem kan tre inn i en av foreldrenes sted.

Når dette er sagt, er jeg skeptisk til at Stortinget i dag kanskje skal vedta en ytterligere utvidelse av ordningen uten å se på konsekvensene først. Dessverre ser dette ut til å være regelen framfor unntaket for flere partier i denne salen. Det som virkelig overrasker meg i dagens debatt, er standpunktet Arbeiderpartiet nå har inntatt. Dersom flertallets innstilling blir vedtatt, har partiet sviktet både arbeidslinja og likestillingen kraftig. I dag risikerer vi at Stortinget sender et sterkt signal om at foreldre med pleietrengende barn bør tre ut av arbeidslivet og pleie barna sine selv. Det er sunt for familien og den enkelte å settes i stand til å kunne delta i ulike fellesskap. Også foreldre med alvorlig syke barn fortjener gode ordninger som sikrer dem å kunne delta i arbeidslivet, i andre fellesskap og på andre mestringsarenaer enn i hjemmet.

Stortinget har først vedtatt å utvide pleiepengeordningen til å gjelde flere familier, deretter å utvide stønaden til 100 pst. I dag ønsker flere partier å ta vekk tidsavgrensningen, og vi kan ende opp med å vedta det som iallfall ligner på en statlig pleielønn for yrkesaktive, selv om, som Lise Christoffersen var inne på, de fleste benytter ordningen i kortere perioder. Dette gjøres uten at konsekvensene av dette er utredet med hensyn til likestilling, arbeidstilknytning og nedbygging av kommunale tjenester. Særlig på likestillingssiden sviktes det ganske kraftig. Erfaringer sier oss at i hovedsak er det kvinnen som blir værende hjemme. Det er de som kan tape lønnsinntekt og pensjonsoppsparing, og som mister tilknytningen til arbeidslivet. Jeg frykter at dette kan bli et tilbakeslag for norsk likestillingspolitikk.

Karin Andersen (SV) [19:27:48]: Nå synes jeg det snart er på tide at vi begynner å snakke om dette som det det er, nemlig som helt ekstreme situasjoner som noen familier opplever. Jeg vil spørre mine medrepresentanter: Tror de virkelig ikke at de som har denne livssituasjonen, har tenkt over de spørsmålene de nå snakker om? Tror de virkelig at dette er kvinner og mødre som ikke ønsker å ha kontakt med arbeidslivet, og som ikke er opptatt av likestilling? Det er jo nettopp derfor vi trenger å endre ordningen, for den tidligere ordningen ga alltid pleiepenger når situasjonen var ustabil og kritisk – altså uavhengig av om sykdommen var ny og ikke kronisk. Det gjorde at de klarte å ha kontakt med arbeidslivet, at de kunne holde den kontakten – man visste at man kunne være av og på. Det visste også arbeidsgiveren at man kunne. Dette er ekstremsituasjoner for foreldrene, og det er ofte ekstremsituasjoner for arbeidsgiverne. Så å lage denne ordningen bedre er jo det som kan sikre at mange av disse klarer det.

Så hører jeg noen snakke om de kommunale støtteordningene. Har de som snakker om dette, tenkt å svekke de rettighetene folk har i kommunene, eller hva er det vi snakker om? Da kan man jo rett og slett styrke de rettighetene. Jeg vet at mange med alvorlig syke barn får gode tilbud i kommunene om avlastning – men noen får det ikke. Noen har til og med tatt til orde for brukerstyrt, personlig sykepleier, nettopp fordi mange av disse barna har så spesielle lidelser og behov at det ikke er mulig for en vanlig sykepleier som er innom og har mange besøk, å klare den spesialiteten. Så kanskje må man ha en slik spesiell ordning. Det kunne kanskje være noe som kunne gjøre at flere av foreldrene kunne komme tilbake til arbeidslivet.

Til bekymringen for likestillingen: Jeg tror disse familiene er veldig klar over dette sjøl og gjør alt de kan for å ha kontakt med arbeidslivet. At de skal bli fattigere for å ha den kontakten med arbeidslivet, synes jeg er en helt urimelig metode. Husk dette: Her skal man ha godkjenning fra en spesialist som anbefaler denne ordningen. Dette er ikke en ordning man kan velge selv.

Så vil jeg tilbake til dette med de kommunale tjenestene. Jeg har lyst til å spørre statsråden, i og med at hun også tok det opp: Er det slik at regjeringen har tenkt å svekke rettighetene disse familiene har – enten gjennom spesialisthelsetjenesten eller kommunehelsetjenesten – eller har statsråden tenkt å stå på at disse rettighetene skal bestå, og at det er en utvidelse vi nå snakker om?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Atle Simonsen (FrP) [19:31:01]: Da jeg fikk høre hvem som var på galleriet, ville også jeg benytte anled-

ningen til å si tusen takk til William og hans mamma Elin, som lot meg komme hjem til dem i forrige uke for å se hvordan situasjonen til en familie som mottar pleiepenger, er. Jeg så hvor mye hjelp og tilpasning de var avhengig av for å få hverdagen til å gå opp, og det er nettopp på grunn av slike tilfeller at vi har doblet bevilgningen til denne pleiepengeordningen og ønsker å forbedre den, slik at flere skal kunne få mulighet til å gi den beste omsorgen til barna sine når de er alvorlig syke.

Så har vi sagt at vi mener det må være noen rammer for den ordningen i dag, og vi foreslo i utgangspunktet en ramme på fem år. Vi sier nå at hvis forslagene i dag blir vedtatt, ønsker vi også at det skal utredes hva konsekvensene vil være av å utvide en slik ordning.

Det argumenteres her med at pleiepenger gis for kortere perioder, men det gjelder etter gamle regler, dvs. før ny pleiepengeordning. Tidligere hadde foreldre til varig syke barn kun rett til pleiepenger i svært snevre eller kortvarige tilfeller. Når man har inkludert varig syke barn og lempet på sykdomskravet, vil mange foreldre fylle vilkårene for pleiepenger fram til barnet er 18 år, og Kaasa-utvalgets forslag om å innføre rett til pleiepenger med 50 pst. ved varig sykdom, er anslått til å koste mellom 180 mill. kr og 4 500 mill. kr. Det foreslås altså en ordning som er dobbelt så romslig som den, og dette er en utredning som de rød-grønne selv hadde ansvaret for, men som de ikke gjorde noe med.

Hvis man ser i programmet til Arbeiderpartiet – partiet som forsøkte å vinne valget, men som tapte – står det ikke et eneste ord der om pleiepenger. De hadde med andre ord ingen planer om å gjøre noe med denne ordningen hvis de skulle vinne valget – på samme måte som de heller ikke gjorde noe med denne ordningen da de hadde makten i åtte år.

Dagens vedtak vil i de aller fleste tilfeller ikke bety noe før om fem år – i noen tilfeller om to og et halvt år. Det er bestemt at det skal være et eget forskningsopplegg, bestilt av Oxford Research, som skal følge utviklingen her for å sørge for at det ikke får utilsiktede konsekvenser, og se hvordan endringene vil bli. Siden det er mulig å vente, mener vi at det er klokt å gjøre nettopp det. Men vi må nesten spørre dem som nå mener at man ikke kan vente, hva de egentlig er redd for at en slik type utredning skal vise. Er en redd for at det da vil bli vanskeligere å si ja til det en sier ja til i dag?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [19:34:11]: Det vi frykter, er jo at denne usikkerheten som preger disse familiene, kommer til å vedvare. Det vi frykter, er at vi får fra regjeringen et dokument som konkluderer med at man ikke ønsker å tette disse hullene. Og når man i dag lytter til regjeringspartiene, er det all grunn til å ha den frykten.

Hele denne saken – og Fremskrittspartiet og Høyres behandling av den – bærer preg av at man kun ser systemet og ikke folkene, ikke foreldrene og ikke barna. Fremskrittspartiet og Høyre legger nå all sin energi i å forandre systemet – og vi har vært med på mye, for mye har vært viktig – men det er altså ikke for systemets skyld vi gjør disse endringene. Vi må jo spørre hvem det er vi legger om for. Derfor har jeg utrolig liten sans for Fremskrittspartiets forslag, forslagene nr. 3 og 4, i denne saken, for de bærer preg av at man leter med lys og lykte etter argumenter mot å stemme for et forslag som vil tette ett konkret hull, argumenter som jo plukkes ned når man f.eks. leser proposisjonen fra regjeringen og innstillingen fra komiteen om omlegging av pleiepengeordningen i vår. Så jeg vil på det sterkeste oppfordre representanten Simonsen til å lese disse dokumentene. Der legges det f.eks. inn begrensninger på hvor lenge, en begrenset periode, pleiepenger kan utbetales, f.eks. i forbindelse med et utenlandsopphold.

Når det kommer til likestilling, har det å hindre barn i å ha foreldrene hos seg når de er syke, ingenting med likestilling å gjøre. Og en regjering som har redusert pappapermen, svekket arbeidsmiljøloven, økt kontantstøtten – apropos arbeidslinjen – er altså de som skal redde likestillingen ved å sørge for at foreldre til 200 syke barn må gå på jobb. Det er i beste fall et forsøk på en avsporing av hva denne debatten handler om.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [19:36:32]: Regjeringspartiene har en urimelig argumentasjon etter min vurdering når de snakker om at dette er et tilbaketog for likestilling, og at foreldrene trer ut av arbeidslivet dersom flertallspartiene i komiteen får sitt syn gjennom.

Jeg slutter meg helt til det representanten Karin Andersen sa. Det er ekstreme sykdomssituasjoner som her skal dekkes opp, og ingen har bedre forutsetninger for å ta stilling til i hvilken grad en sjøl skal ta det ansvaret enn foreldrene sjøl. Som det framgår av innstillinga, er det naturlig nok der det er behov for pleiepenger i under ett år, at det store antallet ligger. Så er det noen utover det.

Den situasjonen vi står i nå, er at når det gjelder utviklingshemmede over 16 år, vil regjeringspartiene i dag stemme imot det de vil stemme for i morgen. Det er ganske interessant. Så argumenterer regjeringspartiene videre, med statsråd i spissen, for at det som er problemet for regjeringspartiene, er det som framgår av § 9-12 siste avsnitt, der det står:

«Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie.»

Jeg synes det er ganske spesielt å produsere så mye adrenalin mot den delen av forslaget. Fra Senterpartiets

side har vi sjølsagt vært med på det fordi det er eksempler på at det er tilbakefall etter 1 300 stønadsdager, og det ville være ganske urimelig om en ikke tar høyde for at en skal kunne få pleiepenger videre i den situasjonen. Dette gjelder også varig alvorlig sykdom hvor en har kontinuerlig behov for tilsyn og pleie og bør kunne komme inn under ordningen. Det er rart at en før 1 300 dager skal komme inn under tilsvarende paragraf, mens det etter 1 300 stønadsdager er ødeleggende for både yrkesdeltakelse og likestilling. Det er spesielt at det produseres så mye argumentasjon for så lite, også når en på en viktig del vil stemme for det samme forslaget i morgen.

Kristian Tonning Riise (H) [19:39:28]: Økonomisk trygghet for familier med pleietrengende barn er noe vi alle ønsker. Det er også derfor denne regjeringen nå i samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre i innværende budsjett har prioritert omtrent tre kvart milliard kroner ekstra til dette formålet – mer enn noen andre har prioritert til pleiepenger tidligere.

Jeg har lyst til å lese opp hva daværende arbeidsminister Hanne Bjurstrøm svarte Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti da vi spurte om pleiepengeordningen i 2011.

«Når omsorgsbehovet er forbigående, vil det kunne være formålstjenlig at foreldrene kan bli hjemme og pleie barnet framfor å skulle etablere offentlig omsorg på kort varsel og i begrensede perioder. Når tilstanden er varig, er forutsetningen at tjenestebehovet kan ivaretas ved tilpassede kommunale tjenester i samarbeid med foreldre, slik at foreldrene kan delta i yrkeslivet. Pleiepenger i varige tilfeller vil innebære risiko for at foreldrene faller ut av arbeidslivet.»

Siden da har vi gjort betydelige utvidelser i pleiepengeordningen. Vi har utvidet den også for mer varige tilfeller. Men det er litt ironisk at det nå er Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre som mener at Bjurstrøm hadde et poeng likevel da hun pekte på tilknytningen til arbeidslivet som et viktig poeng også i denne ordningen, og at det fortsatt skal være en midlertidig kompensasjon for tapt arbeidsinntekt og ikke en pleielønn i inntil 18 år.

Den nye ordningen trådte i kraft den 1. oktober i år. Det er for tidlig å vise til Nav-tall nå for å skulle si nøyaktig hvordan dette kommer til å slå ut, og hvordan dette kommer til å se ut om litt tid framover. Legger vi Kaasautvalgets beregninger til grunn, aner vi faktisk ikke hvor mye denne ordningen kommer til å koste. Vi snakker altså om noe som kan koste et sted mellom 360 mill. kr og 9 mrd. kr mer. For en regjering og de partiene som skal forvalte flertallet i denne salen og ta ansvar for budsjettet, er det eneste ansvarlige å gjøre å si at vi er nødt til

å utrede dette bedre før vi her i dag vedtar en lovendring som vi faktisk ikke aner omfanget og konsekvensen av.

Gina Knutson Barstad (SV) [19:42:27]: Først vil jeg ta av meg hatten for de tøffe damene på galleriet, som står i sitt livs kamp og likevel finner tid til å være her og ta andre kamper – respekt!

Det ble nevnt i debatten at det er mye følelser i denne debatten. Det vil jeg gjerne bekrefte. Det er mange følelser i denne debatten fordi det handler om langtidssyke barn, syke barn i en ekstrem situasjon og deres foreldres mulighet til å være til stede i barnas liv. Det er ikke et motargument at noen blir opprørt, eller at det er følelser i denne debatten. Det er tvert imot helt naturlig, tenker jeg.

Jeg har debattert i et langt liv med representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet, og i veldig mange debatter har jeg møtt påstander som at Høyre og Fremskrittspartiet er for frihet for enkeltmennesket, at folk selv vet best hvilke beslutninger som passer dem, at familien selv skal få velge sine løsninger for sitt eget liv. Denne argumentasjonen har jeg ikke hørt i denne saken i det hele tatt. Jeg har tvert imot hørt en argumentasjon om hvilke valg familiene som er i disse ekstremsituasjonene, burde ta. Jeg har hørt at det ikke er bra for familier å pleie hele tiden. Jeg har hørt at det er dårlig for likestilling, dårlig for pensjonspoeng. Som representanten Andersen var innom, tror jeg at familiene selv har vært innom disse tankene, de står som sagt i en ekstrem situasjon.

Et spørsmål jeg har lyst til å stille posisjonen, eller Høyre og Fremskrittspartiet, er: Hvem er det som skal passe på ungene dersom foreldrene ikke har råd til å være hjemme fra jobb? For mange foreldre er det jo ikke et alternativ å ikke jobbe – eventuelt må de selge huset for å forsørge seg. Hvem er det som skal passe på ungene, hva slags valg skal familiene ta i de situasjonene de blir satt i? Det lurar jeg på.

Til slutt vil jeg også spørre: Det har vært mye snakk om ansvarlighet og konsekvenser. Da vil jeg tenke: Ansvarlighet for hvem? Konsekvenser for hvem? Hva er konsekvensen for disse familiene av de vedtakene som fattes i dag?

Karin Andersen (SV) [19:45:00]: Det er heller aldri en debatt uten denne historieskrivingen.

Jeg vil bare si at vi ventet i fire år på endringer fra regjeringen som satt da. Det var utredet, vi ventet i fire år, og da det kom, fremmet SV egne forslag fordi vi så at det ikke var bra nok i den saken i forrige periode. Så kanskje vi kan legge det bak oss. Alle har vært enige om de gode utvidelsene. Det er hullene og begrensningene i den nye ordningen som er problemet.

Et av problemene som det høres ut som om statsråden heller ikke har forstått, er at den gamle pleiepenge-

ordningen ga pleiepenger når barnet var i en ustabil, kritisk fase, uavhengig av om det var kronisk eller ikke, og det var det som gjorde at disse familiene klarte å stå i arbeid. Det sier de sjøl. Det er mulig Høyre tror at de vet bedre, men jeg tror faktisk at disse familiene vet sjøl at det er det som har gjort at de klarte å stå. Derfor er det problematisk. Derfor må det endres – for å lage en ordning som fungerer, slik at disse familiene har mulighet til å få livet sitt til å henge i hop.

Fra vår side ønsker vi å se på om det også er andre ordninger på kommunal side som kan bistå disse familiene slik at de kan ha flere valg. For det jeg oppfatter, er at de ikke har noe valg. De må gjøre dette, også fordi det hjelpeapparatet som skal hjelpe dem, ikke er i stand til å hjelpe dem slik at de er trygge på at dette faktisk er den hjelpen barna deres trenger i noen av disse ekstremtilfellene. I andre tilfeller får familiene god hjelp, og man bør absolutt bygge ut det tilbudet – spesialiserte tilbud som kan hjelpe disse familiene, slik at de kan ta de valgene som alle bør kunne ta om hvorvidt de vil ha tilknytning til arbeidslivet eller ikke.

Jeg oppfatter nå at høyresida bruker likestillingskortet på en måte som jeg synes er utilbørlig. Som representanten Kaski sa, er det mange andre situasjoner der man er villig til å betale friske folk for å være hjemme. Ta f.eks. kontantstøtten, der har man altså flere hundre millioner kroner å legge på bordet – helt greit, friske folk, ta valget sjøl!

Dette er familier som ikke har noe valg, og da bør man kanskje være villig til også å lage ordninger som gjør at disse familienes liv kan fungere best mulig, slik som de selv ønsker det, for jeg tror det er de som er ekspertene på dette.

Heidi Nordby Lunde (H) [19:48:21]: Høyre støtter selvsagt lojalt opp om budsjettforliket og avtalen med Venstre og Kristelig Folkeparti. Grunnen til at vi i dag stemmer imot noen av de lovendringsforslagene som vi i morgen kommer til å stemme for, er innlysende. Det er rett og slett bare en teknisk vurdering, og alle som ikke driver et politisk spill, skjønner hvor Høyre står. Det er ikke mer interessant enn det.

Når det gjelder representanten Lerbrekks angrep på regjeringen for både å utvide ordningen og å endre innretningen fra 100 pst. til 66 pst., som om dette gjorde familier fattigere, så er det motsatt. Mange av dem vi har lest om i mediene, hadde ingenting før 1. oktober, men med den endringen fikk de i utgangspunktet 66 pst., og gjennom budsjettforliket er det dratt opp til 100 pst.

Det som ikke har vært utredet, noe som vi flere ganger har gjentatt her, er en tidsbegrenset rett til 100 pst. kompensasjon i inntil 18 år. Det er nemlig en forskjell på det forslaget som Høyre og Fremskrittspartiet fremmer,

og det som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV står bak. Det er også foreldre som ikke er her i dag, som er for en pleiepengeordning som hjelper dem med å kombinere det å være forelder og det å stå i arbeid. Når Arbeiderpartiet og SV med innspillet om 100 pst. lønnskompensasjon forlater linjen hvor man sørger for en arbeidstilknytning for disse foreldrene, er det et veldig sterkt signal om at kan man være hjemme, så bør man være hjemme.

Representanten Barstad stilte spørsmål om hvem som skal passe disse barna dersom foreldrene ikke er der. Ja, men hvem skal passe disse barna når mor er utbrent og far og mor er blitt syke og uføre på sikt fordi denne belastningen har vært for stor? I over 50 år har vi bygd en velferdsstat som er ment å hjelpe og avhjelpe de familiene som trenger det, gjennom bl.a. omsorgstjenester. Det har vi gjort nettopp fordi vi ønsker at begge foreldre skal kunne få lov til å bidra og ha et fellesskap også utenfor hjemmet, og at også kvinner skal få lov til å delta i arbeidslivet. Jeg mener at Arbeiderpartiet og SV i dag forlater den linjen, og det synes jeg er synd.

Representanten Karin Andersen spør retorisk om vi ikke tror at foreldre har tenkt på dette. Jo, det tror vi. Men som hun sier – dette er en ekstrem situasjon, og jeg vet med meg selv at under ekstreme situasjoner tar jeg av og til andre valg enn jeg ville gjort dersom jeg hadde muligheten til å tenke over det i en annen sammenheng. Arbeidsgivere får også en ekstrem situasjon når de skal forholde seg til en arbeidstaker som får innvilget 18 års permisjon.

Jeg er for kommunale ordninger for å hjelpe de familiene som trenger det. Jeg er også for en utvidelse av pleiepengeordningen. Jeg synes det er litt merkelig å bli beskylldt for å sette systemet foran enkeltindivider – av SV, et parti som satt åtte år i regjering uten å utvide den, når denne regjeringen faktisk tok initiativ og fikk den utvidet.

Statsråd Anniken Hauglie [19:51:29]: Jeg har fått spørsmål og kommentarer underveis som jeg raskt vil kommentere.

Til Lise Christoffersen: Selvstendig næringsdrivende og frilansere og deres rett til pleiepenger ble ivaretatt i 2015. All den tid vi her debatterer pleiepenger, er deres interesser ivaretatt.

Regjeringen har også foreslått å styrke de pårørendes rettigheter i kommunene. Til Karin Andersen som spurte om vi skulle svekke rettighetene: Nei, tvert om, vi har faktisk foreslått å styrke de pårørendes rettigheter, jf. Prop. 49 L for 2016–2017.

Til representanten Kaski: Regjeringen forsvare ikke systemet. Tvert om er det regjeringspartiene sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre som har endret et ekstremt urettferdig system som innlemmet svært få, og

som gjorde det vanskelig å komme inn. Det var med mye skjønnsutøvelse, og det var et rigid regelverk. Det er det vi har endret, nettopp fordi vi ønsker å ivareta familiene på en langt bedre måte enn det de var i det gamle systemet.

Det er riktig det Lundteigen sa om at det var få som var inne i den gamle ordningen. Men de tallene som det henvises til, er nettopp antallet som var i den gamle ordningen. Hvordan det vil bli i ny ordning, vet vi ennå ikke. Den nye loven trådte i kraft den 1. oktober. Det er svært få som har kommet inn: Hvordan adferdsendringen vil være som følge av nye endringer, det vet vi ennå ikke. Om et år eller to vet vi antageligvis mer om hvor omfattende dette blir. Per i dag er det vanskelig å si. Men det er riktig at i den gamle ordningen angikk dette få. Men da var det ikke bare syke barn som var innlemmet. Hvordan det blir nå, vet vi ikke.

Hvem skal passe på barna? Jo, det skal foreldrene gjøre, sammen med gode, offentlige behandlings-, pleie og omsorgstjenester. Vi er opptatt av at de må finne en god balanse, og at vi klarer å ivareta foreldrenes behov for å kunne være sammen med barna sine når de er syke. Men det å skulle overta tunge, medisinskfaglige, omsorgsfaglige oppgaver alene, det skal vi være varsomme med for å unngå at foreldrene også blir utbrent. De skal ivareta sin egen helse, og de skal kanskje også ivareta øvrige barn. Vi må passe på at de får et totalt opplegg rundt seg som ivaretar dem.

Karin Andersen mener at den gamle ordningen var bedre enn den nye. Nei, det var den ikke, tvert imot. Den var overhodet ikke bedre. Dagens ordning er langt mer fleksibel enn den gamle ordningen. Den er mindre skjønnsbasert, som jeg sa i stad, og det er mindre rigide regler. Så kommer Stortinget gjennom budsjettforliket til å vedta noen endringer, som vi selvfølgelig skal følge opp. Men det å framstille ny ordning som dårligere enn den gamle, ja, det er med respekt å melde helt feil.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [19:54:24]: Jeg må igjen understreke at vi støtter den utvidelsen og omleggingen som ble lagt fram i vår. Det var et enstemmig storting. Det arbeidet ble påbegynt av den rød-grønne regjeringen. Det tok denne regjeringen fire år å legge det på bordet, og argumentet om åtte år med rød-grønn regjering begynner med respekt å melde å bli litt forslitt.

Jeg kan heller ikke skjønne hvordan argumentene som anføres i denne salen mot forslaget som vi behandler nå og som ligger på bordet, ikke kan anføres mot den utvidelsen som ble enstemmig vedtatt. Det er helt uforståelig. Det er en argumentasjon som ikke henger på

greip. Det er et hull her som rammer noen – ikke veldig mange. De rammes av usikkerhet og økonomisk utrygghet. De kjemper for sine unger, men de er ikke revet med av akutte emosjoner eller føleri, som det kan høres ut her fra representanten Lunde. Det er en varig situasjon for dem som de har en rasjonell tilnærming til. De skal passe barnet, forsøke å være i jobb og ha en økonomisk trygghet, nettopp for å ta vare på seg selv og ungen sin.

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lise Christoffersen (A) [19:55:58]: Bare for at det ikke skal herske noen som helst tvil: Jeg stilte ikke statsråden spørsmål om pleiepenger, for det er likt. Men det jeg spurte om, var at når vi fremmer et forslag om å ta i bruk karensdager som skal dekkes opp med omsorgspenger, da er det ikke fullt ut like regler. Når vi foreslår endringer, vil vi altså forsikre oss om at selvstendige næringsdrivende og frilansere også er med på det lasset, sånn at det fortsatt blir likt i framtida. Det er poenget med forslag B.

Presidenten: Representanten Kristian Tonning Riise har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kristian Tonning Riise (H) [19:56:43]: Til representanten Kaski: Det et enstemmig storting sluttet opp om, var et forslag fra Kristelig Folkeparti, som ba Stortinget om å:

«fremme forslag om endringer i pleiepengeordningen som sikrer mer økonomisk trygghet og forutsigbarhet for foreldre med pleie- og omsorgsoppgaver».

Det var jeg enig i. Det vi vedtar her i dag, er ikke en endring av pleiepengeordningen. Det er egentlig å innføre en helt ny ordning med pleielønn for yrkesaktive, helt uten utredninger. Den ordningen som vi har nå, trådte i kraft den 1. oktober i år. Vi har blitt enige om 100 pst. dekning med Venstre og Kristelig Folkeparti i forhandlingene. Vi har tid til å se på hvordan den nye ordningen funker med de endringene vi har nå, før vi vedtar helt nye endringer som vi ikke vet konsekvensene av.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 7 og 8.

Sak nr. 9 [19:57:59]

Innstilling frå arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om pensjonstrygd for sjømenn, trygderettslova, folketrygdlova og einskilde andre lover (Samleproposisjon hausten 2017) (Innst. 61 L (2017–2018), jf. Prop. 7 L (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå arbeids- og helsekomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve høve til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa.

Vidare vert det føreslått at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [19:59:02] (ordfører for saken): Ved en feil kommenterte jeg denne saken under behandlingen av de to forrige sakene, så jeg vil da som saksordfører bare kort utdype litt om saken.

Dette er en samleproposisjon med lovendringer, og det er en rekke mindre rettelser som følge av inkurier mv., hvor det er en enstemmig komité som sjølsagt går inn for at det skal rettes opp. Samtidig er det noen lovendringer som har sammenheng med budsjettet for arbeids- og sosialkomiteen i 2018, som behandles i Stortinget førstkommande fredag. Jeg skal kort bare kommentere dem.

Det første gjelder endring av forskotteringsloven. Staten har tatt på seg et ansvar for å forskuttere manglende eller forsinkede underholdsbidrag når bidragsmottaker har inntekt under en viss grense. Regjeringa ønsket i enda større grad å spisse ordningen mot de forsørgere som har lavest inntekt og foreslår å avvikle det reduserte forskuddet fra 1. januar 2018. Det innebærer at eksempelvis enslige mottakere med et barn og med en inntekt over 408 200 kroner ikke skal ha rett til bidragsforskudd. Netto utgiftsreduksjon var 50 mill. kr i 2018.

I budsjettavtalen mellom Høyre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Venstre gikk en imot forslaget og finansierte dette på samme måte som Arbeiderpartiet gjør. SV går også imot regjeringas forslag uten at alternativt budsjett viser finansiering. Senterpartiet støtter regjeringas forslag som en del av vår samlede prioritering. Siden vi er alene om dette i innstillinga, har vi ikke fremmet regjeringas forslag.

Videre gjelder det endring i opptjeningsperiode for rett til dagpenger under arbeidsledighet. Regjeringas forslag går ut på at bare inntekt fra siste kalenderår skal legges til grunn. Det innebærer en innsparing på 305 mill. kr. Videre skulle dette kombineres ved at også sykepenger etter folketrygdloven kapittel 8 og pleiepenger m.m. etter folketrygdloven kapittel 9 skal telle med i den inntekten som gir rett til dagpenger. Dette ville ha gitt en utgiftsøkning på statsbudsjettet på 95 mill. kr.

Alle partier i komiteen går imot regjeringas forslag og beholder derved dagens ordning, hvor opptjeningsperi-

oden for rett til dagpenger under arbeidsledighet utbetales med grunnlag som ligger lenger tilbake i tid. Ingen partier tar opp regjeringas forslag om at sykepenger og pleiepenger skal telle med i den inntekt som gir rett til dagpenger.

Videre er det punktet om servicehunder. En permanent ordning fra 1. januar 2018 er foreslått. Personer som får stønad til servicehunder, skal få grunnstønad etter sats 3, på samme måte som for nødvendig hold av førerhund. Der er det en enstemmighet.

Helt til slutt er det oppheving av hjelpestønad sats 0 i folketrygdloven § 26-2. Hele komiteen unntatt Senterpartiet går inn for en innsparing på 73 mill. kr, som betyr minus 13 560 kr per år for dem som er berettiget til overgangsordningen. Senterpartiet prioriterer denne gruppa med mennesker som bruker stønad til å dekke privat hjelp i huset. Det gjelder over 12 000 personer som trenger hjelp i huset for å fungere bedre i dagliglivet. Vi prioriterer altså en reell prisjustering, og samlet gir det et økt bo på vårt budsjett på 80,6 mill. kr.

Til slutt vil jeg bare gi en forklaring på stemmegivningen. Senterpartiet vil ut fra det siste jeg sa, stemme mot innstillingens III, punktet om folketrygdloven § 26-2, første ledd nytt tredje punktum, som er foreslått å lyde:

«Hjelpestønad til hjelp i huset (sats 0) som er innvilget etter lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd § 8-2 bokstav b, ytes ikke etter 1. juli 2018.»

Senterpartiet er altså imot at det faller bort og ønsker å stemme mot den delen av III.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [20:03:44]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om å videreføre redegjørelsesplikten fra 1. januar 2018 (Innst. 78 L (2017–2018), jf. Dokument 8:61 L (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten foreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til replikkordskifte på inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa.

Vidare vert det foreslått at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Anette Trettebergstuen (A) [20:04:45] (ordfører for saken): Aktivitets- og redegjørelsesplikten har vært, og er, av de viktigste likestillingsverktøyene vi har. Bedrifter er pålagt å jobbe aktivt for å øke likestillingen og motvirke diskriminering. Man er også pålagt å redegjøre i årsrapporten om hva man gjør, og hvordan det står til. På grunn av aktivitets- og redegjørelsesplikten har vi oppnådd mer likestilling i det norske arbeidslivet enn vi hadde gjort uten. På grunn av redegjørelses- og aktivitetsplikten får vi også verdifull statistikk om hvordan det står til med likestillingsnivået i norsk arbeidsliv. Det er viktig.

Den saken vi nå debatterer og skal vedta, krever et tilbakeblikk på det siste året. Regjeringen hadde lenge ute på høring en sak om felles ny diskrimineringslov, der likestillingsloven slik vi kjente den, ble fjernet. Regjeringen la opp til at redegjørelsesplikten skulle fjernes, og at aktivitetsplikten skulle bli utvidet til også å gjelde andre diskrimineringsområder, jamfør ny lov.

Arbeiderpartiet fikk heldigvis, sammen med opposisjonen, hindret regjeringens foreslåtte svekkelse. Vi fikk flertall for et forslag der vi ba regjeringen om tvert imot å styrke og bevare aktivitets- og redegjørelsesplikten, og at regjeringen skulle komme tilbake med ny sak om dette. Det er her behovet for dagens sak oppstår, for fram til regjeringen har fått gjort den jobben – altså utrede og styrke og komme til Stortinget med en sak om ny aktivitets- og redegjørelsesplikt – må dagens redegjørelsesplikt etter flertallets mening fortsette å gjelde, slik at man ikke får opp til et helt år uten noen redegjørelsesplikt. Det er jeg glad for at vi får flertall for.

Så skjedde det rett før avgivelse – kvelden før, faktisk – ting i denne sal som også påvirker denne saken. Etter en innstilling fra finanskomiteen ble i forrige uke bedrifter som har under 50 ansatte, fritatt for kravet om årsrapport – fra 1. januar. Med det frafalles all rapportering på samfunnsansvar i og med at man ikke lenger skal lage noen rapport – der man tidligere har redegjort. Det er beklagelig at en sak som tilforlatelig ser ut som en forenklingssak, i realiteten innebærer at et av de viktigste likestillingsverktøyene vi har hatt, og har, blir borte. Det er faktisk slik at 90 pst. av norske bedrifter har færre enn 50 ansatte. Disse skal nå slippe å redegjøre for hva de gjør på likestillingsfronten. Og selv om aktivitetsplikten består for alle bedriftene, er det litt meningsløst å ha en aktivitetsplikt uten redegjørelsesplikt. Det er som å si til en skoleklasse at nå må dere huske å gjøre leksene, men det er ingen som kommer til å sjekke dem.

Vi har altså tatt hensyn til den endringen fra Stortinget i dette dokumentet, selv om de fleste av oss beklager at det ble slik.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [20:08:42] (komiteens leder): Det er ingen tvil om at det var og er politisk diskusjon og uenighet knyttet til redegjørelsesplikten i den nye likestillings- og diskrimineringsloven. Da loven ble diskutert og vedtatt i Stortinget i vår, var vi i Høyre og Fremskrittspartiet glade for at regjeringen utvidet arbeidsgivers aktivitetsplikt på viktige områder hvor mange opplever å bli diskriminert. I tillegg til likestilling har arbeidsgivere nå en aktivitetsplikt knyttet til etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering. Den nye loven gir et viktig løft for hele likestillings- og diskrimineringsarbeidet.

Samtidig mente regjeringspartiene at det var gode argumenter for å fjerne redegjørelsesplikten. Mange hevder at den har vist seg å ha liten eller ingen reell effekt. Lovverket er klart, arbeidsgivere er pålagt å jobbe aktivt mot diskriminering, nå på flere områder. Redegjørelsesplikten innebærer ikke krav om bestemte tiltak, men den kan bidra til å avdekke om virksomheten har oppfylt sin aktivitetsplikt. Da loven opprinnelig var på høring, var det høringsinstanser som også argumenterte godt for å fjerne redegjørelsesplikten. De viste til at en opphevelse av plikten innebærer sparte ressurser, og at plikten er byråkratisk og ressurskrevende. Hovedorganisasjonen Virke sa den gangen at plikten oppleves langt på vei som et pliktlop som løses med generelle formuleringer som i realiteten har begrenset verdi.

Høyre og Fremskrittspartiet er opptatt av å redusere unødvendige og ressurskrevende byråkratiske byrder for næringslivet, og vi mente at å fjerne redegjørelsesplikten ville bidra til å oppfylle dette løftet. Det ville også kunne frigjøre ressurser at håndhevsapparater ikke lenger skal kontrollere at redegjørelsesplikten overholdes.

Men det er egentlig ikke det saken handler om i dag. Selv om Høyre og Fremskrittspartiet ønsket å avvikle redegjørelsesplikten i den nye loven, ble det likevel flertall – ved behandling av loven i forrige stortingsperiode – for en styrket redegjørelsesplikt. Det ble da gjort klart at en slik endret redegjørelsesplikt, for alle aktivitetsområdene, ville medføre en lovendring som ikke ville kunne gjelde fra den nye likestillings- og diskrimineringsloven trår i kraft om kort tid.

Vi har selvfølgelig respekt for at Venstre i dette representantforslaget får gjennomslag for at bedriftenes redegjørelsesplikt for likestilling, som det eneste av flere grunnlag for diskriminering, nå skal gjelde for 2018 alene, og at en redegjørelsesplikt for resten av likestillings- og diskrimineringsfeltet blir presentert i et lovarbeid som Stortinget behandler senere. For bedrifter med over 50 ansatte blir det nå ett år hvor de fortsatt kun skal redegjøre for likestilling, mens de har aktivitetsplikt på et betydelig større grunnlag.

Høyre og Fremskrittspartiets primære standpunkt er å fjerne redegjørelsesplikten, men styrke aktivitetsplikten slik det nå skjer. Slik sett er vi også uenige med saksordføreren som konkluderer med at aktivitetsplikten på en måte blir unødvendig fordi redegjørelsesplikten faller bort. Vi mener at det er aktivitetsplikten som er det helt vesentlige, og som vil skape, og skaper, endringer. Derfor stemmer vi imot forslagene i dag.

Vi vet at departementet er i gang med en vurdering av ulike alternativer for utforming både av arbeidsgiveres aktivitets- og redegjørelsesplikt, og at regjeringen tar sikte på å sende lovendringsforslag på høring og å fremme en lovproposisjon, som også vil ta opp i seg de endringer som Stortinget har fattet i en annen sak knyttet til årsberetning og regnskapsplikt.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslaget?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [20:12:30]: Ja, jeg tar opp forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Då har representanten Tone Wilhelmsen Trøen teke opp det forslaget ho viste til.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [20:12:44]: Dette er en sak om økt likestilling. Det er unison enighet om at likestilling er viktig og bra, og en god del har skjedd på likestillingsfeltet. Takket være en aktiv likestillingspolitikk de siste tiårene har vi endret samfunnet vårt fra å være kjønnsdelt til å bli mer likestilt. Gjennom politiske tiltak har vi lagt til rette for like muligheter for yrkesdeltakelse og utdanning for menn og kvinner.

I verdenssammenheng er Norge unik og på topp når det gjelder likestilling. Begge kjønn deltar i stor grad i arbeidslivet. Menn og kvinner deler arbeidet i familien stadig likere mellom seg. Vi har lovfestet at menn og kvinner skal ha like rettigheter og muligheter, og ingen skal diskrimineres på bakgrunn av sitt kjønn.

Likevel ser vi at kvinner i større grad enn menn jobber deltid, og de tjener i gjennomsnitt 165 000 kr mindre enn menn i året. I det bildet vil også tiltak som redegjørelsesplikten spille en rolle.

Det er interessant å observere at et parti som Venstre, som absolutt er opptatt av likestilling, ligger nederst, sammen med Fremskrittspartiet, når det gjelder andelen kvinnelige politiske toppkandidater. På dette området har vi i Senterpartiet gjort en stor jobb. Man må på en måte ville det, og da må alle tiltak ses på som viktige. Jeg vet at dette er viktig for Venstre, og jeg setter veldig stor pris på at Venstre løfter dette forslaget. Jeg antar at de også på mange andre områder vil følge opp sin interesse for alle mulige tiltak for å få bedre likestilling.

Da et stortingsflertall vedtok ny likestillings- og diskrimineringslov i vår, stemte Senterpartiet mot endringen fordi vi er bekymret for at en felles lov vil svekke likestillingsarbeidet. Dette ble også påpekt av flere høringsinstanser da lovforslaget var ute på høring. Ett av endringsforslagene gikk ut på å fjerne aktivitets- og redegjørelsesplikten. Aktivitetsplikten overlevde, mens redegjørelsesplikten ble fjernet. Dog gjorde Stortinget et vedtak hvor man ba regjeringen om å

«bevare aktivitets- og redegjørelsesplikten, samt styrke den ved å følge opp Skjeie-utvalgets anbefalinger til endringer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en sak om dette.»

Regjeringen mener redegjørelsesplikten er byråkratisk og upraktisk. Senterpartiet m.fl. mener derimot at plikten er bra for likestillings- og antidiskrimineringsarbeidet. For eksempel forteller Negotia at deres erfaringer viser at virksomheter som setter aktivitets- og redegjørelsesplikten i system, har kommet langt i likestillings- og diskrimineringsarbeidet. Plikten gir nemlig en god oversikt over likestillingssituasjonen i virksomheten. På den måten får vi et bedre kunnskapsgrunnlag å jobbe ut fra.

At redegjørelsesplikten for noen virksomheter er blitt kun en rapporteringsplikt uten substans, burde ikke være et argument for å fjerne plikten. Da må man heller se på hvordan den kan forbedres. Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet med noen konkrete forslag til hvordan plikten kan forbedres, slik at den blir enklere å forholde seg til, samtidig som formålet med den ivaretas.

Selv om forrige ukes vedtak i denne salen gjør at det vi vet per i dag i dette spørsmålet, kun vil få følger for en bitte liten del av bedriftene våre, er det likevel en viktig del, for det gjelder alle de store bedriftene med over 50 ansatte, og mange av dem har mange ansatte. Vi i Senterpartiet vil derfor støtte forslagsstillerne i at dagens redegjørelsesplikt må videreføres inntil regjeringen kommer med et nytt forslag.

Likestillings- og diskrimineringsarbeidet krever langiktig fokus og kontinuitet samt aktive likestillingstiltak, som en slik plikt. Det er det som fungerer, og vi har tro på at det også gjelder for alt framtidig arbeid på dette området. Vi må benytte alle mulighetene vi har.

Freddy André Øvstegård (SV) [20:17:03]: Norge er fortsatt ikke et likestilt samfunn. Makt, muligheter og rikdom er ujevnt fordelt mellom menn og kvinner. Det gjør at kvinner er mindre frie enn menn. Derfor er en god feministisk likestillingspolitikk en politikk for frigjøring.

En av de aller viktigste arenaene for denne frigjøringskampen er arbeidslivet og næringslivet, for det er

nettopp der store deler av fordelingen av goder i et samfunn skjer. Vi ser at denne fordelingen av makt og rikdom mellom kjønnene ikke er rettferdig. For hver hundrelapp en mann tjener, tjener en kvinne 86 kr. Bare én av seks toppledere er kvinner, og 40 pst. av kvinnene er deltidsansatte, mot bare 14 pst. av mennene.

I Norge har vi gjennom organisert kvinnekamp kommet langt i likestillingen på mange områder – og det er vi glade for – men uten økonomisk likestilling og frihet, blir all annen likestilling og frihet svak og hul. Dårligere økonomi gir færre muligheter i livet generelt. Men det at kvinner både tjener mindre og jobber mer deltid, gjør spesielt at de blir mer økonomisk avhengige av en partner. Økonomisk avhengighet står i veien for frihet, og konsekvensene av økonomisk avhengighet til en partner kan være så alvorlig at en ikke har muligheten til å bryte ut av f.eks. et voldelig forhold, fordi en ikke har noe å falle tilbake på økonomisk. Så viktig er dette.

At det er langt flere mannlige enn kvinnelige toppledere, forsterker en ujevn maktstruktur som går på bekostning av kvinners muligheter.

Nå som den formelle likestillingen mellom kvinner og menn er på plass, er det nettopp maktstrukturene og fordelingen i økonomi og arbeidsliv som er de neste viktige skrittene i kampen for at kvinner skal ha like gode muligheter som menn. Derfor er verktøy som redegjørelsesplikten og aktivitetsplikten så viktige. Dette er plikter som i seg selv gir verken likestilling eller økonomisk frihet, for den kampen må vi føre på mange plan, men de gjør at enhver arbeidsgiver må ta stilling til likestilling i sin bedrift, og det gjør at arbeidstakerne og alle vi andre som er opptatt av likestilling, har noe vi kan holde alle arbeidsgivere ansvarlig for. Derfor er de gode verktøy i den mer overordnede kampen for økonomisk likestilling og frihet. Nettopp derfor fattet Stortinget vedtak om å

«bevare aktivitets- og redegjørelsesplikten, samt styrke den ved å følge opp Skjeie-utvalgets anbefalinger til endringer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en sak om dette»,

da vi behandlet regjeringens forslag til ny likestillingslov. Å fjerne den, som ble foreslått av regjeringen, ville være å gjøre verktøykassen i kampen for likestilling veldig mye svakere.

Sakens gang gjorde derimot at 2018 ville blitt et år uten redegjørelsesplikt, som kjent, og derfor støtter vi representantforslaget fra Venstre om å innføre plikten også for regnskapsåret 2018. Det er viktig for ikke å ha et hvileår i likestillingskampen i arbeidslivet, og det er viktig for forutsigbarheten for bedriftene.

Men – som det har blitt sagt – siden da dette representantforslaget ble fremmet, har dessverre flertallet på Stortinget undergravd forslaget gjennom sin behand-

ling av Prop. 160 L for 2016–2017, om endringer i regnskapsloven. Stortinget vedtok – beklageligvis – mot SVs stemmer den 5. desember å fjerne regnskapsplikten for omkring 95 pst. av alle norske aksjeselskaper. Det gjør at 95 pst. ikke lenger skal rapportere gjennom årsberetning på viktige samfunnsansvar, alt fra miljøkonsekvenser av sin virksomhet til likestilling. Stortingsflertallet har altså vedtatt drastisk å svekke den verktøykassen for en rekke viktige kamper og har gjort det forslaget vi behandler i dag, til et langt mindre omfattende forslag. Det vil gjelde kun 5 pst. av aksjeselskapene. Man må jo lure på om den ene hånden vet hva den andre gjør.

Jeg ber alle særlig merke seg at Venstre, som har fremmet forslaget vi i dag behandler – noe vi i SV var glade for – dessverre også var med på finanskomiteens innstilling og stemte for å fjerne kravet om å ha årsberetning. Det er en politikk som ikke henger sammen, en politikk som går ut over det viktige likestillingsarbeidet som gjenstår før kvinner og menn i dette landet har like gode muligheter til å lykkes.

Terje Breivik (V) [20:21:59]: På vegner av Venstre skal eg ta ordet for eit kort innlegg om bakgrunnen for at me fremja forslaget. Sjølvje debatten om utgreiingsplikta vart omstendeleg debattert då den nye likestillings- og diskrimineringslova vart handsama i Stortinget for eit halvt år sidan, så eg ser ikkje den store grunnen til å bruka mykje tid på argumenta frå den gongen, utover å slå fast at stortingsfleirtalet meiner det er eit viktig likestillingstiltak at verksemdar som har plikt til å levera årsmelding, òg skal bruka litt av denne meldinga på å gjera greie for likestillinga i verksemda.

Då debatten om den nye likestillings- og diskrimineringslova gjekk i Stortinget i juni, var altså voteringa sånn at me vedtok både ei ny lov utan utgreiingsplikt og eit forslag om at regjeringa skulle koma tilbake til Stortinget med eit forslag om ei skjerpa utgreiingsplikt, i tråd med tilrådingane frå Skjeie-utvalet. Sidan ei slik skjerpa plikt etter lova må sendast på høyring, er det forståeleg at ho ikkje ville kunne vera klar til den nye lova trer i kraft 1. januar. Då ville me hatt ein situasjon der utgreiingsplikta ville gjelda i 2017, forsvinna i 2018 og så koma tilbake igjen i skjerpa variant frå om lag 2019. Det var openbert ikkje intensjonen til Stortinget i juni, og ei plikt som kjem og går på den måten, skapar lite føreseielege vilkår for bedriftene, og det ville òg ha auka sjansane for at ei ny plikt vert opplevd som ei byrde.

Dette var bakgrunnen for at Venstre tok initiativ til å rydda opp med eit forslag som er meint å videreføra dagens rettstilstand, altså utan endring frå det som gjeld i 2017, fram til regjeringa har kome med framlegg om lovendring, til dette er vedteke av Stortinget og til lovendringa trer i kraft.

Eg merkar meg at statsråden ikkje hadde merknader til lovforslaget som vart fremja i representantforslaget, og legg dermed til grunn at rettstilstanden vert ført vidare med det Stortinget i dag vedtek.

Så er det eitt unntak frå regelen, og det skuldast at Stortinget – som det allereie har vorte gjort greie for i detaljar – tysdag føretok ei rekkje endringar i rekneskapslova, rett nok med røystene til Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti. Endringane medfører forenklingar for bedriftene, og Stortinget fjerna m.a. plikta for små verksemdar til å levera årsmelding. Det er av mange grunnar ei klok endring, men det gjorde òg at utgreiingsplikta ikkje lenger vert relevant for dei same bedriftene. For alle andre bedrifter som etter lova framleis skal levera årsmelding til offentlege styresmakter, offentlege verksemdar, skal utgreiingsplikta gjelda som i dag.

Eg legg òg til grunn at når regjeringa kjem med eit forslag til ny og skjerpa plikt, vert det samsvar mellom aktivitetsplikta og utgreiingsplikta.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [20:25:28]: Vi har hatt mange gode debatter i denne salen angående likestilling, og jeg må bare for Kristelig Folkepartis del si at selv om vi har kommet langt i Norge, selv om vi ligger i verdenstoppen når det gjelder likestilling, så er vi overhodet ikke i havn. Fortsatt trengs det politiske virkemidler for å skape likestilling, så også på arbeidsplassen.

Vi behandlet altså en lovproposisjon i vår. Kristelig Folkeparti var imot å slå sammen likestillingsloven og diskrimineringslovene. Vi var veldig opptatt av at både aktivitetsplikten og redegjørelsesplikten skulle ivaretas, og det er ingen tvil om at Kristelig Folkeparti fortsatt mener det. Så tar jeg til etterretning at det sist tirsdag ble gjort et vedtak i Stortinget om at bedrifter med under 50 ansatte – man kaller det forenkling – altså ikke lenger behøver å ha redegjørelsesplikt.

Jeg tror vi bare må si at dette er et tema vi kommer tilbake igjen til, og så ser jeg også fram til at statsråden skal komme til Stortinget med sin årlige likestillingsorientering. Det var en av de tingene vi fikk på plass da vi behandlet likestillingsmeldingen. Jeg ser også fram til hvordan ikke minst trepartssamarbeidet går med tanke på likestilling. Jeg tror dette er et tema vi kommer til å måtte følge nøye i tiden framover, for likestilling er ikke noe som kommer av seg selv, ei heller på en arbeidsplass, og ei heller på arbeidsplasser med færre enn 50 ansatte.

Statsråd Solveig Horne [20:27:32]: Som flere har vært inne på her, vedtok Stortinget en ny, felles likestillings- og diskrimineringslov i juni i år, en lov som styrker likestillingen, og som ikke minst konkretiserer og øgså styrker aktivitetsplikten.

Men Stortinget vedtok å ikke videreføre arbeidsgivers plikt til å redegjøre om likestilling. Regjeringen ønsker å redusere tidskrevende og byråkratiske pålegg som er rettet mot næringslivet, og vi mener at etterlevelse av aktivitetsplikten i stedet burde sikres gjennom positive tiltak som veiledning og kunnskapsspredning.

Likestillingen står og faller ikke med redegjørelsesplikten. Stortinget vedtok likevel et anmodningsvedtak der regjeringen ble bedt om å bevare aktivitets- og redegjørelsesplikten, samt styrke den ved å følge opp Skjeie-utvalgets anbefalinger til endringer og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.

Jeg er glad for at også flertallet i komiteen ser at anmodningsvedtaket krever en lovendring. Et lovendringsforslag må også sendes på offentlig høring, og dette har altså ikke latt seg gjøre i tide til at en lovendring kunne tre i kraft fra 1. januar 2018.

Jeg vil gjøre en grundig vurdering av utformingen av arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette, med sikte på at den endringen kan tre i kraft fra 1. januar 2019.

Ettersom aktivitetsplikten er utvidet i den nye loven, vil en gjeninnføring av dagens redegjørelsesplikt ikke korrespondere med aktivitetsplikten. Jeg tar til etterretning at flertallet i komiteen mener at det skaper en uforutsigbar situasjon for arbeidsgivere hvis de får ett år uten redegjørelsesplikt før den innføres igjen, og at de derfor har fremmet forslag om å videreføre dagens redegjørelsesplikt fra 1. januar 2018.

Så har jo Stortinget gjort et annet vedtak, for en uke siden, og endret regnskapsloven, og jeg er glad for at flertallet ikke vedtar endringene i § 3-3 syvende ledd.

Endringen av redegjørelsesplikten slik at den svarer med aktivitetsplikten, må – som jeg var inne på – gjøres på en grundig måte, som både skaper gode resultater og er håndterlig for arbeidsgiverne. Og jeg kan forsikre komiteen om at jeg vil komme tilbake til Stortinget med en sak om aktivitets- og redegjørelsesplikten med sikte på at endringene skal tre i kraft 1. januar 2019.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anette Trettebergstuen (A) [20:30:43]: Jeg hører at representantene fra høyresiden argumenterer for sitt opprinnelige ønske om å avskaffe redegjørelses- og aktivitetsplikten med at den er byråkratisk og ikke har fungert godt nok. Det er jo argumentasjon vi hører fra høyresiden stadig vekk, og også på andre politikkområder. Jeg husker at da vi fikk en rapport i 2013 om at ungdomsgarantiene i Nav ikke hadde god nok måloppnå-

else, var Høyre raskt ute med å si at da fjerner vi garantiene. Vi i Arbeiderpartiet tror på å gjøre ting bedre når noe ikke fungerer godt nok. Slik vi styrket ungdomsgarantiene slik at flere ungdom kom ut i jobb, tar også vi inn over oss at mange bedrifter mener at redegjørelses- og aktivitetsplikten ikke fungerer bra nok.

Vi satte ned det såkalte Skjeie-utvalget da vi satt i regjering, og de la fram en NOU med forslag til en ny og offensiv likestillingspolitikk. Et av de grepene Skjeie-utvalget foreslo, var å gjøre nettopp kvalitative endringer i redegjørelses- og aktivitetsplikten for at den skal bli et enda mer presist verktøy for økt likestilling i arbeidslivet. Det var også derfor vi i juni i denne sal foreslo dette, og jeg er glad for at vi fikk flertall for det.

Dessverre er det slik at dette ikke vil gjelde de aller fleste bedrifter i dette landet, i og med at 90 pst. av norske bedrifter har færre enn 50 ansatte. Jeg beklager det vedtaket, og vil også si at Arbeiderpartiet i den innstillingen hadde en merknad som sa at forutsetningen for et slikt vedtak måtte være at rapporteringen på samfunnsansvar besto. Men slik ble det altså ikke.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [20:32:47]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i diskrimineringsombudsloven mv. (Innst. 65 L (2017–2018), jf. Prop. 10 L (2017–2018))

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [20:33:15] (komiteens leder): På vegne av saksordføreren, Silje Hjemdal, vil jeg først takke komiteen for å ha jobbet raskt og effektivt med denne saken. Regjeringen mener i denne saken at enkelte forhold ved lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda, som ble vedtatt i juni 2017, trenger en presisering før den trer i kraft 1. januar 2018.

Departementet foreslår to endringer som komiteen har behandlet, og som komiteen også bifaller. Barne- og likestillingsdepartementet foreslår en endring i diskrimineringsombudsloven § 3 første ledd første punktum, slik at det fremgår klart at offentlige myndigheters opplysningsplikt i lovens § 3 første ledd første punktum også gjelder overfor ombudets oppgaver i henhold til lovens § 1 annet ledd, jf. § 5 tredje ledd. Barne- og likestillingsdepartementet foreslår videre en endring i diskrimineringsombudsloven, slik at det tas inn en ny § 7 annet ledd, der det fremgår at Diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve likestillings- og diskrimineringsloven.

Komiteen viser i den forbindelse også til det forutgående lovarbeidet i Stortinget i forbindelse med behandlingen i juni 2017.

I komiteens arbeid påpeker flertallet, som består av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, at Diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve loven i familieliv og andre rent personlige forhold, slik det også følger av flertallsmerknader i Innst. 389 L for 2016–2017.

Arbeiderpartiet viser i innstillingen til Arbeiderpartiets merknader og forslag i Innst. 388 L for 2016–2017 om lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda. I denne understreket Arbeiderpartiet behovet for å forsikre seg om at organisatoriske endringer på likestillings- og diskrimineringsområdet faktisk ville føre til økt likestilling. Videre fremmet partiet forslag om å opprettholde dagens struktur og lokalisering av Likestillings- og diskrimineringsombudet og å gi myndighet til å kunne ilegge oppreisning i saker innenfor arbeidslivet og erstatning i enkle saksforhold samt styrking av budsjett.

Senterpartiets medlem i komiteen viser til at Senterpartiet under behandlingen av lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda i Innst. 388 L for 2016–2017 fremmet forslag om å styrke Likestillings- og diskrimineringsombudets rolle samt opprettholde dagens oppgaver og struktur og gi Likestillings- og diskrimineringsombudet myndighet til å kunne ilegge oppreisning i saker innenfor arbeidslivet og erstatning i enkle saksforhold.

Komiteens mindretall, bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, viser til at deres respektive partier stemte for å opprettholde dagens struktur ved å styrke og utvide Likestillings- og diskrimineringsombudets mandat. De viser til at flere relevante organisasjoner delte de respektive partiers uro over at omorganiseringen kunne føre til en betydelig svekking av likestillingsarbeidet.

Til tross for at partiene i behandlingen nå viser til sine primærstandpunkter fra tidligere behandling av lovene på dette området, har komiteen ingen forslag til endringer nå og støtter derfor enstemmig forslagene fremmet i Prop. 10 L for 2017–2018, som behandles i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [20:36:19]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengereordningen) (Innst. 58 L (2017–2018), jf. Prop. 168 L (2016–2017))

Kari Henriksen (A) [20:36:46] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet denne proposisjonen som foreslår endringer i bestemmelser i folketrygden som omhandler foreldrepengereordningen. Endringene skal bidra til at reglene blir enklere å forstå for brukerne, og gi

bedre selvbetjeningsløsninger knyttet til modernisering av IKT-ordningene i arbeids- og velferdsetaten. Komiteen er positiv til de forenklinger og løsninger som gir bedre tjenester for brukerne.

Departementet viser i proposisjonen til at endringer vil kunne få negative konsekvenser for svært få brukere. Ellers er konsekvensene vurdert til å være svært små.

Det var ingen uenighet i komiteen om at vi var for forenklinger, og vi var for at foreldrene skulle få bedre muligheter til å håndtere sine foreldrepengereordninger. Det var noe uenighet knyttet til hvor stor vekt vi skulle gi det at det muligens ville få konsekvenser for noen brukere.

Jeg vil takke komiteen for at vi klarte å løse den utfordringen på en glimrende måte ved å få et forslag, bokstav B, der vi ber regjeringa komme tilbake med en vurdering av de konsekvensene det eventuelt vil få, i løpet av to år, for de brukerne som omtales i proposisjonen. Det ble en fin bokstav B i komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sakene nr. 13–18 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 4 til og med 9. Presidenten vil foreslå at sakene behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 13 [20:38:21]

Stortingets vedtak til lov om endringer i eiendomsmeglingsloven (forenklinger) (Lovvedtak 4 (2017–2018), jf. Innst. 47 L (2017–2018) og Prop. 158 L (2016–2017))

Sak nr. 14 [20:38:26]

Stortingets vedtak til lov om endringer i regnskapsloven mv. (forenklinger) (Lovvedtak 5 (2017–2018), jf. Innst. 46 L (2017–2018) og Prop. 160 L (2016–2017))

Sak nr. 15 [20:38:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven mv. (videreføring av innstramminger mv.) (Lovvedtak 6 (2017–2018), jf. Innst. 54 L (2017–2018) og Prop. 149 L (2016–2017))

Sak nr. 16 [20:38:36]

Stortingets vedtak til lov om endringer i kommuneloven og lov om flagging på kommunale bygninger (forenkling av regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg) (Lovvedtak 7 (2017–2018), jf. Innst. 45 L (2017–2018) og Prop. 157 L (2016–2017))

Sak nr. 17 [20:38:41]

Stortingets vedtak til lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. (helsetilsynsloven) (Lovvedtak 8 (2017–2018), jf. Innst. 53 L (2017–2018) og Prop. 150 L (2016–2017))

Sak nr. 18 [20:38:46]

Stortingets vedtak til lov om midlertidig endring i pengespilloven (jubileumsgave til Den Norske Turistforening) (Lovvedtak 9 (2017–2018), jf. Innst. 42 L (2017–2018) og Prop. 172 L (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Geir Pollestad på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Geir Pollestad på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 6, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 7, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 8–10, fra Per Espen Stoknes på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- Innstillingen C I er under debatten endret, og ordene «i landbruket» er tilføyd.
- Det votes over forslagene nr. 8–10, fra Miljøpartiet De Grønne.
- Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere grønne vekstindikatorer i tråd med OECDs standarder, og fremlegge oppdaterte måltall per hovedsektor i norsk økonomi som del av statsbudsjettet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen anvende grønne vekstindikatorer for norsk økonomi med tilhørende måltall som skal være førende for utforming av energi- og næringspolitikken og styrende for det offentlige egen virksomhet. Måltallet for årlig forbedret karbonproduktivitet i norsk økonomi skal som minimum være over det gjennomsnitt som New Climate

Economy Report anbefaler, det vil si minst 5 pst. per år.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringa vurdere å fremme forslag om lovendring, eller andre tiltak som kan sikre rimelig naturskadeerstatning for skader som oppstår som følge av bølger ved ekstremvær.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 98 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.50.22)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg, som skal vurdere konsekvensene ved innføring og bruk av nye genteknologimetoder. Utvalget må være bredt sammensatt, slik at flest mulig perspektiver blir belyst, eksisterende kunnskap drøftet og behov for ny kunnskap kartlagt.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.50.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse det pågående arronderingssalg av Statskog.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 70 stemmer mot og 36 stemmer for forslaget fra Arbeiderpartiet.

(Voteringsutskrift kl. 20.51.17)

Kari Henriksen (A) (fra salen): Tallet tyder på at vi er for mange i salen. Det skal være 102, men dette ble 106. Jeg må be om at vi tar voteringen en gang til.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 68 stemmer mot og 37 stemmer for forslaget fra Arbeiderpartiet.

(Voteringsutskrift kl. 20.52.09)

Presidenten: Kan det være noen hos SV som faktisk støtter dette forslaget og har stemt for?

Solfrid Lerbrekk (SV) (fra salen): Ja, me stemmer for, men det er framleis for mange i salen.

Presidenten: Da må innpiskerne telle antall representanter i salen.

– Nå skal antallet i salen stemme, og Stortinget kan fortsette voteringene. Vi voterer over det siste forslaget en gang til.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 65 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.56.45)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at offentlige instanser tar et særlig ansvar for å stille krav til effektivitet på områder med brukerbetaling, og at effekten av elektronisk rapportering kommer brukerne til gode i form av lavere gebyrer.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.57.12)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke utvide fartsområdet for utenriksferger i Norsk Internasjonalt Skipsregister.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en helhetlig gjennomgang av det næringspolitiske virkemiddelapparatet for å sikre sømløse virkemidler langs hele innovasjonskjeden.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at skognæringen samlet sett ikke får mindre støtte fra programmet for bioøkonomi enn den fikk da Trebasert innovasjonsprogram fortsatt eksisterte ved utgangen av 2016.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan opplysningskontorene i større grad kan bidra til informasjon om blant annet miljø, klima og helse.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.57.39)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

Rammeområde 9

(Næring)

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Driftsutgifter	429 933 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	52 475 000	
	22	Trygg håndtering av norsk atomavfall og atomanlegg, <i>kan overføres</i>	58 000 000	
	23	Digital Norway/Toppindustrisenteret AS	2 000 000	
	30	Miljøtiltak Søve, <i>kan overføres</i>	20 600 000	
	31	Miljøtiltak Svea og Lunckefjell, <i>kan overføres</i>	141 000 000	
	60	Overføring til fylkeskommunene for tilskudd til regional næringsutvikling	15 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	37 400 000	
	71	Miljøtiltak Raufoss	6 200 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 700 000	
	73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap	29 100 000	
	74	Tilskudd til Visit Svalbard AS	2 250 000	
	75	Tilskudd til særskilte prosjekter, <i>kan overføres</i>	8 800 000	
	76	Tilskudd til Standard Norge	32 700 000	
	77	Tilskudd til sjømattiltak, <i>kan overføres</i>	12 250 000	
	78	Tilskudd til Akvariet i Bergen	4 300 000	
	81	Tilskudd til nasjonalt program for leverandør-utvikling	10 000 000	
902		Justervesenet		
	1	Driftsutgifter	123 185 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	349 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 700 000	
903		Norsk akkreditering		
	1	Driftsutgifter	53 038 000	
904		Brønnøysundregistrene		
	1	Driftsutgifter	320 560 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 779 000	
	22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	274 418 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	212 100 000	
905		Norges geologiske undersøkelse		
	1	Driftsutgifter	171 508 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	73 565 000	
906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	48 623 000	
	30	Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	31	Miljøtiltak Løkken, <i>kan overføres</i>	36 700 000	
909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	2 030 000 000	
910		Sjøfartsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	386 240 000	
911		Konkurransetilsynet		
	1	Driftsutgifter	107 984 000	
912		Klagenemndssekretariatet		
	1	Driftsutgifter	18 195 000	
	22	Konkurransesklagenemnda	2 400 000	
915		Regelrådet		
	1	Driftsutgifter	10 778 000	
922		Romvirksomhet		
	50	Norsk Romsenter	68 645 000	
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	217 310 000	
	71	Internasjonal romvirksomhet	426 770 000	
	72	Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	20 400 000	
	73	EUs romprogrammer	355 100 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	74	Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter, <i>kan overføres</i>	41 400 000	
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
	70	Tilskudd	29 520 000	
930		Design og arkitektur Norge		
	70	Tilskudd	70 100 000	
935		Patentstyret		
	1	Driftsutgifter	252 466 000	
936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Driftsutgifter	7 815 000	
940		Internasjonaliseringstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	73	Støtte ved kapitalvareeksport	81 000 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap		
	21	Spesielle driftsutgifter	23 053 000	
	51	Tapsavsetning, egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	43 000 000	
	52	Risikokapital, nytt investeringsselskap (Fornybar AS)	70 000 000	
1473		Kings Bay AS		
	70	Tilskudd	21 642 000	
2421		Innovasjon Norge		
	50	Innovasjon – prosjekter, fond	514 000 000	
	51	Tapsavsetning, såkornfond og -koinvesteringsfond	37 200 000	
	53	Risikoavlastning, såkornfond og -koinvesteringsfond	18 800 000	
	70	Basiskostnader	167 767 000	
	71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>	126 600 000	
	72	Innovasjonskontrakter, <i>kan overføres</i>	328 700 000	
	74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>	535 000 000	
	76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	565 500 000	
	77	Tilskudd til pre-såkornfond	50 000 000	
	78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	3 400 000	
2426		Siva SF		
	70	Tilskudd	88 821 000	
	71	Tilskudd til testfasiliteter	125 000 000	
2429		Eksportkreditt Norge AS		
	70	Tilskudd	112 435 000	
	71	Viderefakturerte utgifter	200 000	
2460		Garantiinstituttet for eksportkreditt		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-	
			188 000 000	
	2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	188 000 000	0
	71	Tilskudd til garantiordningen for kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge	10 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Totale utgifter		9 193 474 000
		Inntekter		
3900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Ymse inntekter og refusjoner knyttet til ordinære driftsutgifter	157 000	
	2	Ymse inntekter og refusjoner knyttet til spesielle driftsutgifter	100 000	
	86	Tvangsmulkt	10 000	
3902		Justervesenet		
	1	Gebyrinntekter	38 924 000	
	3	Inntekter fra salg av tjenester	16 667 000	
	4	Oppdragsinntekter	349 000	
3903		Norsk akkreditering		
	1	Gebyrinntekter og andre inntekter	48 010 000	
3904		Brønnøysundregistrene		
	1	Gebyrinntekter	483 053 00	
			0	
	2	Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	31 039 000	
	3	Refusjoner og inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	85 632 000	
3905		Norges geologiske undersøkelse		
	3	Oppdragsinntekter og andre inntekter	77 747 000	
3906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1	Leie av bergrettigheter og eiendommer	100 000	
	2	Behandlingsgebyrer	763 000	
3910		Sjøfartsdirektoratet		
	1	Gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR	182 729 00	
			0	
	2	Maritime personellsertifikater	13 972 000	
	3	Diverse inntekter	400 000	
	4	Gebyrer for skip i NIS	51 911 000	
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	4 800 000	
3911		Konkurransetilsynet		
	3	Refusjoner og andre inntekter	200 000	
	86	Lovbruddsgebyr	100 000	
3912		Klagenemndssekretariatet		
	1	Klagegebyr	1 098 000	
	2	Refusjoner og andre inntekter	200 000	
	87	Overtredelsesgebyr	100 000	
3935		Patentstyret		
	1	Inntekter av informasjonstjenester	5 290 000	
	2	Inntekter knyttet til NPI	4 492 000	
	3	Gebyrer immaterielle rettigheter	81 856 000	
3936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Gebyrer	699 000	
3961		Selskaper under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning		
	70	Garantiprovisjon, Statkraft SF	2 100 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Garantiprovisjon, Eksportfinans ASA	2 700 000	
5325		Innovasjon Norge		
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	20 000 000	
	70	Låneprovisjoner	60 000 000	
5326		Siva SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	
5329		Eksportkreditt Norge AS		
	70	Gebyrer m.m.	20 000 000	
5460		Garantiinstituttet for eksportkreditt		
	71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	10 900 000	
	72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	8 000 000	
5613		Renter fra Siva SF		
	80	Renter	14 900 000	
5629		Renter fra eksportkredittordningen		
	80	Renter	1 800 000	
			000	
		Totale inntekter		3 075 998 000

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.58.10)

1.

Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 post 1	kap. 3900 post 1
kap. 900 post 21	kap. 3900 post 2
kap. 902 post 1	kap. 3902 postene 1 og 3 og kap. 5574 post 75
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 4
kap. 903 post 1	kap. 3903 post 1
kap. 904 post 1	kap. 3904 post 2
kap. 904 post 21	kap. 3904 post 2
kap. 904 post 22	kap. 3904 post 3
kap. 905 post 21	kap. 3905 post 3
kap. 910 post 1	kap. 3910 post 3
kap. 912 post 1	kap. 3912 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 71 Miljøtiltak Raufoss, for miljøtiltak innenfor gitt garantiramme på 168 mill. kroner.

2. overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.
3. overskride bevilgningen under kap. 905 Norges geologiske undersøkelse, post 21 Spesielle driftsutgifter, kap. 923 Havforskningsinstituttet, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy, post 21 Spesielle driftsutgifter i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene i 2019 under henholdsvis kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse, post 3 Oppdragsinntekter og andre inntekter, kap. 3923 Havforskningsinstituttet, post 1 Oppdragsinntekter og kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy, post 1 Oppdragsinntekter. Ved beregning av beløp som kan overføres til 2019 under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt

eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.

IV

Fullmakt til å utgifts- og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan utgifts-/inntektsføre ut-/innbetalinger knyttet til garantiansvar overfor Eksportfinans ASA uten bevilgning, under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 70 Utbetaling – garantiordning, Eksportfinans ASA, og kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, post 87 Innbetaling – garantiordning, Eksportfinans ASA, innenfor gitt garantiramme på 225 mill. kroner.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
2421		Innovasjon Norge	
	72	Innovasjonskontrakter	400 mill. kroner
	76	Miljøteknologi	550 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd på 157,75 mill. euro i tillegg til eksisterende bevilgning for å delta i de frivillige programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 198,75 mill. euro.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger og lignende ut over bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.
2. foreta bestillinger ut over gitt bevilgning under kap. 904 Brønnøysundregistrene, post 22 Forvaltning av Altinn-løsningen, men slik at ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.

VII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi:

1. Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 80 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 201 mill. kroner.
2. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 145 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning.
3. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 3 150 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, samt innenfor en øvre rammebegrensning på syv ganger det til enhver tid inntilstående beløp på ordningens grunnfond.
4. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 5 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien.
5. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme på

20 000 mill. kroner ved etablering av langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri.

6. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 10 000 mill. kroner ved kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge.

VIII

Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan inngå standardavtaler for leie av grunn til bolig- og næringsformål på Svalbard med garantier overfor långiver som har pant i bygg som står på statens grunn. Garantiansvar kan kun utløses dersom staten sier opp avtalen eller nekter overføring av leierett. Samlet garantiramme for nye og gamle avtaler begrenses oppad til 25 mill. kroner. Det kan utgiftsføres utbetalinger knyttet til garantiene uten bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 80 Lånesikringsordning, bolig- og næringsformål på Svalbard, innenfor en ramme på 10 mill. kroner.

IX

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 80 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

X

Utlånsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 900 mill. kroner.
2. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 2 500 mill. kroner.
3. gi Eksportkreditt Norge AS fullmakt til å gi tilsagn om lån i tråd med selskapets og eksportkredittordningens formål uten en øvre ramme.

XI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til -miljøtiltak

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for inntil 190 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak på Løkken.
2. pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for inntil 500 mill. kroner til gjennomføring av miljøtiltak i Svea og Lunckefjell.

XII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til -investeringer

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi nytt investeringsselskap (Fornybar AS) fullmakt til å forplikte investeringer for inntil 200 mill. kroner ut over gitt bevilgning.

XIII

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

XIV

Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi Garantiinstituttet for eksportkreditt anledning til å erverve og avhende aksjer og opsjoner med formål å få dekning for krav i misligholds- og gjenvinningssaker. Eierskapet skal være midlertidig.

XV

Endring i statlige eierposter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner kan:

1. redusere eierskapet i Ambita AS helt eller delvis.
2. redusere eierskapet i Baneservice AS helt eller delvis.
3. redusere eierskapet i Entra ASA helt eller delvis.
4. redusere eierskapet i Mesta AS helt eller delvis.
5. redusere eierskapet i SAS AB helt eller delvis.
6. redusere eierskapet i Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS helt eller delvis.
7. redusere eierskapet i Telenor ASA ned mot 34 prosent.

XVI

Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan avhende eiendom på Raudsand i Neset kommune i Møre og Romsdal. Utgifter knyttet til eventuell avhending kan trekkes fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 3900 (Ny) post 30.

XVII

Opprettelse av holdingselskap

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å:

1. etablere et holdingselskap for å forvalte eierandeler som følge av misligholds- og gjenvinningssaker under GIEKs Alminnelig garantiordning. Selskapet oppkapitaliseres med midler fra Alminnelig garantiordning. Alminnelig garantiordning kan også gi lån til holdingselskapet eller overføre andre verdier for oppkapitalisering. Holdingselskapet skal være midlertidig.
2. plassere aksjer eller andre verdier tilhørende Alminnelig garantiordning i holdingselskapet.
3. overføre utbytte fra holdingselskapet tilbake til Alminnelig garantiordning.
4. overføre inntekter fra salg av aksjer i holdingselskapet til Alminnelig garantiordning.
5. avvikle holdingselskapet, samt tilbakeføre eventuelle midler til eller dekke eventuelt kapitalbehov fra Alminnelig garantiordning.

Presidenten: Det votes over A II–XIV samt XVI og XVII.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over A XV punkt 5.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 82 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.58.53)

Presidenten: Det votes over resten av A XV.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.59.23)

Videre var innstilt:

B.

Rammeområde 10**(Fiskeri)**

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
917		Fiskeridirektoratet		
	1	Driftsutgifter	401 411 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 679 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	67 664 000	
919		Diverse fiskeriformål		
	71	Tilskudd til velferdsstasjon for fiskere	2 200 000	
	74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 900 000	
	75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	29 300 000	
	76	Tilskudd til fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	22 056 000	
	79	Tilskudd til informasjon om ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	840 000	
		Totale utgifter		536 050 000
Inntekter				
3917		Fiskeridirektoratet		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Refusjoner og diverse inntekter	100 000	
	5	Saksbehandlingsgebyr	17 765 000	
	22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og utvikling	4 491 000	
	86	Forvaltningssanksjoner	1 000 000	
		Totale inntekter		23 356 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.59.51)

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 917 post 1	kap. 3917 post 1
kap. 917 post 21	kap. 3917 post 22

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

C.

Rammeområde 11

(Landbruk)

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1100		Landbruks- og matdepartementet		
	1	Driftsutgifter	162 954 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 552 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære -forvaltningsorganer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	2 720 000	
	50	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	291 000	
1112		Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet		
	50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, -Veterinærinstituttet	97 061 000	
1115		Mattilsynet		
	1	Driftsutgifter	1 323 239 000	
	22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	13 465 000	
	71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 200 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1136		Kunnskapsutvikling m.m.		
	50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap, Norsk -institutt for bioøkonomi	235 465 000	
1138		Støtte til organisasjoner m.m.		
	70	Tilskudd	32 500 000	
	71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid - organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	1 268 000	
	72	Stiftelsen Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK)	7 068 000	
1139		Genressurser, miljø- og ressursregistreringer		
	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan -overføres</i>	26 096 000	
1142		Landbruksdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	221 915 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 312 000	
	50	Arealressurskart	7 643 000	
	60	Tilskudd til veterinærdekning	146 373 000	
	70	Tilskudd til fjellstuer	819 000	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	4 460 000	
	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite, <i>overslagsbevilgning</i>	452 000	
	73	Tilskudd til erstatninger mv. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsbevilgning</i>	55 610 000	
	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	1 000 000	
	80	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	500 000	
1148		Naturskade – erstatninger		
	71	Naturskade, erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	156 000 000	
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket		
	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 523 000	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	92 300 000	
	73	Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak, <i>kan overføres</i>	48 899 000	
	75	Tilskudd til investeringsstøtte for landbruket	75 000 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 500 000	
	50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond	1 123 553 000	
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	317 809 000	
	71	Tilskudd til erstatninger m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	43 000 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	3 483 204 000	
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	8 361 247 000	
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	256 880 000	
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 504 800 000	
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen		
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	32 800 000	
	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 500 000	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	76 700 000	
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	2 600 000	
1161		Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn		
	70	Tilskudd til Statskog SFs myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver	14 265 000	
	75	Tilskudd til oppsyn i statsallmenninger	10 192 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Totale utgifter		17 975 735 000
		Inntekter		
4100		Landbruks- og matdepartementet		
	1	Refusjoner m.m.	120 000	
	30	Husleie	926 000	
4115		Mattilsynet		
	1	Gebyr m.m.	195 787 000	
	2	Driftsinntekter og refusjoner m.m.	5 788 000	
4136		Kunnskapsutvikling m.m.		
	30	Husleie, Norsk institutt for bioøkonomi	20 643 000	
4142		Landbruksdirektoratet		
	1	Driftsinntekter, refusjoner m.m.	42 196 000	
		Totale inntekter		265 460 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 52 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.00.29)

Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1115 post 1	kap. 4115 post 2
kap. 1142 post 1	kap. 4142 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, med et beløp som tilsvarer merinntektene fra salg av eiendom. Ubenyttede merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan overskride bevilgningen under kap. 1142 Landbruksdirektoratet, post 1 Driftsutgifter, med inntil 0,5 mill. kroner i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade – erstatninger	59,3 mill. kroner
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	95,0 mill. kroner

V

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan selge innkjøpt og opprinnelig statseieendom for inntil 25 mill. kroner.

VI

Avtale om kjøp

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan inngå avtale om kjøp av Giesesalt for en periode på inntil 6 år.

Presidenten: Det votes over C II, III, IV og VI.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over C V.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.01.05)

Videre var innstilt:

D.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen sikre opplysningsvirksomheten og finansieringen av denne frem til Omsetningsrådet har foretatt den varslede gjennomgangen av virkemiddelbruken.

II

Stortinget ber om at endringer i virkemidlene for markedsbalansering som ikke er i tråd med Omsetningsrådets anbefalinger, legges frem for Stortinget.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.01.31)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k

om endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet m.m.

I

I statsbudsjettet for 2017 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Føremål	Kroner
Utgifter			
1115		Mattilsynet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 356 484 000 til kr 1 364 984 000	8 500 000
	71	Tilskott til erstatningar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 200 000 til kr 6 200 000	2 000 000
1142		Landbruksdirektoratet	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 2 300 000 til kr 2 800 000	500 000
	72	Erstatningar ved ekspropriasjon og leige av rett til reinbeite, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 302 000 til kr 467 000	165 000
	73	Tilskott til erstatningar mv. etter offentlege pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 55 610 000 til kr 75 610 000	20 000 000

Kap.	Post	Føremål	Kroner
	80	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 500 000 til kr 0	500 000
1148		Naturskade – erstatningar	
	71	Naturskade, erstatningar, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 169 000 000 til kr 125 000 000	44 000 000
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket	
	71	Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 107 070 000 til kr 80 970 000	26 100 000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	73	Pristilskott, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 3 303 535 000 til kr 3 430 875 000	127 340 000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskott til Utviklings- og investeringsfondet, blir redusert med frå kr 22 500 000 til kr 19 500 000	3 000 000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskott, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 85 550 000 til kr 88 350 000	2 800 000
	79	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 2 250 000 til kr 2 450 000	200 000
Inntekter			
4100		Landbruks- og matdepartementet	
	1	Refusjonar m.m., blir redusert med frå kr 117 000 til kr 27 000	90 000
4115		Mattilsynet	
	1	Gebyr m.m., blir redusert med frå kr 193 293 000 til kr 183 293 000	10 000 000
4162		Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap	
	90	Avdrag på lån, blir auka med frå kr 25 000 000 til kr 75 000 000	50 000 000
5651		Aksjar i selskap under Landbruks- og matdepartementet	
	85	Utbytte, blir auka med frå kr 0 til kr 204 000	204 000
5652		Statskog SF – renter og utbytte	
	80	Renter, blir redusert med frå kr 2 800 000 til kr 1 750 000	1 050 000

Fullmakt til å pådra staten forpliktingar ut over gitte løyvingar

II

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2017 kan gi tilsegn om tilskott ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegn og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post	Føremål	Samla ramme
1148		Naturskade – erstatningar	
	71	Naturskade, erstatningar	79,0 mill. kroner
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket	
	71	Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overførast</i>	101,1 mill. kroner

Andre saker

III

Fullmakt til å avvikle statlege selskap

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2017 kan gi Norsk institutt for bioøkonomi og Veterinærinstituttet fullmakt til å avvikle ITAS Eierdrift AS.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Geir Pollestad satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2017 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
900	82 (ny)	Andøya Space Center, kan overføres	10 000 000

»

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

Votering:**vedtak:**

Forslaget fra Senterpartiet ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.02.20)

I

I statsbudsjettet for 2017 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
900		Nærings- og fiskeridepartementet	
	21	Særskilte driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 89 041 000 til kr 94 041 000	5 000 000
	23 (Ny)	Digital Norway/Toppindustrisenteret AS, blir løyvd med	2 000 000
	30	Miljøtiltak Søve, <i>kan overføres</i> , blir redusert med frå kr 20 200 000 til kr 350 000	19 850 000
	60	Overføring til fylkeskommunane for tilskot til regional næringsutvikling, blir redusert med frå kr 15 400 000 til kr 15 000 000	400 000
	70	Tilskot til internasjonale organisasjonar, blir auka med frå kr 38 925 000 til kr 41 425 000	2 500 000
	71	Miljøtiltak Raufoss, blir redusert med frå kr 9 000 000 til kr 7 100 000	1 900 000
	75	Tilskot til særskilde prosjekt, <i>kan overføres</i> , blir redusert med frå kr 11 900 000 til kr 9 900 000	2 000 000
	79	Tilskot til Mechatronics Innovation Lab, blir redusert med frå kr 60 000 000 til kr 19 000 000	41 000 000
909		Tiltak for sysselsetjing av sjøfolk	
	73	Tilskot til sysselsetjing av sjøfolk, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 2 127 000 000 til kr 1 957 000 000	170 000 000
910		Sjøfartsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 382 162 000 til kr 384 562 000	2 400 000
917		Fiskeridirektoratet	
	22	Fiskeriforsking- og overvaking, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 62 600 000 til kr 68 200 000	5 600 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
919		Diverse fiskeriformål	
	60	Tilskot til kommunar og fylkeskommunar, blir redusert med frå kr 8 000 000 til kr 0	8 000 000
922		Romverksemd	
	71	Internasjonal romverksemd, blir redusert med frå kr 419 280 000 til kr 411 210 000	8 070 000
	73	EU sine romprogram, blir auka med frå kr 237 200 000 til kr 242 940 000	5 740 000
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogram	
	70	Tilskot, blir auka med frå kr 28 316 000 til kr 30 116 000	1 800 000
935		Patentstyret	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 238 901 000 til kr 240 901 000	2 000 000
936		Klagenemnda for industrielle rettar	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 7 829 000 til kr 7 979 000	150 000
950		Forvalting av statleg eigarskap	
	21	Særskilde driftsutgifter, blir redusert med frå kr 23 329 000 til kr 14 229 000	9 100 000
2421		Innovasjon Norge	
	70	Basiskostnader, blir redusert med frå kr 168 989 000 til kr 166 489 000	2 500 000
	74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 514 900 000 til kr 517 400 000	2 500 000
	90	Lån frå statskassa til utlånsverksemd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 41 900 000 000 til kr 46 500 000 000	4 600 000 000
2429		Eksportkreditt Norge AS	
	90	Utlån, blir redusert med frå kr 12 000 000 000 til kr 3 800 000 000	8 200 000 000
Inntekter			
3902		Justervesenet	
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med frå 38 188 000 til kr 30 188 000	8 000 000
	03	Inntekter frå sal av tenester, blir auka med frå kr 16 351 000 til kr 21 351 000	5 000 000
	86 (Ny)	Lovbrotsgеbyr, blir løyvd med	60 000
3904		Brønnøysundregistrane	
	1	Gebyrinntekter, blir auka med frå kr 500 012 000 til kr 540 012 000	40 000 000
3910		Sjøfartsdirektoratet	
	1	Gebyr for skip og flyttbare innretningar i NOR, blir redusert med frå kr 185 569 000 til kr 184 169 000	1 400 000
	4	Gebyr for skip i NIS, blir auka med frå kr 44 370 000 til kr 48 170 000	3 800 000
3911		Konkurransetilsynet	
	86	Lovbrotsgеbyr, blir auka med frå kr 100 000 til kr 12 700 000	12 600 000
3917		Fiskeridirektoratet	
	13	Inntekter vederlag oppdrettskonsesjonar, blir auka med	37 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 10 000 000 til kr 47 000 000	
	86	Forvaltningssanksjonar, blir auka med frå kr 1 000 000 til kr 3 600 000	2 600 000
3935		Patentstyret	
	2	Inntekter knytt til NPI, blir redusert med frå kr 4 088 000 til kr 3 688 000	400 000
	3	Gebyr immaterielle rettar, blir auka med frå kr 72 003 000 til kr 85 903 000	13 900 000
3950		Forvalting av statleg eigarskap	
	96	Sal av aksjar, blir redusert med frå kr 25 000 000 til kr 0	25 000 000
5325		Innovasjon Norge	
	90	Avdrag på utestående fordringar, blir auka med frå kr 41 400 000 000 til kr 46 200 000 000	4 800 000 000
5329		Eksportkreditt Norge AS	
	70	Gebyr m.m., blir redusert med frå kr 30 000 000 til kr 15 000 000	15 000 000
	90	Avdrag på utestående fordringar, blir redusert med frå kr 10 700 000 000 til kr 7 200 000 000	3 500 000 000
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet	
	72	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur, blir redusert med frå kr 29 600 000 til kr 27 300 000	2 300 000
	74	Fiskeriforskningsavgift, blir auka med frå kr 236 000 000 til kr 254 200 000	18 200 000
	75	Tilsynsavgift Justervesenet, blir redusert med frå kr 46 600 000 til kr 44 600 000	2 000 000
5625		Renter og utbyte frå Innovasjon Norge	
	80	Renter på lån frå statskassa, blir redusert med frå kr 140 000 000 til kr 115 000 000	25 000 000
5629		Renter frå eksportkredittordninga	
	80	Renter, blir redusert med frå kr 1 800 000 000 til kr 1 730 000 000	70 000 000
5656		Aksjar i selskap under NFD si forvaltning	
	85	Utbyte, blir auka med frå kr 15 701 100 000 til kr 15 719 200 000	18 100 000

II

Tilføying av stikkord

Stortinget samtykkjer i at stikkordet «kan overførast» tilføyast kap. 905 Noregs geologiske undersøking, post 1 Driftsutgifter.

III

Fullmakt om såkornfond oppretta mellom 2006 og 2008

Stortinget samtykkjer i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2017 kan gje Innovasjon Norge fullmakt til å:

1. inngå avtale om bytte av forvaltar og godkjenne endringar i samansetning av teamet

2. godkjenne endringar i eit fond sin administrative lokalisering og lokalisering av forvaltar

IV

Tilsegnfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2017 kan gi tilsegn om tilskot ut over gitt løyving, men slik at samla ramme for nye tilsegn og gamalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post	Formål	Samla ramme
900		Nærings- og fiskeridepartementet	
	79	Tilskot til Mechatronics Innovation Lab	41 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	80	Næringstiltak på Svalbard	8,2 mill. kroner

V

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2018 med forslag til fremdrift og vurderinger av bevilgningsbehov for Andøya Space Center.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Vi går så tilbake til sak nr. 2.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Cecilie Myrseth satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille i bero ytterligere endringer i regelverk og praksis som berører de overordnede hensyn i deltakerloven og havressurslova, til etter at Stortinget har behandlet stortingsmeldingen om fiskeripolitikken.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.03.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en stortingsmelding om fiskeripolitikken med utgangspunkt i oppfølgingen av Eidesen-utvalget.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:21 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Lars Haltbrekken og Torgeir Knag Fylkesnes om at det ikke skal gjøres strukturendringer i fiskeriene før etter at Stortinget har gjennomført en helhetlig gjennomgang av strukturpolitikken – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 90 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 21.04.00)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 13 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Lene Vågslid på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
 - forslagene nr. 4–6, fra Lene Vågslid på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 7, fra Lene Vågslid på vegne av Arbeiderpartiet
 - forslagene nr. 8–10, fra Emilie Enger Mehl på vegne av Senterpartiet
 - forslagene nr. 11 og 12, fra Petter Eide på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 13, fra Abid Q. Raja på vegne av Venstre
- Under debatten er forslag nr. 13 omgjort til et oversendelsesforslag.

Forslag nr. 13 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å avvikle avtalen mellom Norge og Nederland om leie av fengselsplasser i Nederland.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteres over forslagene nr. 11 og 12, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte redegjøre for hvilke konkrete garantiordninger regjeringen har for å sikre at domfelte som overføres til utenlandsk soning, behandles etter internasjonalt anerkjente konvensjoner.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en plan for Politiets beredskapssenter på Taraldrud som sikrer lokalbefolkningen mot ulike trafikk- og støyplager fra senteret.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.24)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8–10, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sikre Molde tinghus forsvarlege rettslokale.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for snarlig bygging av nye fengselsplasser ved Vik fengsel.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt starte bygging av nye fengselsplasser på Sunnmøre, Ilseng og Slidre-øya, og i Mosjøen og Hustad.»

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 91 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal plan for å etablere regionale øvings- og beredskapssentre for samtrening og kompetansebygging mellom nød- og beredskapsetatene.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4–6, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke midlene til Statens Barnehus innenfor Politidirektoratets rammer.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan med konkrete mål for hvordan likestilling i departementet og de underliggende etatene skal realiseres innenfor en bestemt tidsramme.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å iverksette klare tiltak for å bedre likestillings- og mangfoldsarbeidet i Justis- og beredskapsdepartementet, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en oversikt over hvilke tiltak som er satt i verk.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.36)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektet med velferdsobligasjoner og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for hvordan Fremskrittspartiets forslag om jobbgaranti til politistudenter, jf. Dokument 8:97 S (2012–2013), er tenkt innfridd i inneværende stortingsperiode.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av framtidige oppgaver og behov for polititjenestemenn- og kvinner og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 60 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.07.02)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
45		Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter		
	1	Driftsutgifter	24 500 000	
61		Høyesterett		
	1	Driftsutgifter	109 750 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	487 634 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overføres</i>	24 692 000	
	50	Norges forskningsråd	24 956 000	
	70	Overføringer til private	9 918 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 020 000	
410		Domstolene		
	1	Driftsutgifter	2 451 320 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	70 259 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	6 578 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	228 227 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	37 976 000	
430		Kriminalomsorgen		
	1	Driftsutgifter	4 670 787 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430, post 1</i>	87 559 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	23 619 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	76 800 000	
	70	Tilskudd	24 044 000	
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter		
	1	Driftsutgifter	242 958 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Driftsutgifter	17 101 318 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	142 117 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 975 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	27 507 000	
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i>	201 954 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	660 000 000	
	70	Tilskudd	90 280 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	5 108 000	
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond	184 000 000	
442		Politihøgskolen		
	1	Driftsutgifter	627 039 000	
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	1	Driftsutgifter	861 215 000	
445		Den høyere påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	252 753 000	
446		Den militære påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	8 722 000	
448		Grensekommissæren		
	1	Driftsutgifter	5 508 000	
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 456 post 1</i>	757 881 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 234 000	
	70	Overføringer til private	6 509 000	
452		Sentral krisehåndtering		
	1	Driftsutgifter	25 836 000	
453		Sivil klareringsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	31 722 000	
454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	687 887 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 513 208 000	
455		Redningstjenesten		
	1	Driftsutgifter	103 978 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	27 545 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 717 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	47 652 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	109 536 000	
456		Nød- og beredskapskommunikasjon		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 451 post 1</i>	121 102 000	
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur nødnett	357 001 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	94 833 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 352 000	
460		Spesialenheten for politisaker		
	1	Driftsutgifter	46 352 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	1 166 441 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	4 276 000	
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1	Driftsutgifter	16 802 000	
469		Vergemålsordningen		
	1	Driftsutgifter	249 504 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	155 230 000	
470		Fri rettshjelp		
	1	Driftsutgifter	687 039 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	54 849 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	106 543 000	
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølging, <i>overslagsbevilgning</i>	59 702 000	
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	31 388 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Driftsutgifter	72 454 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	355 550 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	118 433 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	19 268 000	
	70	Tilskudd	11 800 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	90 223 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 442 000	
		Totale utgifter		36 980 382 000
Inntekter				
3400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Diverse inntekter	5 355 000	
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 241 000	
3410		Domstolene		
	1	Rettsgebyr	385 310 000	
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	23 200 000	
	3	Diverse refusjoner	1 817 000	
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	5 946 000	
3430		Kriminalomsorgen		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	88 129 000	
	3	Andre inntekter	24 412 000	
	4	Tilskudd	2 335 000	
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter		
	3	Andre inntekter	1 033 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Gebyr – pass og våpen	258 348 000	
	2	Refusjoner mv.	272 715 000	
	3	Salgsinntekter	75 489 000	
	4	Gebyr – vaktelskap	1 996 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker	268 284 000	
	7	Gebyr – sivile gjøremål	831 643 000	
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond	21 258 000	
3442		Politihøgskolen		
	2	Diverse inntekter	16 255 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	18 075 000	
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	2	Refusjoner	14 500 000	
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Gebyr	146 966 000	
	3	Diverse inntekter	26 126 000	
	6	Refusjon	2 173 000	
3454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Refusjoner	25 877 000	
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Abonnementsinntekter	338 696 000	
	2	Refusjoner driftsutgifter	42 204 000	
	3	Refusjoner spesielle driftsutgifter - tjenester og produkter	94 969 000	
	4	Refusjoner større utstysanskaffelser og vedlikehold	9 352 000	
3469		Vergemålsordningen		
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	9 360 000	
3470		Fri rettshjelp		
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	3 948 000	
3473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Diverse inntekter	5 000	
3474		Konfliktråd		
	2	Refusjoner	681 000	
		Totale inntekter		3 017 698 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan:

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.07.30)

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 1	kap. 3061 post 3
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 postene 2 og 3
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 4
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 432 post 1	kap. 3432 post 3
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 4
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2 og 3
kap. 444 post 1	kap. 3444 post 2
kap. 451 post 1	kap. 3451 post 3 og 6
kap. 454 post 1	kap. 3454 post 1
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1
kap. 456 post 1	kap. 3456 post 2
kap. 456 post 22	kap. 3456 post 3
kap. 456 post 45	kap. 3456 post 4
kap. 473 post 1	kap. 3473 post 1
kap. 474 post 1	kap. 3474 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige for-

valtningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for sam-

funnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	100 mill. kroner
454		Redningshelikoptertjenesten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	112 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en ramme på inntil 10 mill. kroner på kap. 430 Kriminalomsorgen, post 70 Tilskudd.

V

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser ut over gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

VI

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgsmkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi

av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.

4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VII

Stortingets rettsferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag får fullmakt til å tilstå rettsferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

VIII

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i byggeprosjekt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre byggingen av politiets nasjonale beredskapssenter som omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) under kap. 440 Politi- og lensmannsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan*

overføres, innenfor en kostnadsramme på 2 620 mill. kroner.

Presidenten: Det votes over A II, III og V–IX.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over A IV.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 92 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.05)

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med bøtesoning, og i stedet innføre bøtetjeneste.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere ordningen med elektronisk fotlenke som varetektssurrogat.

III

Stortinget ber regjeringen bygge flere fengselsplasser i Norge, i stedet for å leie fengselsplasser i Nederland.

IV

Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med tiltak for å redusere antall volds- og trusselhendelser, øke sikkerheten og forbedre arbeidsmiljøet i norske fengsler.

V

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at avtalen om soning ved fengslet Norgerhaven i Nederland avsluttes når leieavtalen utløper 31. august 2018.

VI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å utvide tilbudet om overgangsboliger i kriminalomsorgen.

VII

Stortinget ber regjeringen videreføre avdeling Kleivgrend i Telemark.

VIII

Stortinget ber regjeringen redegjøre for konsekvensene effektiviserings- og avbyråkratiseringskuttene har hatt og kommer til å få for kriminalomsorgen, i dialog med ansattes organisasjoner og innsatte.

IX

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt for å utbedre cellenes utforming, samt en vurdering av regelverket som hjemler bruk av glattceller.

X

Stortinget ber regjeringen redegjøre for hvordan de konkret vil følge opp kritikken fra Sivilombudsmannen og Likestillings- og diskrimineringsombudet, slik at kvinner under soning får det samme tilbud om kriminalomsorg, samt soning i tilfredsstillende bygningsmasse.

XI

Stortinget ber regjeringen om å gå gjennom erfaringene fra forsøk med exit-programmer for gjengkriminelle i Norge og andre land, og bygge opp et exit-program i samarbeid med frivillige, som starter under soningen og blir en vei ut av gjengmiljøene etter endt soning.

XII

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en ekstern evaluering av den videre fremdriften for bygging av politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud, med sikte på å forbedre prosjektet så det gir styrket nasjonal beredskap, bedre treningsmuligheter for politiet og mindre plager for lokalsamfunnet. Evalueringen skal ikke forsinke fremdriften for beredskapssenteret.

XIII

Stortinget ber regjeringen sikre at mest mulig av de budsjettmidlene som Stortinget bevilger til politiet, blir tilført driftsrammene til politidistriktene, og at pengebruken i Politidirektoratet begrenses.

XIV

Stortinget ber regjeringen legge frem en oversikt for Stortinget over det samlede behovet for IKT-investeringer i politiet.

XV

Stortinget ber regjeringen redegjøre for hvordan de vil sikre at kapasiteten og kompetansen knyttet til etterforskning av vold og overgrep av voksne og barn, også på nett, styrkes i politidistriktene, og hvordan de vil sørge

for at det ikke blir en kompetanseflukt fra distriktene til særorganene som følge av at regjeringen styrker KRIPOS uten å styrke politidistriktene tilsvarende.

XVI

Stortinget ber regjeringen innlede forhandlinger med Frontex om forlengelse av det norske bidraget til middelhavsoperasjonen Triton.

XVII

Stortinget ber regjeringen innen første halvår legge fram en sak for Stortinget om hvordan den vil følge opp Konseptutredning Sivilforsvaret 2017, særlig når det gjelder den illevarslende situasjonen med hensyn til landets tilfluktsrom.

XVIII

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak der finansieringsmodell for nødnett utredes. En slik modell må ivareta og videreutvikle samhandlings- og koordineringsgevinstene som er oppnådd nødetatene imellom gjennom denne store investeringen. En viktig del av en slik finansieringsmodell vil være en hensiktsmessig fordeling mellom brukerbetaling og bevilgning over statsbudsjettet.

XIX

Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny melding til Stortinget om brann og redningstjenesten innen utgangen av 2018.

XX

Stortinget ber regjeringen redegjøre for hvilke konsekvenser kuttene i Direktoratet for samfunnssikkerhet og

beredskap (DSB) fra 2014–2018 har fått og vil få for DSBs arbeid og for beredskapsevnen.

XXI

Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av behovet for en styrking av rammevilkårene for frivillige organisasjoner i redningstjenesten.

XXII

Stortinget ber regjeringa om å finne eit alternativ til dagens abonnementsordning for naudnettet som sikrar at kommunane ikkje kjem uforholdsmessig dårleg ut økonomisk, slik situasjonen er særleg for mindre og mellomstore kommunar i dag. Stortinget ber i tillegg regjeringa vurdere ei statleg medfinansiering.

XXIII

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger eller forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelsen av den offentlige salærsatsen.

XXIV

Stortinget ber regjeringen gjenopprette kap. 472 Voldsoffererstatning i forslag til statsbudsjett for 2019.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 57 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.32)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet for 2017 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Føremål	Kroner
Utgifter			
400	1	Justis- og beredskapsdepartementet	
		Driftsutgifter, blir redusert med	45 000
		frå kr 497 226 000 til kr 497 181 000	
61	1	Høgsterett	
		Driftsutgifter, blir økt med	1 300 000
		frå kr 108 731 000 til kr 110 031 000	
410		Domstolane	

Kap.	Post	Føremål	Kroner
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 2 368 903 000 til kr 2 369 703 000	800 000
430		Kriminalomsorga	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 4 627 849 000 til kr 4 591 949 000	35 900 000
	45	Større innkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 44 456 000 til kr 54 456 000	10 000 000
	60	Refusjonar til kommunane, forvaringsdømde mv., <i>kan overførast</i> , blir reduert med frå kr 82 000 000 til kr 68 700 000	13 300 000
432		Utdanningssenteret for kriminalomsorga (KRUS)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 210 614 000 til kr 228 014 000	17 400 000
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 17 095 870 000 til kr 17 138 351 000	42 481 000
	21	Særskilte driftsutgifter, blir redusert med frå kr 144 432 000 til kr 127 432 000	17 000 000
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjeremål, blir redusert med frå kr 26 971 000 til kr 20 108 000	6 863 000
	25	Retur av asylsøklarar med avslag og andre utlendingar utan lovleg opp- hald, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 219 621 000 til kr 157 121 000	62 500 000
	70	Tilskot, blir redusert med frå kr 85 180 000 til kr 82 380 000	2 800 000
	73	Tilskot til EUs grense- og visumfond, blir redusert med frå kr 184 000 000 til kr 177 800 000	6 200 000
442		Politihøgskulen	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 628 473 000 til kr 632 473 000	4 000 000
451		Direktoratet for samfunnssikkerheit og beredskap	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 759 422 000 til kr 761 422 000	2 000 000
454		Redningshelikoptertenesta	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 728 102 000 til kr 731 902 000	3 800 000
	45	Større innkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 1 838 310 000 til kr 1 794 710 000	43 600 000
455		Redningstenesta	
	21	Særskilte driftsutgifter, blir auka med frå kr 27 008 000 til kr 29 008 000	2 000 000
456		Direktoratet for naudkommunikasjon	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 219 949 000 til kr 167 349 000	52 600 000
	45	Større innkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 518 846 000 til kr 491 146 000	27 700 000
469		Vergemålsordninga	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 215 039 000 til kr 216 739 000	1 700 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	

Kap.	Post	Føremål	Kroner
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 103 742 000 til kr 60 742 000	43 000 000
	73	Rettferdsvederlagsordninga til Stortingets blir redusert med frå kr 30 563 000 til kr 27 000 000	3 563 000
472		Voldsoffererstatning og rådgjevningskontora for kriminalitetsoffer	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 24 523 000 til kr 22 823 000	1 700 000
	70	Erstatning til voldsoffer, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 417 503 000 til kr 365 503 000	52 000 000
475		Bubehandling	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 76 523 000 til kr 95 123 000	18 600 000
Inntekter			
3400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Diverse inntekter, blir auka med frå kr 2 671 000 til kr 3 426 000	755 000
3432		Utdanningssektoret for kriminalomsorga (KRUS)	
	3	Andre inntekter, blir auka med frå kr 1 013 000 til kr 2 513 000	1 500 000
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Gebyr – pass og våpen, blir auka med frå kr 260 169 000 til kr 309 000 000	48 831 000
	5	Personalbarnehage, blir redusert med frå kr 2 300 000 til kr 2 057 000	243 000
	6	Gebyr – utlendingssaker, blir redusert med frå kr 206 225 000 til kr 202 120 000	4 105 000
	8	Refusjonar frå EUs grense- og visumfond, blir redusert med frå kr 21 258 000 til kr 12 000 000	9 258 000
3442		Politihøgskulen	
	2	Diverse inntekter, blir auka med frå kr 15 939 000 til kr 17 639 000	1 700 000
	3	Inntekter frå Justissektorens kurs- og øvingssenter, blir auka med frå kr 17 721 000 til kr 20 021 000	2 300 000
3451		Direktoratet for samfunnssikkerheit og beredskap	
	1	Gebyr, blir redusert med frå kr 144 104 000 til kr 130 504 000	13 600 000
3456		Direktoratet for naudkommunikasjon	
	1	Abonnementsinntekter, blir auka med frå kr 316 318 000 til kr 317 318 000	1 000 000
	2	Variable refusjonar, blir redusert med frå kr 41 014 000 til kr 22 514 000	18 500 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Atle Simonsen på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Kari Elisabeth Kaski på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3 og 4, fra Atle Simonsen på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et forslag til en statlig pleielønn til erstatning for folketrygdens hjelpestønad og pleiepenger og den kommunale omsorgsstønad.»

Høyre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 58 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.09.38)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede nærmere forslagene til lovendringer som framgår av Innst. 59 L (2017–2017) og hvilke konsekvenser forslagene vil få for likestilling, integrering, barnets beste på kort og lengre sikt, EØS-regelverk, arbeidsinsentiver og arbeidslinja, ansvarsforholdet mellom stat og kommune, permisjonsbestemmelser etter arbeidsmiljøloven og øvrige samfunnsmessige konsekvenser. Regjeringen skal også utrede ev. samordning mellom pleiepenger, hjelpestønad og omsorgsstønad når disse ytelsene gis for samme periode. Utredningen må gjennomføres før endringene trer i kraft. Stortinget ber regjeringen fremme en egen sak når utredningen foreligger, hvor Stortinget kan ta endelig stilling til endringene.»

Høyre og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.10.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

L o v

om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringene gjøres:

§ 9-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemming som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

§ 9-12 skal lyde:

§ 9-12 Antall pleiepengedager

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 1 300 dager per barn.

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag. *Det gis ikke pleiepenger for de fem første dagene per barn i løpet av hele 18-årsperioden, såfremt foreldrene har fem omsorgsdager disponibelt idet pleiepengeperioden starter.*

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede uttaket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd. *Dersom begge foreldrene har rett til å være til stede hos barnet ved barnets opphold i helse-institusjon, jf. forskrift 1. desember 2000 nr. 1217 om barns opphold i helseinstitusjon, telles én stønadsdag.*

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

II

Endringen i § 9-10 trer i kraft 1. februar 2018, mens endringen i § 9-12 trer i kraft 1. januar 2018.

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling til A og forslag nr.1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Dokument 8:17 LS (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen – vedtas ikke.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble forslaget bifalt med 54 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.10.40)

Presidenten: Med resultatet av voteringen bortfaller forslaget fra representanten Kari Elisabeth Kaski.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag som ivaretar selvstendig næringsdrivende og frilansere som får alvorlig syke barn, slik at de ivaretas med tilsvarende pleiepengere rettigheter som arbeidstakere.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.11.12)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er forslagene nr. 1–3, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 fremme en egen sak for Stortinget om å utvide pleiepengeordningen, med rett til 100 pst. kompensasjon av tidligere inntekt, slik at pleiepenger også kan ytes etter 1 300 stønadsdager til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie og at ordningen dermed blir en tidsbegrenset ytelse for foreldre med varig syke barn.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en ordning der det ikke gis pleiepenger for de fem første dagene pr. barn i løpet av hele 18-årsperioden, såfremt foreldrene har fem omsorgsdager disponibelt idet pleiepengeperioden starter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvilke konsekvenser det har å innlemme foreldre som ikke har opptjent rettigheter i ordningen.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble bifalt med 54 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.11.56)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:17 LS (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen – vedtas ikke.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i lov om pensjonstrygd for sjømenn, trygderettslova, folketrygdlova og einskilde andre lover

I

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn skal disse endringane gjerast:

§ 14 nr. 1 blir oppheva.

§ 14 noverande nr. 2 og nr. 3 blir nr. 1 og nr. 2.

II

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til trygderetten skal disse endringane gjerast:

§ 3 sjuande ledd skal lyde:

(7) Domstoloven § 53, § 55 fjerde ledd og § 60 gjelder for rettsmedlemmene og rettsfullmektigene.

§ 26 fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

(4) Når søksmålet reises mot offentlig myndighet, skal det reises mot det organ som var ankemotpart ved sakens behandling for Trygderetten. Dersom Arbeids- og velferdsetaten var ankemotpart, skal søksmålet rettes mot Arbeids- og velferdsdirektoratet. *Direktoratet skal også anses som part etter bestemmelsen i første ledd.*

(5) *Departementet kan i enkeltsaker overta utøvelsen av statens partsstilling.*

Noverande femte ledd blir nytt sjetle ledd.

§ 31 første og andre leddet skal lyde:

(1) Trygderettens melding til den ankende part om rettens kjennelse og beslutning som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, gis gjennom rekommandert brev. Andre meldinger gis på den måten retten

finner hensiktsmessig. Trygderettens meldinger kan gis ved bruk av elektroniske løsninger.

(2) Meldingen anses for mottatt to uker etter innlevering til postoperatør, hvis ikke vedkommende har fått brevet tidligere. Ved bruk av elektronisk kommunikasjon anses melding kommet fram ved avsendelse til riktig elektronisk postadresse.

III

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringane gjerast:

§ 2-5 andre leddet skal lyde:

Ektefelle og barn som forsørgeres av og oppholder seg i utlandet sammen med en person nevnt i første ledd bokstavene *a til e* er pliktige medlemmer i trygden. Ektefellen til en person som nevnt i første ledd bokstav *a* eller *b*, må være norsk statsborger. Ektefellen til en person som nevnt i første ledd bokstav *c til e*, må ha vært medlem i trygden i minst tre av de siste fem kalenderårene.

§ 6-3 første leddet ny bokstav *h* skal lyde:

h) til hold av servicehund gitt med hjemmel i forskrift.

§ 9-11 a blir oppheva.

§ 12-4 andre og tredje leddet skal lyde:

Dersom krav om uføretrygd settes fram etter at personen har fylt 62 år, er det et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende hadde en pensjonsgivende inntekt på minst folketrygdens grunnbeløp i året før uføretidspunktet (se § 12-8) eller minst tre ganger folketrygdens grunnbeløp i løpet av de tre siste årene før dette tidspunktet. Dette gjelder likevel ikke dersom uføretrygden er gitt med virkning fra et tidspunkt før personen fylte 62 år.

Vilkåret i andre ledd første punktum skal likevel ikke gjelde dersom personen ikke

- a) mottar ytelser som gjenlevende ektefelle etter kapittel 17 på nivå med minste pensjonsnivå etter § 19-8 eller garantipensjon etter § 20-9 beregnet med full trygdetid, eller
- b) har rett til uttak av hel alderspensjon etter kapitlene 19 og 20.

§ 21-4 c tredje leddet skal lyde:

Det innhentende organ skal oppgi formålet med opplysninger og erklæringer mv. som innhentes etter § 21-4 eller § 21-4 a første ledd. Det skal videre opplyses om hjemmelen for innhenting og om klageadgangen, se forvaltningsloven § 14. Dersom det i saker som nevnt i andre ledd i paragrafen her er fare for at kontrollhensyn motvirkes, kan formålet oppgis etter at opplysningene er utlevert. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke

når Arbeids- og velferdsetaten henter opplysninger fra offentlige registre.

§ 22-16 andre leddet bokstav *c* skal lyde:

c) uføretrygd etter kapittel 12.

§ 23-3 andre leddet nr. 2 bokstav *g* skal lyde:

g) overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-5.

§ 26-2 første leddet nytt tredje punktum skal lyde:

Hjelpestønad til hjelp i huset (sats 0) som er innvilget etter lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd § 8-2 bokstav *b*, ytes ikke etter 1. juli 2018.

IV

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 18-6 første leddet lyde:

(1) Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendig for gjennomføringen av bestemmelsene i og i medhold av § 1-7, kapittel 2 til kapittel 11, samt §§ 14-1 a, 14-5 til 14-8, 14-9 første ledd bokstav *f* andre punktum og første ledd siste punktum, 14-12 andre ledd andre punktum, 14-12 tredje ledd, 14-15 femte ledd, 15-2 og 15-15. Dette gjelder likevel ikke §§ 2 A-1, 2 A-2, 10-2 andre til fjerde ledd og § 10-6 tiende ledd.

V

I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen skal denne endringa gjerast:

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a Tilgang til opplysninger fra Folkeregisteret

Arbeids- og velferdsetaten skal, uten hinder av taushetsplikt, ha tilgang til opplysninger i Folkeregisteret som er nødvendig for å utføre oppgavene etter loven her, herunder blant annet forvaltning og beregning av ytelser, veiledning og oppfølging av brukere. Etaten skal også ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk på de områdene etaten administrerer og kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven.

VI

1. Endringane i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn, trygderettslova, folketrygdlova og einskilde andre lover trer i kraft frå det tidspunktet Kongen bestemmer.
2. Endringane i trygderettsloven § 26 trer i kraft straks, mens endringane i trygderettsloven §§ 3 og 31 trer i kraft 1. januar 2018.
3. Endringane i folketrygdloven §§ 6-3, 21-4 c og 26-2 trer i kraft 1. januar 2018. Departementet kan gi overgangsreglar.

4. Opphevinga av folketrygdloven § 9-11 a trer i kraft med verknad frå 1. oktober 2017.
5. Endringane i folketrygdloven §§ 2-5, 12-4, 22-16 og 23-3 trer i kraft straks.
6. Endringa i arbeidsmiljøloven trer i kraft straks.
7. Endringa arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 a trer i kraft 1. januar 2018.

Presidenten: Det voterer over III § 26-2 første ledd nytt tredje punktum.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 82 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.12.57)

Presidenten: Det voterer over øvrige deler av III, samt I, II, IV, V og VI.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

V o t e r i n g i s a k n r. 10

Presidenten: Under debatten har Tone Wilhelmsen Trøen satt fram et forslag på vegne av Høyre og Framskrittspartiet.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i likestillings- og diskrimineringsloven, kommuneloven og regnskapsloven (videreføring av redegjørelsesplikten)

I

I lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering gjøres følgende endringer:

Ny § 26a skal lyde:

§ 26a. *Arbeidsgivers redegjørelsesplikt*

Alle arbeidsgivere skal redegjøre for:

- a) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten, og
- b) likestillingstiltak som er iverksatt og som planlegges iverksatt for å fremme lovens formål om likestilling uavhengig av kjønn.

Arbeidsgivere i privat sektor som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte, og arbeidsgivere i offentlig sektor skal redegjøre for likestillingstiltak som er iverksatt og som planlegges iverksatt for å fremme lovens formål om likestilling uavhengig av etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Redegjørelsesplikten gjelder for virksomheter som i lov er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i virksomhetens årsberetning.

Redegjørelsesplikten gjelder også for offentlige myndigheter og offentlige virksomheter som ikke er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i årsbudsjettet.

§ 44 nr. 1 oppheves.

§ 44 nr. 3 oppheves.

II

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner gjøres følgende endring:

§ 48 nr. 5 fjerde punktum skal lyde:

Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med *likestillings- og diskrimineringsloven, samt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.*

III

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. gjøres følgende endring:

§ 3-3a ellefte ledd skal lyde:

Foretak som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte, skal redegjøre for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme formålene i *likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.*

IV

Loven trer i kraft 1. januar 2018.

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Dokument 8:61 L (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om å videreføre redegjørelsesplikten fra 1. januar 2018 – vedtas ikke.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.14.10)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 56 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.14.35)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i diskrimineringsombudsloven mv.

I

I lov 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd første punktum skal lyde:

Offentlige myndigheter plikter uten hinder av taushetsplikt å gi ombudet og nemnda de opplysningene som er nødvendige for *gjennomføringen av* bestemmelsene nevnt i § 1 annet ledd, *jf. § 5 tredje ledd.*

§ 7 annet ledd skal lyde:

Diskrimineringsnemnda skal ikke håndheve forbudet mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold etter likestillings- og diskrimineringsloven.

II

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 163 a annet ledd lyde:

Følgende myndigheter foretar forkynning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, jordskifterettene, Forbrukerklageutvalget, *Parkeringsklagenemnda*, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, namsfogder, politistasjoner med sivile rettspleieoppgaver og fylkesmenn.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

L o v

om endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengereordningen)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14-6 andre ledd oppheves.

§ 14-6 nåværende tredje til fjerde ledd blir andre til tredje ledd.

§ 14-7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Beregningsgrunnlaget må utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet.

§ 14-7 første ledd nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 14-7 andre ledd skal lyde:

Til et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger når stønadperioden for foreldrepenger starter, skal utbetalte arbeidsavklaringspenger inkludert barnetillegg regnes med i beregningsgrunnlaget.

§ 14-7 nåværende andre til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

§ 14-7 tredje ledd skal lyde:

For en kvinne som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49 når stønadperioden for foreldrepenger starter, skal beregningsgrunnlaget fastsettes ut fra inntekten i de beste seks av de siste ti kalendermånedene før hennes uttak tar til, se § 14-10 første og andre ledd, hvis dette gir et høyere grunnlag enn etter første ledd.

§ 14-10 tredje ledd skal lyde:

Foreldrepengene må tas ut innen tre år etter fødselen eller omsorgsovertakelsen. Stønadsdager som ikke er tatt ut, faller bort når stønadperiode for nytt barn starter.

§ 14-11 andre ledd skal lyde:

Ved forhold som nevnt i bokstav b, må det foreligge skriftlig avtale med arbeidsgiver. For selvstendig næringsdrivende og frilansere må det foreligge skriftlig avtale med Arbeids- og velferdsetaten.

§ 14-17 første ledd skal lyde:

Til en kvinne som føder barn eller adopterer barn under 15 år, men ikke har rett til foreldrepenger, ytes det engangsstønad for hvert barn. Til mann som adopterer alene, ytes det engangsstønad for hvert barn dersom han ikke har rett til foreldrepenger. Personer som etter første eller andre punktum har rett til foreldrepenger, kan i stedet velge å motta engangsstønad. Stønadsmottakeren kan ikke senere gjøre om på valget som er tatt. Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til engangsstønad.

§ 14-17 femte og sjette ledd oppheves.

§ 14-17 nåværende sjuende ledd blir femte ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen i løpet av en toårsperiode fra ikrafttredelse, orientere Stortinget om negative virkninger av forenklingen i foreldrepengeordningen.

Votering:

Komiteens innstilling til B ble enstemmig bifalt.

Votering i sakene nr. 13–18

Presidenten: Sakene nr. 13–18 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 4 til og med 9.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 19 [21:16:28]

Referat

- (187) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Ole André Myhrvold, Sandra Borch og Nils T. Bjørke om endringer i energiloven § 4-7 om krav om funksjonelt skille (Dokument 8:87 S (2017–2018))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (188) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 187/2017 av 22. september 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2015/2302/EU om pakkereiser og sammensatte reisearrangementer (Prop. 29 S (2017–2018))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

3. (189) Kvalitet og pasientsikkerhet 2016 (Meld. St. 6 (2017–2018))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
4. (190) Endringer i straffeprosessloven og folketrygdloven (tilgang og rett til offentlige ytelser ved unndragelse fra straff eller strafforfølgning) (Prop. 32 L (2017–2018))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
5. (191) Endringer i lov om dyrevelferd (omplussing og salg av dyr i midlertidig forvaring mv.) (Prop. 30 L (2017–2018))

- Enst.: Sendes næringskomiteen.
6. (192) Endringer i vegtrafikkloven (alkolås) (Prop. 31 L (2017–2018))

Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? Det gjør ingen. – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 21.17.

